

Kerégyártó László-André Lászlóné

**A szakiskolai képzés,
a szakképzést előkészítő és a felzárkóztató
oktatás a monitorozás tükrében**

Reintegráció vagy további kontraszelekció?

2010

**Készült a Nemzetgazdasági Minisztérium megbízásából
a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézetben**

A kutatásban közreműködtek, a tanulmányhoz szakanyagot készítettek:

**André Lászlóné
Bruckner László
Fábián Gyula
Gál Ferenc
Kerékgyártó László**

**Lektorálták:
Mártonfi György
Vinczéné Nagy Andrea**

**Műszaki szerkesztő:
Rozgonyi Judit**

**Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
Felelős kiadó: Nagy László főigazgató
Készült: 100 db CD-n és 15 nyomtatott példányban**

Tartalomjegyzék

1. A kutatás célja, módszerei	4
2. Előzetes helyzetértékelés.....	8
2.1. Kutatói hipotézis a korábbi tapasztalatok alapján	8
2.1.1. Az adatokról, tényekről.....	8
2.1.2. Az érdekeltek véleményéről.....	10
3. Adatok, tények, vélemények.....	13
3.1. A szakiskolai szakképzést előkészítő oktatás főbb jellemzői.....	13
3.1.1. A szakiskolai képzés fejlődéstörténete ¹	13
3.1.2. Az iskolák helyzete ⁴	28
3.2. A 2010. évi kutatás során szerzett tapasztalatok.....	42
3.2.1 A bukás és lemorzsolódás legutóbbi adatai	42
3.3. A szakiskolai képzésben közreműködők nyilatkozatai	55
3.3.1 Az iskolafenntartók álláspontja	55
3.3.2 Iskolavezetői helyzetértékelés	59
3.3.3 Iskolai pedagógusok véleménye.....	148
3.3.4. Gazdálkodó szervezeteknél oktató szakemberek véleménye	198
3.3.5. A tanulók körében végzett felmérés eredményei.....	206
4. Kutatói értékelés, összegzés	283
4.1 A hipotézis összevetése a 2010. évi kutatás tapasztalataival.....	283
5. Javaslatok.....	294
6. Forrásjegyzék	296
7. Függelék	297

1. A kutatás célja, módszerei

A jelen tanulmány elkészítésében közreműködő kutató munkacsoport immár 1998 óta folyamatosan monitorozza a szakiskolákat, ezen belül kiemelten a felzárkóztató jellegű programokat, elemzi a tapasztalatokat, javaslatokat tesz a hatékonyság érdekében szükséges változtatásokra. Bár az oktatáspolitikai irányítói javaslatainkat csak részben fogadták el, de több esetben sikerült statisztikáinkkal sokkhatást elérnünk, döntéseiket ezáltal mégis befolyásolnunk, amit többek között a felzárkóztató jellegű oktatás bevezetése és folyamatos fejlesztése vagy az előre hozott szakképzés lehetővé tétele is bizonyít. Munkánkat azért sem tartjuk hatástalannak, mert a szakma, az iskolák részéről minden esetben jelentős pozitív visszhangot tapasztaltunk. Abban a reményben kerül kiadásra e tanulmány is, hogy a kórkép tényekkel alátámasztott felvázolásával hozzájárul szakmailag megalapozottabb oktatáspolitikai döntések meghozatalához.

A kutatás célja

A kutatást megrendelő által kitűzött cél az 1998 óta folyamatos monitorozás folytatása a szakiskolai oktatás változásainak nyomon követése, elemzése, a pillanatnyi helyzet bemutatása érdekében, az elemzésekből levont következtetések alapján javaslatok megfogalmazása a kedvezőtlen folyamatok megállítására, pozitív változások elindítására.

A program elfogadásakor meghatározott feladat

A finanszírozó által a 2010. év elején meghatározott feladat: országos adatgyűjtés szervezése valamennyi szakiskolai 9-10. évfolyamokat, előrehozott szakképzés 9. évfolyamát, speciális szakiskolai 9-10. évfolyamokat, valamint felzárkóztató évfolyamokat működtető szakiskolában a 2010. év folyamán két alkalommal, illetve 20 iskolában helyszíni interjúk készítésével a beszerzett adatokkal kapcsolatos iskolai vélemények összegzése, elemzése.

A feladat részletezése, az adatgyűjtés során kiemelt területek

1. Az eredményesség, a lemorzsolódás és a bukás a szakiskolák „többségi”(normál) 9-10. évfolyamain és a speciális szakiskolák 9-10. évfolyamain. (2010. május, és szeptember-október).

Az eredményesség alakulása az egyéves és kétéves felzárkóztató és a szakképzést előkészítő évfolyamokon, a szakiskolai előkészítő évfolyamokon. (országos átlagok és azok változásai). Az egyéves és kétéves felzárkóztató, szakképzést előkészítő évfolyamokon eredményesen végeztek továbbhaladása, a szakképző évfolyamokon való eredményessége, a gyakorlati oktatásban való részvételének (pl. tanulószervezési kötései lehetőségeik helyzetének) vizsgálata.

Fenti adatok gyűjtése külön-külön a felzárkóztató kerettanterv szerint haladó iskolákban, a szakképzésre előkészítő (reintegrációs) évfolyamokon, továbbá a szakiskolai „normál” nem moduláris és moduláris tantervek szerint haladó csoportokban.

Az előrehozott szakképzés bevezetésére történő felkészülés helyzetének felmérése: az iskolák és fenntartóik hajlandósága az előrehozott szakképzésben tanulócsoporthoz indítására, a jelentkezők számának alakulása, a képzéshez szükséges személyi és tárgyi feltételek

biztosításának megoldása.

Az adatgyűjtés módszere: Felhívás és adatlapok megjelentetése az NSZFI weblapján, azok iskolák általi önkéntes kitöltése. Az adatok iskolák általi beküldése e-mail-ben és papír alapon is. A beérkezett adatok egyeztetése, rögzítése, összesítése.

A kiértékelés módja: a 2009/2010. tanév adatainak beépítése az adatbázisba, az utolsó tanévek adataival való összehasonlítása és elemzése megadott szempontok szerint.

2. Az eredményesség és eredménytelenség okainak, az eredményesség javítása lehetőségeinek feltárása

Főbb szempontok: a tanuláshoz való viszony, motivációs tényezők, jövőkép, a tanulók példaképei, családi háttérének és közvetlen környezetének szerepe, az iskolában alkalmazott módszerek, személyi és tárgyi feltételek megfelelése. Változások a felzárkóztatás gyakorlatát folytató iskolák módszereiben.

Módszer: A eredményes, illetve a több problémát jelző szakiskolák felkeresése. Interjúk készítése vezetőkkel, oktatókkal és tanulókkal kb. 20 iskolában 2010. május és szeptember vége között, kiértékelés június és október hónapokban. Az interjúkra májusban, illetve szeptember végén és október elején kerül sor.

3. A felzárkóztatás finanszírozásának, gyakorlati megvalósításának, személyi és tárgyi feltételeinek alakulása, jelenlegi helyzete. Felkészülés az előre hozott (alternatív) szakképző évfolyamok indítására.

Főbb szempontok:

- személyi ellátottság létszám (pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő szakemberek, szakoktatók), a feladatokat ellátók felkészültsége, gyakorlata, az iskolai közösség fogadókészsége
- tárgyi feltételek és azok fejlesztésének lehetősége, forrásai;
- a fejlesztési támogatások szerepe, megfelelése, vagy nem elégséges volta, helyzet változása, a legfontosabb teendők a javítás érdekében.

Módszer: Kérdőíves megkeresés: Kérdőív kiküldése olyan szakiskolákba, amelyek a félévi adatgyűjtésnél jelezték, hogy a felzárkóztató oktatással foglalkoznak, és/vagy elegendő jelentkezőjük van előre hozott szakképzési csoport indítására (kb. 50 iskola-május), majd a visszaérkezett kérdőívek összesítése, elemzése (július).

4. Tanulmány készítése (2010. október -november)

A tanulmány véglegesítése előtt műhelyvita szervezése (2010. november eleje), amely egyben a kutatásban együttműködő szakiskolák vezetőinek szervezett tapasztalatcseréje is lesz.

A tanulmány korrekciója és sokszorosítása az Intézetben.

A teljesítés állása a finanszírozási stop feloldásakor

2010. október 15-én a 1132/2010. (VI. 18.) Kormányhatározat miatti finanszírozási korlátozás következményeként a feladatok közül csak az 1. pontban leírtak területén történt meg az adatgyűjtés. Az internetről letölthető űrlapokat 216 iskolából küldték vissza kitöltve, a beérkezett adatok egyeztetése, rögzítése, összesítése, kiértékelése csak részben történt meg.

A 2. pontban meghatározott feladat, az eredményes, illetve a több problémát jelző szakiskolák felkeresése, interjúk készítése kb. 20 iskolában vezetőkkel, oktatókkal és tanulókkal a

finanszírozási stop miatt eddigre nem valósulhatott meg. A munkához elkészültek az interjúkérdések az iskolai vezetők, oktatók és tanulók számára.

A 3. pontban tervezett feladatokból a kérdőív elkészült és több mint 130 iskolába e-mail formájában elküldésre került. A visszaérkezett mintegy 30 kérdőív feldolgozása ekkor még nem készült el. A feldolgozott anyag a tanulmányhoz csatoltan a Függelék 1. pontjában olvasható.

Értelemszerűen a tanulmány végleges elkészítése, a javaslatok megfogalmazása (4. pont) csak az első 3 pontban leírt feladatok teljesülését követően történhetett meg.

Össességében a 1132/2010. (VI. 18.) Kormányhatározat miatti finanszírozási korlátozás mintegy 3 hónapos elmaradást jelentett a teljesítésben, ennek megfelelően a zárótanulmány 2011 januárjában jelenhetett meg.

Az információgyűjtés tartalmi újragondolása

Az időkésedelem miatt időközben a szakiskolákban részben új helyzet állt elő, ami az eredeti program fő elemeinek megváltoztatása nélkül indokoltta tette az elvégzendő feladat tartalmának újragondolását, a feldolgozandó adatok körének bővítését. Mindezt úgy kellett megtenni, hogy a rendelkezésre álló szűkített pénzügyi keret elegendő legyen a munka elvégzésére.

Az eddigieken túlmenően az alábbi három területen történő adatgyűjtést lehetett hangsúlyossá tenni, a monitorozás fókuszába helyezni:

- Az előrehozott szakképzés néhány hónapos tapasztalatainak vizsgálata.
- A szakiskolai gyakorlati oktatás helyzete, különös figyelemmel a gazdálkodó szervezeteknél tanulószerveződéssel folyó gyakorlatra, a hátrányos helyzetű célcsoportok lehetőségeire.
- Az iskolafenntartók véleménye a szakiskolák jelenlegi helyzetével, jövőjével kapcsolatban.

Az adatgyűjtés módszerének bővítése

Az eddigi monitorozás számszerű adatok vonatkozásában ugyan nagyobb iskolakörre terjedt ki, de az oktatói és tanulói vélemények interjúk formájában történő összegyűjtése csak szűkebb iskolakörben, iskolánként mindössze egy-egy oktató és két-három tanuló megkérdezését tette lehetővé.

A feldolgozandó adatok számosságának jelentős növelése úgy valósulhatott meg, ha mind az oktatók, mind a tanulók esetében rendkívül egyszerűen és rövid idő alatt kitölthető véleménykérő adatlapokkal kerestük meg az érintett pedagógusokat, tanulókat. Az adatlapok lényegében a helyesnek ítélt megállapítások beikszelésével voltak megválaszolhatók, kitöltésük 10-15 percnél nem igényelt több időt.

Ezeket az adatlapokat az interjúkérdésre kiválasztott 18 iskolába előre elküldtük, kérve, hogy azokat az interjúkészítőknek kitöltve adják át. Azt kértük az iskola vezetőjétől, hogy a szakiskolában oktató valamennyi pedagógus, valamint 9. évfolyamon egy-egy felzárkóztató jellegű, előrehozott szakképzésben részt vevő, és/vagy „normál” osztály, valamint egy utolsó szakképzési évfolyamot végző osztály minden tanulója töltsse ki.

Kérdőíveket küldtünk ki továbbá iskolafenntartóknak is, akik ebben a tanévben felzárkóztató jellegű szakiskolai képzést (javarészt „Dobbantó” programot) folytató iskolákat működtettek, kérve, hogy a kitöltött lapokat postán vagy futárral juttassák vissza intézetünkhöz.

A gazdálkodó szervezetnél folyó gyakorlati oktatásról a TÁMOP-2.2.1-08/1-2008-002 „A képzés minőségének és tartalmának fejlesztése” program keretében jelentős adatbázis készült, többek között 73 gyakorlati oktatónak a fentiekhez hasonló adatlapos megkeresése. A beérkező vélemények kiértékelése megtörtént, melyek kiegészítik az iskoláktól és iskolafenntartóktól beszerzett információkat.

2. Előzetes helyzetértékelés

2.1. Kutatói hipotézis a korábbi tapasztalatok alapján

2.1.1. Az adatokról, tényekről

Napi tapasztalataink és 1998 óta folyó monitorozásunk során vizsgált folyamatok alakulása alapozzák meg azt a véleményünket, hogy a szakiskolai képzés napjainkra válaszut elé került, a szakiskola ugyanis folyamatosan rossz eredményeket produkál. Egyrészt sok a lemorzsolódás és bukás annak ellenére, hogy a csökkenő létszám miatt a tanulók megtartása az iskolák elemi érdeke, másrészt a tanulók megszerzéséért és megtartásáért folyó harc, illetve az iskola megszüntetésektől való félelem vélhetően felülírta a követelmények támasztásával kapcsolatos törekvéseket, ami közrejátszik abban, hogy az itt végzettséget szerzettek munkavállalás során alkalmazható tudása is sok kívánnivalót hagy maga után. Pedig a nem érettségire épülő szakmákban mára jelentős szakemberhiány alakult ki, a munkaerőpiac egyre erőteljesebben igényelné a hagyományos szakmunkás végzettségű, jól felkészült munkavállalókat.

Ezt a helyzetet álláspontunk szerint több körülmény együttesen generálta.

1. Az elmúlt két évtizedben az oktatáspolitikai fiatal korosztályokat a középfokú oktatás felé terelte, a közgondolkodásban is felértékelődtek a gimnáziumok és szakközépiskolák, míg a kétkezi szakmunka társadalmi megbecsültsége leértékelődött, így a szakiskolai tanulók száma közel a felére csökkent még a kilencvenes években.

2. Az ezt az iskolatípust választók köre az általános iskolában leggyengébb teljesítményt nyújtókra korlátozódott, a szakiskola jórészt csak azoknak a fiataloknak a kanalizációjára képes, akik már az általános iskolában se voltak túlságosan tanulásra motiváltak, sikeresek.

3. A szakiskolai szakképzést megelőző oktatás 1993-tól érvényes eredeti koncepciója, miszerint az általános iskolai általános műveltséget megalapozó oktatás egyenes folytatására van szükség a szakiskolai 9-10. évfolyamokon, nem produkálta a kívánt eredményeket. Ennek sokféle oka közül érdemes megemlíteni, hogy 1993-tól a szakiskola kikerült a középfokú oktatási intézmények köréből, ezzel az iskolaválasztók számára kevésbé vonzó, zsákutca jellegű lett, ahol az iskolatípuson belül nem lehet az érettségig eljutni.

4. Az iskolai rendszerű második esély jellegű szakiskolai képzés bevezetése is csak kevés hátrányos helyzetű fiatal számára tudta biztosítani a felzárkózás lehetőségét, a „többségi” képzésben sikertelenek, lemorzsolódók alig néhány %-ának van reális esélye ezen keresztül a szakképesítés megszerzésére.

Szélesebb körű elterjesztését, hosszabb távú fenntarthatóságát több tényező akadályozza. Ilyenek:

- Nehéz ezeknek a fiataloknak az elérése, újra beiskolázása, a szülők tankötelezettség teljesítésére történő „rábírása”.

- Hosszabb távon nehezen vagy egyáltalán nem biztosíthatók a kiscsoportos oktatás és eszközigényes projektszervezés tárgyi és személyi feltételei. Ezért egy iskola jellemzően csak egy felzárkóztató csoport beiskolázását vállalja, de a legtöbb iskola nem indít, illetve a projekt finanszírozás befejeztével megszünteti a felzárkóztató oktatást.
- A többnyire deviáns, nehezen kezelhető fiatalok iskolában tartása, lelki gondozása nagyon sok plusz erőfeszítést igényel a pedagógusoktól, ehhez keveseknek megfelelő az állóképessége, felkészültsége. (Egyáltalán kérdés, alkalmas-e az iskola egy lényegében nem oktatási, hanem elsősorban szocializációs probléma megoldására.)
- Hiányzik a sok többletmunkát igénylő felzárkóztató oktatásra vállalkozó szakemberek munkájának megfelelő anyagi és erkölcsi elismerése.
- A fejlesztési programok befejeztével nem áll rendelkezésre megfelelő, könnyen elérhető módszertani támogatás a pedagógusok számára.
- Nem megoldott a résztvevő fiatalok szociális támogatása. Bár legtöbb helyen egyéb szervezetek (pl. szociális, gyermekvédelmi, munkaügyi szervezetek) is közreműködnek a hátrányos helyzetű, lemorzsolódott tanulók beiskolázásának, majd iskolában tartásának segítésében, ezek az együttműködések még mindig nem eléggé hatékonyak, az iskolák sok esetben magukra hagyottnak érzik magukat.

5. Az előre hozott szakképzéssel kapcsolatban még kevés a tapasztalat. Az indítás évében 2009-ben némi kapkodás jellemezte a helyzetet, amely azt eredményezte, hogy sok helyütt nem azokat iskolázzák be ide, akik elkötelezettek egy szakma tanulása iránt, akik a kétkezi munkát szeretik, és csak egyes közismereti tárgyakkal kapcsolatban vannak problémáik, hanem az általános iskolában csak javítóvizsgákon átment, vagy a saját „többségi” 9-10. évfolyamaikon eredménytelen fiatalokat. Márpedig ez előre vetíti annak a lehetőségét, hogy a se munkára, se tanulásra nem szocializálódott és motivált fiatalok itt is ugyanolyan sikertelenek lesznek, mint a közismereti jellegű 9-10. évfolyamokon.

6. Az iskolaösszevonások, az iskolák Térségi Integrált Szakképző Központokba kényszerítése az iskolákat, szakiskolai pedagógusokat elbizonytalanította. A TISZK-ek nagyobbik része jelenleg kényszerszállás, melyben nincsenek meg a korszerű szakképzés és szakképzés-koordináció feltételei. Bizonytalan és nem jól meghatározott a TISZK-ek feladatrendszere, hiányoznak a hatékony működés feltételeit feltáró hatástanulmányok.

7. Hiányzik a felnőtt társadalom által közvetített és megkövetelt szilárd értékrend, a munka és tanulás megbecsültsége. A fiatalok gyakran érzik úgy, hogy nem tanulással és munkával, hanem ügyeskedéssel lehet csak előre jutni. A sikert a pénz és tárgyi gazdagság jelenti, e mellett eltörpül a becsület, más fontos szellemi értékek, így a közösséghez tartozás, szolidaritás fontossága. A médiumok olyan mintákat közvetítenek, amelyek a könnyű, felelősség nélküli, vagy a fizikai erőszakkal eredményes életvezetést propagálják. Mindezek miatt a szakiskolába kerülő fiatalok egyre nagyobb része nem a tanulás, tudás megszerzése, hanem kényszer hatására jár iskolába. Ilyen „ellenszélben” a helyzet kezelésére felkészítetlen pedagógusok eszköztelennek, kiszolgáltatottnak érzik magukat egy olyan oktatási környezetben, ahol többnyire a feltételei sem adóttak az információs társadalomban elterjedt, sokkal érdekesebb tudásközvetítésnek.

Prognosztizáljuk, hogy el kell dőlnie, hogy továbbra is tart-e a lejtmenet, vagy megújul a szakiskola. ugyanis a huszonegyedik órában vagyunk, immár többtízezer fiatal eljövendő sorsáról, lehetőségéről van szó, akik a jelenlegi körülmények között az iskolarendszerben nem eredményesek, többségében szakképzettség nélkül, vagy nem megfelelően felkészítve

kerülnek onnan ki, ezért sokan nem találnak munkát, és eltartásuk az adófizetőkre egyre nagyobb terhet ró.

Tapasztalataink alapján az a feltételezésünk, hogy minden befolyásoló tényezőt figyelembe vevő, összehangolt művelődési, szociális, foglalkoztatási és oktatáspolitikára, és a végrehajtásban közreműködők kitartó, következetes együttműködésére, munkájára van a szakképzettség nélküli vagy a szakmunkára nem megfelelően felkészült fiatalok munka világába való be- vagy visszavezetésére, a szakiskola megreformálása ennek csak egyik, de fontos eleme.

2.1.2. Az érdekeltek véleményéről

Az iskolavezetők

Tapasztalataink alapján feltételezzük, hogy az iskolavezetők véleménye több alapkérdésben azonos vagy egymáshoz közeli attól függetlenül, hogy az álláspontokat több tényező befolyásolja. Így pl. nem mindegy, hogy az iskolavezető közismereti vagy szakmai végzettségű, a végrehajtott iskola összevonások során előzőleg melyik iskolatípusban szerezte tapasztalatait, az iskolán belül mennyire domináns a szakiskolai képzés, mennyire érinti hátrányosan az iskolát a gazdálkodó szervezetektől közvetlenül kapható fejlesztési támogatások elérése érdekében a Térségi Integrált Szakképző Központokhoz való csatlakozás jogszabályi kikényszerítése.

Az iskolavezetők korábbi kutatások során összegyűjtött véleménye egyértelmű arról, hogy a szakiskolában a szakképzést előkészítő, közismereti képzésre koncentráló 9-10. évfolyamokon a bukás és lemorzsolódás, a tanulási eredmények gyenge volta a megengedhetőnél lényegesen több tanulóra jellemző. Ennek okát elsősorban az általános iskolai oktatás-nevelés gyengeségében és a tanulók családi hátterének nem megfelelő voltában látják, viszont kevesen mondják, hogy a szakiskolai oktatásban alkalmazott nem hatékony oktatási módszerek is szerepet játszanak annak kialakulásában.

Az iskolatípus szerintük nem vonzó a fiatalok és családjaik körében, ide csak a tankötelezettség kényszeríti az egyébként tanulásra és munkára se kellően motivált fiatalokat. A társadalmi közfelfogást és a tömegkommunikációt is hibáztatják a kétéves munka leértékelődéséért.

Az iskolavezetők úgy látják, az iskola mindent megtesz annak érdekében, hogy a szakiskola kielégítse a munkaerő-piaci igényeket, a gazdaságtól azonban nem kapnak megfelelő prognózisokat, ezért beiskolázási terveiket elsősorban saját személyi és tárgyi kapacitásaik és a fenntartói igények határozzák meg.

Az előre hozott szakképzés lehetőségét általában üdvözlik, mert emlékeznek a rendszerváltás előtti idők nyolcadik után kezdődő eredményes szakmunkásképzésére, de nem biztosak abban, hogy bemeneti mérések hiányában azokat tudják-e beiskolázni ide, akik valóban szakképzettséget szeretnének szerezni, vagy az általános iskolában csak javítóvizsgákon átment, illetve a saját „többségi” 9-10. évfolyamaikon eredménytelen, munkára és tanulásra egyaránt motiválatlan fiatalokat.

A gyakorlati oktatással kapcsolatban hiányolják, hogy bár övék a fő felelősség a szakképzésért, a tanulószerezésbe jogilag még sincs beleszólásuk. A tanulószerezések számát, arányát ennek ellenére megpróbálják úgy befolyásolni, hogy saját tanműhely kapacitásuk ki legyen használva. Az a véleményük, hogy a gyakorlati alapképzést mindenképpen célszerű iskolai tanműhelyben lebonyolítani.

Többségük a felzárkóztató oktatást szükséges és költséges kényszerprogramnak tartja, amelyet a pedagógusok nagy része is fenntartásokkal fogad, bár azt elismerik, hogy a fiatalok egy részét nem lehet másképp az iskolában tartani. Kétségeik vannak a téren is, hogy a felzárkóztatásban „pátyolgatott” fiatalok a szakképzésben és a munkaerőpiacon meg tudják-e majd állni a helyüket. Alig akad olyan vezető, aki egy csoportnál több befogadását szorgalmazza, bár tudják, hogy sokkal több fiatalnak lenne arra szüksége.

Abban mindannyian egyetértenek, hogy a szakképzés működtetésének finanszírozása alig teszi lehetővé a hatékony munkát, alsó évfolyamokon nagyok az osztálylétszámok, a működéshez, különösen a gyakorlathoz szükséges eszközök beszerzése, folyamatos karbantartása, pótlása ütközik pénzügyi akadályokba.

Hiányolják, hogy a tanárképzés mindmáig nem készíti föl a pedagógusokat a nevelési, szocializációs problémák hatékony kezelésére, a továbbképzések csak a nagy állami projekteken nyertesek számára ingyenesek, az iskola továbbképzési kerete pedig gyakorlatilag elapadt, és nem megoldott a helyettesítések finanszírozása sem.

Eddigi tapasztalataink szerint valamennyien több központi állami segítséget, nagyobb jogbiztonságot, egyértelmű és betartható, legfőbbképpen pedig ritkábban változó jogi környezetet igényelnének.

A szakiskolai pedagógusok

A szakiskolai pedagógusok nagyobb része hipotézisünk szerint a kialakult rendkívül kedvezőtlen társadalmi viszonyok áldozatának tartja magát, ahol a kamaszkorba kerülő, és egyébként is felnőtt társadalom elleni lázadásra hajlamos fiatalok nem tanulni, hanem „balhézni” járnak az iskolába, sőt egyre nagyobb részük még a formális bejárást se tekinti kötelezettségének.

Feltételezzük, és a statisztikák is ezt támasztják alá, hogy ebben a kiszolgáltatott helyzetben az elkeseredett pedagógusok kétféle stratégiát alkalmaznak. Az egyik minél hamarabb meg kíván szabadulni azoktól a tanulóktól, akik nem hajlandók az együttműködésre, ezért buktat és fegyelmiket oszt, a másik viszont beletörődik abba, hogy nem boldogul a fiatalokkal, ezért feladja a követelmények támasztásával kapcsolatos álláspontját, és a túlélést tekinti céljának. Nyilvánvaló, hogy egyik megoldás se vezet eredményre.

A pedagógusok egy szűkebb köre igyekszik alkalmazkodni a körülményekhez, hatékony módszereket tanul és alkalmaz, ők azok, akikre pl. a felzárkóztató jellegű oktatást építeni lehet. Ezek a kollégák feltételezésünk szerint gyakran a többi pedagógus rosszallása vagy elutasítása ellenére is teszi a dolgát, és megment tanévenként néhány fiatal a teljes leszakadástól. Nekik lelki megerősítésre, formális elismerésre van szükségük, de e nélkül is vállalják az áldozatos munkát, több figyelmet érdemelnének.

A tanulók

Eddigi tapasztalataink szerint a szakiskolába kerülő tanulók sok esetben készséggel elismerik, eddig nem tanultak, de ez annyira természetes és kevésbé fontos számukra, hogy gyakran arra sem emlékeznek, általános iskolában hányszor és miből buktak. Nem tartják nagy problémának azt sem, hogy a szakiskolában is rosszak a jegyeik, még a több tárgyból buktak is biztosak abban, hogy szakmai végzettséget fognak szerezni. Szakiskolai tanáraikról ugyan általában jó véleménnyel vannak, de magától értetődőnek tartják, hogy fegyelmezetlenek lehetnek, sokat lóghatnak, és nem tanulnak, úgy gondolják, hogy ezt a tanároknak el kell viselniük, és helyettük is meg kell oldaniuk, hogy mindezek ellenére se bukjanak.

A felzárkóztató jellegű képzéseken részt vevők külön kategóriát képviselnek. Akik „túlélnek” az első hónapokat (ahonnan a lemorzsolódók nem tanulmányi eredménytelenség, hanem szinte mindig iskolába nem járás miatt maradnak ki), azok örülnek, hogy oda járhatnak, kötődnek oktatóikhoz, és nagyobb önbizalommal gondolnak a jövőre, bár ők is gyakran gondolják, hogy az iskola dolga az ő problémájuk megoldása.

A szakképző évfolyamokon vannak ettől eltérő vélemények, ott már gyakrabban fordul elő, hogy a tanuló azt állítja, megjött az esze, most már igyekszik, és tudja az iskola által támasztott követelményeket teljesíteni. Különösen a gazdálkodó szervezetnél gyakorlatot teljesítő fiataloknál tapasztalható pozitív változás hozzáállásuk és eredményességük terén.

Az iskolafenntartók

Erről van viszonylag a legkevesebb adatunk, elsősorban az iskolavezetőkön keresztül és nyilvános dokumentumok (pl. tervek) elemzésével voltak információk szerezhetők, ebből vonhatók le feltételezések.

Feltételezhető, hogy a fenntartók tisztában vannak a beiskolázási körükhöz tartozó szakiskolai tanulók helyzetével, az általános iskolából hozott felkészültségével (annak hiányával), szocializációs problémáival. Szándékuk is van az egyre nehezebb helyzet kezelésére, de döntéseiknél kényszerűen legtöbbször mégis finanszírozási szempontok dominálnak. A folyamatosan jogszabályok által rájuk hárított, egyre több kötelező feladathoz ugyanis nem kapcsolódnak megfelelő állami források, saját bevételeik se növelhetők jelentősebben, így szakmai szempontból kifogásolható döntéseket kell hozniuk.

3. Adatok, tények, vélemények

3.1. A szakiskolai szakképzést előkészítő oktatás főbb jellemzői

3.1.1. A szakiskolai képzés fejlődéstörténete¹

Történeti áttekintés

Válságkezelés a rendszerváltást követően

A rendszerváltást megelőzően hazánkban a tervgazdálkodásnak megfelelő, ám európai mércével mérve is színvonalas szakmunkásképzés folyt. Akkoriban köztudott volt, hogy akik hazánkban szerzett szakképesítéssel külföldön, akár nyugati országokban vállaltak munkát, nemcsak szakmai gyakorlottságukkal, hanem kreativitásukkal is jó hírnevet szereztek a magyar szakképzésnek. A rendszerváltás azonban tragikusan érintette szakmunkásképzésünket, a megszűnő, illetve privatizált vállalatok sorra bezárták tanműhelyeiket, felszámolták a gyakorlati képzés helyszíneit, hiszen a munkaerőpiacon megjelenő munkanélküliek hosszú távú befektetés nélkül is biztosították a szakember utánpótlást, a működő vállalkozások egy részének pedig inkább csak betanított munkásokra, másoknak pedig – mivel maguk sem tudták, hogy a jövőben mivel is fognak foglalkozni – még szakemberekre se volt szüksége. Ebben a helyzetben a szakképzés összeomlásának lehetősége rémlett fel, válságkezelésre volt szükség.

E sorok írója 1991-ben két munkatársával kapott megbízást az akkori munkaügyi államtitkártól, hogy készítsenek válságkezelő programot a magyar szakképzés megmentésére. Kétféle szükségmegoldás látszott kézenfekvőnek: az egyik egy pénzalap létrehozása, melyből pályázati úton az iskolák megvásárolhatták a megszűnő tanműhelyeket, a másik a szakképzés kezdetének két tanévvel későbbre helyezése, a gyakorlóléhelyek megteremtési kényszerének elodázása. Ezekkel az intézkedésekkel sikerült ugyan az összeomlást megakadályozni, de a kialakult új struktúra más feszültségek forrása lett. A rendszerváltás után a szakképzés intézményrendszerének átalakítását ugyanis nem egyértelmű oktatáspolitikai koncepció határozta meg, és a mélyponton lévő gazdaság sem volt képes biztonságos munkaerő-piaci prognózis előre vetítésére.

A változásokat lényegében az „élet” kényszerítette ki, mindez azonban nem bizonyult elégségesnek ahhoz, hogy ellensúlyozza a gazdálkodó szervezetek által felszámolt tanműhelyek hiányát. A gyakorlati oktatás feltételeinek megteremtése az iskolákra hárult, a működés teljesen összehangolatlaná vált, hiányzott a minőség garanciája, kontrollja, a „fogyasztók”, a szülők, tanulók pedig egyre kevésbé értették, mi történik a szakképző iskolákban.

Az 1993. évi közoktatásról szóló törvény hatásai

„Az 1993. évi közoktatásról szóló LXXIX. törvény szentesítette a válságkezelés során javasolt struktúrát, felmenő rendszerben két tanévvel meghosszabbította az általános

műveltség megszerzéséhez kötelező minimális tanulmányi időt, a szakképzés megkezdésének időpontját 14 éves korról 16 éves korra emelte. Megszüntette a szakmunkásképző iskolát, létrehozta a szakiskolát. A szakiskolában az első két (9. és 10.) évfolyamon ezt követően mintegy az általános iskola meghosszabbításaként, de magasabb követelményekkel csak általános képzés folyt, s ezt követhette a szakképesítésenként változó képzési időtartamú szakképzés.”

A rendszerváltást követő időben ez lélegzetvételnél is tovább jutatta a szakképzést, ezért sem elleneztek szereplői a változtatást, a szakképzés későbbi kezdetét ráadásul külföldi tapasztalatok, egyes pedagógiai filozófiák és a korai munkaerőpiacra kerülés miatti munkanélküliségtől való félelmek is támogatták. Rövidesen bebizonyosodott azonban, hogy a szakiskolákban a tanulók egyre nehezebben viselik el az általános iskolában számukra már sok kudarcot okozó jórészt elméletre koncentráló, és módszereiben sok szempontból a világháború előtti porosz rendszerre emlékeztető oktatást. A szakképzési oldal kezdeményezésére ezért a törvény 1996-os módosítását követően az első két évfolyamon tantárgyként megjelent a pályaorientáció, szakmai előkészítés és alapozás a heti óraszám mintegy 10%-ában. A közoktatási törvény 1996-os módosítása azt is biztosította, hogy a szakiskolákban szakképzési évfolyamon külön erre a célra kifejlesztett felzárkóztató program szerint tanulhassanak a normál képzésben kudarcot vallott tanulók. Ezek a lehetőségek azonban nem párosultak megfelelő finanszírozottsággal valamint a pedagógusok felkészítésével, ezért nem következett be szemlélet-és módszerváltás, pedig ekkor már a szakiskolai eredménytelenség riasztó méreteket öltött. A Nemzeti Szakképzési Intézet által 1998-tól folytatott monitorozás szerint a szakiskolai kilencedik évfolyamokon az ezredfordulóra 50%-ot közelítette a bukás, igen nagy volt a 9-10. évfolyamokon a lemorzsolódás, így a szakiskolákból nagy számban kerültek ki befejezett végzettséget nem szerzett fiatalok.

A felzárkóztató oktatás helyzetének alakulása

A magyar szakképzésben már a kilencvenes évek elején felmerült az igény, hogy az iskolarendszertől lemorzsolódó, illetve nem megfelelő felkészültséggel kikerülő fiatalok részére - szakképzésük eredményessége, ezzel munkaerő-piaci helyzetük javítása érdekében - a szakképzés megkezdése előtt vagy azzal párhuzamosan a társadalomba való beilleszkedést és a munkára való szocializációt előtérbe helyező programok tegyék lehetővé hiányzó kompetenciáik megszerzését. Már 1992-től indultak hasonló célú egyedi programok a speciális szakiskolákban. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 1996-os módosítása nevesítette a szakiskolai felzárkóztató oktatást, mint a „második esély” programját. A felzárkóztató oktatáshoz a Nemzeti Szakképzési Intézetben készültek *szakképzési évfolyamokon* megvalósítható központi programok, de az iskolák maguk is készíthettek és hagyathattak jóvá saját fejlesztésű programokat.

1999-től a *felzárkóztató egy-két éves oktatás* a szakképzési évfolyamok elé, a 9-10. évfolyamra került. Első önálló kerettanterve - amely először képviselt alapjaiban eltérő szemléletet a kerettantervek családjában - 2001 júliusában jelent meg. Alapkonceptiója, hogy a tanítás-tanulás folyamata csak akkor lehet eredményes, ha a tanulók az iskolában folyó munkával kapcsolatban megfelelő motivációval rendelkeznek, valamint szocializációjuk is alkalmassá teszi őket az iskolai életben és később a munkában való részvételre. Ez a kerettanterv azonban az oktatásirányítás ellenállása miatt még nem tudta a szövegében megfogalmazott célokat a hagyományos tantárgystruktúra felbontásával realizálhatóvá tenni, így pl. az életviteli témákat az osztályfőnöki órák keretébe számúzta, ezért felemás

megoldásként valósult meg. A helyszíni látogatások is bizonyítják, hogy hagyományos feltételekkel megvalósítva a felzárkóztató oktatás hatékonysága is kicsi.

Már akkor nyilvánvalóvá vált, hogy a szakiskolai felzárkóztató oktatás megszervezése, lebonyolítása, a módszerek megtervezése és alkalmazása, a pedagógusok és a tanulók részére tanítást-tanulást segítő dokumentumok létrehozása speciális szakértelmet igényel, viszont nem álltak rendelkezésre olyan pedagógiai műhelyek, amelyek szervezési és módszertani segítséget nyújthattak volna a felzárkóztató oktatáshoz. Az Oktatási Minisztérium ezért 2001-ben pályázatot írt ki szakiskolák részére ún. bázisiskolai feladatok ellátására, melyen 8 iskola volt eredményes. A magas színvonalú felzárkóztató oktatást ezen iskolák többsége eredményesen valósította meg, a tervezett multiplikátori tevékenységet azonban nagymértékben hátráltatta a különmunka díjazásának hiánya, így a műhelyek működése a pályázati források elapadásával nem lehetett tartós.

A szakiskolai fejlesztési program felzárkóztató „C” komponense szerencsére újabb forrásokat biztosított, ezzel tovább bővítette, és új elemekkel gyarapította a felzárkóztatót. Lehetővé vált a hagyományos, általános műveltségi tartalmak reprodukálását megkövetelő tantárgystruktúra helyett a munkavégzéshez és életvitelhez szükséges kompetenciákat fejlesztő, projekt alapú, modulszerűen megszervezhető oktatás. Biztosította a jogszabályi feltételek megteremtése mellett a mentorálást, a módszertani felkészítést, illetve a külső mérést és értékelést a szakiskolai 9. *szakmai előkészítő* évfolyamon. Ezzel a 2005/2006-os tanévtől szakmaspecifikus kompetenciavizsgálatainak eredményessége esetén 8. osztályos végzettség hiányában, illetve a szakiskolai „többségi” 9-10. évfolyam elvégzése nélkül is lehetővé vált a szakképzésbe való bekapcsolódás. Ebben a programban vett részt az a több mint 50 szakiskola, amelyek vállalták a hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatását.

2008-ben kezdődött a fejlesztés, és 2009-ben indult az első ún. *előkészítő* („szakmai” szó nélkül) évfolyam 15 szakiskolában a *Dobbantó Program* keretében, elsősorban a sajátos nevelési igényű tanulók számára. Ez a program a korábbiak továbbfejlesztése és kiegészítése újabb hatékonyságot növelő eszközökkel. Itt a program a finansziális támogatásból új, barátságosabb és praktikusabb tanulási környezet megteremtését biztosította, kötelező feltételként jelent meg a pedagógusok valódi, szoros együttműködését igénylő, mentorált team munka, a tanulók tervezett egyéni fejlesztése, az oktatás munka világával való összekapcsolása, a tanulók mentálhigiénés gondozása, az iskolafejlesztés érdekében az igazgatók személyes coacholása, az iskolafenntartók bevonása a fejlesztés és megvalósítás folyamatának, a fenntarthatóságnak a biztosítására. A monitorozást végző szakértők örömmel tapasztalták, hogy az ún. „dobbantós” osztályokban az ide beiskolázott tanulók jól érzik magukat, hajlandók és képesek érdemi tevékenység végzésére, közben pedig a felnőttkori életvitelhez és a tanuláshoz szükséges alapkompenciák megszerzésére.

A szakiskolai képzés jogi szabályozásának változásai

Az 1993. évi közoktatásról szóló LXXIX. törvény 1996-os módosítása két tanévvel meghosszabbította az általános műveltség megszerzéséhez kötelező minimális tanulmányi időt, megszüntette a szakmunkásképző iskolát, létrehozta a szakiskolát. Jellegetes kortűnet, hogy lényegében kiüldözték a képzési szakkifejezések közül a „munkás” szót, mint a korábbi rendszerben devalválódott fogalmat, amelyet a képzési palettán egyre nagyobb számban megjelenő nem fizikai jellegű, és így teljes egészében akár tanteremben is oktatható szakmák képviselői se szívesen vállaltak.

A törvény 1993. szeptember 1-jén lépett hatályba, és a szakiskolákról a következőképpen rendelkezett:

„27. § (1) A szakiskola a tankötelezettség megszűnése után felkészít szakmai vizsgára, illetve a munkába álláshoz és önálló életkezdéshez szükséges ismereteket nyújt.

(2) A szakiskolában a szakképzést megelőzően — általános iskolai oktatás keretében — az általános műveltséget megalapozó kilencedik és tizedik évfolyam is elvégezhető.

(3) A kilencedik és a tizedik évfolyamon a tanuló felkészülhet az alapvizsgára. A tizedik évfolyamról kiállított bizonyítvány alapfokú iskolai végzettséget tanúsít.

(4) A tanuló a szakképzés utolsó évfolyamán folytatott tanulmányai befejezése után tehet szakmai vizsgát.”

Ekkor még az általános iskola 10 évfolyamossá tétele is napirenden volt, ezért csak egyik lehetőségként szerepel a 9. és 10. évfolyamnak szakiskolában történő elvégzése. Az akkori időkre jellemző ellentmondás, hogy „általános iskolai oktatás keretében”, azaz a szakiskola általános iskolai feladatok ellátására is jogosultságot kapott, holott pedagógusai nem voltak megfelelően felkészültek az általános iskolai oktatási tananyag lineáris folytatására, amit pedig az akkori Nemzeti Alaptanterv koncepciók következetesen sugalltak. Ezért a valóságban a legtöbb iskolában az történt, hogy az általános iskolai pedagógusok nem fejezték be a korábban egységes egésznek tekintett tananyag feldolgozását, a szakiskolai pedagógusok pedig legtöbbször nem ott folytatták, ahol az általános iskolai feldolgozás véget ért. A szakiskolai tanárok által kidolgozott tanmenetek önálló életet élését az is indokolta, hogy már akkor markánsan megnyilvánult a szakiskolába kerülő tanulók hiányos felkészültsége, ismereteinek hiánya, ezért a pedagógusok a már tanultak jelentős mértékű újra tanítását is szükségesnek tartották, utóbbi tapasztalatok szerint mérsékelt sikerrel. A tanulók és szüleik részére ugyanis ez a megoldás parkoló pályának látszott, két év veszteségnek, ami érthetően nem növelte tanulási iránti motiváltságukat.

A törvény először 1995-ben módosult, ez évben mindjárt két ízben, majd 1996. január 1-től is, de a szakiskola státútuma nem változott, az oktatáspolitikai ragaszkodott a tíz évfolyamos steril általános műveltséget megalapozó képzéshez.

Lényeges változás következett be viszont 1996. szeptember 1-től, amikor a törvény e paragrafusára bővült:

„27.§. (1) A szakiskolának szakképzési évfolyama vagy – a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – kilencedik–tizedik évfolyama és szakképzési évfolyama van.

(2) A szakiskola a tankötelezettség megszűnése után, a szakképzési évfolyamon felkészít szakmai vizsgára. A szakiskolában a kilencedik–tizedik évfolyamon általános műveltséget megalapozó oktatás folyik. A kilencedik-tizedik évfolyamon szakmai előkészítő ismereteket is oktathatnak a szakiskolában.

(4) A kilencedik–tizedik évfolyamon a tanuló befejezi az alpműveltségi vizsgára való felkészülést, és előkészül a szakképzésbe való bekapcsolódásra, a szakképzési évfolyamon pedig felkészül a szakmai vizsga letételére.

(7) Ha a tanuló a tankötelezettségének ideje alatt az első–tizedik évfolyam ismereteinek elsajátítását nem fejezte be, és szakképzettséggel nem rendelkezik, részére – a tankötelezettség megszűnése után, a nappali rendszerű iskolai oktatásban [52. § (1) bek.] a szakképzési évfolyamon – felzárkóztató oktatás szervezhető. A felzárkóztató oktatás keretében a tanuló a szakmai vizsga letételéhez szükséges ismeretek elsajátítása mellett felkészül az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz követelményeiből is. A felzárkóztató oktatás keretében a szakképzési évfolyamok száma egy évfolyammal megnövelhető. Az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz követelményeinek átadásában az e törvény 17. §-

a (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus vehet részt.

(8) A testi, érzékszervi, enyhe és közép súlyos értelmi és más fogyatékos tanulók iskolai nevelése és oktatása céljából a szakiskola speciális szakiskolaként vagy készségfejlesztő speciális szakiskolaként is működhet.

A bővítés során külön került meghatározásra a művészeti szakiskolák és a speciális szakiskolák működését szabályozó rész, de témánk szempontjából elsősorban a (7) bekezdés érdemel figyelmet, mert ekkor jelenik meg először a törvényben a felzárkóztató oktatás, mint szakiskolai jogi kategória. Másrészt a (2) bekezdésben a szakképzési oldal kezdeményezésére lehetővé vált az is, hogy a kilencedik-tizedik évfolyamon szakmai előkészítő ismereteket is oktathassanak a szakiskolákban. Ezeket a változtatásokat az tette szükségessé, hogy már ekkor látszott, a kilencedik-tizedik évfolyamon folyó közismereti képzés nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, egyre nőtt a tanulásban sikertelen tanulók száma, akik számára a kilencedik-tizedik évfolyamokon a szakmai tárgyak oktatását, illetve a szakképző évfolyamokon folyó, a szakképzéssel párhuzamos felzárkóztatást gondolták a jogalkotók a szakiskolák eredményességét javító megoldásnak. Ma már kimutatható, hogy ezek az intézkedések se hoztak javulást az eredményességi statisztikákban.

A számunkra jelentős következő időpont 1999. szeptember 1.

Ha egymás mellé tesszük az 1996-os és 1999-es változatot:

1996:

„(2) A szakiskola a tankötelezettség megszűnése után, a szakképzési évfolyamon felkészít szakmai vizsgára. A szakiskolában a kilencedik–tizedik évfolyamon általános műveltséget megalapozó oktatás folyik. A kilencedik-tizedik évfolyamon szakmai előkészítő ismereteket is oktathatnak a szakiskolában.”

„(7) Ha a tanuló a tankötelezettségének ideje alatt az első–tizedik évfolyam ismereteinek elsajátítását nem fejezte be, és szakképzettséggel nem rendelkezik, részére – a tankötelezettség megszűnése után, a nappali rendszerű iskolai oktatásban [52. § (1) bek.] a szakképzési évfolyamon – felzárkóztató oktatás szervezhető. A felzárkóztató oktatás keretében a tanuló a szakmai vizsga letételéhez szükséges ismeretek elsajátítása mellett felkészül az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz követelményeiből is.”

1999:

„(2) A kilencedik-tizedik évfolyamon az általános műveltséget megalapozó nevelés-oktatás folyik; továbbá pályaorientáció, szakmai előkészítő ismeretek oktatása és szakmai alapozó oktatás is folyhat. (5) Az általános műveltséget megalapozó nevelés-oktatás, a pályaorientáció, a szakmai előkészítő, szakmai alapozó oktatás, illetve a szakmai elméleti és gyakorlati képzés időbeli tagolását, időkereteit, arányait a kerettanterv határozza meg. A gyakorlati képzésről külön jogszabály rendelkezik.”

„(8) Ha a tanuló annak a tanévnek a végéig, amelyben a tizenhatodik életévét betölti, nem fejezte be az általános iskola nyolcadik évfolyamát, a szakiskolában egy-két éves időtartamú felzárkóztató oktatásban vehet részt. A felzárkóztató oktatás eredményes befejezése után a tanuló a szakiskola első szakképzési évfolyamába léphet. A felzárkóztató oktatást jogszabályban meghatározottak szerint kell szervezni.”

A (2) bekezdés változásából jól látható, hogy a 9-10. évfolyamra vonatkozóan szakképzéshez köthető új szakkifejezések jelennek meg, pályaorientáció és szakmai alapozó oktatás, valamint gyakorlati képzés. Ekkor azonban még a kilencedik-tizedik évfolyamon folytatható gyakorlati képzés feltételrendszere nem volt törvényileg szabályozott, külön

jogszabály hatálya alá utalták, de ami ennél is fontosabb, nem volt biztosított a tanműhelyi kisebb létszámú tanulócsoporthoz finanszírozása.

A (7) bekezdésből (8) lett, tartalmilag viszont fontos, hogy most már nem a szakképzési évfolyamokon, azok számának eggyel növelésével és a szakképzéssel párhuzamosan, hanem a szakképzést megelőzően kerülhet sor a felzárkóztatásra. Ez logikusabb is, hiszen éppen az volt a baj, hogy a tanulók egyre jelentősebb része el se jutott a szakképzésig, ahol esetleg őket felzárkóztathatták volna. Itt még életkori megkötés a bekapcsolódáshoz a tizenhatodik életév, ami miatt, mint később látható volt, sokan lemorzsolódtak még ezt megelőzően.

A 2000. szeptember 1-ji módosítás csak az (5) bekezdést érintette:

„27.§. (5) Az általános műveltséget megalapozó nevelés-oktatás, a pályaorientáció, a szakmai előkészítő, szakmai alapozó oktatás, illetve a szakmai elméleti és gyakorlati képzés időbeli tagolását, időkereteit, arányait a kerettanterv határozza meg. A gyakorlati képzésről külön jogszabály rendelkezik.”

Más szóval megjelent a kerettanterv, mint közbeeső szabályozó.

2001. január 1-től a (8) bekezdés változott:

„27.§.(8) Az, aki nem fejezte be az általános iskola nyolcadik évfolyamát és elmúlt tizenhat éves, nappali rendszerű iskolai oktatás keretében egy-két éves felzárkóztató oktatásban vehet részt, a szakiskola kilencedik-tizedik évfolyamán. A felzárkóztató oktatás eredményes befejezése után a tanuló a szakiskola első szakképzési évfolyamába léphet. A felzárkóztató oktatást jogszabályban meghatározottak szerint kell szervezni.”

Ez pontosítása annak, hogy az egyéves felzárkóztatás kilencedik, a kétéves kilencedik-tizedik évfolyamon szervezendő meg, mert ez előzőleg nem volt a törvényben egyértelmű.

Ide kívánczik, hogy 2001 júliusában jelent meg a felzárkóztató oktatás első önálló kerettanterve, amely sajátos kettősséget mutat. A szöveges részben hangsúlyos a hagyományos tartalomoktatás helyett bevezetendő szocializációs, életviteli és más a munka világához köthető képességek fejlesztése, az óraterv azonban még a hagyományos tantárgystruktúrát képezi le.

2003. szeptember 1-jén ismét bővült a (8) bekezdés, és kiegészült a (14.)-kel:

„27.§.(8) Az, aki nem fejezte be az általános iskola nyolcadik évfolyamát, és elmúlt tizenhat éves, a nappali rendszerű iskolai oktatás keretében felzárkóztató oktatásban vehet részt. A felzárkóztató oktatás egy vagy két évig (tíz vagy húsz hónapig) tart. A felzárkóztató oktatást a következők figyelembevételével kell megszervezni:

a) A tanuló a felzárkóztató oktatás keretében elsajátítja azokat az ismereteket, amelyek a szakképzés megkezdéséhez szükségesek. A tanuló a felzárkóztató oktatás sikeres befejezése után a szakképzési évfolyamon, évfolyamokon felkészül a szakmai vizsga letételére.

b) Ha a tanuló az általános iskola

– hatodik évfolyamát sikeresen befejezte, a kétéves (húsz hónapos),

– hetedik évfolyamát sikeresen befejezte, az egyéves (tíz hónapos)

felzárkóztató oktatás befejezéséről kiállított bizonyítvány alapfokú iskolai végzettséget tanúsít.

c) Ha a tanuló az általános iskola hat évfolyamánál kevesebb évfolyamot fejezett be sikeresen, a kétéves (húsz hónapos) felzárkóztató oktatás után alapfokú iskolai végzettség hiányában is megkezdheti tanulmányait az alapfokú iskolai végzettséghez kötött szakképesítés megszerzése céljából, feltéve, hogy a szakképzési évfolyamok számát eggyel megnövelik, és minden szakképzési évfolyamon legalább háromszázötven órában biztosítják az iskolai nevelés-oktatás általános műveltséget megalapozó szakasza követelményeinek az elsajátítását.

Az alapfokú iskolai végzettség meglétéhez kötött szakképesítést igazoló bizonyítvány ebben az esetben alapfokú iskolai végzettséget is tanúsít.

d) Ha a tanuló az e bekezdésben meghatározottak szerint nem szerezhethet vagy nem kíván alapfokú iskolai végzettséget szerezni, a felzárkóztató oktatásban egy évig (tíz hónapig) tartó szakképzést előkészítő évfolyam keretében a szakképzésbe történő bekapcsolódáshoz szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemeket (kompetenciát) szerzi meg, és a szakképzési évfolyamon a szakmai és vizsgakövetelményekben meghatározott elméleti és gyakorlati tudáselemek (kompetencia) meglétéhez kötött szakképesítés megszerzésére készülhet fel.

e) Az, aki az e bekezdésben meghatározottak szerint alapfokú iskolai végzettséget szerzett, a nappali rendszerű iskolai oktatás keretében megkezdheti tanulmányait a szakképzési évfolyamon a tizedik évfolyam elvégzéséhez kötött szakképesítés megszerzése céljából, feltéve, hogy a szakképzési évfolyamok számát eggyel megnövelik, és a tanuló részére minden szakképzési évfolyamon legalább háromszázötven órában tanítják a nevelés-oktatás általános műveltséget megalapozó szakaszának követelményeit is.

f) Az e bekezdésben szabályozott oktatást az oktatási miniszter által e törvény 95. §-a (1) bekezdésnek j) pontja alapján kiadott pedagógiai rendszer alapján kell megszervezni.

g) A tanuló részére biztosítani kell a kollégiumi elhelyezést, ha e nélkül nem tudna bekapcsolódni a felzárkóztató oktatásba.”

„(14)^fA (8) bekezdésben szabályozott felzárkóztató oktatást a kilencedik évfolyamon kell megszervezni, amely – az oktatási miniszter által kiadott pedagógiai rendszer szerint – egy vagy két évig (tíz vagy húsz hónapig) tart.”

Ez valóban jelentős változás, a felzárkóztató oktatás továbbfejlesztett formái jelennek meg. Pontossá vált, milyen végzettséggel, feltételekkel lehet egy, és milyennel két éves felzárkóztató oktatásba kapcsolódni. Az előző szabályozástól eltérően a húsz hónapos felzárkóztató oktatást is kilencedik évfolyamon kell megszervezni. Nem szükséges ettől kezdve általános iskolában tett osztályozó vizsgákkal a felzárkóztatással párhuzamosan nyolc osztályos végzettséget szerezni, mert a felzárkóztató oktatás befejezéséről kiállított bizonyítvány egyúttal alapfokú iskolai végzettséget is tanúsít.

Új fogalom az SZFP keretében megvalósuló szakképzést előkészítő évfolyam elnevezés. A Szakiskolai Fejlesztési Program keretében fejlesztett, d) pontban meghatározott felzárkóztató oktatás során a tanulók a szakképzésbe történő bekapcsolódáshoz szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemeket (kompetenciát) szerzik meg, és ezt követően pedig a megszerzett kompetenciáik által meghatározott szakmában léphetnek szakképző évfolyamra. A kompetencia alapú oktatás megteremtette a valódi feltételeit a hagyományos tantárgystruktúra felbontásának, lehetővé váltak a tanuláshoz, munkához, felnőtt életvitelhez szükséges képességfejlesztő tanórai munkaformák, a projektoktatás. Zavaró, hogy a 20 hónapos felzárkóztató oktatás is mindvégig kilencedik évfolyamon folyik.

A többcélú intézményben szakképzettséget szerettek számára megnyílt az út az érettségi felé is:

„27.§. (15) Ha a szakiskolai nevelés és oktatás középiskolai nevelést és oktatást ellátó többcélú intézményben folyik, a szakiskola tanulója a szakmai vizsga letételét követően – a kilencedik-tizedik évfolyamon folytatott tanulmányainak beszámításával – folytathatja tanulmányait az érettségi vizsgára történő felkészülés céljából.”

A 2006. január 1-től érvényes szabályozás továbbfejleszti ezt a rendszert:

„27. § (1) A szakiskolának – a (7)–(8), a (10) és a (12)–(14) bekezdésben meghatározott kivétellel – kilencedik-tizedik és az adott szakképesítés megszerzéséhez szükséges, az Országos

Képzési Jegyzékben meghatározott számú szakképzési évfolyama van. Ha a szakiskola több szakképesítés megszerzésére készít fel, a szakképzési évfolyamok száma – a felkészítési időtől függően – az egyes szakképzésekben eltérhet egymástól.

(2) A szakiskola kilencedik évfolyamán általános műveltséget megalapozó nevelés-oktatás, pályaorientáció, gyakorlati oktatás, tizedik évfolyamán a kötelező tanórai foglalkozások legfeljebb negyven százalékában szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatás folyik. A gyakorlati oktatást iskolai tanműhelyben kell megszervezni.

(3) A szakképzési évfolyamokon – az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott, a középiskola utolsó évfolyamának befejezéséhez vagy az érettségi vizsga letételéhez nem kötött szakképzettségek körében – a szakmai és vizsgakövetelmények alapján szakmai vizsgára való felkészítés folyik.

(4) A szakképzési évfolyamokon azoknak a tanulóknak, akik nem rendelkeznek alpműveltségi vizsgával – amennyiben a szakmai vizsga letételének előfeltétele ennek megléte – alpműveltségi vizsgára történő felkészítés is folyik.”

.....

„ (8) A szakiskolában – a nappali rendszerű iskolai oktatás keretében – felzárkóztató oktatás szervezhető azoknak a tanulóknak, akik alapfokú iskolai végzettség hiányában kívánnak bekapcsolódni a szakképzésbe. A szülő legkorábban abban az évben kérheti, hogy gyermeke – az általános iskolai tanulmányai folytatása helyett – a következő tanítási évet a felzárkóztató oktatásban kezdhesse meg, amelyben az betölti a tizenötödik életévét. A hátrányos helyzetű tanuló esetén az iskola igazgatójának minden esetben be kell szereznie a gyermekjóléti szolgálat véleményét, és azt megküldi a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadónak. A felzárkóztató oktatásba bekapcsolódhatnak azok a tanulók is, akik alapfokú iskolai végzettséggel rendelkeznek, de tanulmányaikat nem kívánják a szakiskola kilencedik évfolyamán megkezdeni, illetve folytatni. Az, aki a felzárkóztató oktatás megkezdésekor a tizenhatodik életévét nem tölti be, a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadó javaslata alapján kapcsolódhat be a felzárkóztató oktatásba. A kötelező felvételt biztosító szakiskola, ha a tankötelezettség teljesítéséhez indokolt, megszervezi a felzárkóztató oktatást. A felzárkóztató oktatás egy vagy két tanítási évig (tíz vagy húsz hónapig) tart. A felzárkóztató oktatást a következők figyelembevételével kell megszervezni:

a) A tanuló a felzárkóztató oktatás keretében elsajátítja azokat az ismereteket, amelyek a szakképzés megkezdéséhez szükségesek, továbbá megszerzi a szakképzésbe történő bekapcsolódáshoz szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemeket (kompetenciát). A tanuló a felzárkóztató oktatás sikeres befejezése után a szakképzési évfolyamon, évfolyamokon felkészül a szakmai vizsga letételére.

b) Ha a tanuló az általános iskola

– hatodik évfolyamát sikeresen befejezte, a kétéves (húsz hónapos),

– hetedik évfolyamát sikeresen befejezte, az egyéves (tíz hónapos)

felzárkóztató oktatás befejezéséről kiállított bizonyítvány alapfokú iskolai végzettséget tanúsít.

c) Ha a tanuló az általános iskola hat évfolyamánál kevesebb évfolyamot fejezett be sikeresen, a kétéves (húsz hónapos) felzárkóztató oktatás után alapfokú iskolai végzettség hiányában is megkezdheti tanulmányait az alapfokú iskolai végzettséghez kötött szakképesítés megszerzése céljából, feltéve, hogy a szakképzési évfolyamok számát eggyel megnövelik, és minden szakképzési évfolyamon legalább háromszázötven órában biztosítják az iskolai nevelés-oktatás általános műveltséget megalapozó szakasza követelményeinek az elsajátítását. Az alapfokú iskolai végzettség meglétéhez kötött szakképesítést igazoló bizonyítvány ebben az esetben alapfokú iskolai végzettséget is tanúsít.

d) Ha a tanuló az e bekezdésben meghatározottak szerint nem szerezhethet vagy nem kíván alapfokú iskolai végzettséget szerezni, a felzárkóztató oktatásban egy évig (tíz hónapig) tartó szakképzést előkészítő évfolyam keretében a szakképzésbe történő bekapcsolódáshoz

szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemeket (kompetenciát) szerzi meg, és a szakképzési évfolyamon a szakmai és vizsgakövetelményekben meghatározott elméleti és gyakorlati tudáselemek (kompetencia) meglétéhez kötött szakképesítés megszerzésére készülhet fel.

e) Az, aki az e bekezdésben meghatározottak szerint alapfokú iskolai végzettséget szerzett, a nappali rendszerű iskolai oktatás keretében megkezdheti tanulmányait a szakképzési évfolyamon a tizedik évfolyam elvégzéséhez kötött szakképesítés megszerzése céljából, feltéve, hogy a szakképzési évfolyamok számát eggyel megnövelik, és a tanuló részére minden szakképzési évfolyamon legalább háromszázötven órában tanítják a nevelés-oktatás általános műveltséget megalapozó szakaszának követelményeit is.

.....
„(14) A (8) bekezdésben szabályozott felzárkóztató oktatást a kilencedik évfolyamon kell megszervezni, amely – az oktatási miniszter által kiadott pedagógiai rendszer szerint – egy vagy két évig (tíz vagy húsz hónapig) tart. A (9)–(10) bekezdésben szabályozott szakiskola kilencedik évfolyammal működik, amelynek időtartama két évig (húsz hónapig) tart abban az esetben, ha olyan tanulókat készít fel, akik nem rendelkeznek alapfokú iskolai végzettséggel.

A 27.§-hoz kapcsolódik a sajátos nevelési igényű tanulók felzárkóztatását előíró 126.§:

„126. §¹ (1) A szakértői és rehabilitációs bizottság 2007. december 31-éig – hivatalból indított eljárás keretében – megvizsgálja a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartós és súlyos akadályozottság miatt sajátos nevelési igényűvé nyilvánított gyermekeket és tanulókat. ... A vizsgálat eredményétől függetlenül az érintett gyermekeket, tanulókat a juttatások és a költségvetési támogatások tekintetében 2008. augusztus 31-éig sajátos nevelési igényű gyermekeknek, tanulóknak kell tekinteni. Ha az e bekezdésben szabályozott vizsgálat eredményeképpen a gyermek, a tanuló további ellátásra jogosult, anélkül, hogy a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdene, ellátásáról 2008. szeptember 1-jétől a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre, tanulóra vonatkozó rendelkezések szerint kell gondoskodni, s így kell őt nyilvántartani.

...
(3) A tanuló lakóhelye szerint illetékes fővárosi, megyei önkormányzat által a tankötelezettség teljesítésére kijelölt szakiskola (a továbbiakban: kijelölt iskola) nem tagadhatja meg az érintett tanuló felvételét akkor sem, ha a tanuló már nem tanköteles.

(4) A kijelölt iskola egyéni ütemterv kidolgozásával, egyéni foglalkozások megszervezésével segíti a tanulókat. A kijelölt iskola előkészítő kilencedik évfolyam megszervezésével segítheti a tanulókat. Az előkészítő kilencedik évfolyam befejezését követően a tanuló a többi tanulóval közösen kezdi meg tanulmányait a kilencedik évfolyamon.”

2006-ban megszületett tehát a „többségi” (nem felzárkóztató) szakiskolai évfolyamokon folyó szakképzés jellegű oktatásra vonatkozó pontosabb szabályozás, a szakiskola kilencedik évfolyamán általános műveltséget megalapozó nevelés-oktatás, pályaorientáció, gyakorlati oktatás, tizedik évfolyamán a kötelező tanórai foglalkozások legfeljebb negyven százalékában szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatás folyhat. A gyakorlati oktatást iskolai tanműhelyben kell megszervezni. Ez egyúttal a gyakorlati tanulócsoporthoz szervezését is lehetővé teszi.

A felzárkóztató oktatás vonatkozásában leglényegesebb változás a bekapcsolódás életkorának egy évvel történő csökkentése: Alapfokú iskolai végzettség hiányában a tanuló a következő tanítási évet a felzárkóztató oktatásban kezdheti meg, ha betölti a tizenötödik életévét, a 16

éves kort betöltött tanulók pedig a felzárkóztató oktatásba bekapcsolódhatnak akkor is, ha alapfokú iskolai végzettséggel rendelkeznek, de tanulmányaikat nem kívánják a szakiskola „többségi” kilencedik évfolyamán megkezdeni.

A 126.§. lehetővé tette, hogy a sajátos nevelési igényű kategóriából kikerülő tanulók szakiskolai továbbtanulása is biztosított legyen, létrehozva az „előkészítő évfolyamot”. Ez azonban nem SZFP szerinti szakmai előkészítő évfolyam, hanem olyan előkészítő, mely után a tanuló a „többségi” kilencedik évfolyamra léphet. Furcsa, hogy egy egyszeri felülvizsgálati aktust a jogalkotó beemelt a törvénybe (ezt egy miniszteri rendelet is előírhatta volna).

Ez a szabályozás azonban tartalmaz egy másik furcsaságot is. Vizsgáljunk meg a fentiek alapján a felzárkóztatásban néhány lehetséges haladási utat!

1 évet ugró képzés (10. évfolyam elhagyásával).

Ha egy fiatal elmúlt 15 éves, és 8 osztályt fejezett be eredményesen, a 8. osztályból a 9.-be, felzárkóztató vagy szakmai előkészítő évfolyamra léphet, majd ennek eredményes befejezése után a 11.-be, szakképző évfolyamra. Így lényegében megspórolja a „többségi” 9-10. évfolyam gyötrelmeit. Ez a leggyakoribb eset.

2 évet ugró képzés (8., 10. évfolyam elhagyásával).

Ha egy fiatal elmúlt 15 éves, és 7 osztályt fejezett be eredményesen, a 7. osztályból a 9.-be, egy éves felzárkóztató vagy szakmai előkészítő évfolyamra léphet, majd ennek eredményes befejezése után a 11.-be, szakképző évfolyamra. Ez is gyakran előfordul.

3 évet ugró képzés (6.,7.,8. évfolyam elhagyásával).

Ha egy fiatal elmúlt 15 éves, és 5 osztályt fejezett be eredményesen, a 5. osztályból a 9.-be léphet, majd innen a 10.-be, felzárkóztató évfolyamokra. Ezt követően a 11.-től pl. egy „normálisan” 3 éves, 8 osztályos végzettségre épülő szakképesítést 4 év alatt szerezhethet meg. Tehát minimum 21 éves, mire lakatos, kőműves lehet. Erre még tudomásom szerint nem volt példa.

Akár 8 évet ugró képzés.(abszurd változat, 2-8.,10. évfolyam elhagyásával)

Ha egy fiatal elmúlt 15 éves, és 1 osztályt fejezett be eredményesen, a 9. szakmai előkészítő évfolyamra léphet, onnan pedig a 11. szakképző évfolyamra. Ez csak elvi lehetőség, ugyanis a 27.§.(8) bek. d) pont nem határoz meg minimumvégzettség határt a bekapcsolódáshoz.

Bár ez felületesen szemlélve esetleg adminisztratív problémának tűnhet, mégis megfontolást érdemel újragondolása.

A legutolsó, ma is érvényes teljes verzió 2009. július 7-től érvényes (azóta is volt törvénymódosítás, de az a 27. §-t nem érintette). A változtatás az „előrehozott” szakképzésről szól, egyéni képviselői indítványként került az országgyűlés elé, mert korábban a minisztériumok, egyetértés hiányában nem terjesztették elő, bár már a novemberi kormányülésre készített eredeti szakértői szakmai anyag is tartalmazta ezt a javaslatot.

„27. §. (1) A szakiskolának – a (4)–(5), a (7)–(8), a (10) és a (14) bekezdésben meghatározott kivétellel – kilencedik–tizedik és az adott szakképesítés megszerzéséhez szükséges szakképzési évfolyama van.

...

(2) A szakiskola kilencedik-tizedik évfolyamán általános műveltséget megalapozó nevelés-oktatás, továbbá a kötelező óra legfeljebb ötven százalékában pályaorientáció, gyakorlati oktatás, szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatás folyik, valamint – az Országos Képzési Jegyzék szerinti – elméleti és gyakorlati szakmacsoportos alapozó oktatás is folyhat. A gyakorlati oktatást iskolai tanműhelyben kell megszervezni.

(3) A szakképzési évfolyamokon az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott, a középiskola utolsó évfolyamának befejezéséhez vagy az érettségi vizsga letételéhez nem kötött szakképzettségek körében folyhat szakképzés. A szakképzési évfolyamokon a tanuló a szakmai vizsgára készül fel.

(4) A szakiskolai nevelés és oktatás – azoknak, akik alapfokú iskolai végzettséggel rendelkeznek – megszervezhető kizárólag szakképzési évfolyamokon, a szakképzés követelményeinek és – legalább a teljes képzési idő egyharmadában az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz követelményeire épülő –, a szakképzés gyakorlásához szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemek átadásával. A kötelező felvételt biztosító szakiskola, ha a tankötelezettség teljesítéséhez indokolt, e bekezdés szerint is köteles megszervezni a szakképzést.

...

(8) A szakiskolában – a nappali rendszerű iskolai oktatás keretében – felzárkóztató oktatás szervezhető azoknak a tanulóknak, akik alapfokú iskolai végzettség hiányában kívánnak bekapcsolódni a szakképzésbe. A szülő legkorábban abban az évben kérheti, hogy gyermeke – az általános iskolai tanulmányai folytatása helyett – a következő tanítási évet a felzárkóztató oktatásban kezdhesse meg, amelyben az betölti a tizenötödik életévét. A felzárkóztató oktatásba bekapcsolódhatnak azok a tanulók is, akik alapfokú iskolai végzettséggel rendelkeznek, de tanulmányaikat nem kívánják a szakiskola kilencedik évfolyamán megkezdeni, illetve folytatni. A kötelező felvételt biztosító szakiskola, ha a tankötelezettség teljesítéséhez indokolt, megszervezi a felzárkóztató oktatást. A felzárkóztató oktatás egy vagy két tanítási évig (tíz vagy húsz hónapig) tart. A felzárkóztató oktatást a következők figyelembevételével kell megszervezni:

a) A tanuló a felzárkóztató oktatás keretében elsajátítja azokat az ismereteket, amelyek a szakképzés megkezdéséhez szükségesek, továbbá megszerzi a szakképzésbe történő bekapcsolódáshoz szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemeket (kompetenciát). A tanuló a felzárkóztató oktatás sikeres befejezése után a szakképzési évfolyamon, évfolyamokon felkészül a szakmai vizsga letételére.

b) Ha a tanuló az általános iskola

– hatodik évfolyamát sikeresen befejezte, a kétéves (húsz hónapos),

– hetedik évfolyamát sikeresen befejezte, az egyéves (tíz hónapos)

felzárkóztató oktatás befejezéséről kiállított bizonyítvány alapfokú iskolai végzettséget tanúsít.

c) Ha a tanuló az általános iskola hat évfolyamánál kevesebb évfolyamot fejezett be sikeresen, a kétéves (húsz hónapos) felzárkóztató oktatás után alapfokú iskolai végzettség hiányában is megkezdheti tanulmányait az alapfokú iskolai végzettséghez kötött szakképzés megszerzése céljából, feltéve, hogy a szakképzési évfolyamok számát eggyel megnövelik, és minden szakképzési évfolyamon legalább háromszázötven órában biztosítják az iskolai nevelés-oktatás általános műveltséget megalapozó szakasza követelményeinek az elsajátítását. Az alapfokú iskolai végzettség meglétéhez kötött szakképzést igazoló bizonyítvány ebben az esetben alapfokú iskolai végzettséget is tanúsít.

d) Ha a tanuló az e bekezdésben meghatározottak szerint nem szerzhet vagy nem kíván alapfokú iskolai végzettséget szerezni, a felzárkóztató oktatásban egy évig (tíz hónapig) tartó szakképzést előkészítő évfolyam keretében a szakképzésbe történő bekapcsolódáshoz szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemeket (kompetenciát) szerzi meg, és a szakképzési évfolyamon a szakmai és vizsgakövetelményekben meghatározott elméleti és gyakorlati tudáselemek (kompetencia) meglétéhez kötött szakképzés megszerzésére készülhet fel.

e) Az, aki az e bekezdésben meghatározottak szerint alapfokú iskolai végzettséget szerzett, a nappali rendszerű iskolai oktatás keretében megkezdheti tanulmányait a szakképzési évfolyamon a tizedik évfolyam elvégzéséhez kötött szakképzés megszerzése céljából, feltéve, hogy a szakképzési évfolyamok számát eggyel megnövelik, és a tanuló részére minden

szakképzési évfolyamon legalább háromszázötven órában tanítják a nevelés-oktatás általános műveltséget megalapozó szakaszának követelményeit is.

...
(14) A (8) bekezdésben szabályozott felzárkóztató oktatást a kilencedik évfolyamon kell megszervezni, amely – az oktatásért felelős miniszter által kiadott pedagógiai rendszer szerint – egy vagy két évig (tíz vagy húsz hónapig) tart. A (9)–(10) bekezdésben szabályozott szakiskola kilencedik évfolyammal működik, amelynek időtartama két évig (húsz hónapig) tart abban az esetben, ha olyan tanulókat készít fel, akik nem rendelkeznek alapfokú iskolai végzettséggel.

(15) Ha a szakiskolai nevelés és oktatás középiskolai nevelést és oktatást ellátó többcélú intézményben folyik, a szakiskola tanulója a szakmai vizsga letételét követően – a kilencedik-tizedik évfolyamon folytatott tanulmányainak beszámításával – folytathatja tanulmányait az érettségi vizsgára történő felkészülés céljából.”

A változás szerint a „többségi” kilencedik-tizedik évfolyamon a szakképzés jellegű oktatás óraszám az összes óraszám 40%-áról 50%-ra nőtt, és ennek keretében már Országos Képzési Jegyzék szerinti elméleti és gyakorlati szakmacsoportos alapozó oktatás, azaz egyértelműen szakképzés is folyhat.

2009. szeptember 7-én az OKM-SZMM közös közleményt adott ki ezzel kapcsolatban:

„A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 2009. évi XLIX. törvénnyel történő módosításával egy újabb képzési forma, az előrehozott szakképzés jelent meg a szakiskolai képzés rendszerében, amelyet a módosított törvény 27. §-ának (4) új bekezdése határoz meg. ... Azon szakképesítések körét, amelyben előrehozott szakképzés indítható az OKJ határozza meg. Tekintettel arra, hogy az OKJ módosításáról szóló rendelet kiadása folyamatban van, de még nem jelent meg, e közlemény melléklete tartalmazza a fenti szakképesítések tervezett körét. Az előrehozott szakképzésben a képzési idő 3 év, amelyből egy tanév óraszám (kb. 1000 óra) az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz követelményeire épülő, a szakképzés gyakorlásához szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemek átadására fordítható.”

...
Lehetővé vált tehát a nyolcadik után közvetlenül kezdődő, 3 éves „előrehozott szakképzés” 86 meghatározott szakmában, melynek keretében a teljes képzési idő egyharmadában az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz követelményeire épülő, a szakképzés gyakorlásához szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemek átadása is megvalósul. A közismereti képzés azonban itt már nem feltétlenül tantárgystruktúrájú, lehetőség van a felzárkóztatáshoz kifejlesztett tananyagmodulok, projektoktatás bevezetésére, megszervezésére is.

Itt tartunk most. Az előrehozott szakképzés lehetősége egyes szakmai körökből nem váltott ki egyértelmű lelkesedést, azzal azonban mindenki egyetért, hogy valamit tenni kell a hatékonyabb működés érdekében. Kérdés, hogy ez elegendő-e, vagy más intézkedések is szükségesek a problémakör kezelése érdekében.

A szakiskolai oktatás normatív finanszírozásának alakulása

A közoktatás, benne a szakiskolai oktatás finanszírozásának elveit a többször módosított 1993. évi LXXIX., közoktatásról szóló törvény a következőképpen szabályozza:

„118. § (1) A közoktatás rendszerének működéséhez szükséges fedezetet az állami költségvetés és a fenntartó hozzájárulása biztosítja, melyet a tanuló által igénybe vett szolgáltatás díja és a közoktatási intézmény más saját bevétele egészíthet ki.

(2) A közoktatás feladatainak ellátását szolgáló költségvetési hozzájárulás összegét az éves költségvetési törvényben kell meghatározni.

(3) A központi költségvetés az állami szervek és a helyi önkormányzatok, valamint a nem állami, nem helyi önkormányzati intézményfenntartók részére az általuk fenntartott nevelési-oktatási intézmények működéséhez – a gyermek-, tanulói létszámot, valamint az ellátott feladatokat figyelembe véve – normatív költségvetési hozzájárulást biztosít.

102. § (2) A fenntartó

b) meghatározza a közoktatási intézmény költségvetését.”

Ennek a szabályozásnak az a lényege, hogy az állam nem biztosítja az oktatási intézmények működtetésének teljes költségét, hanem ehhez csak hozzájárul, azt a normatívák és a tényleges működési költségek különbözetével a fenntartóknak kell kiegészíteniük.

Természetesen az iskolák sok esetben pályázati és egyéb forrásokból normatív támogatáson kívüli forrásokhoz is jutnak, de azokat kizárólag fejlesztésekre, és nem működtetésre használhatják fel. Ebben a fejezetben kizárólag az állami normatívák alakulásának elemzésére kerül sor, itt nincs mód a rendelkezésre álló iskolai pénzkeretek és szükséges ráfordítások összehasonlítására sem. Erre ez a tanulmány azért sem vállalkozhat, mert a fenntartók a pénzkereteket általában havi bontásban, és nem iskolatípusra vagy évfolyamokra bontva folyósítják, így legtöbbször maguk az iskolák se tudnak bontott összehasonlítást végezni. Ettől függetlenül a monitorozás során bármikor kérdeztük az iskolákat a szakiskolai oktatás normatív finanszírozásáról, a domináns válasz mindig az volt, hogy szükséges lenne a normatívák emelése, mert a rendelkezésre álló pénzkeretek csak alig elégségesek a működés biztosítására, a fejlesztések során beszerzett eszközök működtetése, de sokszor még a kréta megvásárlása is gondot okoz. Ebben valószínű, hogy a fenntartók nehéz anyagi helyzete is szerepet játszik, ami sok egyéb mellett a település nagyságától is függ, így pl. a fővárosban kevésbé okozott gondot, mint a kisvárosok többségében.

Ha végignézzük az aktuális költségvetési törvényekben a normatívák alakulását, az aggodalmak csak részben jogosak. Az első táblázat mindig az előző év bázisáról kiindulva azt mutatja meg, hogy a következő évi normatíva reálértéke az inflációs ráta függvényében mennyire követte a költségek átlagos változását.

Az első adatsor a szakiskolai „többségi” évfolyamok normatíváinak változását, a második az 1996-ban bevezetett felzárkóztató oktatás normatíváinak alakulását mutatja be 1993-tól 2007-ig. 2008 ebben a vonatkozásban azért nem kezelhető, mert ekkor az állami költségvetés már nem Ft/fő alapú, hanem az iskolák különböző mutatóit figyelembe vevő, iskolánként eltérő finanszírozásra tért át. (Ennek számítási módja a függelékben látható.).

év	inflációs ráta (%)*	szakiskolai 9-10. normatíva (Ft/fő)**	reálérték változása az előző évhez (%)*	szakiskolai felzárkóztató évf. normatíva (Ft/fő)**	reálérték változása az előző évhez (%)
1993	22,5	62.500	xxx	xxx	xxx
1994	18,8	62.500	-18,8	xxx	xxx
1995	28,2	62.500	-28,2	xxx	xxx
1996	23,5	54.000	-30,1	xxx	xxx
1997	18,5	70.000	0	80.000	xxx
1998	14,2	76.000	-5,0	76.000	-17,0
1999	10,0	108.000	+29,2	129.200	+52,5
2000	10,0	115.000	-3,2	141.000	-0,9
2001	9,1	120.300	-4,2	240.600	+60,6
2002	5,2	135.300	+6,9	270.600	+6,7
2003	4,7	240.000	+69,4	480.000	+180
2004	6,8	248.000	-3,3	496.000	-3,1
2005	3,5	262.000	+2,1	524.000	+2,1
2006	4,0	262.000	-3,9	524.000	-3,9
2007/1- 8	7,9	262.000	-7,3	524.000	-7,7
2007/9- 12	7,9	262.000		262.000	-53,7
2008	6,0	változó		mint a 9-10.	

* Forrás: KSH

**Forrás: Törvények a Magyar Köztársaság évi költségvetéseiről

Az adatok alapján látható, hogy a reálérték nagy ingadozásokat mutat. 1993 és 1996 között még kifutó rendszerben a régi típusú szakmunkásképzés is jelen volt, így ezek az adatok kevésbé összevethetők a későbbiekkel, de világos, hogy a reálérték változása jelentősen az infláció által indokolt alatt maradt. 1997-ben éppen 0 értéket adott, 1999-ben közel 30%-os pozitívumot mutatott, 2002-ben ismét a pozitív oldalra lépett át, 2003-ban pedig eddig a legnagyobb, csaknem 70%-os reálérték növekedés következett be. Miután 2006 óta a normatívák nem növekedtek, azóta folyamatos a csökkenés. A felzárkóztató oktatás kétszeres normatívájának 2001-es bevezetése jelentős pozitív, megszüntetése pedig 2007 szeptemberétől drámai negatív fordulat.

A normatívák alakulását több tényező jelentősen befolyásolta, pl. a 2002-es kormányváltást követő 50%-os pedagógusbér-emelés a 2003-as 69,4%-os reálérték-változás fő indoka. Az ugyanis a normatíva nagy részét „elvitte”, e nélkül nem lehetett volna kifizetni a megemelt béreket.

A közelmúltbeli összehasonlítás érzékelteti legjobban, hogyan lehetetlenül el a felzárkóztató oktatásban a kis létszámú tanulócsoporthoz indítása. Bár a különböző fejlesztési programok (Szakiskolai Fejlesztési Program, Dobbantó program) által nyújtott pénzügyi és egyéb támogatások még fenntartják néhány iskolában a felzárkóztató jellegű oktatást, mert valahogy kigazdálkodják – a legtöbb helyen más tanulócsoporthoz létszámának növelésével – a felzárkóztatás működtetésének többletköltségét, hosszú távon azonban, ha a finanszírozás jelentősen nem javul, nagy a valószínűsége a fenntarthatóság megszűnésének.

Lemorzsolódás és bukás változásai a szakiskolai 9-10- évfolyamokon^{2,3}.

Az 1998 óta folyó monitorozás során közölt adatok összevetése rámutat a szakiskolai oktatás folyamatosan gyenge eredményességére. A statisztika nem teljes körű, hanem az iskolák által önként megküldött adatokon alapul, de a minta minden esetben elég nagy ahhoz, hogy értékelhető adatokkal szolgáljon

Bukások arányának változása

tanév/évfolyam	„Többségi” 9. félév	„Többségi” 9. év vége	„Többségi” 10. félév	„Többségi” 10. év vége
1998/1999	43,8%	25,5%	35%	17,7%
1999/2000	41,8%	24,6%	35,6%	16,1%
2001/2002	51,1%	29,4%	37,5%	13,1%
2005/2006	49,1%	28,4%	38,9%	15,3%
2008/2009	50,6%	29,8%	40,8%	16,3%

Lemorzsolódás arányának változása

tanév/évfolyam	„Többségi” 9. félév	„Többségi” 9. év vége	„Többségi” 10. félév	„Többségi” 10. év vége
1998/1999	5%	9%	3,5%	4,7%
1999/2000	4,8%	8,4%	2,5%	2,8%
2001/2002	6,7%	12,4%	3,9%	7,3%
2005/2006	7,2%	11,6%	4,9%	8,8%
2008/2009	4,7%	5,6%	3,2%	4,1%

A táblázatokból látható, hogy 1998 óta nincs lényeges változás az eredménytelenségi mutatókban, pedig a demográfiai hullámvölgyben az iskolaösszevonástól, megszüntetéstől, állásvesztéstől való félelem az iskolák vezetőit és pedagógusait feltehetően arra ösztönözte, hogy igyekezzenek megtartani a tanulólétszámot minden áron.

Ilyen nagyarányú bukás és lemorzsolódás nemcsak az általános iskola felkészítő munkájának hiányosságaira, hanem az oktatási rendszer rendszerhibájára is utal.

3.1.2. Az iskolák helyzete⁴

A szakiskolák általános jellemzése

A szakiskolák között vannak nagy múlttal rendelkező iskolák, ezek a magyar szakképzés kialakulásának és történeti formálódásának hű képét mutatják. A legfiatalabb intézmények létrejötte a 90-es évekhez kötődik, többnyire némi előzménnyel. A rendszerváltozás után a szakképzésben történtek valamennyi intézményben jól követhetőek, az iskolák szervezeti formálódása, működése azóta eltérő mértékben ugyan, de nehézségekkel terhelt.

A legtöbb iskola helyzete az elmúlt években is jelentősen változott. A legjellemzőbb két változás:

1. A fenntartó iskolákat vont össze
2. Több szakképző iskola TISZK-be tömörült

A fenntartók többsége városi illetve a megyei önkormányzat, de alapítványi fenntartású iskola is van a szakiskolák körében. A fenntartó által végrehajtott iskola összevonások következtében különböző funkciójú, vagy különböző településeken működő iskolák kerültek közös igazgatás alá, így gimnázium, szakközépiskola és szakiskola, vagy általános iskola és több középiskola, esetleg a konglomerátumhoz kollégium is tartozik.

A TISZK-ekhez való csatlakozást két fő tényező motiválta:

1. Európai Uniós támogatásból fejlesztési támogatás elnyerése
2. A szakképzési hozzájárulás közvetlen gazdálkodó szervezettől történő támogatásának elérése.

Nagy különbség van a TISZK-ekhez való csatlakozás terén aszerint, hogy az iskola az első 16 TISZK tagja lett-e, vagy pedig a második hullámban kényszerültek a TISZK-be lépni (az iskolák többsége). Az első körben egy TISZK-hez 5-8 iskola kapcsolódott, amelyek területileg is viszonylag közel, legalább egy régióban vannak, és már úgy-ahogy közösen működnek, és műhelyeiket EU forrásból felszerelték. A második körben azonban jórészt kényszerszertársulások találhatók, akik azért egyesültek, mert különben – a megváltozott jogszabály miatt – egyik iskola se juthatna hozzá a szakképzési hozzájárulásból közvetlen fejlesztési támogatáshoz. Ezek között vannak ún. „virtuális” TISZK-ek is, amelyekbe tartozók úgy gondolják, és viszonylag nyíltan hangoztatják is, hogy mindenki csinálja tovább a maga dolgát úgy, mint eddig, csak ezentúl egy közös „kalapból” veszik vissza a saját maguk által szerzett támogatást.

A közelmúltban végrehajtott többirányú átszerveződésnek, amit ezeknek az iskoláknak úgymond át kellett vészelniük, látható jegyei és következményei vannak: A többcélú (vagy még több célú) intézménnyé válás, helyileg szórt elhelyezkedés, névváltozások, kényszerű profilváltás, az új feladatok felvállalása, a tartalmi változások stb. mind közrejátszanak abban, hogy kevesebb energia és idő jut a legalapvetőbb nevelési és oktatási problémák kezelésére, megoldására.

Az iskolák egy részénél a beiskolázási körzet az összevonások, a profilbővülések következtében módosult. Bár több iskola tekintetében hivatalosan nem változott, mégis egyre gyakoribb a kistérségi vonzáskörzetet átlépő, akár több megyét is átfogó beiskolázás, de a

kisebbségi létszámú iskoláknál ennek ellenkezője, a beiskolázási terület szűkülése is előfordult. Jellemzővé vált a megmaradás érdekében a tanulóért való versengés. A tanulóért folyó harc pozitív következménye a profilbővítés (olykor munkaerő-piaci igények szerinti, olykor csak divatos képzések irányába), az innovatív munka fokozása, új feladatok önként vállalása. Legjellemzőbb a profilváltás, új képzési irányok kijelölése, intézményi célok módosulása, új célcsoportok képzésbe vonása. A több lábbon állás, a tanulólétszám megőrzése, ezzel együtt a pedagóguselbocsátás megelőzése, néhány esetben a megmaradás, illetve az önállóság megtartása ösztönözte e lépésekre az iskolavezetéseket, zömében a tantestületek támogatásával. Így kerültek előtérbe a helyi igények alapján történő képzési programok, szakterület nélküli speciális tartalmak felvétele, pl. sportosztály, nyelvi tagozatos csoport szervezése, a felnőttképzés indítása, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztató oktatásának bevezetése, roma fiatalok beiskolázása.

Vannak intézmények, ahol a tanulólétszám stagnál, van, ahol az épületek befogadóképessége szab határt a létszám növekedésének. Az iskolák nagy részénél folyamatos enyhe tanulólétszám csökkenés tapasztalható. Ennek okai vélhetően a demográfiai folyamatok alakulása, a szakiskola presztízsének alacsony volta, a szakközépiskolák és gimnáziumok elszívó hatása, az egyes intézmények nem megfelelő szakma kínálata (kevésbé vonzó szakmák), az iskolák mozgásterének szűk volta és rugalmatlansága (fenntartó engedélyéhez kötöttsége), illetve az egyre növekvő konkurenciaharc (jobb feltételekkel működők előnye, nagy iskolák szélesebb szakmakínálata, stb.).

A tantestületek létszáma, szakirányú felkészültsége többségében megfelelőnek mondható. Az egyre általánosabbá váló devianciák kezelésére, nevelési feladatok megoldására, felzárkóztató képzés ellátására a speciális felkészültségű szakemberek (fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, pszichológus, szociális munkás) száma azonban intézményenként eltérő mértékben, de jellemzően kevés, még a jobb ellátású iskoláknál sem ad elégedettségre okot.

Sok iskola több épületben szórtan elhelyezett épületkomplexum, okai közt első helyen említhetők az intézményösszevonások, de szerepet játszanak még a folyamatos bővítések, tanműhelyek építése stb. Az iskolák működését biztosító épületek terén kirívóak a különbségek. A főépületek többnyire központi helyen, a városközpontban vagy a többi oktatási intézmény közelében vannak, a városközponttól távolabb eső iskolák főépületei is jól megközelíthető, szép környezetben helyezkednek el. Az iskolák tagépületei legtöbb esetben egymás közvetlen közelségében (pl. azonos telken), illetve kisebb távolságra (szomszéd utca) találhatóak, de előfordul ennek ellenkezője is. Az iskolaépületek különbözőek építészeti stílus és állapot szempontjából is, egy-egy iskolán belül is eltérő a tagépületek állapota, az egyes intézményeken belül régi, felújításra szoruló, már felújított és új létesítmények is vannak. Egyes iskolák az új épületek és a csökkenő gyereklétszám ellenére is tanteremhiánnyal küzdenek. Gyakori, hogy a szakiskolai rész a régebbi, rosszabb állapotú és feltételekkel rendelkező épületben, épületrészben kap helyet. A különbséget az is mutatja, hogy van még szakiskola, ahol vagy egyáltalán nincs tornaterem, illetve ha van, nem a csoportszámoknak megfelelő befogadóképességű, de a sportudvarnak nevezett terület sem nevezhető a testedzéshez, sportoláshoz felszereltnek. Az iskolai sportpálya igénybe vétele időjárásfüggő, egysíkú foglalkozásokat tesz csak lehetővé. A hiányt néhol szükségmegoldásokkal próbálják pótolni (városi sportcsarnok - testnevelési foglalkozásokra, versenyekre). A helyi sport/tornacsarnok igénybe vétele felszerelés szempontjából jó lehetőség, de inkább a testnevelési tanórák kiegészítését illetve a szabadidő sport céljait szolgálja. Más intézménybe, másik iskolába, az iskola távolabbi elhelyezését épületébe való átjutás időigényes, és szervezési problémát is okoz. Az iskolák másik része azonban, ha igen szoros beosztással is,

de többségében rendelkezik tornateremmel, sőt van az intézmények között olyan is, ahol tornacsarnok biztosítja a testnevelésórák megtartását, a sportkörök működését.

A tantermek berendezettsége legtöbbször átlagos, ritkán új bútorzatú, de előfordul korszerű is. Az iskolák oktatási állóeszköz-feltételei általában adottak, de számottevők az eltérések az egyes intézmények között, akadt olyan intézmény is, ahol a felzárkóztató képzés tekintetében erősen megkérdőjelezhető a feltételek megfelelő volta. Gondok inkább a fogyóeszközök biztosításának tekintetében vannak, Egyes iskolákban például a pedagógusok anyagilag is hozzájárulnak beszerzésükhöz, maguk veszik saját pénzükből azokat az eszközöket, amelyek kellenek a projektekhez, de az iskola nem tud rá fedezetet biztosítani.

A tanműhelyek terén történtek a legjelentősebb fejlesztések a különböző programokban való részvétel, pályázatok elnyerése következtében az iskolákban. A tanműhelyek berendezései, felszereltsége csaknem mindenütt jónak mondható. Egyes esetekben a legújabb technikával felszerelt tanműhelyekben folyik a képzés.

A szakiskolai képzés finanszírozottsága csökkenő tendenciát mutat, évről évre kevesebb jut a dologi kiadásokra, így a betervezett és fontos állagmegóvási munkák folyamatosan elmaradnak, illetőleg áttevődnek bizonytalan későbbi időpontokra. A fenntartók kiegészítő finanszírozással igyekeznek anyagi lehetőségeik függvényében fenntartói kötelezettségeik betartására, de erre egyre kevésbé képesek, ráadásul megoldatlan városi fenntartói szempontból a más településekről bejárók kiegészítő finanszírozása. Ezért is ösztönözik az iskolákat egyéb források felkutatására és megszerzésére, ami az iskolai menedzsment ügyessége, a pályázati lehetőségek, s nem egyszer a jó szerencse függvényében realizálódik, de működtetésre nem, csak fejlesztésekre fordíthatók.

A pályázatok (szakképzési alap, programok), az együttműködő gazdasági szervezetek, a nagyobb intézményeknél a szponzorok, nemzetközi kapcsolatok az egyes intézeteknél eltérő színvonalon segítik az átlagnál jobb tárgyi feltételek biztosítását. Az SZFP programban való részvétel, illetve a decentralizált alap forrása is jelentős fejlesztéseknek adott támogatást az eszközellátottság terén, illetve lehetővé tette a pedagógusok új feladatokra történő felkészítését.

A felzárkóztató oktatás megszervezése

Az iskolák többségében a Szakiskolai Fejlesztési Program 2-ben való részvétel eredményezte a 2006/2007. tanévtől a felzárkóztató jellegű *szakképzést előkészítő évfolyam* programjának végrehajtását. A felzárkóztató oktatás indítását csaknem minden esetben az intézményvezetés kezdeményezte nevelőtestületi többség támogatásával. Volt, ahol a fenntartó is javasolta, illetve az iskola számára kötelezővé tette a programban való részvételt. Egyes esetekben ez korábbi felzárkóztató program illetve más iskolák ilyen jellegű tevékenységének ismeretében történt, de sok helyütt nem tudták pontosan, hogy mit vállalnak, és csak menet közben szembesültek a lebonyolítás nehézségeivel. Többnyire elsődleges célként a hátrányos helyzetű illetve halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok szakképesítés megszerzéséhez való esély megteremtését határozták meg, azonban cél volt az iskola oldaláról a tanulólétszám megtartása, a fenntartó részéről pedig a tankötelezettség teljesítésének ilyen módon történő biztosítása is.

Jellemzően tanévenként az iskolák egy-egy csoportot szerveztek, ahol pedig megpróbálkoztak kettővel, általában a második indításától egy év múlva visszaléptek, melynek döntően helyi

okai voltak, pl. a jelentkezők számának csökkenése vagy az iskola kapacitáshiányára való hivatkozás. Egy csoportban általában beiskolázáskor 10-15 tanuló van, de a látogatás idején a tényleges létszám több helyen 5-8 fő volt, a többiek állítólag „éppen” hiányoztak, amit azonban a tanulói interjúk nem mindig erősítettek meg. Az egyik iskolában tavaly negyven fő jelentkezett a reintegrációs képzésre, de csak 18 főt, a felét engedte felvenni az önkormányzat. Másutt elsősorban saját gyerekeiket vették fel, akik a kilencedik osztályban több tárgyból buktak, a többi „jelentkezési sorrendben” került az osztályba. Itt is célszerű megjegyezni, hogy az iskolákat sok esetben lehetetlen helyzetbe hozza a felzárkóztató oktatásnál az alulfinanszírozottság és a csoportfinanszírozás bevezetése.

Hogy elegendő-e az egyes iskolákban ennyi hátrányos helyzetű fiatal szakmai előkészítő évfolyamra történő beiskolázása, vagy az igényekhez illetve rászorulókhöz képest kevés a felzárkóztató csoportok száma, markánsan különböző a helyzet, és több esetben eltér egymástól a felzárkóztatásban dolgozók, illetve az ott órákat nem tartó pedagógusok véleménye. Egyes iskolákban úgy vélik, hogy sokkal több szakiskolás tanulót lehetne a felzárkóztató csoportba irányítani, mert a szakiskolába „többségi” képzésre jelentkezők nagy részének is hiányoznak az alapkészségei, alacsony szintű a szociális, kommunikációs kompetenciája, tanulási és munkamotiváltsága. Volt, ahol elmondták, hogy a városban a gimnázium ma már a kettes-hármas tanulókat is felveszi, a szakközépiskolába 2,3- 2,7 közötti 8. osztályos eredményű tanulókat iszkoláznak be, elképzelhető, kik maradnak a szakiskolára. Másutt az iskola meglévő feltételrendszerét és a feladatot vállaló pedagógusok számát figyelembe véve elegendőnek ítélik a jelenlegi létszámot a felzárkóztató oktatásban. A valós helyzet azonban a statisztikák szerint az, hogy tanévenként országosan tízezres nagyságrendben mérhető azon tanulók száma, akik úgy kerülnek ki a közoktatásból, hogy nem szereztek befejezett alapiskolai, vagy a szakképzésbe való bekapcsolódáshoz szükséges végzettséget. A felzárkóztató oktatásnak ezért minden szakiskola beiskolázási körzetében a mainál nagyobb mértékben lenne létjogosultsága, de a szakiskolák többségének nincs elegendő információja a felzárkóztató oktatásba bevonható tanulókról, és olykor hajlandósága se egyértelmű ennek a nehéz feladatnak a felvállalására. A kapacitás bővítésének további akadálya a működési forráshiány, mindezek miatt **ennek a képzési formának sok helyen a megszűnésére is sor kerülhet** a központi fejlesztési programok befejeztével.

Legjellemzőbb, hogy a korábbi általános iskolai osztályfőnökük ajánlotta a tanulóknak a felzárkóztató osztályt, örültek, ha megszabadulnak ezen a módon a túlkoros, sokszor deviáns gyerekektől, mostanra viszont kritikussá vált az általános iskolai tanulólétszám csökkenése, ami miatt már legtöbb helyen a normatíva miatt inkább megtartják ezeket a tanulókat is. Egyes szakiskolák beiskolázási felelősei, projektvezetői általános iskolai osztályokban tartanak tájékoztatót, így a környező általános iskolák tanulói, a tanulók szülei, osztályfőnökei innen ismerik ezt a lehetőséget. Vannak viszont olyan szakiskolák is, akik nem propagálják különösebben a felzárkóztatást, legfeljebb a honlapjukra teszik fel, és saját szakiskolásaik közül irányítják a „többségi” képzésben eredményteleneket a szakmai előkészítő oktatásra. Összességében nyilvánvaló, hogy az iskolák korántsem rendelkeznek hiteles információkkal a beiskolázási körzetükben a potenciális rászorulókról és elérhetőségéről, és nem is kényszeríti őket semmi arra, hogy ezzel foglalkozzanak.

A felzárkóztató csoport elhelyezése az egyes intézményekben eltérő, több iskolában problémaként merült fel a képzés indításakor (külön épületben kapjon-e helyet; a terem elhelyezkedése az épületben milyen szempontok szerint történjen, stb.). A felzárkóztató csoport tanterme a feladat végrehajtásához nem egyszer nem megfelelő, pl. a kis létszám okán az előírtnál kisebb alapterületű a helyiség. Előfordult, hogy több változtatás után került a

csoport a megfelelő helyre, azaz nem szegregáltan, és megfelelő nagyságú terembe, de van, ahol még most sem mondható ideálisnak az elhelyezése, amit a tanteremhiány akár véglegessé is tehet. Bár a belső berendezések az egyes iskolákban eltérő színvonalúak, és sok helyen elavult bútorzat is található, mindenütt látszik, hogy gondot fordítanak a befogadó jellegre, a barátságos és igényes munkakörnyezetre, amely a tanulóknak élettere is egyben. A felzárkóztató tantermekben jó hangulatot teremtő, motiváló, a tanulást segítő szemléltető anyagok, produktumok vannak kihelyezve.

Az egyes iskolákban más-más elképzelések szerint biztosították a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztató szakmai előkészítő oktatásának személyi feltételeit. Az egy csoporthoz rendelt pedagógus-team létszáma iskolánként változó, általában 4-7 fő. Van olyan vélemény és gyakorlat, hogy maximum 4 fő elegendő, másutt viszont létszám és óraszám okok miatt heten tanítottak ebben az osztályban (az osztályfőnök + 6 fő). Viszonylag ritka, amikor a pedagógusok csak a szakmai előkészítő osztályban vezetik a foglalkozásokat. Ennek egyik oka, hogy eredményes felzárkóztató oktatást nagyon munka- és időigényes módszerek alkalmazásával, a projektben való tervezéssel, együttműködéssel lehet megvalósítani, a másik ok, hogy valamennyien elkötelezettek a tanult szakterületük iránt, igénylik annak gyakorlását is. Azon a téren is nagyon eltérő a gyakorlat, hogy a pedagógusok milyen végzettségűek. A jelenlegi szakember-ellátottság a közismereti és szakmai tanárok, szakoktatók szakirányú végzettsége tekintetében ugyan jónak mondható, de nem szerencsés, hogy sok helyen kevés, vagy nincs a csapatban szakoktató, férfi pedagógus, két szélső eset, amikor 1 osztályfőnök, aki egyben közismereti tanár és 3 szakoktató alkotja a teamet, illetve, hogy 7 csak elméleti tárgyat oktató tanár foglalkozik a tanulókkal.

A hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatását végző pedagógusok kiválasztása nem egységes szempontok alapján történik. Legtöbbször önként vállalkozókat kerestek, ha van köztük speciális felkészültségű pedagógus (pl. fejlesztő pedagógus), akkor értelemszerűen ők a legesélyesebbek a jelöltek közül. Ahol nem túl nagy a lelkesedés a feladat iránt, az iskola vezetői gyakran kértek fel olyan oktatókat a feladatra, akikről feltételezték, hogy nagyobb a tűrőképességük, a hátrányos helyzetűekkel szembeni empátiájuk, de előfordult, hogy mivel a nevelőtestületből kevés önként vállalkozó akadt, kezdőt jelöltek ki e munkára. Az iskolai leépítésektől való félelem már gyakorlott oktatókat is arra késztetett, hogy felzárkóztató foglalkozásokat tartsanak. Ez történt ott is, ahol tavaly az egyik szakoktatót a reintegrációval bízták meg, ő nagyon el volt keseredve, jobban szerette volna, ha továbbra is szakmai gyakorlatot vezethetne, de aztán kénytelen-kelletlen mégis elfogadta a megbízást.

A legtöbb iskolában nagy hiányokkal küzdenek a speciális felkészültségű szakemberek tekintetében. Az iskolák egy részében, főleg a speciális szakiskolai tagozattal is rendelkező iskolákban, bár jelen vannak az egyéni fejlesztéshez szükséges fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok, de szociális munkások, pszichológusok és egyéb a pedagógiai munkát segítő speciális szakértelmű közreműködők teljes hiányával kell számolniuk az iskolák többségének. A legtöbb iskolában nincs a fejlesztést, a pedagógiai munkát segítő speciális szakirányú képzettséggel rendelkező szakember. Ez elsősorban pénzügyi okokra, illetve státuszhiányra vezethető vissza.

A legtöbb intézményben, különösen a Szakiskolai Fejlesztési Program és a Dobbantó Program keretében előzetesen vagy menet közben alkalma volt a pedagógusoknak olyan továbbképzéseken való részvételre, amelyek a nagy hátránnyal érkezők neveléséhez szükséges kompetenciák elsajátításában segítették őket, ez azonban messze nem tűnik elégségesnek a szocializálásra, devianciák kezelésére való alkalmasságuk szempontjából, amit

a vezetők és a pedagógusok saját maguk is elismernek. A speciális szakember ellátottság megoldatlanságát a tantestület egyéb feladatot sikerrel ellátó tagjai (pl. gyermek- és ifjúságvédelmi felelős) és a teamben ilyen területen is felkészültebb tagjainak segítségével próbálják ellensúlyozni, változó sikerrel.

A felzárkóztató csoportokban dolgozó pedagógusok körében az átlagnál nagyobb a fluktuáció, sokan elmenekülnek a magatartási devianciák láttán, mivel eszköztelennek érzik magukat ezek kezelésére. Szép számmal vannak viszont olyan tanárok is, akik szívügyüknek tekintik az itt végzett munkát. A felzárkóztató csoportok pedagógusai körében az elkötelezettség mellett is érezhető némi elfáradás. A tantestületek egészében a kezdeti lelkesedés sok helyen lanyhult, és egyre nehezebb a feladatra - a néhány már elkötelezetten, szívesen tevékenykedő kolléga mellett – önként vállalkozó pedagógust találni főleg olyan iskoláknál, ahol szakközépiskola, ill. gimnázium vagy „elitebb” csoportok is vannak.

A felzárkóztató csoport jelenléte több iskolában megosztja a nevelőtestületet. Volt, ahol a tantestület eleinte nem is értette, hogy a reintegráció miféle oktatás, voltak, akik azt gondolták, hogy ez fogyatékosok képzése lesz. Amikor aztán megismerték a célcsoportot és a módszereket, csökkentek az ellenérzések. Eleinte volt olyan eset, hogy ebben az osztályban nem akartak helyettesíteni, még mindig vannak a tantestületekben olyanok, akik ezt a lehetőséget értelmetlennek vagy károsnak tartják, de legfontosabb, hogy van egy olyan mag, akik megértették a célját, és lelkesen csinálják. A vezetés sem áll mindenütt teljesen az ügy mellett, mindig felmerül, hogy le kellene állítani ezt a képzést, mert túl sok munka van vele. Az is ellenérvként hangozik el, hogy a szakképző évfolyamon az itt végzettek nem mindig állnak helyt, ezért olyan szakmákra kellene íratni őket, amit könnyebben el tudnak végezni. „Egyszerűen egyes kollégák nem hiszik el, hogy valós munka van a mögött, hogy a reintegrációs tanulók tesznek-vesznek, kalapálnak, pedig igen kemény munka őket erre rábírní, hogy közösségben dolgozzanak.”

A hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatásukat követően az iskolában iskolai rendszerű oktatás keretében készülhetnek fel a szakképesítés megszerzésére, általában csak az egyes iskolák képzési profiljainak megfelelő szakmák tanulására. Azok, akik már nem tankötelesek, egyes iskolákban iskolarendszeren kívüli képzésben is szerezhethetnek szakképesítést. Bár még csak néhány iskolában vállalták fel a felnőttképzési szervezési formát, és nem is mindig a felzárkóztató képzésből kilépő tanulók számára jelent ez tényleges lehetőséget (pl. ha érettségire épülő tanfolyamokat szerveznek), azonban egyre több iskolavezetést foglalkoztat, hogy a jövő a felnőttképzés beindítása, a felnőttképzési szakmakínálat bővítése, ami a későbbiekben a felzárkóztatásból eredményesen kikerülők számára is elérhető lehet.

Említésre érdemes, hogy van néhány iskola, ahol általános iskolával kötött együttműködési megállapodás alapján a szakmai előkészítő csoport tanulói egyúttal lehetőséget kaptak hiányzó általános iskolai évfolyamaik elvégzésére, illetve alapfokú iskolai végzettség szerzésére. Egyes helyeken a tanulók egy része élt is ezzel, másutt viszont a kezdeményezés nem vezetett eredményre, mert a tanulók délelőtti foglalkozásaikat követően nem voltak hajlandók bizonyos napok délutánjait az általános iskolai felkészítőn tölteni.

A felzárkóztató jellegű oktatásban a különböző intézményekben, de esetenként egy iskolán belül is eltérő felkészültséggel és eltérő iskolai előélettel rendelkező tanulók vesznek részt. Vannak iskolák, amelyek főként a környező általános iskolák túlkoros, ötödik-hetedik évfolyamot teljesítő tanulóit vették fel. Mások azokat irányították a felzárkóztató csoportba a szakiskolai felvételre jelentkezők közül, akik általános iskolai tanulmányaikat csak több

bukás, ismétlés után fejezték be, ezért nem nyertek felvételt a „többségi” képzésbe. Több helyen ide irányították még fél vagy egy tanév után a 9. szakiskolai osztályban sikerteleneket is. Egyes felzárkóztató osztályokban vegyesen található az előző kategóriákba sorolható tanulók, egy iskola jelenlegi szakmai előkészítő csoportjában viszont most csak olyan tanulók vannak, akik a 8. osztályt eredményesen befejezték, de ebben az iskolában a 9. évfolyamról lemorzsolódtak. A hátrányos helyzetűek tanárainak, szakoktatóinak az a véleménye, hogy a 7. osztálynál alacsonyabb végzettségű fiatalok olyan nagy hátránnyal kerülnek a szakmai előkészítő oktatásba, hogy szinte lehetetlen felzárkóztatni őket.

A pedagógusok a szakmai előkészítés kezdetén azt tapasztalják, hogy a tanulók szinte egyáltalán nem rendelkeznek a szakmatanuláshoz szükséges alapkompenciákkal (írás, olvasás, kulturált beszéd, számolás), de ennél is nagyobb gondnak tartják, hogy a tanulás és munka iránt motivációjuk sincs, magatartásukat pedig a különféle devianciák illetve alkalmazkodási problémák (pontos beérkezésre, tartós koncentrációra, önálló vagy csoportmunkára való képtelenség, stb.) jellemzik.

A csoportokban magas a túlkorosak száma, többségükben 1-2 évvel túlkorosak, akik közül sokan a 7. évfolyamot sem végezték el. A tankötelezettség felső életkori határának 16. évről 18. évre történő változtatásával, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók integrált felkészítésével emelkedett a túlkoros tanulók aránya a felzárkóztató oktatásban.

A tanulók többségének lakhelye nem azonos az iskola székhelyével. Az egyes képző intézményekbe a tanulók zöme bejáró a közeli, vagy távolabbi kistéleplésekről (időigényes, fárasztó, alkalmat ad a késésre, csavargásra, a szabadidőt korlátozza stb.). A felzárkóztató oktatásról több forrásból szereztek tudomást, a beiskolázó iskola tájékoztatója, az általános iskolai osztályfőnök, gyermekvédelmi tanár, stb. révén, vagy internetes felhívás, a család, ismeretségi kör, idejártó barátok ajánlása stb. alapján.

A felzárkóztató jellegű oktatásban járó tanulók egy része jónak mondható családi körülmények között él, teljes családban; saját családi házban vagy lakásban; többüknek külön szoba, internet használati lehetőség áll rendelkezésére, jobb és gyengébb tanulóknál e téren nincs különbség. Ugyanakkor vannak igen szegény tanulók is, akik szüleikkel faluszélen vagy tanyán élnek, vagy pl. az apa meghalt, az anyát agyutumorral operálták, béna, és ketten élnek egy garzonlakásban.

A tanulók általában szívesen vették, hogy hozzájuk hasonló problémával bekerült fiatalok körébe kerülnek. A szülők egy része támogatta, sőt kifejezetten kérte gyermeke felvételét a képzési formába, remélve, hogy mint utolsó lehetőség, gyermekük sorsának pozitív alakulását eredményezi. Szerepet játszott néhol az is, hogy így úgymond egy évet megspórolnak (a 10. évfolyamot). Több esetben a szülők csak a beiratkozás után tájékozódtak, hová is jár gyermekük, illetve sokan közömbös magatartást tanúsítva nem érdeklődtek a fiatal tanulmányai iránt. Ritka eset, de előfordult, hogy az apa kifejezetten ellenezte fia iskolába járását arra hivatkozva, hogy neki kellene segítenie.

Ezek a fiatalok néhány kivétellel nagyrészt pozitív minták nélkül, egyik napról a másikra élnek. Érdekes, hogy általában nemcsak pozitív példaképük nincs, de másfajta (filmsztár, TV-szereplő, sportoló) sem, és nem is igényelnek ilyet. „Csak a magam feje után megyek” – mondta egyikük. Jövőképükben nem jelenik meg a munkanélküliségtől, pénztelenségtől való félelem, azt gondolják, hogy különösebb erőfeszítés nélkül tudnak majd az életben boldogulni.

A tanulókkal való foglalkozás megvalósítása

A szakmai előkészítő évfolyamon a kiscsoportos (8-15 fős) oktatásszervezési forma és a projekt módszer alkalmazása dominál. Valamennyi közreműködő szerint ezekkel a fiatalokkal lehetetlen nagyobb létszámú csoportban foglalkozni, ezért nem kedvez a feladat ellátásának a korábban kétszeres normatíva megvonása, ami veszélyezteti a jelenlegi csoportlétszám finanszírozását.

A felzárkóztatásban belépéskor sok helyen kompetenciamérést végeznek a tanulók körében, amely a csoport és az egyének fejlesztési tervének meghatározásában nyújt segítséget. Több iskola jelezte azonban, hogy ez a mérés túl általános, nem minden problémáról ad információt. Van, ahol ezért saját maguk állítanak össze mérőlapokat, elkészítéséhez az internetről letölthető vagy egyéb helyekről összegyűjtött anyagokat használnak fel. A mérési eredményeket figyelembe veszik az éves projektmunkaterv és az egyéni fejlesztési tervek kialakításához. A méréseken túlmenően a pedagógusok a tanulók hiányosságait és előzetes tudását a velük való minél több, különböző szituációkban végzett együttes tevékenykedés során ismerik meg, az oktatói team-megbeszélések is segítenek a tanulók és környezetük, erősségeik és gyengeségeik feltérképezésében. Van iskola, ahol pszichológus mérte fel a tanulók személyiségének fejlettségi szintjét. Az egyes tanulók terhelhetőségének ismerete segítette a pedagógusokat a differenciált foglalkoztatás tervezésében.

Nem minden iskolában, de az iskolák többségében vannak éves ún. projektmunka-tervek. Ahol nem volt munkaterv, azt a projektek a tanulói igényekhez, fejlesztéshez való folyamatos rugalmas alakításának szükségességével indokolták. Van ahol a Pedagógiai program része a Felzárkóztatás éves munkaterve, aminek alapján a team dolgozik. Több helyütt más iskolából átvett munkatervet alkalmaztak az első évben, ezt követően az SZFP „C” komponens szakmai anyagait alapul használva készítettek saját munkatervet, fejlesztettek saját projekteket. A felzárkóztató képzés helyi programja, az Éves projektmunkaterv módosítása (fejlesztendő kompetenciák) a csoport összetételéhez, másrészt a tanulók haladási üteméhez igazításban valósult meg. Nem tanmenet szerint haladnak, hanem projektleírás van, illetve vezetik a naplót és a kötelező dokumentumokat. Egyéni fejlesztési tervet viszont több helyen nem, vagy csak azok számára készítenek, akik esetében ezt a nevelési tanácsadó kifejezetten előírta. Ez egyes iskolákban azt a furcsa helyzetet eredményezi, hogy a csoportból néhány tanulónak van, a többinek nincs egyéni fejlesztési terve.

A felzárkóztató programokban sok helyütt a projektrendszerű tananyag-feldolgozás dominál, ahol nincsenek hagyományos tantárgyak sem. A tanárok és tanulók egyaránt alátámasztották, hogy ez a módszer és a kiscsoportos foglalkozás teszi lehetővé a hagyományos képzésben sikertelen tanulók motiválását, eredményességét, amennyiben a tanuló hajlandó a szükséges erőfeszítésekre. Kiemelkedően fontosnak bizonyult a tevékenységbe ágyazott, színes, előzetes reális ismeretekre alapozó csoportmunka, majd fokozatosan a személyiségre szabott egyéni feladatvégzés (projektproduktum). A gyerekeket e közben azzal tudja az osztályfőnök megnyerni, hogy az értéket próbálja meglátni bennük, nem kiabál, nem veszekszik velük, összességében a lényével neveli őket. Erre konkrét példa, hogy az egyik osztályfőnök megdicséret egy tanulót, aki betűsablonnal le tudott írni egy szöveget, amire a tanuló úgy reagált, hogy „Tanárnő, engem az iskolában még soha nem dicsérték meg!”. Fontos a szeretet is, mert többen elpanaszolták, hogy őket kiutálták az általános iskolából a pedagógusok. Leginkább a műhelyben folyó gyakorlati munka bizonyul hatékonynak, ha ezt elméletben előkészítik, lelkesen fognak a megvalósításához. Mindenki meglepődött pl. akkor, amikor a

fiúk az egyik iskolában anyák napjára elkészítették a rongyhulladékokból összeállított montázsokat, amiket konferencián is bemutathattak.

A projektek megvalósítása többféleképpen történik. Elég gyakori az egy tanár-egy projekt megoldás, ami oktatásszervezési szempontból könnyebbséget jelent ugyan, de nem segíti a pedagógusok együttműködését, és az oktató végzettségétől függően dominálnak benne egyes (rejtett tantárgyi) kompetenciafejlesztési területek, míg mások könnyen elsikkadnak. Az különösen nem szerencsés, amikor párhuzamosan annyi projekt fut, ahány tanár tanít a szakmai előkészítő csoportnál, és naponta egy-egy projektre egy-két óra jut. Sokkal szerencsésebb, ha egy projekt interdiszciplináris, megvalósításában két-három pedagógus vesz részt, és egy nap egy oktatónak több órája van tömbösítve, valamint folyamatos a projektben részt vevő oktatók között az együttműködés.

A projektoktatás szervezési és adminisztrációs nehézségeit mutatja, hogy általában minden projektnek van vezető pedagógusa, a tanárok bemennek rendes időben az óráikra, de ha pl. történelmi témájú projekt van, akkor a matek órán a matek tanár is ezt a projektet csinálja. Így az egyik tanár egy kicsit beleláthatott a másik tanár munkájába. Jelezték viszont, hogy a jelenlegi szabályozás ilyen szervezés esetén nehézségeket okoz, a projekt rendszerű oktatásnak vannak előnyei, de véleményük szerint egyelőre nincsenek meg a feltételei. A 45 perces órák, a tanárok egyenletes leterhelésének igénye, a projektek eltérő adminisztrációja és még sok egyéb nehézséget okoz a megvalósítók számára. A projektet nem lehet úgy megvalósítani, hogy óránként más tanár megy be, ezért is nem jó, ha túl sok tanár tanít a felzárkóztató csoportban.

A felzárkóztató csoportokban a „többségi” képzéshez viszonyítva eltérő a tanár-diák viszony. A kis létszámú csoportok, a projektmódszer lehetővé teszi a lényegesen közvetlenebb kapcsolatot az egyéni, akár iskolán kívüli problémákra való nagyobb odafigyelést. A bensőségebb kapcsolat fontos érzelmi reakciókat vált ki egyes tanulókból: „Maga volt az első az életemben, aki meghallgatott” – mondta az egyik tanuló tanárának. Sok esetben a pedagógus valóságos szülőpótló szerepet tölt be, a tanulók emocionális kötődése tanáraikhoz hiánypótlás, amit a családok nem nyújtanak ezeknek a problémákkal küzdő fiataloknak, azt az iskolában megtapasztalhatják. Nyilvánvalóvá vált a vizsgálat során, hogy a tanulók szeretik, tisztelik tanáraikat, akik nemcsak a tanuláshoz, de magánéleti problémáikhoz is támaszt nyújtanak (ezt a tanulói vélemények alátámasztják). Bizonyos, hogy sikereket kizárólag a magas szintű szakmai felkészültségű, elsősorban az emberi kvalitásokban (türelem, empátia, nagy állóképesség) is kiemelkedő tanárok képesek produkálni ezekben a tanulóközösségekben.

A tanulók a személyre lebontott programok megvalósítása során együttműködnek társaikkal. Sokan felismerik értékeiket és gyengeségeiket, megismerik az elérendő célokat. A projekt módszer szinte a csoport minden tagját munkára serkenti. A projekteken keresztül a pedagógusok is jobban megismerik a tanulók személyiségét, könnyebben segítenek a problémák megoldásában. Jellemző, hogy nincs osztályozás, de gyakori a dicséret és az erőfeszítések elismerése. Az osztályozás elmaradása eleinte meglepetést okoz, később megszokják, és szembesülnek azzal, hogy ez nem követelmény nélküliség, a szakképzés megkezdéséhez szükséges kompetenciák megszerzése pedig nem könnyű.

Az iskolák felzárkóztató helyi programja lényegében bevált, a tapasztalatok gyűjtése, bizonyos módosítások megtétele több feltételtől függően történhet (tanulócsoporthoz tartozó összetétel, tanulók egyéni fejlesztési igényei, az új OKJ miatt felmerült szakmai módosítások).

Az SZFP és a Dobbantó előírásai szerint minden tanulónak van ún. portfóliója, amely a tanuló összes produktumáról és azok értékeléséről tartalmaz információkat.

Külön igény a tanórákon kívüli tevékenységre nem merült fel a vizsgált iskolákban a sport és az informatika területét kivéve, amit meg tudtak oldani. Egyéb foglalkozások reális megvalósulásának nincs lehetősége, főleg objektív okok miatt. Külön tanórai foglalkozásra a tanulók nem tartanak igényt, a legtöbb iskolánál a bejáró tanulók járművek indulási időpontjához kötöttek, az intézmény finansziális fedezethiánya és a képzést végző team leterheltsége miatt (folyamatos önképzés, felkészülés, helyettesítés, továbbképzés stb.) oktatói oldalról sincs mód. A felzárkóztatásban résztvevő tanulók igényeik szerint elvileg bekapcsolódhatnak a tanórákon kívüli valamennyi iskolai foglalkozásba (szakkörök, kerámia, énekegyüttes, sport), de ezzel alig néhányan élnek.

A felzárkóztató oktatás eredményességi mutatói

Az eredményesség bizonyos mértékben eltérően értelmezhető a hátrányos helyzetű tanulók esetében, mint általában. A képzés során eredményt jelent a tanulók egy részénél már az iskola rendszeres látogatása, azaz a tankötelezettség teljesítése is, ami sok helyen a minimális elvárás egyúttal.

Természetes módon a tanulási eredményesség körébe tartozik az alapkészségek, a szakmatanuláshoz szükséges kompetenciák fejlődése, de a tanulók tanulási és munkamotiváltságának fokozatos erősödése, a tanulási hiányok csökkenése, a közösségi léthez és tanuláshoz szükséges magatartásnormák elfogadása, fokozatos betartása, a kulturált viselkedésformák alkalmazása, az önértékelés igényének megjelenése, az önértékelés reálisabbá válása, a továbbtanulási elképzelések kialakulása mind-mind az eredményesség része.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a szakmai előkészítő oktatás eredményes befejezése (a szakmatanuláshoz szükséges kompetenciák meglétének vizsgán történő bizonyítása) önmagában még nem jelenti a tényleges felzárkózást, hiszen a munkaerő-piaci esélyt a szakképzési évfolyamokon való helytállás és az eredményes szakmai vizsga teremti meg. Végző soron az az igazi eredmény, ha a szakmai végzettség birtokában a fiatalok ténylegesen boldogulnak a munkaerőpiacon.

Fentiek figyelembe vételével az eredménytelenség legmarkánsabb fokmérője az iskola és a tanuló számára a lemorzsolódás, ami elsősorban az iskolaelkerülés következménye. Eredménytelenség, ha a tanulók szocializációja nem valósul meg kellő mértékben, ha nem szerzik meg a szakmatanuláshoz szükséges kompetenciákat, ha nem állnak helyt a szakképző évfolyamokon és a szakmai vizsgán.

A lemorzsolódás egyes iskolák esetében számottevő, leggyakoribb okozója az igazolatlan hiányzás. Kevés esetben más tényezők is szerepelnek, családi okok pl.: a támogató szülői háttér hiánya; a túlkoros leánytanulók körében a családalapítás; életmód stb. Volt, ahol pl. kb. a csoport fele van rendszeresen igazolatlanul távol, nem véletlen, hogy itt nagyobb mértékű a lemorzsolódás. Az igazolatlan hiányzást az iskola azonnali reagálással előzhetné meg, utánjárással, folyamatos ellenőrzéssel látná megoldhatónak, azonban az utánjárás sok időt igényel, ezt a csoportban pedagógiai munkát végzők túlterhelése és a tanulók városon kívülről lakóhelyeinek megközelítése lehetetlenné teszi. Szükség lenne segítő személyzetre ehhez a munkához, de nincs felvételükre lehetőségük. Vannak azonban kedvező példák is, ahol a

tanulók lemorzsolódása a jelenlegi osztályoknál nem jellemző, pl. félévkor 43 tanulóból 1 fő. Oka itt is leginkább az igazolatlan hiányzás, a negatív környezeti hatás, az iskolától távoli lakhely (az utánuk járás csak 2-3 nap múlva lehetséges), valamint az előző iskolai életből már hozott deviáns magatartás. A hiányzásokat kellemes légkör megteremtésével igyekeznek megelőzni, hogy szívesen jöjjön a tanuló az iskolába, a közösségbe; ha mégis előfordul, azonnali utána járással, ellenőrzéssel; egyéni elbeszélgetéssel, a problémák kibeszélésével sikerült az igazolatlan mulasztásoknak gátat vetni.

A fegyelmi helyzet a felzárkóztató évfolyamokon iskolánként eltérő, részben attól függ, hogy az iskola kiket iskolázott be, részben pedig attól, mennyire akarják adminisztratív útra terelni az ügyeket. Pl. egyik iskola a „reintegrációs” évfolyam tanulóinak 80%-nál jelzett fegyelmi ügyet, van iskola viszont, ahol alig és csak kisebb fegyelmi vétség történt (főleg tanév kezdetekor deviáns magatartás, igazolatlan hiányzások miatt).

A tanulók az iskolai házi rendet alaposan megismerhetik, megbeszélnek a csoportokban, betartása nem okozhatna nagyobb nehézséget számukra. A beiskolázásukat követő első hónapokban az idegen környezet (tanár-diák viszony még kialakulóban) személyiség fejlettségi szint többségüknél alacsonyabb volta (szabálytudat, az alkalmazkodási képesség gyengesége stb.) viszont fegyelmezetlenségben is megnyilvánul. A pedagógusok nem fegyelmi pártiak, elsősorban visszatartó erőként illetve végső lehetőségként nyúlnak ehhez az eszközhöz. A kisebb fegyelmi ügyeket (magatartási zavarokat) probléma- feltárással, egyéni beszélgetésekkel maguk között oldják meg. Előfordult, hogy az iskolai átlaghoz képest pozitív irányú eltérést mutat a „reintegrációs” évfolyam e téren. Többségében kevés a kirívó fegyelmi eset, de vannak egyes iskolák, ahol komoly fegyelmi problémák, a bűnözés sem ismeretlen. A fegyelmi eljárásokat szabályosan lefolytatják minden esetben, többnyire figyelmeztetéssel zárva (szóbeli, írásbeli). A jelzett néhány súlyosabb esetben figyelmeztetés, felfüggesztett áthelyezés, másik iskolába történő azonnali áthelyezés volt az elmarasztalás módja.

Sajnálatos módon a dohányzás jelentős számban jellemző a tanulók között, maximum az iskola falain kívülre szorítható. Drogproblémákról csak egyes iskolákban tudnak, italfogyasztás előfordul, vélhetően hétvégi bulizáskor nagyobb a veszély, hogy belekerülnek a tanulók ilyen helyzetbe is, de az átlagnál nem nagyobb számban.

A szakképzésbe érkező fiatalok fegyelmezetlensége általánosan erősödött, de a felzárkóztató csoportokba kerülők esetében az előző évekhez képest nincs lényeges eltérés. Tény, hogy a felzárkóztatás során csökkennek a kezdeti magatartási problémák, amit a kiscsoportos foglalkoztatásra, egyéni bánásmódra, jó diák-tanár viszonyra vezetnek vissza, egyedül az igazolatlan mulasztás terén van gond egyes iskolákban növekvő jellege miatt.

A sikertelenség és a hátrányok csökkentéséért vívott küzdelem eszközei sokfélék. A projektmódszer alkalmazásával jelentős eredményeket értek el a tanulóknál nemcsak a tantárgyi ismeretek terén, hanem magatartásuk, viselkedésük, motiváltságuk vonatkozásában is. A projekt órákon kevesebb a hiányzás, míg a hagyományos órák látogatottságáról ez korántsem mondható el. A projektmódszer, a kiscsoportos munka, a tanárok módszerbeli felkészültsége, empátiája és pozitív jelenléte az eredményesség eszközei. A felzárkóztató munka sorába illeszkednek néhány iskolában a motiváltságot növelő rendezvények (vetélkedők és sportrendezvények, többnyire iskolai szinten szervezettek). A sikert feltételező eszközök, módszerek mellett az emberi tényező a legfontosabb, a velük foglalkozók tanárok és egyéb szakemberek személyiségében rejlő hatások (gyakran a családot pótolandó megértés, törődés, szeretet stb.) A tanulási nehézségeken átsegítés mellett a tanuláshoz, a munkához

való pozitív irányultság kialakításában a konkrét sikereket nyújtó tevékenykedtetés, az értékelés pozitív módja és húzó erő. (Pl.: A projektekben az önellenőrzéssel történő teljesítmény mérése, értékelése; hangulatbarométert kiállítása a tanulókkal, hogyan érezték magukat az órán, elégedettek voltak- e a saját munkájukkal, stb.). Nagy gond, hogy még sokan vannak a tanulók között célok, jövőbeni elképzelések nélkül, közönyösen várva sorsuk alakulását. A felzárkóztató képzésben a reális jövőkép, életpálya tervezése a mainál nagyobb hangsúlyt kíván.

Azoknál a tanulóknál az eredményesség növelhető, akiknél támogató családi háttérrel számolhat az iskola. Sajnos sok helyen a szülők többsége munkanélküli, alacsony iskolázottságú, életvitelük gyakran nem szolgálhat példaként a tanulók számára. A családok együttműködésre való ösztönözhetősége változó. A családokkal való kapcsolattartásban a családlátogatás nem jellemző. Érthetetlen módon sok pedagógus kolléga nem tartja szükségesnek, mások nyilatkozatai szerint a távolság, a pedagógus leterheltség okán nem tudnak élni vele, több helyről jelezték, hogy a pedagógusok (többnyire nők) nem mernek a rendezetlenebb életmódú családokhoz kimenni.

A szülőkkel való kapcsolattartás leggyakoribb módjai az írásos megkeresés, telefonon történő megbeszélés, ami azonban gyakran nem vezet eredményre. A szülők becsalogatása az iskolába, fogadóórán történő tájékoztatás szintén nehezen valósítható meg. Főleg édesanyák részéről van igény a szorosabb rendszeres kapcsolattartásra, amit a pedagógusok örömmel vesznek, és felhasználnak a problémák megelőzésében is. Van, ahol az iskolai távolmaradók „begyűjtését” a „rajtaütésszerű” családlátogatással, a családgondozó hálózat, illetve a rendőrség segítségének igénybe vétele útján próbálják megoldani. A probléma megoldásában sokat segít a kezdeti hónapok után a megfelelő diák-tanár viszony, a jó osztályközösség, megállapítható azonban, hogy sok esetben az iskolának se hatékony eszköze, se megfelelő lehetősége nincs az igazolatlan hiányzások megakadályozására.

Elégedettségmérés a felzárkóztató oktatással kapcsolatban a hátrányos helyzetű tanulók és szüleik körében előírt, általános és objektív módon nem történt. Néhány iskolában vélhető, hogy törekvések voltak illetve tervezések vannak az elégedettség mérés útján történő megállapítására, a pedagógusok azonban általában nem tartják szükségesnek, mivel úgy vélik, mérés nélkül és az elvégzett mérés részletes értékelése nélkül is érzékelhető a mindennapi tevékenység során a tanulók és szülők pozitív megnyilvánulása, elégedettsége a felzárkóztató képzés iránt.

Az eredményesség év végi teljesítmény-mutatója elsősorban a szakképzési évfolyamra lépés. A továbbtanulási lehetőség iskolánként, tanulónként, és helyileg is eltérő. A tanulók egy része közvetlenül szakképző évfolyamra lép, míg mások a „többségi” 9. évfolyamra iratkoznak. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha a tanuló rendelkezik 8. osztályos végzettséggel, amelyet a „reintegráció” keretében is megszerezhet, levizsgálva az általános iskolai tananyagból. Ahol már volt végzős évfolyam, ott a tanulók egy része a kompetenciák birtokában saját vagy másik szakképző intézmény szakképzési évfolyamaira léptek be.

A felzárkóztató jellegű oktatást követően a továbbtanulás kb. 50-70%-os, főleg abban a szakmában tanulnak tovább, amire az előkészítés történt. A szakképzési évfolyamokon való megfelelés, eredményesség eltérően alakul az iskolákban, zömében alacsony (15%-50%.) Olyan tapasztalat is van, hogy a felzárkóztató csoportból a szakképzésbe bekerülők valamennyien kimaradtak a szakképzési évfolyamról.

A felzárkóztató évfolyamot követően a tanulók a szakképzésben az első időszakban nehezen találják a helyüket, furcsállják az előző évtől eltérő, és számukra ott szimpatikus módszerek hiányát. Ezt úgy kívánják áthidalni, hogy a szakképzési évfolyamon tanító kollégákat elküldték továbbképzésre, ahol a projekt és a kooperatív módszereket megismerhetik, valamint havonta tartanak kísértékezeteket, ahol a szakmai tanárok megismerhetik leendő tanulóikat, illetve néhány tanárt bevontak az előkészítő program megtartásába is. Másrészt a tanulókat is tréningezik arra, hogy megszokják a nem projektszerű oktatás feltételeit is. Több helyről jelezték, hogy a tanulók eredményes előmenetelét segítő kiscsoportos oktatásszervezés, a hagyományostól eltérő módszerek, a sok törődés, a folyamatos felzárkóztatás hiányában a szakképzési évfolyamokon a hagyományos feltételek között újra kudarcok érik ezeket a tanulókat. További lemorzsolódási tényező, hogy a fiatal tankötelezettségi életkorának elérését követően már nem kíván képzésben részt venni.

Munkába állításukkal kapcsolatos tapasztalat csak a későbbiekben várható. A végzett tanulók között van néhány elkallódó, aki nem tanul tovább, és munkába sem állt.

A felzárkóztató oktatás külső feltételei

Többségi pedagógus vélemény, hogy az egész szakképzési rendszerrel kapcsolatban problémák vannak. Túl hosszú a képzési idő, nem várható el pl. egy 15 éves cigány tanulótól, hogy több évet töltsön el a szakiskolában egy kétkezi munkát igénylő szakma megtanulásáért. Feleslegesek egyes tananyagtartalmak a „többségi” 9. és 10. évfolyamon, ami elveszi a fiatalok kedvét a tanulástól. Nem kellő a finanszírozás, a nagy létszámú osztályokban ezért lehetetlen az eredményes munka. Hiányoznak a speciális felkészültségű szakemberek, stb. Az igazolatlan hiányzás évi 30 órában történő maximálását is betarthatatlannak ítélik, ami adminisztrációs szabálytalanságokra kényszeríti az iskolákat. Igen kemény kritikai megjegyzések is vannak a törvényhozók, jogalkotók tekintetében: Hozzá nem értő emberek hozzák a törvényeket, a tényleges munkát végző pedagógusok kezéből minden eszközt kivettek, a tanulóknak csak jogaik vannak, a kötelesség nem teljesítése nem szankcionálható, stb. Mások nem formáltak pontos véleményt az országos és helyi körülmények alakulásáról, de általánosságban az oktatás jogi szabályozásával senki nem elégedett. Volt, aki úgy vélekedett, hogy küszöbön áll az egész szakiskolai képzés „halála”.

A szakiskolák finanszírozását sehol nem tartják elégségesnek, a központi normatíva folyamatosan egyre kevésbé nyújt fedezetet a tényleges kiadásokra, a fenntartók pedig nem tudják kellő mértékben kiegészíteni azt, mivel a rájuk ruházott kötelezettségekhez az állam nem rendel forrásokat. Különösen aggasztónak tartják a felzárkóztató oktatás kétszeres normatívájának megszüntetését, ami e tevékenység leépüléséhez vezethet. Van vélemény, mely szerint a finanszírozás bonyolult, áttekinthetetlen, összefolyik az iskola egyéb finanszírozási területeivel, ellenőrzés nincs, ezért gyakran megy az adott feladat pénze más területre.

A felzárkóztató oktatás hatékonyságát a speciális felkészültségű szakemberek állandó jellegű bekapcsolódása növelhetné. A pedagógusképzésben ezért sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetni a nevelési kérdések megoldásának, a devianciák kezelésének oktatására. A felzárkóztató képzést vállaló pedagógusok számára sokkal hatékonyabb, gyakorlatias előzetes speciális felkészítés ill. előzetes tapasztalatszerzés szükséges. A csoportban dolgozó team számára is folyamatos továbbképzés indokolt a speciális módszertan terén iskolán belül és külső szervezésben egyaránt. A leghatékonyabbnak az esetmegbeszéléseket, az iskolák közötti tapasztalatcseréket, bemutatókat tartják. A tanárfelkészítés korlátait jelenti viszont,

hogy a távoli helyszíneken zajló, hosszú továbbképzések esetén nem biztosítható a tanórák védelme, sok esetben nem fokozható tovább a tanárok terhelése, a szakszerű helyettesítések személyi feltételei és finanszírozása nem megoldott, a költségtérítéses tanfolyami díjakat az iskola nem tudja fizetni, stb.

A felzárkóztató csoportok munkáját elsősorban a visszaállított, megnövelt normatíva és az egységesebb, hozzáértőbb jogi, rendeleti háttér segíthetné. A jogi szabályozás folyamatos változása, a jogszabályok értelmezésében való nehézségek nehezítik a vezetői munkát (tervezhetőség) és gyakorta zavart is gerjesztenek. Szükséges lenne a pontos, egyértelmű, a feladathoz igazított, és stabil központi szabályozás a gyakorlatban tapasztalható jogos igények alapján. Az eligazodáshoz tájékoztató kiadványok, előadások szervezése sokat segíthetne. Megfelelő finanszírozást tartanak szükségesnek a szakmai munka eredményességét megalapozó pedagógus továbbképzések fedezetének biztosításához, a speciális felkészültségű szakemberek alkalmazásához, a kollégák munkájának megérdemelt anyagi elismeréséhez.

Az iskolák többségükben széles partnerkapcsolatokkal rendelkeznek. Ezt a kapcsolati hálót az intézmény tárgyi feltételeinek folyamatos erősítése mellett a szakmai fejlesztés erőforrásaként is kamatoztathatják. A központi fejlesztési programokban részt vevők esetében jelentős az iskolák közötti együttműködés, országosan lehetőséget nyújtanak a szakképző iskolák pedagógusai számára a tapasztalatcserékre. A külföldi partnerkapcsolatok folyamatos együttműködést (diákcseré, sportprogramok, a tanári továbbképzéseken, tanulmányutak), a szakmai innováció mellett anyagi támogatást is eredményeznek (közös EU pályázatok, az iskola tárgyi feltételeihez kapott támogatás).

Szakmai szervezetek közül a kamarákkal, a minisztériumokkal a vizsgáztatással összefüggésben működnek együtt, a környező cégek közül pedig azokkal, amelyek a szakmai gyakorlólhelyeket biztosítják a tanulók részére. A felzárkóztató oktatáshoz kapcsolódó szakképzéssel kapcsolatban a Kereskedelmi és Iparkamara az illetékes, ők dolgozzák ki a tananyagot, ők szervezik a szintvizsgákat, a szakmai vizsgákat. Van, ahol szaktanácsadó kollégájuk a projekt-szervezésben is segít. A kamara helyi kirendeltségei intézik többek között a tanulószervezéseket.

Leginkább a munkaügyi központ részéről kaphatnának segítséget a munkaerő-piaci helyzet követéséhez, az információ-áramlás azonban nem megfelelő. A munkaadókkal, akik egyben támogatóik körében is jelen vannak, jó a kapcsolatuk, időnként ők is adnak az iskoláknak munkaerő-prognózisokat.

A felzárkóztató képzéshez szükség lenne további központi tananyagfejlesztésre, a már fejlesztett, de jelenleg nem kapható tankönyvekre is, ami egy állandó finanszírozású (nem fejlesztési projekt-függő) **országos módszertani központ létrehozását igényli.**

3.2. A 2010. évi kutatás során szerzett tapasztalatok

3.2.1 A bukás és lemorzsolódás legutóbbi adatai

Az ez évben iskolák által beküldött önkéntes adatszolgáltatás elemzése

A 2009/2010. tanév első félévében 216 iskola küldött adatokat, melyek közül 197 intézmény szervezett a 9. és a 10. évfolyamon többségi szakiskolai oktatást. 72 intézmény jelezte, hogy felzárkóztató oktatást is folytat, pl. 10 hónapos szakképzést előkészítő évfolyamot szervez, vagy 1 és 2 éves kerettanterv szerinti felzárkóztató oktatást, esetleg részt vesz a Dobbantó Programban.

A tanév végén 258 iskola közölt szakiskolai adatokat, melyek közül 227-ben folyik többségi szakiskolai oktatás, 31 speciális szakiskolai évfolyamokat működtet. Felzárkóztató oktatást 70 iskolában szerveznek: 1 éves felzárkóztatást 23 iskolában, 2 éves felzárkóztató oktatást 13 iskolában. 10 hónapos (reintegrációs) szakmai előkészítő oktatást 38 iskola, Dobbantó Program szerinti felzárkóztatást 8 intézmény jelzett. A szakképző évfolyamokon tanulók adatait 167 intézmény közölte.

Az NSZFI által gyűjtött tanulói létszámadatok és az Oktatási Minisztériumban gyűjtött adatok viszonya egymáshoz:

2009/2010. tanév első félévének végén érkezett adatok	
Adatközlő iskolák száma összesen	216
Többségi 9. évfolyamon tanulók létszáma 2009. október 1.	14857
1 éves felzárkóztatásban részesülő tanulók létszáma 2009. október 1.	474
2 éves felzárkóztató oktatás kezdő évfolyamán tanulók létszáma. 2009. október 1.	351
Szakképzést előkészítő (10 hónapos, reintegrációs) évfolyamon tanulók létszáma 2009. október 1.	939
Dobbantó programban tanulók létszáma 2009. október 1.	158
Speciális szakiskola 9. évfolyamán tanulók létszáma 2009. október 1.	786
Az adatközlő iskolákban a szakiskola kezdő évfolyamán tanulók létszáma összesen 2009. október 1.	17565
OM statisztika alapján a szakiskola kezdő évfolyamán tanulók létszáma összesen 2009. október 1.	3470
Az összegyűjtött adatok aránya a statisztikai adatokhoz	51,2

Tanév végén gyűjtött adatok

2009/2010. tanév végén érkezett adatok	
Adatközlő iskolák száma összesen	258
Többségi 9. évfolyamon tanulók létszáma 2009. október 1.	17191
1 éves felzárkóztatásban részesülő tanulók létszáma 2009. október 1.	611
2 éves felzárkóztató oktatás kezdő évfolyamán tanulók létszáma. 2009. október 1.	419
Szakképzést előkészítő (10 hónapos, reintegrációs) évfolyamon tanulók létszáma 2009. október 1.	728
Dobbantó programban tanulók létszáma 2009. október 1.	111
Speciális szakiskola 9. évfolyamán tanulók létszáma 2009. október 1.	827

Az adatközlő iskolákban a szakiskola kezdő évfolyamán tanulók létszáma összesen 2009. október 1.	19887
OM statisztika alapján a szakiskola kezdő évfolyamán tanulók létszáma összesen 2009. október 1.	34270
Az összegyűjtött adatok aránya a statisztikai adatokhoz	58,0

Az összehasonlító táblázatok forrása a 2009/2010. tanévben és a korábbi tanévekben a szakiskolákból és a szakiskolai évfolyamokat működtető intézményekből beérkező adatlapok.

Az 1. táblázat a szakiskolai többségi évfolyamok 2009/2010. tanévi összesített adatait tartalmazza a félévben, ill. a tanév végén közölt adatok alapján. Hasonlóság mutatkozik a korábbi tapasztalatokkal abban, hogy a kimaradók aránya valamint a nem osztályozható és a bukott tanulók aránya a 9. évfolyamon jelentősen magasabb, mint a tanév végi, azaz a teljes tanévre vonatkozó érték. Figyelemre tarthat számot, hogy az első félévben 10. évfolyamon is jelentős a bukott tanulók aránya, aminek a következménye az iskola elhagyása, mely csoport összevonással is járhat. A korábbi adatgyűjtésnél mind félévben, mind év végén is szerepelt az adatlapokon néhány kiemelt tantárgyból a bukások száma. A tanév végi táblázatok elkészítésénél a szakképzési évfolyamok adatainak gyűjtése miatt ezektől eltekintettek a szervezők. A korábbi tanévek adatai között azonban megfigyelhetők a 7. és 8. táblázatban.

A korábbi tanévekben is vizsgálat tárgyát képezte, hogy milyen létszámban és milyen arányban vesznek részt a tanulók a különféle kerettantervek szerinti oktatásban. A 2009/2010. tanév végi adatokat a 2. és 3. táblázat rögzíti.

Nagyságrendjét tekintve a legtöbben a Szakiskolai kerettanterv B óratervi változata szerint haladnak mindkét évfolyamon, és ugyanott a legmagasabb a bukott tanulók száma és aránya is. Az osztályátlagok közel azonosak, 9. évfolyamon 29-30 fő/osztály, a 10. évfolyamon 25fő/osztály valamennyi típusban.

Az Egyéb (többnyire ugyancsak a Szakiskolai Fejlesztési Program során kidolgozott egyedi iskolai tantervekhez kapcsolódó) adatok, a résztvevők csekély száma miatt nem mérvadók, ezekből elsősorban a programok megvalósítóinak kell következtetéseket levonni.

A moduláris kerettanterv szerint haladók száma nagyságrendjében nem nőtt az előző évhez képest, amelynek egyik lehetséges oka a program munkaigényessége.

A 4. és 5. táblázatban összehasonlíthatóak a felzárkóztató oktatást szervező iskolák és az „összes” adatközlő iskola adatai. Ezekben az iskolákban együttesen a bukottak arányai valamivel magasabbak az átlagnál. Az adatot közlő iskoláknak mintegy 1/3 része érintett ebben a kérdésben. **Meg kell jegyezni azonban, hogy a bukási átlagok egyes iskoláknál minimálisak, míg másutt 70%-ot is elérhetnek.** A felzárkóztató iskolák típusai közül a Szakképzést előkészítő 10 hónapos („SZFP-reintegrációs”) programban vesz részt a legtöbb tanuló. Mind félévben, mind a tanév végén több, a „reintegrációs” kerettanterv szerint haladó iskola a 10 hónapos felzárkóztatásnál jelentette le magát, mert az év végére azokat a tanulókat, akiknek nincs meg az alapfokú végzettségük, a 8. osztályos záróvizsgára is felkészíti. Ez az oka a korábbi évek és a 2009/2010-es tanév adatai közötti nagyobb arányú eltérésnek. A felzárkóztató oktatásban résztvevők száma az I. félévben összesen 2011 tanuló, a tanév végén 2112 tanuló volt. Ez utóbbiak közül a tanévet eredményesen befejezte 1215fő, vagyis a záró létszám 57,5%-a.

A 6. táblázat az adatot küldő speciális iskolákkal, ill. a speciális szakiskolai osztályokat működtető intézményekkel foglalkozik. A felhívásra a tavalyinál valamivel kevesebb iskola

reagált. A 2009/2010. tanévben nagyobb arányú a tavalyinál az osztályismétlő, a nem osztályozható és a bukott tanulók aránya.

A 7. és a 8. táblázat 4 tanév (2001/2002., 2005/2006., 2008/2009. és a 2009/2010. tanév) adatgyűjtése során tapasztalt változásokról ad képet. Az iskolák és a tanulók számának csökkenése az utolsó két évben rendkívüli, ami részben a demográfiai hullámvölgygel, az intézmény összevonásokkal és a szakiskolák presztízs vesztesével függ össze. A bukások arányának stagnálása, ill. növekedése indokolja a szakiskolai képzés nagyobb arányú átalakítása iránti igény erőteljes megjelenését.

A 9. táblázat első ízben foglalkozik a szakiskolai szakképző évfolyamok létszámának alakulásával. Az, hogy 227 iskola közül erről a kérdésről csak 167 közölt adatokat azt mutatja, hogy az intézmény összevonások következtében nem mindegyik szakiskolában vannak szakképző évfolyamok. Vannak olyan intézmények is, ahol csak egy évfolyamon és mindössze egy csoportban folyik szakiskolai szakképzés. A 13. (a táblázatban 3.) szakképző évfolyamot a beiskolázottak többsége már a központi képzőhelyeken, vagy termelő üzemekben teljesíti. Ez utóbbi esetben az iskolák jelentős része szakmai vizsgára előkészítő csoportokat szervez, hogy a tanulók elméleti felkészítése ne szenvedjen csorbát.

A 10. táblázat a korábbiakhoz hasonlóan számot ad az iskolákban szervezett javítóvizsgákról a 9. és a 10. évfolyamon. A 9. évfolyamon mintegy kétszer annyi tanuló vizsgázott, de csak a létszám felénél kevesebben voltak sikeresek.

1. táblázat: A 2009/2010. tanév többségi tanulónak lemorzsolódási és bukási adatai

2009/2010. tanév Szakiskolák többségi tanulói	9. évfolyam		10. évfolyam		9. évfolyam		10. évfolyam	
	I. félév		I. félév		tanév vége		tanév vége	
		%		%		%		%
Vizsgált osztályok száma	510		471		589		539,5	
Létszám (okt. l.)	14857		11881		17191		13733	
Ebből osztályismétlő ¹	2478	16,4	726	6,1	7932	17,1	914	6,7
Jött ¹	746	5,0	320	2,7	1549	9,0	772	5,6
Kimaradt ¹	409	2,8	257	2,2	807	4,7	493	3,6
Más iskolatípusban / másik iskolában tanul	501	3,4	229	1,9	1030	5,9	556	4,0
Zárólétszám	14693		11715		16903		13456	
Nem osztályozható ²	1538	10,5	559	4,8	2127	12,6	793	5,9
Osztályozottak száma	13155		11155		14776		12663	
Bukottak összesen ³	6852	52,0	4583	41,1	4634	31,4	2343	18,5
Egy-két tantárgyból bukottak	3520	26,7	7915	26,1	2256	15,3	1465	11,6
Kettőnél több tantárgyból bukottak	3332	25,3	1668	15,0	2378	16,1	878	6,9
Bukások ³					nincs adat		nincs adat	
magyarból	1928	14,7	954	8,6				
matematikából	7846	21,6	1743	15,6				
történelemből	2282	17,3	1116	10,0				
idegen nyelvből	1935	14,7	1149	10,3				
szakmai jellegű elméletből	2012	15,3	1347	12,0				
Adatközlő iskolák száma	197*				227*			

¹ % érték a tanév elejei létszámhoz viszonyítva

² % érték a tanév végi létszámhoz viszonyítva

³ % érték az osztályozottak számához viszonyítva

* Félévben 216 iskola közölt adatot, de ezek közül csak 197 iskola működtet többségi szakiskolai évfolyamot

** Tanév végén 258 iskola közölt adatot, de ezek közül csak 227 iskola működtet többségi szakiskolai évfolyamot

Megjegyzés: a tanév végi adatok minden táblázatban a teljes tanévre vonatkoznak

2. táblázat: A szakiskolák többségi 9. évfolyamának adatai az alkalmazott kerettantervek szerint 2009/2010. tanév végén

Szakiskola 9. évfolyam	2009./2010. tanév vége		Kerettanterv / A óraterve alapján készült program szerint haladók		Kerettanterv / B óraterve alapján készült program szerint haladók		SZFP-moduláris kerettanterv alapján készült program szerint haladók		Egyéb kerettanterv alapján készült program szerint haladók	
		%		%		%		%		%
Vizsgált osztályok száma	589		161		238		167		23	
Létszám (okt.1.)	17191		4646		7083		4777		685	
Ebből: osztályismétlő ¹	7932	17,1	870	18,7	1323	18,6	654	13,7	85	12,4
Jött ¹	1549	9,0	435	9,4	608	8,6	438	9,1	68	9,9
Kimaradt ¹	807	4,7	201	4,3	362	5,1	703	4,2	41	6,0
Más iskolatípusban / másik iskolában tanul ¹	1030	5,9	275	5,9	377	5,3	318	6,6	60	8,7
Félév végi létszám	16903		4605		6952		4694		652	
Nem osztályozható ²	2127	12,6	594	12,8	949	13,6	489	10,4	95	14,6
Osztályozottak száma	14776		4011		6003		4205		557	
Bukottak összesen ³	4634	31,4	1205	30,0	2044	34,0	1179	28,0	206	36,9
egy vagy két tantárgyból bukott	2256	15,3	524	13,1	969	16,1	656	15,6	107	19,2
kettőnél több tantárgyból bukott	2378	16,1	681	16,9	1075	17,9	523	12,4	99	17,7
Adatközlő iskolák száma	227*		67		99		65		9	

¹ % érték a tanév elejei létszámhoz viszonyítva

² % érték a tanév végi létszámhoz viszonyítva

³ % érték az osztályozottak számához viszonyítva

* 258 iskola küldött adatot, de ezek közül csak 227 iskola működött többségi szakiskolai évfolyamot

3. táblázat: A szakiskolák többségi 10. évfolyamának adatai az alkalmazott kerettantervek szerint 2009/2010. tanév végén

Szakiskola 10. évfolyam	2009/2010. tanév vége		Kerettanterv / A óraterve alapján készült program szerint haladók		Kerettanterv / B óraterve alapján készült program szerint haladók		SZFP-moduláris kerettanterv alapján készült program szerint haladók		Egyéb kerettanterv alapján készült program szerint haladók	
		%		%		%		%		%
Vizsgált osztályok száma	539,5		141		210		165,5		23	
Létszám (okt. I.)	13733		3492		5465		4203		573	
Ebből: osztályismétlő	914	6,7	239	6,8	397	7,3	244	5,8	34	5,9
Jött ¹	772	5,6	192	5,5	306	5,6	238	5,7	36	6,3
Kimaradt ¹	493	3,6	128	3,7	205	3,7	143	3,4	17	2,9
Más iskolatípusban / más iskolában tanul ¹	556	4,0	126	3,6	202	3,6	145	3,4	83	14,5
Félév végi létszám	13456		3430		5364		4153		509	
Nem osztályozható ²	793	5,9	195	5,7	361	6,7	198	4,8	39	7,7
Osztályozottak száma	12663		3235		5300		3955		470	
Bukottak összesen ³	2343	18,5	571	17,6	940	18,8	712	18,0	120	25,5
egy vagy két tantárgyból bukott	1465	11,6	314	9,7	594	11,9	480	12,1	77	16,4
kettőnél több tantárgyból bukott	878	6,9	257	7,9	346	6,9	232	5,9	43	9,1
Adatközlő iskolák száma	227*		67		99		65		9	

¹ % érték a félév elejei létszámhoz viszonyítva

² % érték a félév végi létszámhoz viszonyítva

³ % érték az osztályozottak számához

viszonyítva

* 258 iskola küldött adatot, de ezek közül csak 227 iskola működött többségi szakiskolai évfolyamot

4 táblázat: Lemorzsolódás és bukások a 2009/2010. tanév 1. félévének végén a felzárkóztató oktatásban részt vevők körében

2009/2010. tanév I. félév	Szakiskolák többségi évfolyamainak adatai				Szakiskolai felzárkóztató oktatás bármely típusát folytató iskolák többségi tantervű évfolyamain tanulók adatai				10 hónapos felzárkóztató oktatásban részt vevők adatai		20 hónapos felzárkóztató oktatásban részt vevők adatai		20 hónapos felzárkóztató oktatásban részt vevők adatai		SZFP-szakképzést előkészítő évfolyam tanulói		Előkészítő (Dobbantó)	
	9. évfolyam		10.évfolyam		9. évfolyam		10.évfolyam				1. év		2. év					
		%		%		%		%		%		%		%		%		%
Vizsgált osztályok száma	510		471		175		163		28		18		13		65		13	
Létszám (okt.1.)	14857		11881		4993		3897		474		351		240		959		153	
Ebből: osztályismétlő ¹	2478	16,4	726	6,1	844	17,7	253	6,5										
Jött ¹	746	5,0	320	2,7	305	6,1	104	2,7	41	8,6	34	9,7	7	2,9	88	9,2	19	12,4
Kimaradt ¹	409	2,8	257	2,2	140	2,8	98	2,5	47	10,0	24	6,8	12	5,0	39	4,0	11	7,2
Más iskolatípusban / másik iskolában tanul	501	3,4	229	1,9	170	3,4	67	1,7	14	2,9	5	1,4	3	1,2	39	4,0	3	2
Zárólétszám	14693		11715		4988		3836		454	95,7	356	101,4	232	96,6	969	104,3	158	103,2
Nem osztályozható ²	1538	10,5	559	4,8	585	11,7	188	4,9										
Osztályozottak száma	13155		11155		4403		3648											
Bukottak összesen ³	6852	52,0	4583	41,1	2358	53,5	1524	41,7										
egy-két tantárgyból bukottak	3520	26,7	7915	26,1	1211	27,5	971	26,6										
kettőnél több tantárgyból b.	3332	25,3	1668	15,0	1147	26,0	553	15,1										
Adatközlő iskolák száma	197*				72				17		26		45		13			

¹ % érték a tanév elejei létszámhoz viszonyítva

² % érték a tanév végi létszámhoz viszonyítva

³ % érték az osztályozottak számához viszonyítva

*216 iskola közölt adatot a félévben, de csak 197-ben folyt többségi szakiskolai oktatás is

5. táblázat: Lemorzsolódás és bukások a 2009/2010. tanév végén a felzárkóztató oktatásban részt vevők körében

2009/2010. tanév vége	Szakiskolák többségi évfolyamainak adatai				Szakiskolai felzárkóztató oktatás bármely típusát folytató iskolák többségi tantervű évfolyamain tanulók adatai				10 hónapos felzárkóztató oktatásban részt vevők adatai		20 hónapos felzárkóztató oktatásban részt vevők adatai		20 hónapos felzárkóztató oktatásban részt vevők adatai		SZFP-szakképzést előkészítő évfolyam tanulói		Előkészítő (Dobbantó)	
	9. évfolyam		10.évfolyam		9. évfolyam		10.évfolyam				1. év		2. év					
		%		%		%		%		%		%		%		%		%
Vizsgált osztályok száma	589		539,5		175		164,5		36		20		16		49		8	
Létszám (okt.1.)	17191		13733		4975		3994		611		419		310		728		111	
Ebből: osztályismétlő ¹	7932	17,1	914	6,7	880	17,7	274	6,9										
Jött ¹	1549	9,0	772	5,6	664	13,3	312	7,8	68	11,1	134	31,9	34	11,0	94	12,9	15	13,5
Kimaradt ¹	807	4,7	493	3,6	268	5,4	145	3,6	58	9,5	111	26,5	57	18,4	59	8,1	3	2,7
Más iskolatípusban / másik iskolában tanul	1030	5,9	556	4,0	405	8,1	192	4,8	28	4,5	14	3,3	14	4,5	60	8,2	8	7,2
Zárólétszám	16903		13456		4966		3969		593	97,0	428	102,1	273	88,1	703	96,6	115	103,6
Nem osztályozható ²	2127	12,6	793	5,9	819	16,5	277	7,0										
Osztályozottak száma/felzárkóztatásban az eredményesen végzettek száma	14776		12663		4147		3692		362	61,0	249	58,2	132	48,3	380	54,0	92	80
Bukottak összesen ³	4634	31,4	2343	18,5	1382	33,3	670	18,1										
egy-két tantárgyból bukottak	2256	15,3	1465	11,6	632	15,2	411	11,1										
kettőnél több tantárgyból bukottak	2378	16,1	878	6,9	750	18,1	259	4,0										
Adatközlő iskolák száma	227*				70				23		13		38		8			

¹ % érték a tanév elejei létszámhoz viszonyítva

² % érték a tanév végi létszámhoz viszonyítva

³ % érték az osztályozottak számához viszonyítva

* 258 iskola közölt adatot a tanév végén, de ezek közül csak 227-ben folyt többségi szakiskolai oktatás is

6. táblázat: A 2009/2010.tanévben a speciális iskolák tanulóinak adatai

2009/2010. tanév Speciális iskolák tanulói	9. évfolyam		10. évfolyam	
	tanév vége		tanév vége	
		%		%
Vizsgált osztályok száma	59,5		53,5	
Létszám (okt.1.)	827		679	
Ebből osztályismétlő ¹	112	13,5	37	5,4
Jött ¹	44	5,3	16	2,3
Kimaradt ¹	29	2,8	27	4,0
Más iskolatípusban / másik iskolában tanul	22	2,7	13	1,9
Zárólétszám	820		655	
Nem osztályozható ²	118	14,4	59	9,0
Osztályozottak száma	702		596	
Bukottak összesen ³	113	16,1	51	8,6
egy-két tantárgyból bukottak	45	6,4	25	4,2
kettőnél több tantárgyból bukottak	68	9,7	26	4,4
Adatközlő iskolák száma	31			

¹ % érték a tanév elejei létszámhoz viszonyítva

² % érték a tanév végi létszámhoz viszonyítva

³ % érték az osztályozottak számához viszonyítva

7. táblázat: Lemorzsolódás és bukás a szakiskolák többségi 9. évfolyamán 4 tanévben

Szakiskola 9. évfolyam	2001/2002		2001/2002		2005/2006		2005/2006		2008/2009		2008/2009		2009/2010		2009/2010	
	I. félév		év vége		I.félév		év vége		I. félév		év vége		I. félév		év vége	
		%		%		%		%		%		%		%		%
Vizsgált osztályok száma	897		888		815		868		542		556		510		589	
Létszám (okt. I.)	28425		28348		24172		25625		15941		16248		14857		17191	
Ebből osztályismétlő ¹	3069	10,8	3072	10,8	2763	11,4	2717	10,6	2462	15,4	2262	13,9	2478	16,4	7932	17,1
Jött ¹	988	3,5	2017	7,1	999	4,1	1785	7,0	756	4,7	1496	9,2	746	5,0	1549	9,0
Kimaradt ¹	1914	6,7	3519	12,4	1744	7,2	2984	11,6	758	4,7	902	5,6	409	2,8	807	4,7
Más iskolatípusban/másik iskolában tanul									131	0,8	778	4,8	501	3,4	1030	5,9
Zárólétszám	27499		26846		23427		24426		15808		16064		14693		16903	
Nem osztályozható ²	978	3,6	1869	7,0	972	4,2	1580	6,5	1516	9,5	1725	10,7	1538	10,5	2127	12,6
Osztályozottak száma	26521		24977		22455		22846		14292		14339		13155		14776	
Bukottak összesen ³	13564	51,1	7356	29,4	11023	49,1	6495	28,4	7234	50,6	4275	29,8	6852	52,0	4634	31,4
egy-két tantárgyból bukottak	7050	26,5	4444	17,8	5855	26,1	3781	16,5	3896	27,2	2056	14,3	3520	26,7	2256	15,3
kettőnél több tantárgyból bukottak	6514	24,6	2912	11,7	5168	23,0	2703	11,8	3338	23,4	2219	15,5	3332	25,3	2378	16,1
Bukások ³															nincs adat	
magyarból	3770	14,2	1873	7,5	2659	11,8	1673	7,3	1960	13,7	1414	9,9	1928	14,7		
matematikából	6029	22,7	3360	13,5	4116	18,3	2872	12,6	3012	21,1	2296	16,0	7846	21,6		
történelemből	4659	17,6	2296	9,2	3371	15,0	2014	8,8	2558	17,9	1546	10,8	2282	17,3		
idegen nyelvből	3480	13,1	1962	7,8	2503	11,1	1699	7,4	2007	14,0	1415	9,9	1935	14,7		
szakmai jellegű elméletből	3688	13,9	1731	6,9	3064	13,6	1629	7,1	2093	14,6	1329	9,3	2012	15,3		
Adatközlő iskolák száma	311		328		299		321		221		224*		197*		227*	

¹ % érték a tanév elejei létszámhoz viszonyítva

² % érték a tanév végi létszámhoz viszonyítva

³ % érték az osztályozottak számához viszonyítva

* A többségi oktatást működtető iskolák száma

8. táblázat: Lemorzsolódás és bukás a szakiskolák többségi 10. évfolyamán 4 tanévben

Szakiskola 10. évfolyam	2001/2002		2001/2002		2005/2006		2005/2006		2008/2009		2008/2009		2009/2010		2009/2010	
	I. félév		év vége		I. félév		év vége		I. félév		év vége		I. félév		év vége	
		%		%		%		%		%		%		%		%
Vizsgált osztályok száma	833		830		728		787		501		515		471		539,5	
Létszám (okt. I.)	22408		22217		18787		20223		12608		13019		11881		13733	
Ebből osztályismétlő ¹	882	3,9	937	4,2	951	5,1	824	4,1	664	5,3	730	5,6	726	6,1	914	6,7
Jött ¹	348	1,6	733	3,3	446	2,4	791	3,9	358	2,8	676	5,2	320	2,7	772	5,6
Lemorzsolódott ¹	875	3,9	1623	7,3	923	4,9	1784	8,8	408	3,2	531	4,1	257	2,2	493	3,6
Más iskolatípusban tanul									65	0,5	387	3,0	229	1,9	556	4,0
Zárólétszám	21881		21327		18310		19230		12493		12777		11715		13456	
Nem osztályozható ²	214	1,0	372	1,7	352	1,9	372	1,9	516	4,1	572	4,5	559	4,8	793	5,9
Osztályozottak száma	21667		20955		17958		18858		11977		12205		11155		12663	
Bukottak összesen ³	8130	37,5	2748	13,1	7000	38,9	2892	15,3	4886	40,8	1993	16,3	4583	41,1	2343	18,5
egy-két tantárgyból bukottak	5491	25,3	2184	10,4	4626	25,8	2205	11,7	3270	27,3	1356	11,1	7915	26,1	1465	11,6
kettőnél több tantárgyból b.	2639	12,2	564	2,7	2374	13,2	687	3,6	1616	13,5	637	5,2	1668	15,0	878	6,9
Bukások ³															nincs adat	
magyarból	2065	9,5	491	2,3	1271	7,1	495	2,6	1029	8,6	438	3,6	954	8,6		
matematikából	3412	15,7	1081	5,2	2575	14,3	1215	6,4	2024	16,9	946	7,7	1743	15,6		
történelemből	2588	11,9	680	3,2	1617	9,0	525	2,8	1346	11,2	539	4,4	1116	10,0		
idegen nyelvből	1992	9,2	469	2,2	1548	8,6	624	3,3	1141	9,5	556	4,5	1149	10,3		
szakmai jellegű elméletből	2099	9,7	708	3,4	1586	8,8	602	3,2	1390	11,6	6310	2,9	1347	12,0		
Adatközlő iskolák száma	311		328		299		321		221		224*		197*		227*	

¹ % érték a tanév elejei létszámhoz viszonyítva

² % érték a tanév végi létszámhoz viszonyítva

³ % érték az osztályozottak számához viszonyítva

* A többségi oktatást működtető iskolák száma

9. táblázat: A 2009/2010.tanévben a szakképző évfolyamok adatai

Szakiskolai szakképző évfolyamok adatai 2009/2010. tanév	1. évfolyam		2. évfolyam		3. évfolyam	
	tanév vége		tanév vége		tanév vége	
		%		%		%
Vizsgált osztályok száma	536,5		485,7		237,8	
Létszám (okt.1.)	14426		10647		5129	
Ebből osztályismétlő ¹	820	5,7	179	1,7	64	1,2
Jött ¹	507	3,5	52	0,5	13	0,3
Kimaradt ¹	1466	10,2	508	4,8	130	2,5
Más iskolatípusban / másik iskolában tanul ¹	411	2,8	78	0,7	10	0,2
Zárólétszám	13056	90,5	10113	95,0	5002	97,5
Nem osztályozható ²	912	7,0	145	1,4	23	0,5
Osztályozottak száma (június)	12310		9968		4979	
Bukottak összesen ³	2256	18,3	850	8,5	152	3,0
egy-két tantárgyból bukottak	1336	10,8	605	6,1	103	2,1
kettőnél több tantárgyból bukottak	920	7,5	245	2,4	49	0,9
Adatközlő iskolák száma	165		165		112	
Összes iskola	167					

¹ % érték a tanév elejei létszámhoz viszonyítva

² % érték a tanév végi létszámhoz viszonyítva

³ % érték az osztályozottak számához viszonyítva

**10.1 táblázat: Javító- és osztályozó vizsga a szakiskolák többségi
9. évfolyamán tanév végén**

Szakiskola 9. osztály	2001/2002.		2005/2006		2008/2009.		2009/2010.	
	év vége		év vége		év vége		év vége	
		%		%		%		%
Javító- osztályozó vizsgán – részt vett	3581		4178		3687		4342	
Javító-, osztályozó vizsgán – megfelelt ¹	2782	77,7	3068	73,4	1751	47,5	1926	44,3
A vizsgán – megbukott ¹	799	22,3	1110	26,6	1936	52,5	2416	55,7
A vizsgán megbukottak közül tanulmányait az iskolában folytatja ²	598	74,8	907	81,7	1570	81,1	2139	88,5
Adatközlő iskolák száma	268		321		224*		227*	

**10.2 táblázat: Javító- és osztályozó vizsga a szakiskolák többségi
10. évfolyamán tanév végén**

Szakiskola 10. osztály	2001/2002.		2005/2006		2008/2009.		2009/2010	
	év vége		év vége		év vége		év vége	
		%		%		%		%
Javító-, osztályozó vizsgán – részt vett	1810		2341		1924		2343	
Javító-, osztályozó vizsgán – megfelelt ¹	1483	81,9	1854	79,2	1177	61,1	1267	54,1
A vizsgán – megbukott ¹	327	18,1	487	20,8	747	38,9	1076	45,9
A vizsgán megbukottak közül tanulmányait az iskolában folytatja ²	224	68,8	406	83,3	595	79,7	896	83,3
Adatközlő iskolák száma	268		321		224*		227*	

¹% érték a javító- és osztályozó vizsgán részt vettekhez viszonyítva

²% érték a javító- és osztályozó vizsgán bukottakhoz viszonyítva

³ % érték az osztályozottak számához viszonyítva

Megjegyzés: 2001/2002-ben ősszel a javító vizsgák statisztikáit kevesebb iskola küldte be, mint az év végi statisztikát júniusban (311 iskola)

3.3. A szakiskolai képzésben közreműködők nyilatkozatai

Az interjúkra kiválasztott iskolákban, fenntartóknál és gyakorlóléhelyeken szerzett információk bemutatása, elemzése

3.3.1 Az iskolafenntartók álláspontja

(Fenntartók kérdőívre adott válaszai)

Az eddigi kutatások során az iskolafenntartók megkérdezésére nem került sor, ezért különösen érdekes, hogy most lehetőség nyílt álláspontjuk megismerésére. A megkérdezettek közös jellemzője, hogy valamennyien tartanak fenn olyan iskolá(ka)t is, amelyek felzárkóztató jellegű programban vesznek részt. A legtöbb érintett iskola a jelenleg egyetlen központi forrásból támogatott programban, a „Dobbantó”-ban indított tanulócsoportot.

		Adatközlők száma	Válaszok száma	
1.	A képviselt fenntartó által fenntartott szakképző iskolák (szakiskolák és/vagy szakközépiskolák) száma	1	9	1
		2	9	3
		3	9	2
		4	9	
		5 vagy 6	9	
		7 vagy 8	9	
		8-nál több	9	3

A megkérdezett fenntartók között 3 megye, 5 város és 1 alapítvány volt. A megyei fenntartókra és a fővárosra jellemző, hogy törvényben előírt kötelezettségük miatt relatíve sok iskolát tartanak fenn. A városok közül a fővároson kívül 3 megyei jogú város, 1 kisebb város, fenntartott iskoláik száma 2-3. Az alapítvány 1 oktatási intézményt tart fenn.

		Az állítás igaz	Az állítás hamis	Nem tudja
2.	Azt szorgalmazzák, hogy minél több fiatal járjon érettségit adó iskolatípusba	2	4	3
3.	A szakiskola azok számára ajánlott, akik nem akarnak/képesek érettségizni	6	2	1
4.	A szakiskolások száma az általuk fenntartott iskolá(k)ban csökken	4	4	1
5.	A szakiskolások száma az általuk fenntartott iskolá(k)ban kitölti a kapacitást	5	2	2
6.	A szakiskolá(k)ba egyre nehezebb beiskolázni	3	5	1

Az adatokból látható, hogy az országos oktatáspolitikai törekvésektől eltérően a vizsgált körben az iskolafenntartók kevésbé erőltetik az iskolákat arra, hogy egyre több tanulót a szakközépiskolák felé tereljenek, mert közvetlenebbül érzékelik, hogy az adott középiskolások korba kerülő korosztály jelenleginél nagyobb hányada nem lenne képes, vagy nem akarna

helytállni ott. Ennek egyenes következménye, hogy ezeknek az iskoláknak csak mintegy a felében csökken a szakiskolákba járók száma, illetve a szakiskolások az általuk fenntartott iskolá(k)ban kitölti a rendelkezésre álló kapacitást. Több mint 50% nem is gondolja, hogy a szakiskolá(k)ba egyre nehezebb lenne beiskolázni.

		Az állítás igaz	Az állítás hamis	Nem tudja
7.	Helyes, hogy sok szakmában ismét 8. után kezdődhet a szakképzés	7	1	1
8.	Jó lenne, ha a szakiskola (szakképesítés után) érettségit is adó iskolatípus lenne	4	3	2

Azt gyanítjuk, hogy a fenntartók döntő többsége úgy gondolja, helyes, hogy sok szakmában ismét 8. után kezdődhet a szakképzés. A többség egyetértene azzal is, hogy a szakiskola érettségit is adó iskolatípus legyen, azaz a szakképesítés megszerzését követően a tanulók iskolatípus váltás nélkül juthassanak el az érettségiig. Úgy gondolják, ez emelné a szakiskola mára jelentősen megkopott népszerűségét.

		Az állítás igaz	Az állítás hamis	Nem tudja
9.	Területükön sok olyan fiatal van, aki kihullik a „normál” oktatásból	6	2	1
10.	A felzárkóztató jellegű (pl. Dobbantó Program szerinti) oktatásra szükség van	9	0	0
11.	A felzárkóztató jellegű oktatást (pl. Dobbantót) hatékonynak tartja	7	0	2
12.	A felzárkóztató jellegű oktatás fenntartható pályázati támogatás nélkül is	1	5	3
13.	Sokkal több fiatal szorulna rá felzárkóztató oktatásra, mint amennyit beiskoláztak	9	0	0
14.	Az iskolákat arra ösztönzik, hogy indítsanak több felzárkóztató osztályt	4	3	2
15.	Több felzárkóztató (pl. Dobbantó) osztály indítása jelenleg nem finanszírozható	4	2	3
16.	Több felzárkóztató (pl. Dobbantó) osztály indítását az iskolák nem vállalják	3	3	3

A fenntartók mintegy kétharmada szembesül azzal, hogy területükön sok olyan fiatal van, aki kihullik a „normál” oktatásból, ezért kivétel nélkül elismerik, hogy a felzárkóztató jellegű (pl. Szakiskolai Fejlesztési Program vagy Dobbantó Program szerinti) oktatásra szükség van. Akik rendelkeztek a felzárkóztató oktatás hatékonyságáról információval, valamennyien azt vallották, a felzárkóztató jellegű oktatást hatékonynak tartják. Ugyanakkor azt is látják, hogy sokkal több fiatal szorulna rá a felzárkóztató oktatásra, mint amennyit beiskoláztak, ezért a fenntartók közel fele az iskolákat arra ösztönzi, hogy indítsanak több felzárkóztató osztályt, bár tudják, hogy több felzárkóztató (pl. Dobbantó) osztály indítása jelenleg nem finanszírozható, a felzárkóztató jellegű oktatás nem tartható fenn pályázati támogatás nélkül. Ez optimista megközelítés abból a szempontból, hogy a jövőben megfelelő működés finanszírozás állami biztosítását feltételezi.

Az már sokkal nagyobb gond, hogy több felzárkóztató osztály indítását az iskolák nem vállalják, mert jelenleg ennek a legtöbb helyen nincsenek meg a személyi és tárgyi feltételei. Így fenntartói oldalról is nyitott marad a kérdés, mi fog történni a sok felzárkóztatásra szoruló, „normál” képzésből kihulló fiatallal, hogyan fogják teljesíteni tankötelezettségüket, de még inkább az iskolák piacképes végzettséghez juttatásukat.

		Az állítás igaz	Az állítás hamis	Nem tudja
17.	A szakiskolába lépő tanulókra jellemző, hogy nem megfelelően szocializáltak	7	2	0
18.	A tanulók úgy lépnek be a szakiskolába, hogy alapkészségeik hiányoznak	9	0	0
19.	A szakiskolai képzés során a többség alapkészségei fejlődnek	8	0	1
20.	A tanulókra jellemző, hogy belépéskor nem rendelkeznek tanulási motivációval	8	1	0
21.	Tanulási motivációjuk a szakiskolában általában javul	6	1	2
22.	A szakiskolai tanulók szívesebben dolgoznak, mint tanulnak	6	1	2
23.	A szakiskolai tanulók szívesebben foglalkoznak a szakmával, mint közismerettel	7	1	1
24.	Szakiskolai lemorzsolódás oka leggyakrabban elméleti bukás	7	2	0
25.	Szakiskolai lemorzsolódás oka leggyakrabban iskolakerülés (igazolatlan mulasztás)	6	2	1
26.	A tanköteles lemorzsolódókkal szemben többnyire a jegyzői intézkedés se hatásos	7	0	2
27.	A lemorzsolódókat igyekeznek a felzárkóztató jellegű oktatásra irányítani	8	0	1

Nemcsak az iskolák, de fenntartóik is tisztában vannak a szakiskolákba kerülő tanulók eredményes oktatásának akadályaival, egyértelműen látják, hogy ez nemcsak oktatási, hanem szocializációs, vagyis nevelési probléma, ami az érintettek családjának, általános iskolai tanárainak és az egész társadalmi mikro- és makrokörnyezetnek ez irányú hatását is negatívan minősíti. Azt is elismerik, hogy nemcsak az iskola, de a hatóságok se rendelkeznek hatékony eszközökkel, így a tanköteles lemorzsolódókkal szemben többnyire a jegyzői intézkedés se ér el eredményt.

Bár valamennyien igyekeznek a lemorzsolódókat a felzárkóztató jellegű oktatás felé irányítani, ezt az előző blokkban elismert kapacitáshiány a rászorulóknak számához viszonyítva csak kevés tanköteles fiatal esetében teszi lehetővé.

		Az állítás igaz	Az állítás hamis	Nem tudja
28.	A szakiskolák tanárai területükön felkészültek a tanulói devianciák kezelésére	1	5	3
29.	A szakiskolák tanárai számára szorgalmazzák a továbbképzéseket	7	1	1

30.	Segítik a szakiskolák és a szakszolgálatok munkájának összehangolását	6	2	1
31.	Segítik a szakiskolák és a hatóságok munkájának összehangolását	4	3	2
32.	Náluk nem jellemző a tanulói agresszivitás	2	6	1
33.	Szigorúbban kellene büntetni a tanulói agresszivitást	4	2	3

A kapacitáshiányt fokozza, hogy a szakiskolák tanárai a fenntartók szerint sincsenek felkészülve a tanulói devianciák kezelésére, így nem csodálható, ha megfelelő tárgyi feltételek és pedagóguslétszám esetén is csak kevesen vállalkoznak a felzárkóztató oktatásban való részvételre. Ennek megfelelően szorgalmazzák a továbbképzéseket, aminek azonban jelenleg a pénzügyi fedezete igencsak kétséges.

Bár a fenntartók érdekeltek a szakiskolák, a szakszolgálatok és a hatóságok munkájának összehangolásában, állításuk szerint azt segítik is, az együttműködést mégse tartják eléggé hatékonynak. A lemorzsolódás mellett szerintük is jellemző a tanulói agresszivitás, amit szigorúbban büntetnének.

		Az állítás igaz	Az állítás hamis	Nem tudja
34.	Keresett már információkat az NSZFI honlapján	8	0	1
35.	Az NSZFI honlapról szerzett információk nagyon hasznosak voltak	8	0	1
36.	Keresett már információkat a kamara honlapján	5	3	1
37.	A kamarai honlapról szerzett információk nagyon hasznosak voltak	3	4	2
38.	Keresett már információkat az Fogyatékos Személyek Közalapítvány honlapján	4	4	1
39..	Az FSZK honlapról szerzett információk nagyon hasznosak voltak	5	1	3
40.	Szokott böngészni a szakiskoláink honlapjain	8	1	0
41.	Szakiskolai munkájához minden szükséges információt könnyen be tud szerezni	3	3	3
42..	Munkájához jelenleg minden szükséges információ rendelkezésére is áll	3	4	2

Ez az utolsó kérdéscsoport a fenntartók információval való ellátottságára kérdez rá. Örvedetes, hogy mindenki használja ehhez az informatikai eszközöket, az interneten felkeresik a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet honlapját, amit kivétel nélkül informatívnak találnak, ugyancsak gyakran tekintenek rá iskoláik honlapjaira is. Kritikusabbak a Kereskedelmi és Iparkamara honlapjával, amit csak 50% körül tartanak hasznosnak. Ehhez képest súlyos kritika, hogy mégsem érzik úgy, hogy szakiskolai munkájukhoz minden szükséges információt könnyen be tudnak szerezni, illetve munkájukhoz jelenleg minden szükséges információ rendelkezésükre is áll.

3.3.2 Iskolavezetői helyzetértékelés

Az interjút adó vezetők elmondása alapján szerzett információk

A vizsgálatban részt vevő iskolák bemutatása

Az kutatásba bevont 18 iskola kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy minél többféle fenntartó által működtetett iskola megkeresésére kerüljön sor. Másik szempontként szerepelt, hogy a mintában szereplő minden iskola foglalkozzon hátrányos helyzetű, előző iskolájukban rossz eredményt produkáló tanulókkal függetlenül attól, hogy jelenlegi felzárkóztatást és szakképesítéshez juttatást célzó oktatásukat a Kt. 27.§ (8) bekezdése szerinti felzárkóztató oktatásként vagy egyéb módon szervezték meg. (Így lehetővé vált a „többségi” és felzárkóztató oktatásként definiált azonos célú és célcsoportú szakiskolai oktatás összehasonlítása is.) A két fő szempont mellett továbbiak: olyan iskola legyen, amelyik előzetesen már önkéntesen szolgáltatott adatokat az NSZFI kutatása számára, és hajlandó vállalni az interjúadást, illetve a számításba vehető iskolák lehetőség szerinti egyenletes területi eloszlása is érvényesüljön. (Ez utóbbit a vizsgálatba bevonható iskolák számának korlátozása csak részben tette megvalósíthatóvá.)

Az alábbiakban a kutatók által felkeresett iskolák vezetői interjúk keretében mutatják be intézményeiket, mondanak véleményt a szakképzésről. Az elmondottak nyilván nem mentesek szubjektív elemektől, de elegendő tárgyyszerű információt szolgáltatnak következtetések levonásához.

Ki jelenleg az iskolafenntartó?

Válaszok:

Az iskola fenntartója Budapest Főváros Önkormányzata.
Az iskola fenntartója a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Intézményfelügyeleti és Vagyongazdálkodási Főosztály.
A jelenlegi iskolafenntartó Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata.
Az iskola fenntartója a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat.
Az iskola jelenlegi fenntartója Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata.
Az iskola jelenlegi fenntartója Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata.
Polgár Város Önkormányzata az iskolafenntartó.
Az iskola fenntartója Heves Megye Önkormányzata.
Az iskola fenntartója Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata.
Az iskolafenntartó Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzata.

Az iskola jelenleg a volt Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium jogutódja, a Vidékfejlesztési Minisztérium fenntartásában működik.
A jelenlegi iskolafenntartó Veszprém Megye Önkormányzata.
A Nagykanizsa Megyei Jogú Város által fenntartott iskola a város egyik büszkesége.
Az iskola fenntartója egyházi jogi személy, Szalézi Szent Ferenc Társasága.
Az iskolát a Kolping Családi Egyesület budapesti központja tartja fenn. (Kolping Oktatási és Szociális Intézményfenntartó Szervezet)
Az iskola fenntartója az Első Magyar-Dán Termelő Iskola Alapítvány.
Az iskolát Zsámbékon a két (női és férfi) premontrei rend, mint egyház tartja fenn.
Az iskola fenntartója a Magyar Evangélikus Testvérközösség egyház.

A vizsgált iskolák fenntartóinak megoszlása:

Minisztérium	2	11%
Főváros	1	6%
Megye	3	17%
Megyei jogú város	6	33%
Egyéb város	1	6%
Egyház	3	17%
Alapítvány	1	6%
Egyesület	1	6%

Területi eloszlás:

Főváros	3	17%
Közép-Magyarország	1	6%
Észak-Dunántúl	3	17%
Nyugat-Dunántúl	2	11%
Dél- Dunántúl	3	17%
Észak Magyarország	3	17%
Észak-Alföld	1	6%
Dél-Alföld	2	11%

A táblázatokból kiolvasható, hogy a kiválasztott iskolák felét megyei jogú városok és megyék tartják fenn. Speciális helyzetűek a mezőgazdasági és élelmiszeripari profilú iskolák, melyeknek a volt Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium jogutódja, a Vidékfejlesztési Minisztérium a fenntartója. Fontos szerepet töltenek be a hátrányos helyzetű fiatalok szakiskolai felzárkóztatásában, szakképzésében az egyházi iskolák, amelyek a mintában (az egyházi alapítású egyesülettel együtt) 23% arányban vannak jelen. Külön kategória az Első Magyar-Dán Termelő Iskola Alapítvány, amely kizárólagos feladatuként végzi a hátrányos helyzetű, kiemelten roma célcsoport iskolai és iskolarendszeren kívüli felzárkóztatását és szakképzését, valósítja meg a szocializálást, képzést és munkaterápiát ötvöző, Európa szerte elterjedt termelőiskolai programot.

Volt-e, ha igen, mikor iskolaösszevonás, mely által az iskola egy nagyobb oktatási intézmény részévé vált?

Válaszok:

Iskolaösszevonás, mely által az iskola egy nagyobb oktatási intézmény részévé vált volna, nem volt.
2008-ban volt iskola-összevonás. Az FVM Budapesten és Pest megyében működő négy korábban önálló agrár-szakképző intézményét vonta össze. (Ezzel egy időben még két TISZK-et hozott létre, egyet az Alföldön, egyet a Dunántúlon.)
Három évvel ezelőtt, 2007-ben volt az iskolaösszevonás. Az összevonás előtti Gáspár András Szakközépiskola és Szakiskola összevonás után Kecskeméti Műszaki Szakképző Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium Gáspár András Szakközépiskolája és Szakiskolája lett.
Az iskola egy 2005-ös döntés következtében lett összevont intézmény.
Semmilyen iskolaösszevonás nem volt, ami által az iskola egy nagyobb oktatási intézmény részévé vált volna.
2008. augusztus 1-vel történt iskolaösszevonás.
Az iskolát (gimnázium, szakközépiskola) 2000-ben összevonták a közeli általános iskolával, majd profiltisztítás miatt 2007-ben szétbontásra kerültek. A szakiskola 2009-ig önálló volt, akkor a középiskolai részhez csatolták.
Iskolaösszevonás, mely által az iskola egy nagyobb oktatási intézmény részévé vált volna, nem volt.
Az iskolát – három másik szolnoki intézménnyel együtt - 2008-ban vonta össze a fenntartó, Szolnoki Szolgáltatási Szakközép- és Szakiskola néven.
Az iskola életében 2000-2010 között ugyan többször került sor összevonásra, de vezető szerepét mindvégig megőrizte. Összevonás előtt kb. 350 tanulójuk volt, jelenleg 751.
Az iskolát 2008 óta 7 (hét) másik, a Dunántúlon lévő FVM fenntartású iskolával történt összevonás, TISZK-ké alakítás után Dunántúli Agrár Szakképző Központ néven működteti a fenntartó.
Iskolaösszevonás a vizsgált intézmény esetében nem volt.
Iskolaösszevonás legutóbb 2000-ben volt.
Az intézmény iskolaösszevonásban nem vett részt, de folyamatosan történt a bővítése a feladatkör és tanulói létszám növekedésével.

Ezeket az iskolákat az egyesület alapította, összevonás nem volt.
Az intézmény iskolaösszevonásban nem vett részt.
Az intézmény iskolaösszevonásban nem vett részt.
Az intézmény iskolaösszevonásban nem vett részt.

Ha volt iskolaösszevonás, mely iskolákat vonták össze?

<p>Az összevont iskolák: Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakképző Iskola, Kollégium és FVM Gyakorlóiskola, 1106 Budapest, Maglódi út 4/b (székhely) Varga Márton Kertészeti és Földmérési Szakképző Iskola, Kollégium, FVM Gyakorlóiskola, Budapest 1149 Budapest, Mogyoródi út 56-60. (telephely) Táncsics Mihály Mezőgazdasági Szakképző Iskola, Kollégium és FVM Gyakorlóiskola, Vác 2600 Vác, Telep utca 2-4. (telephely) Mezőgazdasági, Erdészeti Szakképző Iskola, Kollégium és FVM Gyakorlóiskola, Piliscsaba 2081 Piliscsaba, József Attila utca 2. (telephely)</p>
<p>A Kandó Kálmán Szakközépiskola és Szakiskolát, a Speciális Szakiskolát és a Gáspár András Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégiumot vonták össze. Maradt mindegyik a saját helyén, igazgatótanács irányítja az intézményt, stratégiai döntéshozó bizottság hoz döntéseket.</p>
<p>Az iskola a valahai Bródy Sándor SZKI és a Gábor Áron SZKI egyesítésével jött létre, és hogy ne legyen vita névről, az új iskola új nevet is kapott: <i>Bolyai Farkas</i> nevét.</p>
<p>Az Árpád Szakképző Iskola és Kollégium és a Szt. István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola került összevonásra.</p>
<p>A szakiskola 2009-ig önálló volt, akkor a középiskolai részhez, a gimnáziumhoz és szakközépiskolához csatolták. Más, hasonló szakiskolákkal való összevonásra nem került sor.</p>
<p>---</p>
<p>A szolgáltatási intézménybe a következő intézmények tartoznak: Vásárhelyi Pál Közgazdasági és Idegenforgalmi Két Tanítási Nyelvű Tagintézmény, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Tagintézmény, Ruhaiipari Tagintézmény, Egészségügyi és Szociális Tagintézmény</p>
<p>Elsősorban a városi szakmunkásképzőket vonták össze 2004- 2006 között több hullámban. A képzési kínálatban megszűntek a párhuzamosságok, ugyanakkor kiegészült a képzési paletta a korábban hiányzó szakmákkal (pl. tetőfedő-ács).</p>

A döntés furcsasága, hogy az összevonással egy „iskola” lett a szekszárdi, a lengyeli, a kaposvári, a szentlőrinci, a sellyei, a villányi, a vépi és a soproni szakképző iskola, 2,2 milliárdos költségvetéssel, és több mint 5000 tanulóval, egymástól 20-50-100-250 km-re.

A tagiskolák:

FVM DASZK, Szakképző Iskola Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium, (Lengyel)

FVM DASZK Szakképző Iskola Móricz Zsigmond Mezőgazdasági Szakképző Iskola, (Kaposvár)

FVM DASZK Szakképző Iskola Ujhelyi Imre Mezőgazdasági és Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium, (Szentlőrinc)

FVM DASZK Szakképző Iskola FVM Középiskola, Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium, (Vép)

FVM DASZK Szakképző Iskola Lippai János Kertészeti Szakképző Iskola és Kollégium, (Sopron)

FVM DASZK Szakképző Iskola FVM Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium, (Sellye)

FVM DASZK Szakképző Iskola - Teleki Zsigmond Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium, (Villány)

FVM Dunántúli Agrár-szakképző Központ, Csapó Dániel Középiskola, Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium, (Szekszárd)

A kettős nevű intézmény 2000-ben jött létre a Zsigmondy Vilmos és Széchenyi István Szakképző Iskolák összevonásával.

Az iskolaösszevonások elsősorban az önkormányzati és állami fenntartású iskolákat érintették. A Vidékfejlesztési Minisztérium, mint fenntartó lényegében 3 TISZK-be egyesítette az ország összes mezőgazdasági és élelmiszeripari profilú iskoláját. Az egyházi és alapítványi fenntartású iskolák az összevonási mizériában általában nem vettek részt.

A vizsgált körben az eloszlás:

Az utóbbi 3 évben történt az iskolaösszevonás	8	44%
3 évnél régebben vonták össze	2	11%
Nem vett részt iskolaösszevonásban	8	44%

3-nál kevesebb iskolát vontak össze	3	30%
3 vagy több, de 5-nél kevesebb iskolát vontak	4	40%

össze		
5-nél több iskolát vontak össze	2	20%

Az összevont iskolák egymáshoz közel (max. 10 km) voltak	8	80%
Az összevont iskolák egymástól távol (több mint 10 km) voltak	2	20%

Az összevont iskolák lényegében azonos profilúak voltak	2	20%
Az összevont iskolák nagyrészt különböző profilúak voltak	8	80%

Ezekből az adatokból elsősorban az olvasható ki, hogy az összevonásokat a 2007-2008-as években legfőbbképp a kormányzati oldalról érkező nyomás következtében kialakult „tömegpszichózis” indukálta, nem pedig pontosan feltárt valós szakmai szempontok. A költségtakarékosságra, működés-finanszírozás csökkenésére vonatkozó hivatkozásról azóta a legtöbb esetben kiderült, nincs, vagy csak a képzés minőségének rovására van kimutatható realitása.

Csatlakozott-e az iskola TISZK-hez, ha igen, mi a TISZK neve, kik a TISZK tagjai?

Válaszok:

<p>Az iskola a Színes TISZK tagja, a TISZK további tagjai: Budapesti Szolgáltató és Kézművesipari Szakképző Iskola, Erzsébet Királyné Szolgáltató és Kereskedelmi Szakközépiskola és Szakiskola, Jaschik Álmos Művészeti Szakképző Iskola, Kaesz Gyula Faipari Szakközépiskola és Szakiskola, Kozma Lajos Faipari Szakközépiskola, Magyar Gyula Kertészeti Szakközépiskola és Szakiskola.</p> <p>A Színes TISZK ún. „második körös” TISZK, azaz nem részesült az Európai Unió ESZA forrásából olyan támogatásban, mely által új központi képzőközpont/műhely létesítésére lett volna lehetőségük.</p> <p>A TISZK létrejöttének elsődleges indoka a partneri gazdálkodó szervezetek közvetlenül átadott szakképzési hozzájárulásához való hozzáférés lehetőségének további fenntartása volt, mivel ezt a jogszabályváltozás csak TISZK-eken keresztül tette lehetővé. Véleményük szerint ez nehézkessé tette a folyamatot, a cégek egy része e miatt vissza is lépett a támogatástól. Jobb lenne, ha a szabályozók úgy változnának, hogy a TISZK-eken kívül is „lehesse élet”, azaz az iskolák ne kényszerüljenek ezért szakmailag indokolhatatlan társulásokba.</p>
<p>A TISZK neve: FVM Közép-Magyarországi Agrár-szakképző Központ, röviden KASZK és a fenti négy intézmény alkotja. A TISZK tagintézményei jogi személyiséggel rendelkeznek. A TISZK-hez tartozó tanulók száma meghaladja az 1500 főt, ebben a tanévben 1542 tanuló (október 1-ji statisztika)</p>

A TISZK megalakulását követően a székhely vezetésében 2009-ben személycsere történt. Az interjút az új főigazgató adta, aki szerint a formális és az informális kapcsolattartás révén az intézmények között e tanévre már erős kapcsolat alakult ki. A TISZK önállóan gazdálkodó költségvetési intézmény, az egyes intézményegységek részjogkörrel rendelkező költségvetési szervek, pl. a saját bevételeikkel önállóan gazdálkodnak. Együttműködve készítették el az Szervezeti és Működési Szabályzatot és más dokumentumokat. 2010-ben készült egy módosított pedagógiai program, amely közvetlenül elfogadás előtt áll.

A négy intézmény vezetője között jó a kommunikáció. A szakmai döntések terén is kellő önállósághoz jutnak. A főigazgató személy szerint arra ösztönzi a csoport tagjait, hogy minden intézmény szabad kapacitását igyekezzenek közösen használni. (pl. budapesti kollégiumok kihasználása).

Távolabbi terve, hogy a műszaki vezetést és a műszaki fenntartást központosítják, megszüntetve több párhuzamos és nem elég magas színvonalú és nem kellően kihasznált kapacitást pl. a karbantartásban. Tervezi a PR, a Biztonsági Szolgálat a Telekommunikáció és a Takarítás terén is az ésszerű változtatásokat.

Nagy problémát jelent a TISZK-kel kapcsolatban, hogy az intézmények OM azonosító száma az integráció után azonossá válik, így a tanulók jelentkezésekor beazonosíthatatlanná válik statisztikailag, hogy melyik intézményben mennyien szeretnének ténylegesen tanulni, vagyis nem látják a valódi jelentkezési arányokat az egyes intézmények.

Az iskola csatlakozott TISZK-hez, neve Kecskeméti Térségi Integrált Szakképző Központ, Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit KFT.

Tagjai: KEMÜ Gáspár András Szakképző Iskola, KEMÜ Kandó Kálmán Szakközépiskola, Kecskeméti Humán Szakközépiskola és Szakiskolája, Kocsis Pál Mezőgazdasági Szakközépiskola és Szakiskolája, Széchenyi István Vendéglátó Ipari Szakközépiskola és Szakiskolája, Petőfi Sándor Gépészeti Szakközépiskola (alapítványi, Kiskunfélegyházaról), Móricz Zsigmond Általános Iskola, Gimnázium, Szakképző Iskola és Pedagógiai Szakszolgálatok (Tiszakécske), és Pálóczi Horváth István Szakképző Iskola és Kollégium (Örkény).

A TISZK képzőközpont önálló intézmény, a hét iskola csak együttműködő tag, de önálló intézmények. A felnőttképzést kivették az önkormányzati intézmények kezéből és a TISZK végzi.

Az iskola tagja a Sajómenti TISZK tizennyolc tagú csapatának, amely a gazdálkodó szervezetektől és központi forrásokból származó szakképzési hozzájárulás elérhetőségét biztosítja.

Az iskola csatlakozott TISZK-hez, a Fejér Megyei Szakképzés-szervezési Társuláshoz, amelynek tagjai, az összes dunaújvárosi fenntartású szakközép- és szakképző iskola (kivételek az alapítványi fenntartású iskolák), valamint Seregélyes, Pusztaszabolcs, Bicske, Mór, Velence és Sárbogárd szakképző intézményei.

A két nagy szakképző iskola összevonásából létrejött komplexum nem csatlakozott TISZK-hez, hanem önmaga alakított egyet. Ennek a kapacitás növelése és ezáltal a szakképzési hozzájárulások fogadásának biztosítása volt az oka.

Az iskola az Északhajdúsági TISZK tagja, melyhez Hajdúnánás, Polgár és Szabolcs kistérségei tartoznak. A TISZK-ké alakulás „kényszerű házasság” volt 400 M Ft-os

fejlesztési támogatás fejében, amelyet aztán mégsem nyertek meg a TIOP-ban. A laza szövetségben szerencsére nincsenek nagyobb érdekellentétek, mivel a szakmakínálatban nincs vagy csak minimális az átfedés.

Az iskola a Gyöngyös TISZK tagja, a TISZK további tagjai: Trivium Alapítványi Szakközépiskola, Vak Bottyán János Szakközépiskola, Mátra Hegesztéstechnika Kft.

A Gyöngyös TISZK 2008-ban létrejött kényszertársulás, nem részesült az Európai Unió ESZA forrásából olyan támogatásban, mely új központi képzőközpont létesítését tette volna lehetővé. A TISZK-ben történő együttműködést a partneri gazdálkodó szervezetek közvetlenül átadott szakképzési hozzájárulásához való hozzáférés lehetőségének további fenntartása kényszerítette ki. Ez nehezebbé tette a cégek támogatásának elérését, és a TISZK mint önálló képző intézmény - különösen a felnőttképzés terén - az alapítók konkurenciájaként jelent meg, így megalakulása óta viták kísérik működését.

A TISZK pályázott és nyert azon a HEFOP pályázaton, mely a központ működési rendszerének kialakítását finanszírozta, de az iskolák közvetlenül nem részesülhettek e támogatásból. Pályázott a TIOP-ra is, melyből pék, cukrász műhelyeket alakítottak volna ki, a terveket is elkészítették, ez 100 e ft nagyságrendű saját erőt igényelt, azonban nem nyertek, így a fejlesztés nem valósult meg.

Gondot jelent az is, hogy a városban további 2 TISZK is létrejött, ekkora város számára túl sok ennyi intézmény.

Az Intézmény a Jász- Nagykun-Szolnok Megyei Szakképzés-szervezési Társuláshoz csatlakozott, melynek tagja a megye valamennyi önkormányzat által fenntartott szakképző intézménye.

Az iskola a Kapos TISZK-hez csatlakozott, melynek további tagjai a dombóvári és szigetvári iskolák. A TISZK-ben vezető szerepet töltenek be, az iskola volt igazgatója TISZK tanácsadójuk, így kiváló kapcsolatokat ápolnak.

A TISZK neve: FVM Dunántúli Agrár-szakképző Központ (DASZK)

A DASZK tagjai azok a szakképző iskolák, amelyeket az FVM (VM) tart fenn, és helyileg a Dunántúlon helyezkednek el. Az iskolák a DASZK részeként rész jogkörű egységeké váltak, külön-külön a fenntartó által megadott éves költségvetéssel. A DASZK-nak nincs központi és egységes költségvetése, ebből a szempontból minden iskola önálló.

A fenntartó szerencsés döntése miatt ebben az iskolában van a DASZK központja, így az igazgatója egyben a DASZK főigazgatója is.

Csatlakoztak TISZK-hez, neve Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás (Veszprém, Megyeháza tér 1)

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás tagjai: Reguly Antal SZI. és Koll. Zirc, III.Béla Gimnázium és Műszaki Szakközépiskola és SZI. Zirc, Faller Jenő Szakközépiskola és Kollégium Várpalota, Várkert Általános Isk., Szakképző Iskola és Tagiskolái Várkert, Öveges József Szakközépiskola és Gimnázium Balatonfüzfő, Medgyaszay István SZI., Gimn. és Kollégium, Veszprém

Az iskola a Kanizsa TISZK tagja.

A Kanizsa és Térsége TISZK Szakképzés-szervezési Kiemelten Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaságot Nagykanizsa Megyei Jogú Város Önkormányzata, Csapi és Zalaújlak Községi Önkormányzatok Intézményalapítói Társulása, a Pannon Egyetem, a

DKG-EAST Olaj- és Gázipari Berendezéseket Gyártó Zrt. és a Gázipari Gépgyár Kft. hozta létre. A TISZK-ben tehát két önkormányzati fenntartó, két vállalkozás és egy felsőoktatási intézmény vesz részt.

A fenntartók alábbi intézményei tartoznak a TISZK szervezetébe:

Nagykanizsa Megyei Jogú Város Önkormányzatának fenntartásában működő intézmények:

- Cserháti Sándor Műszaki Szakképző Iskola és Kollégium
- Zsigmondy Vilmos és Széchenyi István Szakképző Iskola
- Thúry György Kereskedelmi, Vendéglátó és Idegenforgalmi Szakképző Iskola
- Dr. Mező Ferenc Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola
- Batthyány Lajos Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola

Az iskola az Egyházi TISZK tagja, a TISZK-nek 35 (!), egyházi fenntartó által működtetett tagiskolája van, közel 6000 diákkal. A TISZK-taggá válást pénzügyi érdek hozta létre ugyan elsődlegesen, de a kialakult szakmai kapcsolatok a szakmai fejlődést is segíthetik.

Az iskola az „Alapítványi Iskolák Dél-Dunántúli Regionális Szakképzés Szervezési Társulása Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság”-nak a részese.

Tagjai:

- Comenius Szakközépiskola és Szakiskola
7621 Pécs, Váradi A. u. 4.
- Educationis Oktatási Alapítvány Szakképző Iskolája
8656 Nagyberény, Templom u. 2.
- Energetikai Szakközépiskola és Kollégium
7030 Paks, Dózsa Gy. u. 95.
- Kolping Katolikus Szakképző Iskola
7100 Szekszárd, Pázmány tér 4.
- Kolping Katolikus Szakképző Iskola
7561 Nagybajom, Templom u. 5.
- Magyar Üzletemberképző Szakközépiskola
1051 Budapest, Sas u. 25.
- Szt. István Szakképző Iskola
7030 Paks, Iskola u. 7.

Az iskola nem tagja TISZK-nek.

Az iskola az Egyházi TISZK tagja. A TISZK-nek 35 egyházi fenntartó által működtetett tagiskolája van, közel 6000 diákkal.

Egyelőre nem, és nem is tervezik a TISZK-hez való csatlakozásukat (az Egyházi TISZK-hez sem), önállóságuk megőrzése okán. Ez kissé érthetetlen az MPA források elérhetetlensége miatt, viszont a finanszírozáshoz jelentős adományokat kap a fenntartó akár külföldről is.

Megoszlás:

TISZK tag iskola	16	89%
Nem TISZK tag iskola	2	11%

Organikusan működő TISZK-ként jellemezték	4	25%
---	---	-----

Kényszertársulás jellegű TISZK-ként mutatták be	5	31%
Nem állapítható meg a társulás indoka, működésének minősége	7	44%

A vezetői véleményekből kiolvasható, hogy vannak jól prosperálóknak tűnő TISZK-ek, ezekre általában jellemző, hogy rendelkeznek önálló képzési kapacitással, feltételekkel, korszerű képzési eszközökkel. A véleményeket valószínűleg befolyásolja, hogy az interjút adó és iskolája milyen szerepet tölt be a TISZK hierarchiájában, pl. ha az iskola egyben a TISZK központja, igazgatója pedig a TISZK vezetője is, nyilvánvalóan jobb véleménnyel van a társulásról, mint mások.

A válaszok alapján úgy tűnik, hogy a TISZK-ek jelentős része kényszertársulás, melyek jórészt csak formálisan, a szakképzési hozzájáruláshoz és a pályázati forrásokhoz való további hozzáférés miatt jöttek létre. Ez utóbbi szervezeteknél a kezdeti felbuzdulást követően több helyen feszültségek is keletkeztek, pl. ha a TISZK elvonja tagiskoláitól a felnőttképzést, ha 100 milliós nagyságrendű pályázati támogatást nyer, de ebből az iskolák közvetlenül nem részesülnek (mert nem részesülhetnek, de ezt az iskolák csak utólag érzékelték).

Az a 2 iskola, amely nem csatlakozott TISZK-hez, alapítványi illetve egyházi fenntartású. Ennek oka lehet, hogy szakiskolai tanulókapaicitásuk minimális, csak hátrányos helyzetű, javarészt cigány tanulókat oktatnak, ezért a szakképzési hozzájáruláshoz való hozzáférésüknek kicsi a valószínűsége, ezért nem is erőltetik annak megszerzését.

A működési terület, „térsgéi” elnevezésnek való megfelelés szerint:

Nagyobb országrész iskoláit tömöríti	4	25%
Régiós iskolákat egyesít	2	13%
Megyei iskolákat egyesít	4	25%
Kistérségi iskolákat egyesít	4	25%
Városi iskolák tartoznak hozzá	2	12%

Fenntartók száma szerint:

A tagiskolák egy fenntartóhoz tartoznak földrajzi elhelyezkedéstől függetlenül	7	44%
A tagiskolák több fenntartóhoz tartoznak	9	56%

Az adatok jelzik, hogy a „térsgéi” szónak a TISZK-ek esetében nincs konkrét, jól behatárolható jelentése, azaz akár több régióban, de egyetlen településen is lehetnek a tagiskolák.

Abból a szempontból sincs domináns jellemző, hogy a TISZK-hez tartozó iskoláknak hány fenntartója van. Ha a TISZK létrehozását olyan fenntartó kezdeményezte, amelyhez elegendő iskola tartozik, saját iskoláiból hozta létre a TISZK-et, de van olyan szervezet is, ahol minden iskolának más a fenntartója.

Milyen ennek a jelenlegi szakképző intézménynek a szakmai profilja, hogyan változott a szakképzési profil (szakmacsoport, szakképesítés, amire az iskola képez) az elmúlt 5 évben?

Válaszok:

<p>Az iskola szakmai profilja lényegesen nem változott, de a mezőgazdasági feldolgozóipar megszűnésével több területen csökkent, illetve megszűnt az igény a pl. tejipar, malomipar területén.</p>
<p>A KASZK elsősorban és zömmel mezőgazdasági és élelmiszeripari szakembereket képez. Képzési profilja az FVM új feladatkörének megfelelően bővült a vízügyi és a környezetvédelmi szakmacsoportok szakmaival.</p>
<p>Az intézményben zajlik érettségihez kötött szakképzés (közlekedés, építészet és egyéb szolgáltatások szakmacsoportok), érettségi utáni szakképzés (közlekedés, építészet, és nyomdaipar szakcsoportok), hagyományos szakképzés (közlekedés, gépészet, építészet, nyomdaipari és szolgáltató szakcsoportokkal, felzárkóztató oktatással), előrehozott – alternatív szakképzés (gépészeti szakcsoporttal és a Mercedesszel történő együttműködés alapján három speciálisan gépjármű gyártáshoz kapcsolódó szakmacsoport szakmaival), valamint előkészítő képzés szakmatanulásra (építészet, gépészet és egyéni fejlesztésre alapuló szakmai előkészítő képzéssel).</p> <p>Az utóbbi öt évben két szakma elhalt, az épületbádogos és a cipőfelsőrész készítő – pedig főleg az előbbire volna igény a munkaadók részéről. Idén a gépész technikus képzés sem tudott elindulni.</p>
<p>Az iskola képzési szerkezete lényegesen nem változott, továbbra is a gépészet, elektronika, informatika, faipar, kereskedelem-marketing, vendéglátás, építőipar szakmacsoportjaiban, szakmaiban képeznek tanulókat. Veszteségeik is vannak, az elmúlt években már nem képeztek villanszerelőt, varrónőt és karosszerialakatost. Újként csak a „vendéglős” szakma került megemlítésre.</p> <p>A képzési szerkezet lényegében évtizedek óta azért állandó az iskolában, mert ezt sem a környező vállalatok, sem a régió előrejelzései nem változtatták meg, ezek helyett az ide jelentkező tanulók – és így a szüleik vágyai, terveik az igazi befolyásoló tényezők. (Még akkor is, ha az egy-egy szakmában végzettekre senki és semmi nem tart igényt. Jellemző példa, hogy egy Nyugat-Magyarországi vállalkozó jelentős pénzért és egyéni juttatásokért (utazás, szállás, étkezés) sem tudott munkaerőket elvinni innen, mert inkább a munkanélküliség langyos vizében éldegélnek, hátha így is meg lehet élni.)</p> <p>A jövőre vonatkozó kérdések során az a kép bontakozott ki, hogy az iskola nem látja magát, és a szerepét ebben a városban, ebben a kistérségben, annak ellenére, hogy szükség van rá, és a munkájára is. Jelenleg ideiglenes megoldásai vannak, távlatos tervek alig. Nem partner a város, igazából a megye sem, és a demográfiai helyzet egyértelműen pozitív változásaira, még ha „olyan” gyerekek is jelentkeznek ebbe az iskolába, sincsenek válaszaik, de terveik sem.</p>
<p>A Dunaferr Szakközép- és Szakiskola szakmai profilja három nagy területet ölel fel:</p> <ul style="list-style-type: none">
- a gépészet
- az elektrotechnika és elektronika
- rendvédelem <p>szakmacsoportokat.</p> <p>Az első két szakmacsoportot szakközépiszkolában és szakiskolában is oktatják, a</p>

rendvédelmet csak szakközépfiskolai szinten.

Az elmúlt öt évben belépett a technikusképzés és a felzárkóztató képzés.

Az OKJ szerinti kötelező változtatásokon kívül – pl. automatizálási technikusból automatizálási műszerész lett – egyéb változtatás a képzés szakmai profilja terén nem történt.

Az intézményben jelenleg szakközépfiskolai képzés 2-2 osztállyal folyik, mezőgazdasági és élelmiszeripari orientált, valamint könnyűipari és rendészeti szakiránnyal. Az érettségi utáni szakképzések a fényképész és fotótermék kereskedő, valamint a kozmetikus.

Hagyományos szakképzési struktúra 2005-től:

Elektronika és elektrotechnika szcs. – elektromos gépszerelő

Könnyűipari szcs. – férfi és női szabó

Egyéb szolgáltatások szcs. – fodrász, biztonságtechnikai kezelő, szerelő, biztonságtechnikai szervező

Faipari szcs. – kárpitos

Mezőgazdasági és élelmiszeripari szakcsoport (egyelőre csak papíron, ez a képzés most csak szakközépfiskolában folyik).

Nagy gondnak tartják, hogy fényképész, kozmetikus, és fodrász szakképzés a továbbiakban nem indítható, mert nincs rá fenntartói engedélyük.

Terveik szerint 2012/13. tanévtől jelentősen megváltozna a szakképzési kínálatuk. Jelenleg megítélésük szerint – túl sok népszerű, de nem piacképes szakmát oktatnak (pincér, szakács, eladó), helyette termelési fókusz szerinti szakmákat szeretnének indítani (ács-állványozó, bádogos, tetőfedő, más építőipari szakmák is). Emellett a közcélú foglalkozás átalakulásával párhuzamosan parkgondozó képzést is kívánnak majd indítani.

A bevezetendő szakmák esetében egészen az alapoktól kell indulni mind finanszírozási, mind humán kapacitási szempontból is. A fenntartó mindezzel együtt is támogatja a terveket, és saját forrást is kíván hozzátenni a fejlesztésekhez.

Az iskola szakmai profilja lényegesen nem változott, de szakközépfiskolai sportiskolai osztállyal bővült. A szakiskolában minden szakmacsoportot indítanak, de nem mindig jön össze pl. kőműves és festő osztály egyszerre. Pék helyett pék-cukrász indult, ami náluk 10 osztály elvégzéséhez van kötve (de elvileg indulhatna kompetenciamérés alapján 8. osztályos végzettségűek részvételével is).

Az Intézmény szakképzési profilja a következő:

Szakmacsoportok:

kereskedelem, marketing, üzleti adminisztráció és
vendéglátás, idegenforgalom

Ezen belül:

2005-2007 között képeztek élelmiszer-vendéglátóipari és ruházati kereskedőket
2005-2008 között képeztek kereskedelmi technikust, és vendéglátóipari technikust.

2005-2010 között képeztek és jelenleg is képeznek:

cukrász, szakács és pincér tanulókat (2+3 éves képzésben)

2007-2010 között képeztek és jelenleg is képeznek:

kereskedőket (2 év)

élelmiszer-vendéglátóipari eladókat és ruházati eladókat (2 év)

2008 - 2010 között képeztek és jelenleg is képeznek:

vendéglősöket (2 év)

Ennek a jelenlegi szakképző intézménynek a szakmai profilja elsősorban építészet. 1998-tól betanított képzésként a mai rész-szakképesítéseknek megfelelő szakmákat oktatták kiegészítésként az előkészítő évfolyamra járt tanulók részére (ez tekinthető a felzárkóztató képzés jogelődjének helyi szinten).

A TISZK összevonás óta gépészettel bővítették a szakmakínálatot, de továbbra is hiányzik a villamosság szakirány.

A DASZK-on belül ennek az iskolának a legszélesebb a képzési profilja a mezőgazdasági (agrár) szakképzésen belül. Minden agrár-szakképzést tanítanak, de ezentúl élelmiszeripari (tejfeldolgozás, pék-cukrász) és egyéb szolgáltatási (rendészeti) képzésük is van.

Az utóbbi években „gyengült” a gépészet, de erősödött a környezetvédelem és új, tervezett képzési irányuk a „vízgazdálkodás”.

Az iskola szakmai profilja:

Gépészet szakmacsoport: gépi forgácsoló és géplakatos

Építészet szakmacsoport: kőműves, festő, mázó és tapétázó

Vendéglátás szakmacsoport: panziós, falusi vendéglátó

Kereskedelmi szakmacsoport: élelmiszer és vegyi áru eladó,

Faipari szakmacsoport: bútorasztalos

Mezőgazdasági szakmacsoport: mezőgazdasági gépszerelő, gépjavító

A szakmai profil az elmúlt öt évben nem változott. Érettségi utáni képzés keretei között, az országban egyedülállóként ők csinálják a megújuló energiaforrás energetikus szakmát.

Van még érettségi utáni képzésben szállítmányozási ügyintéző (2008 óta), és gépgyártás technológiai technikus is, ahol a szakmai alapozó egyben a technikus képzés első évfolyama.

Az iskola képzési profilja az összevonáskor (2000-ben) alakult ki, ami azóta lényegesen nem változott, bár érdekességként említi meg, hogy ma már nincs elég jelentkező az informatikai képzésekre, de ugyanígy – vélhetően a vállalatok érdektelensége miatt – nem tudják beindítani a környezetvédelmi képzést sem (ebben az évben mindössze 4-en jelentkeztek), mert ilyen jellegű munkát már jó ideje nem kínálnak, így az igény is megcsappant.

Újdonság, és a következő évek, de akár évtizedek siker ágazata is lehet a most beindított „megújuló energia” képzési ág. Mindenesetre nagyon bízik ebben, és a többször szóba kerülő határokon átnyúló képzési együttműködések egyik jó terepe lehet ez a képzés.

A kazincbarcikai iskola tevékenysége folyamatosan bővült, jelenlegi fő profilja szakközépiskolai, érettségig adó képzés, amelyhez szorosan kapcsolódik érettségire épülő technikus képzés is.

Jelentős a szakiskolai képzés is, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára. A szakiskolai részben elsősorban építőipari, gépészeti, könnyűipari, nyomdai szakterületen indítanak képzéseket.

Az aktuális kínálatuk hiányszakmákat is lefed: hegesztő, csőszerelő, építőipari szakmák, női szabó, könyvkötő, cipész, fodrász, pék képzését.

Az iskola igen sokrétű képzési szerkezetet tart működésben. Ugyanakkor a profilok lassan változnak is, például az elmúlt években eltűnt: a gyorséttermi –eladó, a parkgondozó, az üveges-képkeregetező, de a Tolna-tejjel való sikeres együttműködésből igen jól működik a tejtermékgyártó, a kertész (zöldségtermelő vagy a szociális-gondozó.

Az iskola szakmai profilja az elhelyezkedési lehetőségek függvényében változott. 1997 és

2006 között nem is folytattak iskolai rendszerű képzést, az OFA, majd a HEFOP és a munkaügyi központ kiegészítő támogatásával iskolarendszeren kívüli, de mindennapos nappali tanfolyami képzés keretében készítettek fel hátrányos helyzetű, köztük sok cigány fiatal az általános iskolai végzettség, majd szakképesítés, illetve ezzel párhuzamosan a mindennapi élethez és munkavégzéshez szükséges szociális kompetenciák megszerzésére. Jelenleg kőműves és tetőfedő szakmákban folyik szakképzés.

A tehetséggondozást kiemelten kezelő gimnázium beindítása után „hivatásszerűen” fordultak a szociálisan alacsony státuszú rétegek felé, és hozták létre a szakközépiskolai, szakiskolai intézményeket is. Rendkívül nagy szakmakínálat olvasható az alapító okiratban, de ez inkább lehetőség, melyet fokozatosan próbálnak kihasználni. Kezdetben sokáig csak szakácsképzésük volt, nagy túljelentkezés mellett. (vélekedésük szerint ennek egyik ösztönző oka a szegénység és éhezés az érintett réteg körében. Az fenntartó rendszeresen élelmiszeradományokkal támogatja a rászoruló tanulókat, szüleiket, ismerve helyzetüket.). Jelenleg kőműves, szerkezetlakatos, bútorasztalos, női szabó és szociális gondozó képzést biztosítanak. A közeljövőben burkoló szakképesítéssel kívánják bővíteni a képzési kínálatot.

Az iskolában 2010 májusában végzett az első szakképző évfolyam, 8 vizsgázóval, bolti eladó képzésben. Terveik között szerepel, hogy a szakiskolai képzésre nem csak 8. osztály elvégzése után vesznek fel tanulókat, hanem a beindítani szándékozott, érettségit adó gimnáziumi képzés után is. Jelenleg a legnagyobb problémának azt látják a jelentkezések kapcsán, hogy nincs lehetőség rögtön a 8. osztály után belépni a szakképzésbe, csak 16 éves kor után, ezért a jól teljesítő 8-os végzettségű tanulókat rendre elvesztik a képzésben. (Az interjú során úgy tűnt, hogy az igazgató asszony nem ismeri az előrehozott szakképzési lehetőségeket – a szerk.)

A terveik között cigány fiataloknak testhez álló szakmákat szeretnének beindítani, pl. becsüs képzést. Tapasztalatuk szerint a szülőknek egyáltalán nincs elképzelése gyermekeik továbbtanulását, pályaképét illetően. A szülők jelentős része nem csak informálatlan, hanem nem is támogatja a képzésben való részvételt, kizárólag az ily módon elérhető családi pótlék miatt járatták gyermeküket iskolába. (Az igazolatlan hiányzásokat csökkenteni kívánó rendeletek a vezető véleménye szerint nem sok hatást fognak gyakorolni a roma családokban, ahol a 12 éves fiúknak döntőbb szava van az iskolába járás kapcsán, mint az édesanyának.)

Szakmai profil szerint:

Széles szakmai profilú iskola	8	44%
Szűk szakmai profilú iskola	10	56%

A vizsgált iskoláknak kevesebb, mint a fele széles szakmai profilú. Ez azzal is összefügg, hogy a kiválasztásnál meghatározó szempont volt a hátrányos helyzetű tanulókkal való foglalkozás, ezeknek az iskoláknak pedig jelentős része kis tanulólétszámú, ezért kevés szakmában indít képzést.

A szakmai profil változása szerint:

Az iskola szakmai profilja nem, vagy alig változott	10	56%
Az utóbbi években jelentős szakmai	8	44%

profilváltás következett be		
A szakmai profilváltás a vélemények szerint tervezetten történt	5	28%
A szakmai profilváltást feltételezhetően a képzési igények változása kényszerítette ki	5	28%

A szakképzési rendszer nagy tehetetlenségét, azaz a munkaerő-piaci igényekhez való igazodás lassúságát mutatják az adatok. Ez arra is enged következtetni, hogy az iskola és fenntartója csak akkor szánja el magát profilváltásra, ha ezt az egyes szakmákra jelentkezők számának drasztikus csökkenése, a tanulók szakmaválasztásának jelentős megváltozása kényszeríti ki. Meg kell jegyezni, hogy a fenntartók is általában kizárólag az iskolák igénybejelentését mérlegelik, ezeket pedig erősen befolyásolják a tantestület változatlan megtartására irányuló szándékok. A fenntartói döntéseket az iskolai igényeken túlmenően főként finansziális (takarékosági) szempontok határozzák meg. Ez alól kivétel, ha a beiskolázási körzetben megjelenik egy-egy nagyobb munkáltató, amely konkrét szakképzési igényekkel lép fel (pl. Kecskeméten a Mercedes).

Mi az iskola, tagiskola szakképzési beiskolázási körzete? Milyen a jelenlegi helyzet a szakképzésre történő beiskolázás vonatkozásában (szakmacsoportonként több vagy kevesebb a jelentkező, ez hogyan viszonyul az iskola befogadó kapacitásához)?

Válaszok:

<p>Az iskola szakképzési beiskolázási körzete a Közép-magyarországi Régió, de az édesipar területén országos. A szakiskolába jelentkezők száma csökken, ezért gyakorlatilag mindenkit felvettek, kivéve azokat, akik általános iskola 8. évfolyam félévekor 5-6 tárgyból buktak. A javítóvizsgákat követően szeptemberre így az engedélyezett osztályokat megfelelő létszámmal mindig fel tudták eddig tölteni. Ebben a tanévben a 9. évfolyamon 5 osztály: 2 „hagyományos” 9. évfolyamos osztály, 2 SZFP 2 szerinti szakmai előkészítő, és 1 felzárkóztató osztály indult.</p>
<p>Mind a négy intézmény tanulói nagy számban fővárosi és Pest megyei fiatalok, de országos beiskolázású intézmények is egyben. Sok az utazó tanuló, és 35 Bercsényis kollégista most a Varga Márton iskola kollégiumában van elhelyezve. A Róna utcai kollégiumot elsősorban felnőttoktatásra és főleg egyetemisták részére szálláshelyként működtetik. Ugyanitt helyezték el a Dobbantó Program szerint haladó osztályt.</p>
<p>A beiskolázási körzet Kecskemét és környéke, kb. 30-50 km. sugarú körben. A konkurens területek Nagykőrös és Kiskunfélegyháza területe. Az iskola kapacitásához mérten van elég jelentkező. Mint már lenni szokott, a slágerszakmákból túljelentkezés van, a hiányszakmákból meg kevés. Ez utóbbiak a szerkezetlakatos és a géplakatos, ami jól megy, az a karosszéria lakatos, a motorszerelő és a fodrász, de a kapacitásokat ezeknél is csökkentik.</p>
<p>A tanulólétszám - a nagy beiskolázási körzet ellenére (25-30 km-ről is járnak a tanulók ebbe az iskolába – jelentős részük így igazi bejáró) az elmúlt években stagnált, de ebben a tanévben már jelentős kb. 60 fős – azaz kétosztálynyi csökkenést szenvedett el, ami a későbbiekben igen nagy gondot fog okozni. A volt ózdi járás, mai ózdi kistérség a beiskolázási körzet, a Nádasd-völgy és a Hangony-völgy összes kistelepülése, Pétervásárától egészen Edelényig, sőt, a régebben meglévő szlovákiai tanulók is eltűntek a létszámból</p>

annak ellenére, hogy az iskola ún. kijelölt beiskolázású intézmény. A 11. évfolyam kezdetére a tanulók létszáma a „nem járás”, a gyermekszülés miatt, és a magántanulói státuszából való „elkopás” miatt csökken évről évre. Ebben a dologban a városi önkormányzat sem igazán partner, kollégám megfogalmazása szerint, sem ismeret, sem szándék, sem akarat nincs ennek a problémáknak a megoldására. Az új szabályozás „elfogadtatásához” a minisztériumtól is kértek állásfoglalást, de – eddig úgy tűnik, mindhiába. Így a tervek szerint jövőre bevezetésre kerülő, az Arany János Kollégiumi Programhoz való csatlakozásuk ezt a hiányt várakozásaik szerint csökkenteni majd, de igazából itt egy a gimnáziumtól „levetett program” átvételéről van szó, amely mozzanatról sokat elárul az a tény, hogy ebben az évben azért nem tudták megindítani, mert nem tudták határidőre beküldeni a szükséges papírokat a „központba”.

Az intézmény beiskolázási körzete elsősorban Dunaújváros, másodsorban Fejér megye, de szép számmal jön hozzájuk tanuló a Duna túlszárnyán fekvő helységeiből is. A szakképzésre történő beiskolázás vonatkozásában összességében a helyzet jó, visszaesés csak az elektrotechnikánál volt. A vezetők az iskola előző nyílt napjának tapasztalatai alapján bizakodóak. Ha a feljutó rendszerhez képest tapasztalható is némi visszaesés, azonban a tanulólétszám összességében gyarapszik.

Jellemzően (a mezőgazdasági profil miatt is) Fejér megyei helységekből jön a diákok többsége. Mivel kötelező beiskolázási intézmény is, 2100 diákjuk van, amit bőven elbír az intézmény kapacitása.

2008 óta romlik a beiskolázási mutatójuk, 250 tanuló hiányzik az idén.

A beiskolázási körzet elsősorban Polgár és környéke. Ennek ellenére más megyéből is vesznek fel tanulókat, hogy fel tudják tölteni az osztályokat, pedig ez a fenntartó részére fokozott veszteséget jelent a finanszírozásban, mivel nem tudják érvényesíteni a társönkormányzatokkal az együttműködési megállapodásokat a normatíva-kiegészítés átutalására.

Jelenleg az együttműködés a térségi általános iskolákkal jó, de tartanak tőle, hogy a járási rendszerhez hasonló térségek kialakítása során Balmazújváros lesz a térség súlypontja, politikai okok miatt.

Az iskola a környékbeli településekről is könnyen megközelíthető helyen található. Kollégiumi ellátást nem tudnak nyújtani. Az intézmény nem kötelező beiskolázásúként kijelölt iskola (ilyen: Balmazújvárosban és Hajdúnánáson van), ennek ellenére indított felzárkóztató képzést, hogy a térségben lévő érintett célcsoport mégis a saját iskola létszámát gyarapítsa. A felzárkóztató képzés beindítása és működtetése fenntartói elvárás volt, amellyel az iskolavezetés is egyetértett a szakmai elkötelezettsége okán.

Az iskola szakképzési beiskolázási körzete a gyöngyösi kistérség, mert Hatvanban és Egerben is van hasonló profilú iskola, ami felesleges és költséges, ezt bizonyítja, hogy pl. 5 fős csoportok is vannak.

A szakiskolába jelentkezők száma csökken, ezért gyakorlatilag mindenkit felvettek, második körben azokat is, akik általános iskola 8. évfolyam végén buktak. A javítóvizsgákat követően így szeptemberre az engedélyezett osztályokat megfelelő létszámmal mindig fel tudták eddig tölteni. Ebben a tanévben 9. évfolyamon 6 osztály van, 4 „hagyományos” 9. évfolyamos osztály, 1 előre hozott szakképzési (női szabó, festő) és egy SZFP 2 szerinti szakmai előkészítő osztály.

Az iskola beiskolázási körzete elsősorban Szolnok és kistérsége. A tanulók kb. 50%-a bejáró.

Vannak jelentkezőik távolabbról, a megye egész területéről is, továbbá Pest megyéből, pl. a Szolnok közeli Adonyból. A túljelentkezés 3-4-szeres, viszonylag kevesebben jelentkeztek az előrehozott bolti eladó szakképesítésre.

Az iskola méretét meghaladó beiskolázás miatt két műszakban tanítanak.

Kötelező beiskolázású iskola, kollégiummal is rendelkezik, ennek ellenére nehezen töltik fel az osztályokat. Vonzáskörzetük kistérségi.

Becslésük szerint a tanulók 80%-a cigány. (A hátrányos helyzetű (HH) kérdőív nem érkezik vissza az iskolába, mert a segílyt így is megkapják.)

A családi pótlékkal kapcsolatos jogszabályváltozások kapcsán észrevételük, hogy eddig nem volt kárt okozó tanulójuk, de most a „kártékony” tanulók is járnak.

Az iskola, képzési profilja miatt egész Tolna megyéből fogad tanulókat, azonban a tanulók csak kb. 1/5-e kollégista, a többiek vagy a városból jönnek, vagy a környékről járnak be.

A rendészeti képzés ugyanakkor még ennél szélesebb körből is gyűjt tanulókat, minden környező megyéből jönnek ide, de akár még távolabbról is (Székesfehérvár, Dunaújváros, Veszprém).

Az iskola beiskolázási körzete Zirc és a környező falvak. Elmondása szerint a felzárkóztatóba inkább északról, Pápa és környékéről jönnek, java részüket cigány etnikum alkotja.

Az intézmény befogadó kapacitása jelenleg 700 fő, amiből idén 672 fő van betöltve, tavaly 688 fő volt, de idén létszám-stopot csináltak, korlátozták bizonyos munkacsoportok létszámát, hogy ne veszítsen a képzés hatékonyságából. Ugyanannyi jelentkező van már évek óta.

A fenti számokból a szakképzésre járók létszáma idén 450 fő. Felzárkóztató osztály kettő van. Összesen harminc főt képeznek ilyen módon.

Az iskola beiskolázási körzete a város és a kistérség, de az olajfűrés szakmák miatt lényegében országos is, sok alföldi gyerekük is van, ami a kollégiumi együttműködés szükségességét és erejét is jelzi, mivel tartósan 50-60 tanuló kollégista az iskola több mint 1200 tanulójaiból.

A sok bejáró azonban abból a szempontból is gondot, netán nehézséget okoz, ha délutáni iskolai programokat rendeznek, mert a napi egy, esetleg két buszjárat időszorítása miatt nem tudnak és akarnak ott maradni az iskolában, a programokon.

A beiskolázási körzet elvben országos, gyakorlatilag a (kis)térségből érkeznek a tanulók. A tanulók kb. 10%-a vesz igénybe kollégiumi ellátást. A szakképzési kínálatuk (ugyancsak elvben) elég széles; ezt a gyakorlatban mindenkor a valódi igényekhez próbálják igazítani.

Az iskola lényegében országos beiskolázású, azaz bárhonnét jelentkezők, mindenkit fölvesznek, ha erre szüksége van. Azonban Tolna, Baranya, Fejér, és Somogy megyéből is van tanulójuk. Az azonban gondot okoz, hogy saját kollégiumuk nincs, így a városi kollégiumokban lévő gyermekeiknek (50-60 fő) nem tudnak tanórán kívül sok segítséget nyújtani.

Ez egyik fejlesztési céljuk, és abban bíznak, hogy egy – saját kollégiummal még sikeresebben tudnák gyermekeiket nevelni, fejleszteni.

Az iskola beiskolázási körzete elsősorban Zalaegerszeg és környéke, de távolabbról, pl. Nagykanizsa környékéről is vannak bejáró tanulók. A beiskolázott tanulók számát az iskola befogadó kapacitása határozza meg.

Az iskola jó hírnevének köszönhetően nincsenek utánpótlási problémáik, 1,5-2-szeres valós túljelentkezést regisztrálnak évek óta.

Az iskola a Budapest – Tatabánya - Székesfehérvár térségből iskoláz be tanulókat. Zsámbék kedvező közlekedési helyzete, könnyű megközelíthetősége miatt a fenntartónak nem is állt szándékában kollégiumi ellátást nyújtani.

A viszonylag új iskola 4-5 év alatt futtatta fel a jelenlegi tanulólétszámot. A többségi 9. évfolyamon 3 osztályt indítanak: két teljes létszámút (30-30 fő) és egy SNI osztályt (10-15 fő). Az SNI osztályban minden tanuló rendelkezik szakértői véleménnyel (tanulási akadályozottság, dyslexia, dysgraphia, magatartászavar), velük 3-4 gyógypedagógus foglalkozik szakszerűen. 11. évfolyamtól minden tanuló integráltan vesz részt a szakképzésben.

Bevált gyakorlatuk szerint az osztályisméltésekre – ha szükséges – a 9-10. évfolyamon kerül csak sor, szakképző évfolyamon már nem. Problémát csak a magatartási zavarral küzdő tanulók jelentenek.

A lemorzsolódási arány a 9. és 11. évfolyamon nagyon magas, a tanév végére 50% körüli. A lemorzsolódott tanulók egy része visszatér és magántanulóként folytatja tanulmányait. *(valószínűleg a tankötelezettség miatt – a szerk.)*

Az iskola tanév közben is folyamatosan vesz fel tanulókat igény (és hely) esetén. (A szakiskolában várólista van!) Problémának tartják, hogy a nagyfokú lemorzsolódás nem jelenik meg a hivatalos KIR statisztikákban, éppen az évközi feltöltődés miatt.

Örvendetesnek tartják, hogy az érettségit adó szakközépiskolai tanulmányokba egyre több roma fiatal vág bele; arányuk az érettségizők között 10-15% körül van. Különösen büszkék rá, hogy minden roma tanulójuk eljut az érettségig, azok a lányok/fiatalasszonyok is, akik gimnáziumi éveik alatt szülnék.

Van érettségi utáni szakképzési, felnőttképzési lehetőségük, de ez egyelőre még nem futott fel, mert a merítésnek tartott budapesti fiatalok nem vállalják munka után az utazással járó tanulmányokat.

Nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy a megfelelő osztálylétszámokat biztosítani tudják. A 2010. szeptember 1-i állapot szerint 31 bolti eladót, és közel ennyi asztalos tanulót vettek fel. Az interjúkészítés időpontjára, november második felére osztályonként már csak kb. 4-5 tanuló járt rendszeresen iskolába (!), ezért kihasználatlan kapacitásuk van.

Az iskola általános iskolaként is működik, és mint ilyen, első renden a kötelező vonzáskörzetből vesz fel tanulókat, akik szinte kizárólag romák. A szakiskolai részbe az általános iskolából is lehet jelentkezni, de egész Budapestről vesznek fel tanulókat. A szakiskolai felvételre is jellemző, hogy elsősorban cigány fiatalok jelentkeznek a képzésbe. Deklaráltan egyébként országos beiskolázási körzettel működnek, mert időnként a vidékről a fővárosba költöző családok tanulóit is átveszik, illetve több olyan tanulójuk is van, akiknek a szülei igazoltan hajléktalanok (!). A hajléktalan családok igazolását az Oltalom Karitatív Szervezetten keresztül intézik, ti. csak így juthatnak hozzá a tanuló után a normatívához. A családok költözése a másik irányba, vidékre is jellemző, így a tanulómozgások, évközi kilépések egyik fő okaként ezt tartják számon. (Ezt a mozgást egyébként a jegyzői rendszer nem tudja nyomon követni a rugalmatlan, nehezen mozgó adminisztrációs ügyintézés miatt.)

A felvétel után minden új tanulójuk részt vesz év elején az ún. DIFER szűrésben, amely az esetleges lemaradást, tanulási nehézségeket, akadályokat igyekszik idejekorán kiszűrni. A tanárok között foglalkoztatnak fejlesztő pedagógust, és óraadó gyógypedagógust is.

Hogyan alakult az iskola, tagiskola szakképzésre vonatkozó tanulólétszáma az utóbbi évben?

<p>Nehéz a szakiskolai osztályokba beiskolázni, de eddig mindig sikerült feltölteni az engedélyezett osztályokat, idén plusz 1 osztályuk van 9. évfolyamon az előző tanévhez képest. A szakiskolában jelenleg kb. 1000 tanuló tanul a különböző évfolyamokon. Az SZFP szerint tanuló osztályokban valamivel kisebb volt a lemorzsolódás. a szakképző 11. évfolyamon a legnagyobb, kb. 6%.. a lemorzsolódás fő oka, hogy a tanuló igazolatlanul mulaszt, nem jár iskolába.</p>												
<p>Az intézmény októberi statisztikája szerint:</p> <table><tr><td>a TISZK tanulói adatai:</td><td>Szakközépiskola tanulók száma:</td><td>967</td></tr><tr><td></td><td>Szakiskolai tanulók száma:</td><td>152</td></tr><tr><td></td><td>Szakképző évfolyamokon tanulók:</td><td><u>423</u></td></tr><tr><td></td><td>Összesen</td><td>1542 fő</td></tr></table> <p>A Bercsényi intézményben a tanulói létszám 340-350 között változik, nagy- mértékű a fluktuáció. A szakiskolai osztályokban 79 fő, a szakközépiskolai osztályokban 104 fő, a Dobbantó előkészítő csoportban 15 fő tanul.</p> <p>A szakképző évfolyamokon összesen 155 fiatal képeznek.</p> <p>A jelenlegi létszám mindösszesen 338 tanuló.</p> <p>Az intézményben – kihasználva a Róna utcai kollégiumi kapacitást– felnőttképzés is folyik.</p>	a TISZK tanulói adatai:	Szakközépiskola tanulók száma:	967		Szakiskolai tanulók száma:	152		Szakképző évfolyamokon tanulók:	<u>423</u>		Összesen	1542 fő
a TISZK tanulói adatai:	Szakközépiskola tanulók száma:	967										
	Szakiskolai tanulók száma:	152										
	Szakképző évfolyamokon tanulók:	<u>423</u>										
	Összesen	1542 fő										
<p>Az utóbbi évben a szakképzési létszám változatlan maradt, a 9-13. évfolyamokon mintegy 600 fő.</p>												
<p>A mai iskolai létszám lecsökkent 1000 fő alá. Ugyanakkor az évfolyamonként induló 6 osztályból is általában a 11. évfolyam kezdetére csak 4 marad.</p>												
<p>A szakképző iskola tanulócsoportjainak és tanulóinak száma az utóbbi évben kis mértékben csökkent.</p>												
<p>A két intézményben együtt is, külön-külön is kb. 50-50% a szakközépiskolások és a szakképzősök aránya. A számok az idei évben így alakultak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szt. István: 1140 fő (ebből 550 szakközépiskolás) - Árpád: 1170 fő (ebből 590 szakközépiskolás)												
<p>Jelenleg az intézményben közel 700 diák tanul, ebből a szakiskolai tanulók létszáma 323. A korábbi évek tanulólétszámai: 2009: 621 fő; 2010: 698 fő. A 2010-es évben új gimnáziumi és szakiskolai programok indítása miatt bővült így a létszám. A tanulólétszámot azonban 800 fő körül szeretnék maximalizálni, mert szakmai szempontból nem látják előnyösnek egy ennél nagyobb létszámú iskola-együttes működését.</p> <p>A felzárkóztató osztályokba 15 fős létszámot vesznek fel, de elmondásuk szerint jó, ha a harmaduk jelen van a tanítási órákon. A szakiskolai lemorzsolódást 40%-osra becsülik a belépő évfolyamokon, ezért maximális feletti létszámot (38 fő körül) vesznek fel.</p>												
<p>Nehéz a szakiskolai osztályokba beiskolázni, de eddig mindig sikerült feltölteni az engedélyezett osztályokat. Ebben a tanévben ugyanannyi hagyományos, + egy előrehozott szakképzési osztályuk van 9. évfolyamon az előző tanévhez képest.</p> <p>A szakiskolában jelenleg kb. 600 tanuló tanul a különböző évfolyamokon. A 9. évfolyamon</p>												

a legnagyobb, kb. 10-15%. a lemorzsolódás. Fő oka, hogy a tanuló meggondolja magát, és más iskolába megy át, vagy magántanuló lesz (itt 10-15 fő jelenleg), igazolatlanul mulaszt, nem jár iskolába, keresik, néha utána néhány napra bejön, majd ismét eltűnik. A családi pótlék jegyzői megvonása sem váltotta be a reményeket, mert az iskola ellenzése ellenére az önkormányzatnál kiharcolták, hogy az iskolakerülők magántanulói státuszba kerüljenek. A magántanuló ugyanis továbbra is kap családi pótlékot.

Az iskolában tanulók száma		Szakképző évfolyamokon
(SZKI és Szakiskola össz.)		
2009/2010. tanévben	816 fő,	324 fő,
2010/2011. tanévben	762fő,	320 fő.
2010/2011. tanévben	szakközépiskolai tanulók száma: 400 fő	
	szakiskolai tanulók száma: 362 fő	

A tanulólétszám az elmúlt években 700-750 fő között mozog (760 főben maximálták az intézmény befogadóképességét). A tanulólétszám azonban enyhe fokú csökkenést mutat, és az igazgató véleménye szerint a tanulók képességének átlaga is romlott. A felzárkóztató osztályokba összesen 51 főt vettek fel; közte idén már olyan tanulókat is, akik a 6. osztályos végzettséget sem szerezték meg. A felzárkóztató képzésbe felvettek közül 10 leány, akik nem ebben az iskolában fognak továbbtanulni, mivel jellemzően fiús szakmákat oktat az intézmény (építőipari specializáció). Az iskola együttműködő a térség többi szakképzőjével, és az egymástól való tanulóátvétel gyakori. A versengés nélküli együttműködésnek az is oka, hogy a szakmakinálat eltérése miatt nem veszélyeztetik egymás célcsoportjait. Az igazgató összefoglaló véleménye, hogy a szakiskolai célcsoport kicserélődött, és a gimnáziumok 38 fős osztálylétszám mellett is elszívják a jelentkezőket.

Az elmúlt két évben évente kb. 10-10%-kal nőtt az idejáró tanulók száma, így elérte tartósan a 600 főt. A legnagyobb vonzerő a tanulók „kortárs-csoport”-i reklámja, az iskola eredményei, és persze a kollégium is.

Idén 672 fő az összlétszám, ebből a szakképzésben 450-en vesznek részt, 222 fő szakközépiskolában tanul. A felzárkóztató képzésben 30 fő van.

A tanulólétszám ugyan kis mértékben, de folyamatosan csökken. Ez azonban egybevág a város demográfiai adataival és a természetes fogyással. Persze az iskola mindent megtesz a szinten tartásért, ezért jövőre bevezetik az Arany János Programot is, hogy legalább azzal – a remények szerint folyamatosan töltődő osztállyal – tudják kompenzálni a létszámcsökkenést. Mindazonáltal megemlíti, hogy az általános iskolák felkészítő munkájával is gond van, mivel az idevaló tanulók – ma még – a gimnázium padjait koptatják, s nem tudatosul bennük, hogy nekik szakmát, mégpedig jó szakmát kellene tanulniuk, és persze itt, a Széchenyi-Zsigmondban.

Jelenleg kb. 450 tanulójuk, és 120 hallgatójuk van (utóbbi felsőfokú szakképzésben). Az iskola 100%-os kapacitáskihasználás mellett működik. További létszámbővítést már nem tervez az iskola, maximális felvehető létszámukat 600 fő körül állapította meg a fenntartójuk. Ezen belül az egy osztályba felvehető diákok számát is maximalizálták 30 főben, módszertani okok, a hiányzás hatékony kezelése miatt.

Az iskola tanuló létszáma az utóbbi években kicsit csökken, de nem számottevően. Sok az évközi mozgás, évente kb. 60 gyerek jön és kb. ugyanennyi megy is el.

A tanulólétszám stabilitásához – vélhetően hozzájárul majd, hogy szerződés alapján most már általános iskolai végzettséget is tudnak adni az azt még nem megszerző tanulóknak.

A tanulók fele-harmada (évfolyamonként változó mértékben) roma származású, így sok a felnőttként kiváló, vagy éppen gyermeket váró, vagy szülő tanulójuk, akiknek a képzését, továbbtanulását iskolarendszeren kívül még meg kellene szervezniük.

Az iskola tanuló létszáma csökken, jelenleg mindössze egy végzős szakiskolai osztályuk van.

Az iskola teljes tanulói létszáma kb. 600 fő, ebből 400 szakiskolás, 200-an szakközépiskolába járnak. A szakiskolába jelentkező tanulók (becslésük szerint) 40%-a roma, akik fővárosi gettó negyedekből vagy vidéki majorokból, cigánytelepekről jönnek ide. Tanulók között nevelőotthonos, illetve fiatalkorúak börtönét megjárt diákok is vannak.

Az általános iskolában és szakiskolában összesen 99 gyermek tanul. Ebből a szakiskolába 54 diák iratkozott be a hivatalos nyilvántartás szerint szeptemberben. A valóságban kb. 20 I. évfolyamos, és kb. 13 II. évfolyamos (végzős) diák vesz részt a képzésben rendszeresen, 4 tanulócsoportban. (Max. 15 fős osztályokat indítanak.)

A további létszám bővítésnek az infrastrukturális kapacitások (különösen: épület szűkösége, elavultsága) szabnak gátat. Az iskola jövőképeben 20-25 főnyi 9. osztályos tanulót felvételét fogalmazza meg, akik a 10. osztályban két irányba válnának szét: érettségit adó képzésbe, és (közös modulokat tartalmazó) szakképzésbe. A szakképzési irányokat kereskedelmi és építőipari szegmensben kívánják majd bővíteni.

A beiskolázási körzet a kiválasztott iskolák körében országostól régióson, megyein és kistérségin keresztül a közvetlen környezeti, kerületi beiskolázásig terjed. A beiskolázási körzetet befolyásolja, hogy az iskola rendelkezik-e kollégiumi férőhelyekkel, illetve milyen a beiskolázandó tanulók szakmaválasztása, célcsoportja.

A beiskolázott tanulók száma az utóbbi tanévekben nőtt	2	12%
A beiskolázott tanulók száma az utóbbi tanévekben csökkent	10	56%
A beiskolázott tanulók száma az utóbbi tanévekben nem változott jelentősen	6	32%

Az iskolába túljelentkezés van	3	17%
Annyi tanulót tudnak beiskolázni, amennyi az iskola befogadó kapacitása	8	44%
Az iskolának kihasználatlan kapacitása van	7	39%

Az adatokból az látszik, hogy a vizsgált iskolák 56%-ában a beiskolázott tanulók száma az utóbbi tanévekben csökkent, és 39%-uknak a pedagógus leépítések ellenére is kihasználatlan képzési kapacitása van. Ha figyelembe vesszük, hogy a kiválasztott iskolák nagyobb részében

felzárkóztató jellegű oktatás is folyik, amelyre általában nem probléma az induló létszám biztosítása, a hiány nyilvánvalóan a „többségi” évfolyamoknál van a szakiskola kevésbé vonzó volta és a felzárkóztató oktatásnál is tapasztalható nagymértékű lemorzsolódás miatt.

Hogyan alakult az iskola, tagiskola tantestületének létszáma ebben a tanévben? Milyen a jelenlegi helyzet a szakiskolai tanári, szakoktatói ellátottság vonatkozásában, vannak-e hiányterületek, ha igen, mely területen?

Válaszok:

Az oktatói létszám 74 fő, a meghirdetett álláshelyekre bőven van jelentkező, a bér és a tanulók viselkedése azonban azok megismerése után sokakat elriaszt. A szakoktató gárda egyre jobban elöregedett, és bár jönnek fiatalok, egyáltalán nem biztos, hogy hosszabb távon maradnak is, így a várható szakoktató hiány a legnagyobb probléma.

A Bercsényi iskola tantestülete 40 fős. Az integráció nyomán volt több személyi változás is. Az új vezető felülvizsgálta az intézményben a szerződéseket, racionalizálta a különböző jogcímen adott kedvezményeket, pl. csökkentette a gyakorlati oktatásvezetők számát. Leépítésre nem került sor.

A tantestület létszáma idén két fővel nőtt. Összesen 105,5 álláshelyük van, de kevés a főállású kolléga és sok az óraadó. Csak 96 státusz van betöltve, a többi részmunkaidős, óraadó.

Hiányterület a közlekedés szakmacsoport, az elméleti képzésénél a legégetőbb, nincs mérnök tanár. A nyomdaipari területen sem jó a helyzet, könyvkötő és kiadványszerkesztő oktató hiányzik. Gyakorlati oktatók leginkább a géplakatos szakmában hiányoznak.

A tantestület létszáma nagyjából állandó, kb. 50 fő, de a változások (szülés, költözés stb.) miatt gyakori a tanárhány is. Ezeket a gondokat a visszahívott nyugdíjasokkal oldják meg, de inkább a jelentős túlóra lehetősége kezeli ezt a helyzetet (az említett tárgyak: matematika, vendéglátás, építészet).

Összesen 80 álláshelyük van, a még ellátandó 28 álláshelynyi feladatot óraadókkal és túlórázással oldják meg. Legnagyobb gondjuk a jól képzett szakoktatók hiánya. E téren elvándorlás tapasztalható. A mérnök tanárok elmennek jobban fizető munkahelyekre, és elhagyják az oktatás területét. Ez tendenciózus változás. A közismereti tanári vonalon is vannak hiányosságok, sok tanár inkább továbbtanul, mert kis túlzással az ösztöndíja is nagyobb, mint az itteni bérezés (matek, fizika, történelem és magyar terén). Ez a folyamat csak erősödik a bértábla rendezetlensége miatt. A fiatalok nem nagyon jönnek, nem vonzó a pálya, az idősebbeknek a sok feladatra alig jut idejük. Négy éve nem jött új tanerő. A képzés szinte teljesen a nyugdíjasok vállán nyugszik. (pl. gépészeknél 3 fiatal szakoktató van és 13 nyugdíjas!) Humán területen csak négy tanár van, heti 35 órában dolgoznak. A feladatok ellátására vonatkozó törvény végrehajthatóságát gátolja a napi 6 órában limitált túlóra kifizetés szabálya is.

A két iskolában összesen 156,5 státusznyi álláshely van (Szt. István: 79,5, Árpád: 83) Az engedélyezett státusz helyek száma mindkét iskolában fogyott az utóbbi évben. A Szt. István tagintézményben 7,5 státusszal lett kevesebb, az Árpádban 2 pedagógus álláshellyel. A villamos szakmáknál nagy tanárhány mutatkozik: tanárok és szakoktatók is hiányoznak. A Szt. Istvánban a húsos szakoktatókból van kevés, nehéz volt megoldani a csoportbontást.

<p>A biztonságszervezőknél kizárólag óraadókkal oldják meg. Összességében is rengeteg a nyugdíjas, akik nélkül megoldhatatlan lenne a feladatok ellátása.</p>
<p>Jelenleg 62 pedagógus dolgozik az intézményben. Az igazgató 6 évig a versenyszférában dolgozott, így a szokásostól eltérő szemlélettel tekint a pedagógus munkaerőre, és eredményességet vár el, illetve nem a legfőbb szempont a munkaerő feltétlen megtartása. Például a szülők szempontjából kívánatosnak tartja, hogy a tanulók ne ½ 2-kor menjenek haza, hanem a délután is tartalmas programokkal teljen. Így sok tanórán kívüli program lehetőségét teremti meg a pedagógusok bevonásával (konditerem, társastánc, lovaglás, sport, tanszoba, Cisco számítógépes és egyéb szakkörök stb.). Ez az iskola versenyképességét is fokozza a térségben. Az iskola 2010/2011-es tanévre további 2 álláshelyet kapott a fenntartótól.</p>
<p>A szakképző iskolai oktatói létszám 70 fő, közismereti állást nem hirdetnek, mert ott telített a létszám, villamosipari és építőipari szakma tanári állásra viszont nincs jelentkező. Rövidesen tanárhány lesz az elöregedő szakmai tanárgárda nyugdíjba vonulása miatt. A szakoktatók is egyre idősebbek, és nehezen jönnek helyükre fiatalok, egy építőipari szakoktatót ugyan találtak, de neki nincs meg az előírt iskolai végzettsége, így várható a szakoktató hiány is, ami a tanárhánynál is nagyobb probléma.</p>
<p>A tantestület létszáma jelenleg 57 fő és az előző évben is ennyi volt. Sem a tanári, sem a szakoktatói ellátottságban nincs hiány, a legnehezebb jó pincér szakoktatót alkalmazni. A következő tanévben várható a tanárok/oktatók körében leépítés,</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 éves szakképző évfolyamok kifutnak, - az önkormányzat, mint fenntartó évek óta az élelmiszer-vegyiárú eladó és a ruházati eladó szakmákban, ebben az iskolában nem enged 9. évfolyamot indítani, hanem csak a már 9-10. évfolyamot elvégzett tanulókat vehetnek fel a szakképző évfolyamokra.
<p>Nincsen szakember ellátási problémájuk, pozitívum, hogy szakoktatóik többsége az iskola volt növendéke. Az utazó gyógypedagógusi szolgáltatásról megoszlik a véleményük; jobbnak találnák, ha saját alkalmazásukban lehetne a gyógypedagógus. Hasonlóan szeretnének iskolapszichológust, akár 2 státuszra is, továbbá szociális munkást.</p>
<p>A tantestület létszáma tartósan – több éve – 54 fő. Minden szakmában van megfelelő – egyetemi végzettségű szakember.</p>
<p>A testületi összlétszám 53 fő. A szakiskola tantestületének létszáma az utóbbi évben nem változott, az engedélyezett álláshelyek be vannak töltve. A szakoktatók és a tanárok a feladatok ellátását részben óraadókként végzik. Bár még van elég szakoktatójuk, e területen Zircen sem ártana a fiatalítás. A közalkalmazotti bérezés jelenlegi formájában elégtelen, nem teszi vonzóvá magasan képzett szakemberek számára ezt a területet. A szakoktatóknak mestereknek kellene lenniük, és a szerint kellene bérezni is őket. Hiányterületek: oktatóknál minden terület, tanároknál a gépésztanár, a többinél nincs gond.</p>
<p>A tantestület teljes létszámban rendelkezésre áll, így hiány szakma, vagy netán nem megfelelő képesítésű nincs.</p>
<p>A tantestület létszáma az elmúlt évek bővülésének köszönhetően folyamatosan nőtt; 2010-</p>

ben például 10 új státuszt kellett betölteniük. A szakoktató ellátottságban sajátos helyzet alakult ki. A fenntartó, felismerve a helyzetben rejlő lehetőségeket, saját önálló (fő tevékenységében építőipari) céget hozott létre. Ez a gazdálkodó szervezet látja el az épületekkel kapcsolatos karbantartási, felújítási, beruházási tevékenységeket. Ezzel párhuzamosan azonban a cég oktatási tevékenységet is végez fő feladatként: így az iskola tanulói számára ez a cég biztosítja a tanműhelyeket, illetve jogszabályi lehetőségénél fogva tanuló szerződést is köt velük. Mivel az oktatásra szakosodott gazdálkodó szervezetek nem csak a tanulók oktatásával kapcsolatos üzemeltetési és eszköz-beruházási költségeket tudják teljes mértékben visszaigényelni, hanem a kapcsolódó oktatói béreket is, így a gyakorlati oktatók kikerültek az iskola állományából, és a fenntartó cége alkalmazza őket. Ez egyben a normatív finanszírozás hatékony kiegészítését is jelenti számukra. Mivel az ilyen módon igényelhető szakoktatói bérlafon (jóval) magasabb, mint a közalkalmazotti besorolás szerint adható bér, nem jelent nehézséget kiváló oktatókat tartósan alkalmazni. (Ez a helyzet egyébként nehezen kezelhető bérfeszültséget szül, különösen a szakelméleti és gyakorlati oktatók között. A problémát megfejeji, hogy a szakelméleti tanárok rendre magasabb iskolai végzettséggel, diplomával keresnek kevesebbet.)

A tantestület létszáma mindig az igényeknek megfelelően alakul. Minden állásra van emberük (ha kell nyugdíjasokat is fölvesznek), és a szakos ellátás is megfelelőnek ítéltető. Egyetlen területen, a természettudományos tantárgyakban van gyakran gondjuk, de ezt most a továbbtanulókkal is próbálják megoldani.

A tantestület létszáma minimálisra csökkent, mert az iskolai rendszerű képzés mellett folyó iskolarendszeren kívüli felnőttképzésben a pályázati források esetlegessége és nem folyamatos volta miatt nem tudták több kiváló szakemberüket tovább foglalkoztatni.

Az iskolának összesen 66 pedagógusa van, ebből kb. 20 a gyakorlati oktató. Jellegzetes problémájuk, hogy folyamatosan keresnek nyelvtanárokat a nagy fluktuáció miatt (csak ezen a területen). A szakoktatói ellátás megoldott, igaz, hogy az idősebb generációból, de hamar találnak megfelelő szakembert, vélhetően a gazdasági válságnak is köszönhetően.

A 2004-es önkormányzattól való átvétel után mindössze a 2-4 pedagógus maradt az akkori gárdából. Igyekeznek roma tanárokat megnyerni az iskola számára. A MET egyházhoz való kötődés nem feltétel. Az igazgató asszony szerint a jelenlegi tanári karban csak 1-2 olyan pedagógus van, aki kényszerből van még itt; a többi elkötelezettnek mondható a cigány gyerekek oktatásában.

A pedagógusok helyzete:

A pedagógusok létszáma megfelelő	10	56%
Pedagógushiánnyal küszködnek	8	44%
Pedagógusokat kellett elbocsátani	1	11%
A pedagógushiányt óraadókkal oldják meg	3	17%
A pedagógushiányt nyugdíjasokkal pótolják	3	17%
A pedagógushiányt túlórákkal oldják meg	4	22%

Pedagógus felvételt terveznek	5	28%
-------------------------------	---	-----

Pedagógus elbocsátás fenyeget	0	0
Pedagógus hiánytól félnek	5	28%

A pedagógus ellátottságról a legjellemzőbb adat, hogy a felkeresett iskolák 44%-ában valamilyen területen oktató hiány mutatkozik, míg munkakör megszűnése miatti elbocsátásról csak egy iskola vezetője számolt be (és ebben az esetben se státuszhiány volt az oka).

Figyelmeztető jel, hogy elsősorban szakmai tanárokat és szakoktatókat nem sikerül az iskoláknak megfelelő számban alkalmazniuk. Nyilvánvalóan csak sürgősségi megoldásnak tekinthető óraadók és nyugdíjasok nagy számban történő alkalmazása, de a túlzott mértékű túlóráztatás is, mert ezek a megoldások óhatatlanul a minőség romlását okozzák, és különösen a szakiskolai tanulók nevelési, szocializációs problémáinak kezelését lehetetlenítik el. Ha ehhez azt is hozzáteszük, hogy több helyről jelzik a jelenlegi gárda elöregedését, várható nyugdíjba vonulását, valamint hogy elsősorban fiatal jelentkezőkből van kevés, sürgető üzenetet olvashatunk ki a szakmai pedagógusképzés és az alkalmazási feltételek szabályozói számára.

Milyen a jelenlegi helyzet a jogszabályoknak megfelelő szakiskolai tanári, szakoktatói végzettségekkel rendelkezés területén?

Válaszok:

Az elméleti oktatók közül a végzettsége majdnem mindenkinek egyetemi, van néhány nyelvvizsgára váró (vagyis akik már letették az államvizsgát, de a nyelvvizsga hiánya miatt még nem kaptak diplomát). A szakoktatók terén nagyobb a probléma, csak 60% a pedagógus végzettségű.
A pedagógusok többsége az iskolában középkorú. A közismereti tanárok szinte mindegyike egyetemi végzettséggel rendelkezik. A szakmai tanárok és szakoktatók 92 %-a rendelkezik megfelelő végzettséggel.
Kevés kollégának nincs meg a megfelelő végzettsége, ők most járnak a szükséges végzettséget adó képzésre.
Ugyan mindenkinek megvan a szükséges képesítése, de sokan nem rendelkeznek egyetemi végzettséggel, ami főleg az érettségik környékén válik komoly gondná.
A képzés eredményességét nagyon hátráltatja a végzettségekre vonatkozó szigorú előírások nehéz alkalmazása. A főiskolai és egyetemi végzettséget előírják, de egy gyakorlott, idősebb szakoktatónak már nem lesz diplomája, a friss diplomásoknak viszont nincs meg a szükséges gyakorlata.
A jogszabályban előírt végzettség jelenleg a tanárok 30%-ánál adott, és ez nagy gondot jelent a vezetésnek. Az egyetemi végzettségűek vannak kevesen. Két külföldről jött oktató esetében diplomahonosítás folyik.
Általában a jogszabályoknak megfelelő végzettséggel tud felvenni oktatókat, nem könnyű szakmai tanárokat találni, mert a versenyszférához képest alacsony fizetések miatt nagy a fluktuáció (tanév közben is), különösen a szakmai gyakorlatot oktatók körében.

Minden elméleti oktató főiskolai végzettséggel rendelkezik, de néhány egyetemi végzettségű kolléga is van. A szakoktatók terén 1 főnél probléma a pedagógus végzettség hiánya, őt jövőre beiskolázzák.
A szakiskolai szakmai tanárok közül 4 főnek nincs pedagógiai végzettsége, (30-50 éves korúak).
Az oktatók jellemzően főiskolai végzettségűek. A megfelelő humán erőforrás ellátottság annak is köszönhető, hogy a válság miatt a korábinál jóval több szakember szeretne biztos állásba kerülni, vállalva az alacsonyabb béreket is.
Minden kollégának van megfelelő végzettsége, sőt a szükséges többleteket – egyetemi szint, vezetőképző - is sokan végzik, végezték.
A fiatal kollégáknak javarészt hiányzik a megfelelő végzettsége, de ezt folyamatosan, a szerződés szerint pótolják.
A tantestület teljes létszámban rendelkezésre áll, így hiány vagy netán nem megfelelő képesítésű nincs.
Az iskola állományában elméleti oktatók vannak, akik megfelelő végzettséggel rendelkeznek.
Mindenkinek megvan a szükséges képesítése.
Mindenkinek megvan a szükséges képesítése.
Tanáraik, szakoktatóik rendre megfelelnek a törvényi előírásoknak előképzettség tekintetében; aki nem nyugdíjas, és nem rendelkezett megfelelő diplomával, azt beiskolázták posztgraduális képzésre. A pedagógusok munkáját két pszichológus segíti, véleményük szerint e nélkül sokkal nagyobb lenne a lemorzsolódási arány. Erre a munkakörre nehéz megfelelő jelentkezőt találni. A fenntartó nem iskolai keretek terhére több szociális munkás jelenlétét is biztosítani tudja.
Az oktatók végzettsége a jogszabályoknak megfelelő, de nyelv szakos (angol) tanárt nagyon nehéz találniuk. Problémát fog okozni, ha érettségit adó képzést akarnak bevezetni, ehhez jelenleg nem rendelkeznek elég középiskolai tanárral. Az elméleti oktatás megoldott (a kereskedelmi szakos igazgató asszony is nagy óraszámokban oktat), bár a tanárok egy része számlás óraadó, a gyakorlati képzést pedig mind külsős partnerrel együttműködve oldják meg, így ez nem jelent problémát az iskola számára.

Vannak-e a tantestületben jelenleg a megfelelő végzettség megszerzése érdekében továbbtanulók, ha vannak, milyen területe(ke)n?

Válaszok:

Gond, hogy megszűnt a pedagógus továbbképzési támogatás. 1 főnél, mert folyamatban volt,

<p>a fenntartó átvállalta ezt a költséget, de új igények kielégítésére nincs lehetőségük. Új oktató felvételekor a szokásos eljáráson kívül mindenkiel készül interjú az alkalmasság megállapítására, mert ezt a tanárképzés során senki nem vizsgálja.</p>
<p>A szakmai tanárok főleg a Corvinus Egyetemen (Kertészeti Egyetemen) tanulnak, jelenleg két pedagógus tanul tovább. A TISZK-hez tartozó többi iskolából főleg a Szent István egyetemre járnak továbbtanulók.</p>
<p>Az elméleti tanárok közül a nyomdaipari és az épületgépészeti szakmákban vannak továbbképzésen részt vevő tanárok. Jelenleg 18 szakoktatóból kettő jár (kőműves, burkoló) főiskolai képzésre.</p>
<p>Informatikából és közoktatás vezetői szakból van jelenleg továbbtanuló kolléga. Sajnálatos tény, hogy az ebben az évben eltűnt továbbképzési normatíva hiánya miatt senki és semmilyen témában nem képezi magát, mintegy nosztalgiával említve a „régisZFPP-s időköt” amikor az volt a gond, hogy a sok továbbképzésre kit is küldjenek el.</p>
<p>A tantestületben vannak továbbtanulók, a gépészetről a szakoktatói főiskolai diploma megszerzésére irányuló képzésre járnak (5 fő), vagy egyetemen mérnökstanári végzettséget céloznak meg (1 fő). Egy angol tanár is egyetemi továbbképzésre jár.</p>
<p>Az Árpádból két fő jár villamos szakoktatóira, és három közismeretis tanár egyetemre. Erre van lehetőség, pedig többüknek hiányzik a végzettsége. A Szt. Istvánból három fő tanul jelenleg tovább.</p>
<p>A gyakorlati oktatók esetében jellemző az érettségi + szakmai végzettség párosítás. Az ő esetükben az iskolavezetés igyekszik megnyerni a felsőfokú tanulmányokra az oktatókat, ez azonban nem könnyű feladat, mivel egyelőre nem tűnik életpályának az érintettek részére. (Az 5 szakoktatói státuszban lévő oktató közül 3 diplomás, közülük az egyik nyugdíjas.) Jelenleg ennél nagyobb hangsúlyt helyeznek arra, hogy a hamarosan indítandó szakképzésekhez rendelkezzenek megfelelő végzettségű tanárokkal, így ezt szorgalmazza elsősorban az iskolavezetés.</p>
<p>A tantestületben jelenleg csak másoddiplomás képzésre járók vannak, ők a szakközépiskolában tanítanak, maguk finanszírozzák a képzés költségeit, az iskolától csak heti 1 szabadnapot kapnak. Gond, hogy megszűnt az automatikus továbbképzési normatíva, pályázni kell a pedagógus továbbképzési támogatásra, amit vagy elnyernek, vagy nem. Jövőre 1 fő szakoktatót szeretnének beiskolázni.</p>
<p>Mind a négy pedagógiai végzettséggel nem rendelkező szakmai tanár kolléga továbbtanul, hogy a hiányzó pedagógiai végzettséget megszerezze. Ezen kívül a tovább tanulók között több közismereti tanár is van, akik a főiskolai végzettségük mellé egyetemi végzettséget szereznek.</p>
<p>Jelenleg nincs a megfelelő végzettség megszerzése érdekében továbbtanulójuk. Szakoktatóik is általában diplomások – a magyar átlagtól eltérően. Ennek oka, hogy az iskola évtizedek óta tudatos humán erőforrás-menedzselést végez, a szakoktatók zöme a volt diákok közül kerül ki, akik motiváltak a minél magasabb végzettség megszerzésére.</p>

Jelenleg egy fő végez – ebben az évben – egyetemi szinten, mérnök tanári szakon.
Jelenleg két fiatal kolléga jár egyetemre, egy fő közoktatás-vezetői továbbképzésre, két fő pedig egyéni szakmai kiegészítő képzésre jár.
Nincs a megfelelő végzettség megszerzése érdekében továbbtanulójuk. Továbbképzésre folyamatosan járnak, új szakot szerez egy-egy kolléga a „romológia” és a „horvát-nyelv” szakokon. Ez egy jó iskola józan előrelátása és tudatos káderépítése.
Jelenleg nincs a megfelelő végzettség megszerzése érdekében továbbtanulójuk.
Az előbbi megállapítás ellenére sok a továbbtanuló, gyógypedagógiát, fejlesztő pedagógiát és informatikát tanulnak a kollégák, többen emelik főiskolai diplomájukat egyetemivé.
Nincs a megfelelő végzettség megszerzése érdekében továbbtanulójuk.
Jelenleg nincs a megfelelő végzettség megszerzése érdekében továbbtanulójuk.
A tanárok nagy része szívesen tanulna, ennek finanszírozás korlátai vannak, ezt mindenkinek saját zsebből kell jelenleg megoldania. A továbbképzési tervben preferálják a szakképzés-fejlesztési elképzeléseikkel összeillő továbbtanulási szándékokat. A TÁMOP-ban való részvételük kapcsán a helyettesítések miatti túlórák finanszírozása megoldott, de kis tanárlétszám miatt ezeket a nyári időszakra igyekeznek időzíteni. A TÁMOP-os HHH képzésekkel elégedettek.

Végzettségek szerint:

Minden pedagógus megfelelő végzettségű	9	50%
Oktatnak megfelelő végzettséggel nem rendelkezők is	9	50%
A nem megfelelő végzettségűeket beiskolázták	3	17%
Vannak végzettség megszerzéséért tanulók, de nem mindenki	9	50%
Forráshiány miatt nem tudják megoldani a nem megfelelő végzettségűek beiskolázását	4	22%

Ez a táblázat rámutat arra a tényre, hogy a közoktatási törvényben meghatározott szigorú képesítési feltételeket az iskolák fele nem képes teljesíteni. A pedagógusképzés központi forrásainak megszüntetésével a nem megfelelő végzettségűeknek csak mintegy negyedét tudják úgy beiskolázni, hogy ne saját maguknak kelljen a képzés nem kis költségét fedezniük. Ennek fényében nem csoda az előzőekben kimutatott egyre katasztrofálisabb méreteket öltő szakmai pedagógushiány, hiszen a szakiskolákba oktatóknak jelentkezőket se bérezés, se sikerélmény, se állásbiztonság szempontjából nem tudják a leendő munkáltatók kecsegtetni, hátha még ezek mellett saját pénzükön kellene tanulniuk is.

*

Milyen a szakképző iskolai tantermi és eszközellátottság szaktantermek, tornaterem, tanműhelyek vonatkozásában?

Válaszok:

A szakképző iskolai tantermi és eszközellátottság átlagos. Kellene viszont még egy tornaterem, mert nincs a Vezér úti telephelyen. Ott vannak a tanműhelyek (pék, cukrász, tésztakészítő, édesipari termékgyártó), az emeleten pedig a tantermek találhatóak.

Osztályterem/csoportszoba	20
Szaktanterem	3 informatika, 1 biológia
Tornaterem	1
Tornaszoba	1
Tanműhely	3 (erjedésipari, tartósítóipari, húsipari tanüzem)
Laboratórium	2

A TISZK intézményeinek eszközellátottsága országos viszonylatban átlagos, a Bercsényi iskolában közepes.

A tanüzemekben tett látogatáson szerzett tapasztalatok:

A tanműhelyekben, melyek szabályos tanüzemekként működnek van elavult, illetve a mostani szabványnak nem megfelelő berendezési tárgy is (pl. a tartósítóipari tanüzemben). Ezt pillanatnyilag tehát nem használhatják. Szükség van a pótlására. Ugyanakkor a túlzott korszerűsítés sem mindig célszerű. Pl. az erjedésipari tanüzemben a számítógépes irányítás részleges megvalósítása mellett figyelembe kell venni azt is, hogy az itt képzett fiatalok jelentős része olyan kisebb üzembe (akár a család tulajdonába lévőbe) kerül a szakképzés megszerzése után, ahol még feladata lesz a részben kézzel irányított gyártás. Természetesen a legkorszerűbb rendszerekkel is megismerkednek, és működtetésében is tapasztalatot szereznek a tanulók a külső üzemi gyakorlatokon.

A TISZK-en belül idén a Vácon működő társintézményre koncentrálták a decentralizált pályázatból származó összeg legnagyobb részét. A Varga Márton iskola pedig a TIOP-ból jutott fejlesztési összeghez.

Szaktanterem hiánnyal küszködnek az elméleti oktatás területén. Szakmák között „vándorlás” folyik a szünetekben. Kivétel a közlekedési szakcsoport, a TISZK-ben vannak a szaktantermeik.

A tanított szakmákhoz színvonalas tanműhelyeik vannak, évente auditált ISO 9-es minősítésű a gyakorlati képzés. A műhelyek 1994-ben épültek, tágasak. Az anyagigény a napi képzéshez csak szűkösen biztosított.

A felzárkóztató képzés felszereltsége nagyon jó. A számítógéptől a projektorig minden rendelkezésre áll. Két nagy tornacsarnokuk, műfüves foci- és teniszpályájuk van. De 58 osztályhoz még az is kevés.

A termek, a műhelyek, a laborok száma megfelelő, így most „kényelmesen” vannak el az épületekben. A TISZK által finanszírozottan, a régi műhely épületben – terem-összevonással - egy új CNC labort alakítottak ki, de itt még nem tudni, hogy hogyan és ki fog ott tanulni, tanítani.

A lehetséges pl.: felújítási munkákat próbálják a tanulókkal, a gyakorlat keretében megoldani, de néha még az alapanyagokra sincs pénz (decemberre elfogy a tanévi adag).

Az intézmény tantermi ellátottsága bármelyik területen kiemelkedő színvonalú.

A szaktantermek korszerű eszközökkel jól ellátottak, felszereltségük magas színvonalú. Tornaterem az intézmény mindkét épületében van.

Tanműhelyek és laborok az alkalmazott műveletek képzésére vannak az iskolának is, de az ISD Dunaferr ZRT által, a Képzési és Fejlesztési Főosztály keretében működtetett tanműhely országosan is kiemelkedő színvonalú. Benne gépészetet és elektrotechnikát is oktatnak. Az ISD rengeteget fektetett be ebbe az épületbe, amelyben csak az iskolájuk tanulói járnak dolgozni. Az összes szakmához a korszerű gyakorlóterületet, a szerszámokat, a védőruhákat ők biztosítják.

A felszereltség terén a Szt. István rosszabb helyzetben lévő iskola. Az épület nagyon régi, felújításra szorul. A tantermek állapota éppen megfelelőnek mondható, de kevés van belőlük, ezért délelőtt és délután is tanítanak. Csak egy audiovizuális terem és egy kisméretű tornaterem van az épületben, ami nagyon kevés.

Az Árpád a székhelyintézmény, jóval újabb építésű és korszerűbb felszereltségű. Egy nagy tornaterme és tornaudvara van, ami jó, de a sok tanulóhoz kevés, időnként télen átjárnak a KÖFÉM sportsarnokba. Az iskola 4 multimédiás teremmel is rendelkezik, 49 jól felszerelt tanterme van, a megfelelő eszközellátottságot bizonyítja a két digitális tábla is.

Tanműhelyek tekintetében is az Árpád áll jobban. Tanműhelyei jól felszereltek, minden igényt kielégítenek. A Szt. Istvánnak tanüzemei, tangazdaságai vannak, külső helyszíneken. A székhelyintézményben helyben vannak a szaktantermek. A tanmalom a legrégebb, az már nem felel meg a mai követelményeknek.

A tárgyi és infrastrukturális feltételek átlagosak, de kis lépésekben folyamatos fejlesztésben gondolkodnak. Így a tavalyi évben a székhelytől kb. 20 percnyi távolságra egy üres önkormányzati tulajdonú (korábban óvoda funkcióval bíró) épületben tanműhelyt, tankonyhát, tankertet alakítottak ki, részben saját beruházásból (az iskola vállalkozási tevékenységet is végez). A jövő tanévtől további 1 szakma bevezetését tervezik.

A szakképző iskolai tantermi és eszközellátottság jó, sok támogatást kaptak. Kellene viszont a projektoktatáshoz eszköz, amire az SZFP megszűntével nincs forrás. Egy hatékony kezdeményezés így sajnos abbamarad, egyelőre a tanárok maguk vesznek néhány eszközt (pl. ollókat, anyagokat, stb.), de ez nem tartható fenn tovább, ezért a projektoktatás, ha nem változnak a feltételek, megszűnik.

Az iskola ellátottsága az alábbiak szerint alakult (2010. októberi statisztika adatai):

Oktatási helyiségek száma összesen 25. – valamennyi saját -

16 osztályterem, (ebből 2 szükségterem), 5 szaktanterem 4 tanulócsoportos foglalkozásra kialakított kisterem.

Tanári munkaszoba, szertár 6, tornaszoba 2, tornaterem 1, sportpálya 3, - valamennyi saját.

Az iskolai gyakorlati képzés helyszínei összesen 10. (3 szakmai gyakorlóterem, 1 demonstrációs terem, 6 iskolai tanműhely).

A tanműhelyek közül 1 taniroda, 1 tanbolt, 2 tankonyha.

Iskolai tanműhelyi képzési helyek száma 70.

Iskolán kívüli tanműhely nincs.

A jelenlegi 762 tanuló oktatását/képzését csak két műszakban tudja az iskola megoldani. A folyosók végét is átalakították. Ott, és a szertárakban is folyik kiscsoportos oktatás, a tornateremben előfordul, hogy egyszerre 3 csoportnak is van órája, jó időben a sportudvaron tartják az órákat.

Az eszközellátottság pillanatnyilag csaknem megfelelő, tekintve, hogy a korábbiakban a

decentralizált pályázatokból és a szakképzési fejlesztési forrásokból tervszerűen (3-4 évenként) korszerűsítették a tankonyháikat, tantermeiket, a cukrász tanműhely és az élelmiszer oktatási kabinet eszközállományát annak érdekében, hogy a kor követelményeinek megfelelő színvonalon oktathassák tanítványaikat.

Jelenleg egy informatikai termék szorulna sürgősen korszerűsítésre (15 számítógép, fénymásoló), ám pillanatnyilag sem ennek, sem az avulás miatti szükségszerű további fejlesztéseknek a forrásai sem körvonalazódnak az iskola számára.

Egyik legnagyobb gondjuk, hogy a szakképzéshez szükséges alapanyagok beszerzésére sincs költségvetési keret.

Ezt az épületet 1976 óta használja az intézmény. Mindig preferált iskolaként működött, a jelenleginél is több tanulóval. Ezért a belső erőfeszítések és a fejlesztések ellenére is – továbbá a látogató előtt való kedvező külső és belső megjelenése ellenére is – nagyon sok területen kellene minőségi fejlesztést végrehajtani. Szükség lenne a teljes felújításra. (Pl. itt is vannak beszegett, nem nyitható ablakok, a berendezés is cserére szorul.)

Az épületfenntartást saját erőből oldják meg. Szükség lenne a felújításra is több területen.

E problémák jelentős részét korábban a saját bevételek ésszerű felhasználásával oldották meg, érdekeltek voltak a saját bevételek növelésében, pályázatokon való részvételben. Gazdasági szempontból egyelőre nem tapasztalják a 2008-as integráció kedvező hatásait. Az iskolák most alig érdekeltek a saját bevétel megszerzésében, hiszen az is a közös keretbe folyik be. Látva a többi iskola helyzetét, nehezen tudják a saját igényeiket érvényesíteni. Bármilyen döntés születik, gyakorlatilag mindegyik intézmény „csalódott”.

Az iskolaépület a 80-as években épült, és azóta folyamatosan bővül új épületekkel. Nem a legmodernebbek az épületek, felszereléseik, infrastruktúrájuk, de mindenütt szakszerű, folyamatos karbantartás látszik a környezeten.

A rendelkezésre álló eszközök és terek minden tekintetben megadják a lehetőséget a sikeres szakképzéshez. Egy területen hiányos a felkészültsége, ez az informatikai eszközök parkja. Mivel az iskola lényegében a központi költségvetéshez tartozik, semmilyen informatikai normatívát nem kaphat, és nem is vásárolhat. Ebben sajnos egyre nagyobb a lemaradásuk.

Az iskola 1996-ban épült, új és jó állagú (korábbi években az egyház épületeiben voltak). Az iskola mellett 2003-ban felépült a modern tornacsarnok is, mely kitűnően alkalmas mindenféle sporttevékenységre is, állandóan ki van adva, jövedelmet biztosít az iskolának. Az iskola szaktantermei korszerűek, újak, jól felszereltek. Az eszközellátás is jó, két interaktív táblájuk is van, a szaktantermekben számítógép áll az oktató rendelkezésére. A diákoknak két informatika termék van. Az 1969-ben épült nagy tanműhelyek alkalmasak a képzésre, folyamatos felújításuk folyamatban van. Igyekeznek biztosítani az állandó fejlesztést.

Karbantartott, szinte újszerű épületek, tantermek és műhelyek, közösségi terek fogadják a szemlélődőt, s az ember csodálkozva fedezi föl, hogy ha az iskolának van mozgástere és koncepciózus vezetése - sőt fenntartója is - akkor mindent (szinte mindent) meg lehet tenni a pedagógiai tevékenységek érdekében. A TISZK finanszírozásában a nyelvi laborok megújultak, nem hagyományos, korszerű képzőhelyek. Az iskolaépület minősége és karbantartottsága erősen összhangban van az ott folyó színvonalas munkával, lényegében egymást segíti a látvány és a tartalom.

A központi iskolaépület a 60-as években épült, teljes körű, igényes felújításon esett át. A lakótelep közepén lévő iskola az átlagosnál jobb minőségű, esztétikusabb környezetet nyújt,

mint más szakiskolák. A nagyarányú fejlesztéseknek köszönhetően az átlagosnál nívósabb körülmények között tanulhatnak a szakképző évfolyamos fiatalok (is).

A tárgyi és eszközbeli ellátásuk rendben van és megfelelőnek tartják azt. Most egy nagy terv alapján működnek, szeretnék egy nagyobb tornatermet, és külön klubszobát is.

Az iskola első épülete egy kúria, amelyet most akarnak modernizálni. Mivel a termelőiskola önépítő, a tanulók és szakoktatók segítségével két új épületet építettek a nagyméretű telken, illetve kiszolgáló egységeket és műhelyeket, tansátrat is. A jelenlegi körülmények átlagosak, a szükséges eszközök, felszerelések rendelkezésre állnak.

A néhány éve épült szakiskolai épületek kiváló minőségben, teljes funkcionalitással, a teljesség igényével készültek, ideális körülményeket teremtenek. A fenntartó ehhez jelentős egyházi forrásokat is mozgósított.

Az iskola 2004-ig önkormányzati fenntartású volt. A Budapest belsejében elszigetelten működő valódi cigánytelepi („MÁV-telep”) iskola belső viszonyai ellehetetlenültek. A tulajdonviszony máig rendezetlen, a terület és az épületek MÁV tulajdonban vannak. Az iskolaépület 110 éves, korszerűtlen, nem felel meg a mai kor elvárásainak. 9 tanterem van benne kialakítva, és a kapacitásbővítéshez a jelenlegi fenntartó további helyiségeket alakított ki ideiglenes módon. A szűk kapacitás miatt a szakiskolások délután járnak tanításra.

A szakképző iskolai tantermi és eszközellátottság szaktantermek, tornaterem, tanműhelyek vonatkozásában az ellátottság az átlagosnál is rosszabb, évtizedekkel korábbi állapotot tükröző. A kérdőívek kellő számú kitöltése azért okozott gondot, mert a nyomtatóhoz nem volt cserekazetta. A nemrég kialakított fejlesztő szoba egy tanteremből került leválasztásra ablak nélkül, szükségmegoldásként.

A tárgyi feltételek megfelelése:

Az iskola épülete korszerű	6	33%
Az iskola jól felszerelt	5	28%
Átlagos körülmények között oktatnak	10	56%
Igen rossz körülmények közt oktatnak	2	11%

Jól látható, hogy a legtöbb véleményt adó iskola átlagos körülmények között működik, bár vannak felújításra szoruló épületek és hiányzó felszerelések is. Néhány helyen az informatikai eszközök elavultságát jelzik. Két olyan kis tanulólétszámú iskola van, amely lényegében nem felel meg a mai követelményeknek.

*

Milyen a jelenlegi helyzet a szakképző iskolai finanszírozás vonatkozásában? Milyen téren tapasztalhatók hiányok, nehézségek finanszírozási okok miatt?

Válaszok:

A szakiskolai képzés működésének jelenlegi finanszírozása éppen hogy fedezi annak költségeit. Egyre nagyobb a gond a fejlesztési támogatások terén, főleg az informatikai eszközök fejlesztésére jut kevesebb pénz a szükségesnél. A cégek támogatásának TISZK-hez kerülésével az eljárás bonyolult, bürokratikus lett, a fenntartó is beleszól, a gazdálkodók azóta inkább befizetik a hozzájárulást a központi alapba, mert nem látják annak konkrét

hasznosulását az általuk igényelt szakmákban. Ez eredményezte, hogy a TISZK előtti iskolához juttatott közvetlen támogatás évente 50-60 millió forint volt, azóta ez ennek alig 10 %-ára esett vissza.

A TISZK feladat finanszírozású intézmény. A költségvetését az FVM Illetékes osztályán készítik és az egyes intézményi létszamarányok alapján irányszámokat adnak meg. Maximálisan támogatják az iskolák elképzeléseit. Az eddigi közös gazdálkodás alapján 2010-ben kb.10%-kal (150 millió forinttal) nagyobb a TISZK költségvetési lehetősége, mint az előző évben volt.

Finanszírozás területén rossz a helyzet. A normatíva kevés, nem fedezi a szakképzés technikai hátterének igényeit, a nagy gépektől a kézi szerszámokig igaz ez. Az önkormányzat csak időarányos összegeket ad a kvótából, és csak a tervezés után. A TISZK-en át működő szakképzési hozzájárulásokra nincsenek rálátásaik. A TISZK másra fordítja e pénzek jó részét, és az is nehezen dönthető el, hogy melyik iskolának mennyi jár. Pályázni is csak a TISZK pályázhat, az iskolák szakmacsoportonként igényelhetnek csak pénzt. A TISZK gyakran pályázati önrészre fordítja ezeket a pénzeket. Ez a város döntése.

A MPA decentralizált keretére évente április táján lehet pályázni régióként, az éves bruttó bér 1,5%-a erejéig. Ez is keveset juttat, ráadásul – főleg az építőipari szakmák esetében – a közbeszerzés is nagyon nehézkes.

Az iskola minden tekintetben alulf finanszírozottnak érzi magát. Sem az épületek, sem a tantermek és a műhelyek fenntartására nem kapnak pénzt, még a szükséges felszereléseket sem tudják pótolni. Jól jellemzi a körülményeket, hogy az a dilemma időnként, hogy vagy fűtünk, vagy világítunk, vagy a beázás miatt nem lehet a digitális táblát használni, mert féltik, hogy örökre tönkremegy. Azt csak mellékesen említette meg, hogy lassan az előző években a támogatásokból vásárolt eszközöket sem tudják karbantartani, szervizelni, cserélni. Kicsit furcsa, hogy már a szülőknek szóló felszólítások kiküldéséhez szükséges bélyegekre sincs pénzük.

A finanszírozás tekintetében nagy gondok vannak. A fenntartó eleve ilyen gondokkal küzd, s ez rávetül a fenntartott intézményekre is. Mostanában nagyobb volumenű pályázat sincs. Még szerencse, hogy a szakképzési támogatások körül minden rendben van, ezek rendben jönnek az iskolához. Nyáron a villamos tagozat épületében volt egy nagy beruházás, tárgyi eszközök érkeztek, az épület állagán is javítottak, így e téren javulhat a képzés minősége is, bár a működtetésben így többletköltségek keletkeztek (lift, számítógépek, karbantartás stb.)

A finanszírozás a legnagyobb probléma forrása, minden területen kevés. A szintvizsgákhoz (!) tavaly csak úgy tudtak anyagot vásárolni, hogy a vizsgáztató kollegák lemondtak a vizsga-honoráriumukról! A tárgyi eszköz igénylistái megvannak, ezeket a csordogáló szakképzési hozzájárulásokból tudják fedezni. A normatíva semmire sem elég.

Jelentős gondot okoz a fenntartó részére, hogy a 9-10. osztályban adható gyakorlati normatívát (30e Ft/fő/tanuló) az intézményben tanuló felzárkóztatós diákok után nem tudja megigényelni, mert a Magyar Államkincstár rendre elutasítja azzal az indokkal, hogy az évfolyamtípus nem azonos a 9. évfolyammal. Pedig a dupla normatíva lehetőségének elvesztését ez a kiegészítő normatíva legalább részben pótolni tudná.

Az iskola saját tanműhelyi kapacitásait és a szakmai gyakorlatok lehetőségét kihasználva vállalkozási tevékenységet is végez, évi kb. 38 M Ft értékben, a városvezetéssel

egyértékesben. A fenntartó a befolyt összeggel csökkenti a működésre fordított támogatást, a fenntartó számára a normatíva által be nem tartott rész is pótlásra kerül, így a városnak nem kell külön forrásokat ide csoportosítani. (Ez valószínűleg a hosszú távú fenntarthatóság egyik záloga az iskola részére, mivel a szakképzés a város számára nem kötelező feladat.) A vállalkozási tevékenységet a jelenlegi fő képzési profil mentén végzik: rendezvények hideg- és nagykonyhai kiszolgálását vállalják, lehetőséget teremtve ezzel az ételszerű szakmai gyakorlatokra is.

Az alulfinanszírozottságon kívül különösen nagy nehézség, hogy a jelenlegi bértábla és bérezési szisztéma nem ad elég lehetőséget a differenciálásra, pedig ez a minőségi munka végzés egyik záloga lenne.

A szakiskolai képzés működésének jelenlegi finanszírozása nem fedezi annak költségeit, alig tudják fizetni a közüzemi díjakat.

A cégek fejlesztési támogatásának TISZK-hez kerülésével ez az eljárás bonyolultabb lett, bár a TISZK vezetői megígérték, hogy minden iskola megkapja a TISZK-től szerzett támogatását, mivel egyelőre az iskolai vezetők, és nem a TISZK illetékesei lobbiznak a cégeknél azok elnyerése érdekében.

A szakképző iskola fenntartásának egyik legnagyobb problémája, hogy az éves költségvetésbe nem tervezhetik be a tanműhelyek részére a nyersanyagok beszerzését. A szakács és cukrász szakképzésnek azonban nagy a nyersanyagköltsége, különösen, ha megfelelő színvonalú képzést kívánnak nyújtani.

Ezeket a költségeket csak saját bevételből, illetve más feladatokra biztosított összegek átcsoportosításával tudják biztosítani.

Nem finanszírozza a fenntartó nagyon sok, a zökkenőmentes működéshez szükséges költségeket, így a telefonálás, a postázás, stb. költségeit sem.

Pályázati lehetőségeik nincsenek. A TISZK jogosult arra, hogy a decentralizált pályázatokon részt vegyen. Mivel az RFKB által megállapított hiányszakmák az ipari szakmák körébe tartoznak, - és a TISZK a pályázatok során ezt preferálja, - a szolgáltatóipari képzés hátrányba kerül.

Az iskola az utolsó jelentősebb fejlesztésekhez az Szakképzés Fejlesztési Program keretében jutott. Ennek befejezése épp a fentiek miatt ugyancsak hátrányt okoz az intézménynek.

A szakképző iskolai finanszírozást jelenleg megfelelőnek tartják. A csoportbontást közismereti órákon is meg tudják oldani a Kt. 58.§-a (40%) alapján, amelyet a fenntartó elfogad. Így is a törvény szerint maximálisan megengedhető óraszámnál 300-zal kevesebbet használnak fel.

Az iskola nagyon rossznak érzi a finanszírozást. TISZK szinten nem több mint 60%-os az éves keret (2,2 Mrd Ft), a többi nekik kell előteremteni, kitermelni. A 60%-ról (1,5 Mrd Ft), elmondja, hogy még a bérre és annak járulékaira sem elegendő forrás. Mivel termeléssel, gazdálkodással is foglalkoznak, így szinte mindig – néha áttekinthetetlen módon, de teljesítik az éves tervet. Jellemző példa, hogy a tavalyi évben TISZK szinten mindössze 14 millió forint volt a „többlet”.

A szakképző iskolai finanszírozás tekintetében a helyzet katasztrofális a z interjú adó vezető szerint. Egy év alatt 50 millióval csökkentették a működési költséget (300-ról 250-re). A dologi kiadásokat lefaragták, újabban az anyagbiztosítás területén is napi problémák vannak. A fenntartó város anyagi helyzete – mint máshol is – nagyon rossz.

A mostanában olyan gyakori panasz, az „alulfinanszírozottság” nem hagyja el a vezető száját, mivel, ahogy mondja minden lehetőséget meg kell ragadni a fejlesztésre, a továbblépésre. A TISZK persze belenyúlt az iskola életébe, - ugyan közös akarattal - de elvitte az addig jó pénzt hozó felnőttképzéseket, amivel nemcsak az iskolák bevételei csökkennek, hanem a kollégák pénze is, amire jó példa, hogy ez ebben az iskolában éves szinten akár 30 milliós veszteséget is jelentett.

Az MPA-ból évi kb. 23 M Ft-ot tud az iskola intézményfejlesztési célra megszerezni. Az állami normatívát egyházi forrásokból (adományok), illetve a kiegészítő egyházi normatívából pótolják ki, illetve fent említett szakoktatói bérek más forrásból való biztosítása olyan tehermentesítést jelent, hogy a felzárkóztató oktatás az esetleges veszteséges működtetése ellenére sem szenved csorbát pénzügyileg – ahogy ők fogalmazzák: „elviszi a hátán a rendszer”.

Az iskola alapvetően alulfinanszírozott, még a képzéshez is hiányzik gyakran a szükséges támogatás. A források pótlása érdekében saját bevételekre és támogatásra tesznek szert. A TISZK csak az 5%-ot teszi el, a többit megkapják. Sajnálattal állapítják meg, hogy a dupla felzárkóztató normatíva is eltűnt.

A szakiskolai képzés finanszírozása nem fedezi a költségeit, újabban pedig az iskolarendszeren kívüli forrásokból se tudják a hiányzó pénzt előteremteni a működés finanszírozásához. Ha nem lesz e téren változás, az iskolai rendszerű képzést meg kell szüntetniük.

A finanszírozási kényszer kisebb, mint az önkormányzati fenntartású intézményekben általában. Ennek oka, hogy az egyházi fenntartó egyéb jelentős forrásokat (pl. adományokat, külföldi testvérszervezetek segítségét) is be tud vonni, és a veszteség nélküli gazdálkodás nem a legfőbb szempont. Ennek ellenére a fenntartói menedzsment az utóbbi időkben – az intézményesülés megnövekedett méretei miatt – profi háttérszolgáltatást kíván saját berkein belül létrehozni, támogatva a szakképzési tevékenységet is (pl. karbantartói tevékenység saját vállalkozáson keresztül, bevonva a szakiskolás tanulókat is).

A finanszírozásban rendkívüli helyzetek sokaságával kell szembe nézniük. A korábban emlegetett lakcím nélküli, hajléktalan szülők miatti nehézségek mellett az is problémát jelent, ha a szülők vidéki lakcímre vannak bejelentve, mert így nem jut hozzá a fenntartó a kiegészítő normatívákhoz. További különleges eset pl. egy Erdélyből áttelepülő (cigány) családé, akik gyermeke után a fenntartó az állandó magyarországi lakcím hiányában nem jogosult a normatívára.

A működés finanszírozottságról alkotott vélemények:

A szakiskolát megfelelően finanszírozottnak tartja	6	33%
Alulfinanszírozottságról nyilatkozott	12	67%
Speciális finanszírozási problémákkal küzd	4	22%
Napi működés-finanszírozási gondjai vannak	9	50%

Igen beszédes az iskolák finanszírozottságának helyzetéről, hogy a vezetők 67%-a alulfinanszírozottságról nyilatkozott, de ennél is szomorúbb, hogy a vizsgált iskolák 50%-ának napi gondjaik vannak e téren. „Még a bérre és annak járulékaire sem elegendő a forrás.”;

„A szintvizsgákhoz tavaly csak úgy tudtunk anyagot vásárolni, hogy a vizsgáztató kollegák lemondtak a vizsga-honoráriumukról.”; „Az a dilemma időnként, hogy vagy fűtünk, vagy világítunk.”; „A beázás miatt nem lehet a digitális táblát használni.” És akkor még a kívülállók azt mondják, a szakiskola jobb helyzetben van e téren más iskolatípusokhoz képest!

Speciális problémái vannak 4 iskolának. A termelőiskola a szakiskolai képzést kényszerből azért kezdte meg, hogy a sokkal rugalmasabb iskolarendszeren kívüli tanfolyami képzéseinek pályázati forrásmentes intervallumaiban (amikor az egyik pályázati finanszírozás már befejeződött, de a másik még nem kezdődött meg) oktatóinak munkabért tudjon fizetni. A pályázati források elapadása azonban most már ezt se teszi lehetővé. Az egyik egyházi iskolának az a problémája, hogy laccím nélküli, hajléktalan vagy vidéki laccímre bejelentett, illetve Erdélyből áttelepülő (cigány) szülők miatt nem jut hozzá a kiegészítő normatívákhoz. Másik 2 iskolában a TISZK belenyúlt az iskola életébe, elvitte az addig jó pénzt hozó felnőttképzéseket, amivel nemcsak az iskolák bevételei csökkentek, hanem a kollégák pénze is.

*

Kapnak-e, és kitől, mennyire hasznosítható központi, regionális vagy helyi segítséget a szakképzés munkaerő-piaci helyzetének követéséhez?

Válaszok:

Központi, regionális vagy helyi segítséget a szakképzés munkaerő-piaci helyzetének követéséhez egyáltalán nem kaptak és kapnak, egyetlen támpontjuk a velük kapcsolatban álló gazdálkodó szervezetek igénye.

A munkaerő-piaci helyzet követéséhez elsősorban az RFKB-tól kapnak információt. A főigazgató az FVM delegáltja a Közép Magyarországi RFK Bizottságban. Az iskolában oktatott szakmákban a végzősök egy része az otthoni gazdaságban, üzemben áll munkába. Ezek a tanulók motiváltak, törekednek arra, hogy megfelelően felkészüljenek. A többi végzősük is többnyire el tud helyezkedni az itt tanult szakmájában (húsipar, tartósítóipar, erjedésipar, élelmiszeranalitika). Az erjedésiparban pl. egyedül itt képeznek szakembereket az országban.

Nem kapnak segítséget a munkaerő-piaci helyzet követéséhez. Maguk oldják meg a munkahelyekkel való kapcsolattartással. Pályakövetési rendszer sincs. A regionális képzési központok segítenek a hiányszakmák felderítésében.

Központi, regionális vagy helyi segítséget a szakképzés munkaerő-piaci helyzetének követéséhez egyáltalán nem kaptak.

A szakképzés munkaerő- piaci helyzetének követése terén nagy a bizonytalanság. Bár ők keresett szakmákat oktatnak, csak az utolsó pillanatban dől el, hová tudnak a végzettek elhelyezkedni, szerencsájüknek tartják, hogy a már említett ISD Dunaferr mintegy hatvan százalékukat alkalmazza. A Hancock is szép számmal vesz át tanulót, összességében mégis nagy a bizonytalanság e téren. Leginkább az a gond, hogy a különféle iskolai képzési rendszerekbe bekerülő tanulók nem tudhatják jelentkezésükkor, szükség lesz-e rájuk, ha végeznek.

A munkaügyi központ segít, időnként közzéteszi - kb. havonta - az álláshelyeket, de elkelne

több, naprakészebb információ is.
Nem sok segítséget kapnak a szakképzés munkaerő-piaci helyzetének követéséhez. Úgy vélik, hogy az RFKB-k összetétele nagyon esetleges, így a meghatározott beiskolázási arányokat időnként torznak vélik, ismerve a térség valódi munkaerő-piaci igényeit. Úgy látják, hogy ennek befolyásolása elég sikertelen olyan „kis” iskolák esetében, mint az övék.
Központi, regionális vagy helyi segítséget a szakképzés munkaerő-piaci helyzetének követéséhez az RFKB, kamara, TISZK honlapjairól kaptak és kapnak, támpontjuk a velük kapcsolatban álló gazdálkodó szervezetek igénye is.
Közvetlen információkat nem kapnak, de nem is lennének döntési helyzetben ezek figyelembe vételére. A munkaerő-piaci igények teljesítésével kapcsolatban az RFKB a TISZK részére meghatározza képezhetőek számát. Ezt a TISZK - Társulási tanácsa osztja szét az intézmények között, mégpedig a támogatott szakmák figyelembevételével, ezen belül pedig az un. ipari szakmák képzését támogatják. Majd az önkormányzat mérlegeli az ajánlást és dönt. Így pl. az iskola szívesen képezne több szakácsot, de erre nem kap lehetőséget. Csak az előző évi keretszámokat kapják meg évek óta. Ezen kívül a csoportszám csökkentést úgy rendezi az önkormányzat, hogy bizonyos szakmákban ez az intézmény csak szakképző évfolyamot indíthat, ami azt jelenti, hogy a szakképzés orientációja és alapozása nem ebben az iskolában történik, esetleg nem is ebben a szakmacsoportban.
Nem kaptak eddig a szakképzés munkaerő-piaci helyzetének követéséhez segítséget. Az iskola a pályakövetéshez is maga küld ki kérdőíveket (válaszborítékkal együtt), amelyet azonban nem reprezentatív módon kapnak vissza, így ezen a téren is csak kevésbé használható becsléseik állnak rendelkezésre.
Hivatalosan nem kaptak eddig segítséget a szakképzés munkaerő- piaci helyzetének követéséhez. Mivel az igazgató – mint a DASZK vezetője – tagja az RFKB-nak, tudja, hogy az ottani adatok mennyire reálisak, és követhetők. Azonban az itt folyó képzések esetében ez nem is lenne releváns információ, mivel a tanulók jelentős része – ha végez, lényegében „önfoglalkoztató” lesz, akár kistermelőként, akár gazdaként.
A TISZK keretein belül, közös finanszírozással próbálják megoldani a munkaerő piaci helyzet követését, a tájékoztatást, a gyakorlatok kiszervezését, valamint a mindig nagy gondot okozó utánkövetést is.
A munkaerő-piaci helyzet követését a környező munkaadókkal kiépített kapcsolatuk és a TISZK biztosítja, egyéb helyről segítséget nem kapnak.
Kapcsolatuk van a miskolci munkaügyi központtal, de a legtöbb információt a környező cégektől szerzik, amelyekkel jó kapcsolatokat ápolnak. Sajnos a hivatalos foglalkoztatási prognózisok, főként a regionálisak sokszor nem kellően megalapozottak.
A tanároknak, a vezetőknek szóló programokon rendszeresen ott vannak, de jelentős a külföldi pl. a német, illetve bajor testvériskolák által szervezett tapasztalatcserék képzési szerepe is.

A zalaegerszegi munkaügyi központtól kapnak tájékoztatást a munkaerő-piaci helyzetről, de közvetlenül is tájékozódnak a munkalehetőségekről a munkaadóktól, mert alapvető feladatuknak tartják végzett tanulóik munkába állítását, amely sok pályázatban (pl. HEFOP, TÁMOP) teljesítési feltétel is.

Nincs rendszerszerű tájékoztatásuk, sem nyomon követési gyakorlatuk, de viszonylag sok visszajelzésük van a képzést követő elhelyezkedésekről. Eszerint a pincéreként végzett roma tanulók is gond nélkül el tudnak helyezkedni, ha megfelelő munkakultúrával, munkavégzési kulcskompetenciákkal bírnak. Hasonlóan kedvező tapasztalataik vannak másik veszélyeztetett csoporttal, albán menekültekkel kapcsolatban (a bicskei menekülttáborból is járnak hozzájuk tanköteles korú tanulók). Konkrét mérőszámot azonban nem tudnak megadni.

Segítséget a szakképzés munkaerő-piaci helyzetének követéséhez eddig nem kaptak, ilyen információkkal nem rendelkeznek. Viszont a diákönkormányzatuk szervezésében évente tartanak öregdiák találkozót a 4-5 éve végzettekig bezárólag. Ezt a törekvést azzal a szándékkal is támogatják, hogy a pályaválasztás előtt álló 8. osztályosokat motiválják a továbbtanulásra, olyan itt végzett példaképekkel pl., mint Kovács István „Kokó”.

A munkaerő-piaci helyzet megítéléséhez:

Senkitől nem kapnak segítséget	11	61%
A munkaügyi központ ad tájékoztatást	4	22%
A környező munkaadóktól tájékozódnak	8	44%
A TISZK-től kapnak irányszámokat	4	22%
Az RFKB ad tájékoztatást	5	28%

Elég szomorú, hogy a munkaerőpiacra képző szakiskoláknak ilyen szegényes az információja a munkaerőpiac igényeiről, az iskolák 61%-a sehonnan nem kap tájékoztatást. 44%-uk a környező munkaadóktól maga próbál tájékozódni, a TISZK-ek közbeiktatása az információs láncba valószínűleg nem javít a helyzeten, az RFKB-k prognózisait pedig eleve van, aki kételkedve fogadja. Valószínű, hogy az iskolák oldaláról sincs meg mindenütt a megfelelő készlet az információk megszerzése érdekében, hiszen nem tartoznak közvetlen felelősséggel a végzettek elhelyezkedéséért.

Ha még azt is figyelembe vesszük, hogy az iskolákhoz jutó információk hitelességéért senki nem vállal felelősséget, egyértelműen következtetni lehet a központi tájékoztatási rendszer létrehozásának szükségességére.

*

Milyen a kapcsolatuk a környező munkaadókkal, a vállalati gyakorlati oktatókkal, a kamarával, miben nyilvánul meg a kapcsolat, ki(k) az iskola részéről a kapcsolattartó(k)?

Válaszok:

Jó a kapcsolat a környező munkaadókkal, a vállalati gyakorlati oktatókkal egyes esetekben napi a konzultáció, másutt csak esetleges. A kapcsolattartást cégvezetői szinten többnyire az igazgatóhelyettesek, oktatói szinten a gyakorlati oktatásvezető-helyettes végzi. A kapcsolat intézményesítéséhez szükséges lenne a 70-es, 80-as évek elején még létezett szórvány szakoktatói státusz visszaállítása. A kamarával kiállításokon, vizsgakövetelmények kidolgozása kapcsán, és természetesen a szakmai vizsgák során működnek együtt. A

<p>mestervizsga-követelményeket kidolgozó bizottságban az egyik igazgatóhelyettes bizottsági tag. A kamara megkereste már az iskolát szakmai előterjesztések véleményezését kérve is, amit természetesen örömmel teljesítettek.</p>
<p>A környező, de távolabbi üzemekkel is jó szakmai kapcsolatuk van. A vállalati oktatókkal az üzemi gyakorlatok során kerülnek közelebbi kapcsolatba. Az Új Magyarország Programban együtt pályáztak a felnőttképzés témában az Agrárkamarával ezen keresztül velük is erősödött a kapcsolatuk.</p>
<p>Külön kapcsolattartó emberük nincs. A vezetők tartják a kapcsolatot a kamarával – szintvizsgák, versenyek megszervezésében hatékony ez a kapcsolat. A külső munkahelyekkel, ahol gyakorlati képzés folyik, a gyakorlati oktatásvezető tartja a kapcsolatot.</p>
<p>A tanulókat foglalkoztató szerződéses vállalatokkal nincs igazából szakmai vita vagy egyeztetés, de ha lenne is, nem tudnak mit kezdeni azzal a boltossal, aki a tanulót csak a raktárban foglalkoztatja, mert azt mondja, hogy a viselkedése vagy az öltözete miatt nem engedi ki az „eladótérbe”. De azzal sem, ha az a válasz az „elméletigényes gyakorlatnál”, hogy egy üzemben mindig azt kell csinálni, amit éppen kell, amit a folyamatok megkívánnak, akár ez van a tervekben, akár nem.</p>
<p>A környező munkaadókkal jók a kapcsolataik, a gyakorlati oktatást vezetők ápolják ezeket. A kamara Dunaújvárosban nagyon jól működik. Sok vállalkozóval dolgoznak együtt, több szakmában is végzik a gyakorlatokat a tanulók külső munkahelyen. Ilyen a már említett ISD Dunafer és Hancock mellett az ALBA VOLÁN, a Papírgyár és a Ferrobeton is többek mellett. A gyakorlati oktatást külső helyszínen végzők a villanyszerelők, a csőszerelők, az autószerelők és a hegesztők.</p>
<p>A gyakorlati oktatás vezetők, és helyetteseik tartanak kapcsolatokat a munkaadókkal, az oktatókkal, és a cégeknél a szakmai igazgatókkal. A kamarával is az előbbiek tartják a kapcsolatot személyesen, és ez jól is működik (pl. Iparkamara). Az új Vagyonvédelmi Kamarával létrejött együttműködés eredménye, hogy részt vesznek a biztonságszervezők nappali oktatásában.</p>
<p>Az iskola részéről hagyományosan jó a kapcsolat a térség munkaadóival, vállalkozóival.</p>
<p>Jó a kapcsolat a környező munkaadókkal, a vállalati gyakorlati oktatókkal egyes esetekben gyakori a konzultáció, volt számukra belső továbbképzés is. A kapcsolattartást cégvezetői és oktatói szinten többnyire a gyakorlati oktatás vezető végzi. A kapcsolat intézményesítéséhez szükséges lenne a szórvány szakoktatói státusz visszaállítása.</p> <p>A kamarával napi a kapcsolat a tanulószervezők miatt, SZKTV, kiállításokon, és természetesen a szakmai vizsgák során működnek együtt. A kamara megkereste már az iskolát szakmai előterjesztések véleményezését kérve is (pl. előrehozott szakképzés témájában), amit természetesen örömmel teljesítettek.</p>
<p>A környező munkaadókkal és a megyei iparkamarával jó a kapcsolatuk, egyrészt a szintvizsgákkal kapcsolatban, másrészt mivel elég sok tanulószervezővel rendelkező tanítványuk van.</p> <p>Azt tapasztalják, hogy a kamarának jelenleg nem megfelelő a kapacitása arra, hogy az</p>

akkreditáláson túlmenően a munkahelyeket folyamatosan ellenőrizzék, pl. a tanulók munkaidejét, a tanulószervezésben vállalt feltételek és juttatások teljesítését, a tanulók képzésének megfelelőségét. A pedagógusok nehéz helyzetbe kerülnek, amikor a tanulóktól tudomásukra jut, hogy valamelyik munkahely szabálytalanul foglalkoztatja őket, vagy nem teljesíti a vállalásait. Ugyanis a tanulók arra kérik a pedagógusokat, hogy ennek ellenére ne próbáljanak intézkedni, mert az további problémát okozna nekik, de az iskolának jelenleg nincs is felhatalmazása az ellenőrzésre.

Az iskolának eredményes múltja miatt kiterjedt kapcsolatrendszere van a környező munkáltatókkal. Ez alapvetően jótékony hatással van a tanulók későbbi elhelyezkedésére, de erről nincs megbízható számszerű adatuk. A kapcsolattartást fő foglalkozásként végző szakoktató az iskolát még jobban képbe hozhatná.

A munkaadók a mezőgazdaságban - a nagy feldolgozó cégek kivételével - kevésbé értelmezhetőek, sokkal jellemzőbb az önfoglalkoztatás. Éppen ezért a „nagy politikát” figyelik, és ennek megfelelően próbálnak az „önálló gazdálkodói” létre, a „helyi termelő, helyi értékesítő” programra figyelni és felkészíteni, így például a „vidékfejlesztési technikus” programot indítják el jövőre.

A kamarával normális, átlagos a kapcsolatuk, arra pedig nagyon ad az igazgató és stábjára, hogy a környező munkaadókkal, ahová az utolsó évben a szakiskolai tanulókat gyakorlatra kiszervezik állandó és szoros kapcsolatban legyen. Közöttük hatékony visszajelzésre épülő kapcsolat van, amelynek személyes elkötelezett irányítója maga az igazgató. Az utolsó év gyakorlatát az életre nevelés eszközének tartja, új munkaadókat is megkeres, új kapcsolatokat is kiépít e célból.

Az iskola közel száz vállalkozóval tart valamilyen a szakképzést segítő és támogató kapcsolatot az iskola, ezek során mind tartalmi mind formai kérdésekben is egyeztetnek. Szükséges lenne ehhez a „szórvány szakoktató” státusz visszaállítása.

Az iskolában a kapcsolattartás a vezetők, kiemelten a gyakorlati oktatásért felelős igazgató-helyettes feladata. Mivel legtöbb tanulójuk saját gyakorlati oktatásra szerveződött cégükönél van, velük a kapcsolat mindennapos. Rendszeresen látogatják más gyakorlóléhelyeiket is.

Nagyon jó a kapcsolat, mert szinte csak olyan cégekkel dolgoznak együtt, akikkel szoros a szakmai kapcsolat is. A Tolle, de más munkahelyek is szívesen „visznek” innen tanulókat, szívesen foglalkoztatják őket, és a követő vizsgálatok szerint sikeresen is.

Az iskolában a kapcsolattartás a gyakorlati oktatásért felelős igazgató-helyettes feladata, aki rendszeresen látogatja a cégeket. A kamarával a vizsgák kapcsán kerülnek kapcsolatba.

A környékbeli munkaadókat jól ismerik, bár vélhetően ennek egyik elsődleges célja, hogy a szakképzési alpból elérhető forrásokra hatékonyan szert tegyenek. (Kb. évi 30 M Ft-nyi támogatási összeget tudnak forrásként bevonni.) A rendszeres felkeresésük idő és ellenőrzési jogosultság hiányában nem megoldható.

Jelenleg a bolti eladó és asztalos képzésüket teljes egészében külső tanműhelyben és gazdálkodó szervezet boltjaiban, telephelyén végzik. A partnereik oktatásra szakosodott cégekkel (CSERTSZAK Kft, Poronty Bt.) napi kapcsolatban állnak. Más céggel nem sikerült

együttműködést kialakítaniuk, véleményük szerint a roma tanulók miatt. (Próbálkoztak pl. rákospalotai cigány szervezeten keresztül roma vállalkozókkal is, de sikertelenül.)

A környező vállalkozásokkal jó kapcsolatban vannak	16	89%
Jellemzők a csak gyakorlatra szerveződött vállalkozások	4	22%
A kapcsolatot a gyakorlati oktatás vezető tartja	14	78%
A kapcsolat nem minden céggel épült ki	4	22%
Az iskolának kevés a jogosultsága e téren	2	11%
Az iskolának kapcsolattartó státusz kellene	2	11%

Mindenki arról számol be, hogy a kamarával és a környező vállalkozásokkal jó kapcsolatban vannak, de ennek mibenlétéről kevés az információ, és legtöbbször az se világos, milyen téren van ez jó hatással a tanulók gyakorlati képzésére (erre a következő kérdéseknél várható válasz).

A kamara vonatkozásában a vizsgáztatás kapcsán elkerülhetetlen a kapcsolattartás, van, aki a szabályozás előkészítésében a szakmai együttműködést is nevesíti, de a gyakorlóléhelyek képzés közbeni ellenőrzéséről csak egy észrevétel van, és az is negatív: „Azt tapasztalják, hogy a kamarának jelenleg nem megfelelő a kapacitása arra, hogy az akkreditáláson túlmenően a munkahelyeket folyamatosan ellenőrizze.”

A véleményekből nyíltan vagy burkoltan kiderül, hogy nagyon hiányoznak a szakiskolákban a kádári időkben létezett „szórvány szakoktató” státuszok, így a kapcsolattartás a gyakorlati oktatás vezetőre hárul, az ellenőrzést pedig az iskola részéről senki nem végzi (és nincs is rá jogosultsága, csak kötelezettsége a tanulók gyakorlati oktatásának biztosítására).

A gazdálkodó szervezeteknél végzett gyakorlati oktatásra egyre több helyen szerveződnek vállalkozások. Ez esetünkben az iskolák 22%-ában biztosan jelen van, sőt vannak iskolák, amelyek maguk vagy fenntartóik szerveznek ilyen cégeket. Az ilyen megoldás azonban ugyanúgy nem biztosítja a tanulók munkaerő-piaci versenyhelyzetben történő gyakoroltatását, mint az iskolai tanműhely.

*

Hány tanuló szerződéses tanulójuk van, milyen e tanulók megoszlása szakmánként és évfolyamonként?

Tanuló szerződéses tanulójuk a 319 szakképző évfolyamosból 11. évfolyamon 26 pék, 12. évfolyamon 5 pék, 10 fő pék-cukrász, összesen 41 van. A tanulók között tanuló szerződés kötéssel kapcsolatban van kezdeményező, de volt, akinél a szerződéses gyakorlat nem vált be, és a tanuló inkább visszajött a tanműhelybe. Az iskola érdeke megfelelő számú (se túl sok, se túl kevés) tanuló szerződéses tanuló, mert a tanműhely kapacitásuk nem elég minden tanuló elhelyezésére. Tapasztaljuk, hogy a tanuló szerződés kötésének lehetőségért nem kapkodnak a cégek. Van együttműködési megállapodással külső gyakorlaton lévő tanulójuk is.

Ebben a tanévben nincs tanuló szerződéses tanulójuk, de a korábbi években a tanulók közvetítésével is szerettek információkat. A tanulók hiányzásai kapcsán pedig szorosan együttműködtek velük. E korábbi ismeretek alapján az a véleménye, hogy a vállalatok, üzemek nincsenek felkészülve a duális képzésre.

Sok tanuló szerződéses tanulójuk van, nagyon fontosnak tartják, hogy ez működjön. Vannak

olyan képzőhelyek, amelyek csoportosan kötnek szerződést, így tudnak tanulókat foglalkoztatni. Ilyenkor együttműködési szerződést kötnek velük és az NSZFI koordinálja a kifizetéseket. Sajnos még mindig kevés kisiparos akar tanulószereződést kötni, mert számon kérik rajtuk a feltételeket.

A tanulószereződés szám kevesebb mint 50 darab a végzős évfolyamon.

A felzárkóztató oktatásban nincs tanulószereződéses tanuló. A szakképzésben az ISD Dunaferrnél 350 fő van kisorszereződve, ebben az összes szakképzésben résztvevő 11-13. évfolyam közötti tanuló benne van. Ágazatokra és csoportokra lebontott számokat a melléklet tartalmaz.

A tanulószereződéses tanulók megoszlása jelenleg így néz ki: Elektromos gép- és készülékszerelők: 8 fő, a régi Videotonban a Pannon Job nevű cég alkalmazásában. Villanyszerelők: 22 fő (u.i.), az asztalos szakmacsoportból a kárpitos: 4 fő (külső cég).

A második féltől a vagyoni vizsga megszerzése után 27 fő biztonszerező kerül ki külső munkahelyekre.

A mezőgazdasági szakmákról nem voltak pontos adatok, de ott ez a szám valamivel kevesebb, az iskola saját tangazdaságaiban folyó gyakorlati képzés miatt.

A 11. évfolyamon nincs tanulószereződésük, ebben ellenérdekeltek, tekintettel a saját tanmühelyeikre és vállalkozási tevékenységükre. A 12. évfolyamon viszont a versenyképes tudás megszerzésért minden tanulót külső gyakorlóhelyen is foglalkoztatnak. A mintegy 80 fő végzős tanuló kb. 10 diák együttműködési szerződéssel kerül az önkormányzat konyhájára. A többi kb. 70 tanuló azonban fő szabály szerint tanulószereződéssel kerül szakmai gyakorlatra gazdálkodó szervezetekhez. Az így kihelyezett tanulók jelentős részét a vizsgák után tovább is foglalkoztatják.

Tanulószereződéses tanuló. A 400 szakképző évfolyamosból 250. Az iskola érdeke megfelelő számú (se túl sok, se túl kevés) tanulószereződéses tanuló, a tanmühely kapacitásuk szerint. 3. évfolyamra mindenki kikerül. A cégek egyre kevésbé tudják a teljes szakmát tanítani, kellene a részképzésre köthető szerződés. Nincs együttműködési megállapodással külső gyakorlaton lévő tanuló.

A tanuló szerződéssel rendelkező tanulók száma az alábbiak szerint alakult:

Évf.	Tanulószereződések száma						Együttműködési megállapodás szerint		
	Cukrász	Pincér	Szakács	Élel.m, vegyiáru eladó	Ruház. eladó	Össz.	Keres- kedő	Vendég- lős	Össz.
9.	-	-	-	26	17	43			
11.	15	27	33	-	-	75			
12.	11	16	22	10	6	65			
13.	11	17	16	-	-	44			
14.	-	-	-	-	-	-	19	28	47
összes	37	60	71	10	6	184	19	28	47

A 184 fő nem tartalmazza az előrehozott 9. évfolyam 43 tanuló. nekik nincs tanulószereződésük, csak belső kabineti gyakorlatuk van.

<p>A szakmai gyakorlatban 360 tanuló iskolai tanműhelyben, 48 tanuló tanulószervezővel gazdálkodó cégnél vesz részt a képzésben. 527 szakképzős tanulójukból 374 településekről bejáró, így nem céljuk a tanulószervezős kör bővítése, mivel nem tudnák megoldani az ellenőrzést, felügyeletet. (Valószínűleg vállalkozási tevékenységük miatt is ellenérdekeltek ebben. <i>A szerk.</i>)</p>		
<p>91 főnek van tanulószervezője a lehetséges 126-ból. Döntő többségük a céges – húsipar, tejfeldolgozó – ágazatokban.</p>		
<p>Tanulószervezős diákok jelenleg: élelmiszer és vegyi áru eladó 30 fő, bútorasztalos 21 fő, szakács 39 fő, kőműves 2 fő, géplakatos 5 fő és gépi forgácsoló 17 fő. Az ösztöndíjakra vonatkozó 19 együttműködési megállapodásuk van szállítmányozási ügyintézőkkel is (érettségi utáni képzés).</p>		
<p>A kiemelhető számú – közel 800 – tanulószervező száma is mutatja, itt komolyan veszik ezt, és aktívan működtetik a rendszert.</p>		
<p>Minden szakképzős tanulójuk számára a fenntartó cége köt tanulószervezőt a tanult szakmájukban. Respektálják, ha valaki saját lakóhelyéhez közel lévő munkáltatónál (esetleges későbbi foglalkoztatójánál) szeretné a szakmai gyakorlatát tölteni. Ha a körülmények és a humán felkészültség megfelelő, akkor ehhez hozzájárulnak.</p>		
<p>A tanulószervezős tanulók száma 50-60 között van, a többiek képzését az együttműködési szerződések szerint oldják meg. Ebben a sorban a tej-termékgyártók és a vendéglátós tanulók vannak túlsúlyban.</p>		
<p>Jelenleg nincs tanulószervezős tanulójuk, a gyakorlatokat saját szakoktatóikkal, sokszor vállalkozási tevékenység keretében végzik.</p>		
<p>Az iskola bizonyos értelemben duális képzésszervezést alkalmaz: minden szakma esetében van saját tanműhelyi, tankonyhai oktatásuk, de az összes szakma esetében van szakmai gyakorlat külső gazdálkodó szervezetnél is.</p> <p>Partnereik jellemzően kis – és középvállalkozások, melyek nem akarnak a túlzott adminisztráció miatt tanulószervezőt kötni. E cégekkel együttműködési megállapodás alapján dolgoznak. Jellemzően az első szakképzési évfolyamon 1 napot, a második szakképzési évfolyamon kettőt, a harmadik évfolyamon pedig heti 3 napot töltenek céges szakmai gyakorlaton.</p>		
<p>Minden tanulójuk rendelkezik tanulószervezővel. A tanulószervező alapján kapott juttatások nagyon sokat nyomnak a latba a szegény családok költségvetésében; a késve kifizetett díjak miatt pl. gyakran kölcsönöz az iskola bérletre egyes tanulóknak.</p>		

Eloszlása tanulószervezők száma szerint:

Minden tanulójuk tanulószervezős	2	11%
A tanulók nagy része tanulószervezős	4	22%
Vannak tanulószervezős tanulóik is	10	56%
Nincs tanulószervezős tanulójuk	2	11%

Az iskola álláspontja a tanulószervezésről:

Fontosnak tartják, hogy minden tanulónak legyen	10	56%
A saját tanműhely-kapacitásuk függvényében szorgalmazzák	11	61%
Nem tartják jelenleg szükségesnek vagy megoldhatónak	1	6%

Az iskolák 89%-ában vannak tanulószervezéses tanulók, 33%-ban pedig a tanulók nagy része vagy minden tanuló ebben a formában végzi gyakorlatát. Ez kedvező jel a jövőre nézve, bár egy esetben megjegyzik, hogy a cégek egy része erre nincs felkészülve.

Az kevésbé jó jel, hogy 61% esetében a tanműhely-kapacitás határozza meg a tanulószervezésesek számát, ez arra utal, hogy e téren pontosabb, a tanulók érdekeit előtérbe helyező szabályozásra lenne szükség.

*

Hogyan tudják összehangolni a szakmai elméleti és vállalati gyakorlati képzést?

Válaszok:

A gyakorlati oktatásvezető-helyettes törekszik a szakmai elméleti és vállalati gyakorlati képzés összehangolására, de főleg a kisebb vállalkozásoknál ez alig elérhető, a tanterv helyett a megrendelői igény határozza meg az aktuális tevékenységet. Meg kell jegyezni, hogy a cégek illetékesei és a tanulókkal foglalkozó oktatók se ismerik kellőképpen az érvényes előírásokat, pl. kevesen vezetnek foglalkozási naplót. Viszonylag gyakori a munkanapló tanulók általi vezetése, de ezek megfelelése is változó színvonalú.
A vállalatokkal kötött együttműködési szerződés alapján olyan gyakorlati tanulmányutakon vesznek részt a tanulók, ahol munkát is végeznek, pl. húsüzemben, laboratóriumban, stb. Az egyik az iskolát bemutató anyagban tételesen felsorolják azokat a cégeket, amelyekkel ilyen jellegű kapcsolatuk van.
Vállalati képzőhelyük nincs. Az egyéni képzőhelyekkel a gyakorlati oktatásvezetőn keresztül tartják a kapcsolatot. A képzőhelyek ismerik az elméleti és gyakorlati helyi tantervet, igyekeznek összehangolni azokat, a modul-rendszer szerint dolgoznak. A jegyek bekérésénél akadnak inkább nehézségeik, a két képzés összehangja javítható még ugyan, de nem rossz.
A szakmai elméleti és vállalati gyakorlati képzést nem tudják összehangolni, mert egy üzemben mindig azt kell csinálni, amit éppen megrendeltek, amit a folyamatok megkívánnak, akár ez van a tervekben, akár nem.
A szakmai elméleti és a vállalati gyakorlati képzés náluk jól összehangolható. Az elméleti tanárok jó kapcsolatokat építettek ki a gyakorlati oktatókkal, van olyan tanár is, aki mindkettőben részt vesz, ez elég gyakori az elektrotechnikai és a gépészeti képzés terén. A rendészeti képzésnél viszont a rendőrség gyakorlati oktatói tartják a szakmai órákat.
Náluk az összehangolás elég nehezen megy. A külső képzőhelyek szakembereit évente

kétszer – ősszel és tavasszal – behívják egyeztetésre. Ilyenkor tisztázzák velük a szakmai elvárásokat, a szintvizsgákat, vizsgakövetelményeket, a modul képzés menetét, és átadják nekik az összes tanmenetet. A gyakorlati oktatás vezetők ezen felül ciklikusan (kb. kéthetente) meglátogatják a külső gyakorlati képzőhelyeket.

Az iskola elég rugalmas a képzési programok összeállításában és megvalósításában, így ez nem jelent különösebb problémát.

A gyakorlati oktatásvezető törekszik a szakmai elméleti és vállalati gyakorlati képzés összehangolására, de ez főleg a csoportos képzésnél valósítható meg, a kisebb vállalkozásoknál alig elérhető, a tanterv helyett a megrendelői igény határozza meg az aktuális tevékenységet. A cégek illetékesei és a tanulókkal foglalkozó oktatók nem ismerték kellőképpen az érvényes előírásokat, ezért az iskola tartott számukra tájékoztatást, CD-t kaptak, aki élt vele, tájékozódhatott. A csoportos képzést folytatók jobban aktivizálhatók. A szintvizsga segít az együttműködésben, a haladás értékelésében. Vezetnek foglalkozási naplót, az iskola megveszi és átadja a gyakorlati oktatóknak. Viszonylag gyakori a munkanapló tanulók általi vezetése is, ezek megfelelősége egyre jobb. Megvalósult az e-mail-es jegybeküldés.

A szakmai elméleti és a vállalati gyakorlati képzést összehangolni elég nehéz. Az iskola minden olyan munkaadóval, akinél tanulószerveződéssel van tanítványuk, az együttműködés kezdetén átadja a képzési tematikát a gyakorlóhelynek CD-n és kinyomtatva. Ennél több jogosítványuk nincs. Tapasztalják, hogy alig alkalmazzák ezeket a dokumentációkat a gyakorló helyeken. Emellett a gyakorlati helyek minősége között igen nagy különbségek vannak. Ezek akkreditálásába pedig nincs beleszólása az iskolának. A szakmai vizsgára való eredményes felkészítés érdekében az iskola kéthetente egy nap összevont gyakorlatot szervez a külső gyakorlaton lévő végzős tanulóknak, ahol igyekeznek pótolni a felkészítés hiányosságait.

A szakmai elméleti és a vállalati gyakorlati képzés összehangolatlansága miatt esetükben a duális képzés ellen szól, hogy az építőipari tevékenység erősen idényjellegű. További, az elmúlt években tapasztalható probléma, hogy a partnercégek gyakran egy-egy projektre, beruházásra alapítják, utána megszüntetik, így ezeknél a cégeknél nem oldható meg a tanterv szerinti gyakorlati oktatás. Más cégek szakmai specializációja miatt nem tudnak minden tananyag területén gyakorlatot biztosítani. Ugyanakkor a cégek támogatnák a gyakornoki évvel kapcsolatos elképzeléseket.

Nagyon jó az együttműködésük a cégekkel, a gyakorlati oktatásvezető-helyettesnek kizárólag a kapcsolattartás a feladata. A közös munka eredményeként már az ott dolgozóknak is kértek képzést, továbbképzést az iskolától.

Mivel jogilag a kamara felügyeli a munkahelyi gyakorlati képzéseket, ez a kérdés nincs megnyugtatóan megoldva. A munkahelyekhez nem jut el az iskola képzési programja. Kapcsolatot tartanak a képzőhelyekkel ők is, igyekeznek a hiányosságokat így pótolni, de megnyugtatóbb megoldásra lenne szükség.

A szakmai elméleti és gyakorlati képzés összehangolása csak a vállalatok megrendeléseinek és szakmai profiljának figyelembe vételével, korlátozottan lehetséges, ezt az iskolának a gyakorlati oktatásvezetője kíséri figyelemmel.

Mivel gyakorlatilag szinte minden szakképzős tanulójuk számára a fenntartó cége köt tanulószerveződést, az elmélet és gyakorlat összhangja nagyon ideális koordináció mellett valósul meg.
Szoros az együttműködés, a szakmai igazgató-helyettes szervezi és irányítja azt. A munkahelyek szívesen dolgoznak együtt a szakmai tanárokkal, sőt már többen kérték, hogy ők vezessék a „mesterképzésüket” is.
Az elmélet és gyakorlat összhangját elméleti és gyakorlati oktatóik közvetlenül biztosítják a szakma lehetőségeinek megfelelően. Pl. az építőipari szakmákban figyelembe veszik az elméleti képzés során is az idényjellegét.
A duális képzésnek megfelelően az iskola elég jól kézben tudja tartani a szakképzési folyamatot, különösen az összehangolást fokozottabban igénylő alsóbb évfolyamokon: az alapozás időszakában elsősorban az iskolai tanműhelyekben folyik a szakmai gyakorlat.
A szakmai elméleti és gyakorlati képzés összehangolása a gyakorlati oktatásra szakosodott 2 cégnél megoldott.

Statisztikája:

Az elmélet és gyakorlat jól összehangolt	4	22%
Az iskola igyekszik ebben segíteni, de csak korlátozottan valósítható meg	12	67%
Az összehangolás nem oldható meg	2	11%

Ha ezt a statisztikát összevetjük az előző kettővel, látható a gyakorlati oktatás jelenlegi szabályozásának hibája: Az iskola tanterv szerint végzi az elméleti oktatást, a gazdálkodó szervezeteknél azonban ez csak a gyakorlati oktatásra szerveződött, illetve csoportos oktatást végző cégeknél valósul meg, egyedi képzőhelyeken alig, vagy nem megoldható. 2 iskola nyilatkozik úgy, hogy igyekeznek az elméleti tantervet a gyakorlati lehetőségekhez igazítani, mert belátták, hogy idényjellegű munkák terén csak így lehet az összehangolást biztosítani.

Itt ismét felmerül az a probléma is, hogy míg a tanulószerveződésben az iskola nem szerződő fél, és a gyakorlat ellenőrzését is a kamara végzi, a gyakorlóhely biztosításának kötelezettsége mégis az iskoláé. Ugyancsak probléma, hogy sok cég nem végez munkát az adott szakképesítés teljes tevékenységi területén, viszont részképzésre csak nagy nehézségek árán lehet közreműködő partnereket találni. Ezen a helyzeten segítene, ha a TISZK-ek (esetleg a Munkaerő-fejlesztő és -képző Központok is) a kiegészítő szakképzést („üzemek feletti képzést”) biztosító helyszínekké válnának, mint ahogy ez Németországban és Franciaországban is hasonló szervezetek feladata.

*

Milyen a kapcsolatuk, együttműködésük más szakiskolákkal, miben nyilvánul meg az együttműködés?

Válaszok:

Elkerülhetetlen az együttműködés a TISZK-béli iskolákkal, régebbi keletű és hasznos a hasonló, vagy azonos profilú iskolákkal, pl. a budapesti Sós Borászati Szakiskolával és a Bercsényivel, a nagykőrösi szakképző iskolával.

Az integráció révén szoros kapcsolatba kerültek az FVM-nek a Közép- Magyarországi Régióban működő három másik agrárintézményével. Az integráció nem volt egyszerű. A főigazgató 2009-ben pályázat útján kapta megbízását és korábban egyik intézményben sem tanított. A négy, korábban teljesen önálló iskola közti kapcsolat építése épp ezért könnyebb számára, elfogadták az intézmények. Egyben ellátja a Bercsényi Iskola igazgatói teendőit is. Törekszik az intézmények közti együttműködés építésére, az egymás igényei iránti tolerancia megteremtésére. Szerteágazó munkája révén nagyon elfoglalt, az iskolában működő helyettesek támogatják itteni tevékenységét.

Kiválóak a külföldi szakképző intézményekkel is kapcsolataik. A Leonardo Program keretében építettek ki pl. olyan dániai kapcsolatot, amely 10 hetes gyakorlattal jár, mely után Europass bizonyítványt kapnak a tanulók. (A TISZK kapcsolatban van két ausztriai város, Hollabrunn és Kartnen agráriskoláival is, melyekben kiváló tantervek működnek. Most kötöttek hasonló tartalmú szerződést egy kézdivásárhelyi intézménnyel is.)

A városon belüli iskolákkal jó a kapcsolatuk. Szakmai értelemben is nyitottak egymás felé, de van egy praktikus pont, ahol sajnos egyeztetni kényszerülnek; a fegyelmivel eltávolított gyerekek kölcsönös átvétele ez. Sokszor látogatják egymás műhelyeit, rendezvényeit.

Kényszerű az együttműködés a TISZK-béli iskolákkal, bár nem sok haszon van belőle. Jó volt az SZFP, mert akkor a továbbképzéseken az ország különböző helyein hasonló problémákkal küzdő kollégákkal is tudtak konzultálni, most erre nincs lehetőség.

Külön emberük van a többi intézménnyel történő kapcsolattartásra. Legrendszeresebb a szakmai kapcsolat a helyi (dunaújvárosi) iskolákkal. Kölcsönösen látogatják egymás tanműhelyeit is. A felzárkóztatások esetében a hiányzó általános iskolai végzettség megszerzését, a 7. és 8. osztályok elvégzését a Rosti Pál Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola keretein belül biztosítják. Az intézményközi kapcsolatok jól működnek a felzárkóztató oktatások metodikájának kölcsönös tanulmányozása, ilyen irányú tapasztalatok kicserélése terén is.

A leghatékonyabb együttműködés a nemrég létrejött projekt, amit a TÁMOP hozott létre, ez az úgynevezett Szakmaház. Ez összehozza az összes szakképző iskolát – szakmáik népszerűsítése okán – és bemutatóikon keresztül tájékoztatják az összes általános iskolát az induló szakmákról és a gyerekek esélyeiről e szakmák tanulása esetén.

A három legnagyobb szakképző iskola rendszeresen egyeztet továbbá az indítandó szakmai képzésekről. Ez is rendszeres, és erős szabályozó szerepe van. Az előrehozott szakképzésekre ugyanez vonatkozik. Kísérleti fázisban van, fontos a tapasztalatokat kicserélni. Fegyelmiket követő tanuló áthelyezésekről is egyeztetni szoktak, egyébként nagyszerű sportversenyeket is szerveznek közösen, s ez nagyon népszerű!

Jó szakmai együttműködést ápolnak hasonló szakiskolákkal, TISZK tagokkal, és ki is használják a hálózatosodásban rejlő lehetőségeket (egymástól tanulás, tapasztalatcsere, jó gyakorlatok megismerése).

A kapcsolatok a TISZK-en belül működnek, de nem zökkenőmentesek, az SZFP-s

kapcsolatok is megmaradtak. Kár, hogy felfüggesztették az SZFP 2-t a tervezettnél egy évvel előbb, amikor pedig már eredmények mutatkoztak.

A kereskedelmi és vendéglátóipari iskolák közül jó a kapcsolat épült ki pl. az egri, a gyöngyösi, a szombathelyi, a ceglédi, a dunaújvárosi, a salgótarjáni, a hódmezővásárhelyi, a budapesti Maglódi úti kereskedelmi és vendéglátóipari szakközépiskolákkal. Személyes tapasztalatcseréken és közös szakmai versenyek, bemutatók szervezésével szereztek információkat egymástól.

Komoly szakmai segítséget nyújt a KVISZ-hez való tartozás (Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Iskolák Szövetsége).

Az SZFP működése idején nagyon jó szakmai kapcsolat alakult ki a megyén belüli (Mezőtúr, Jászapáti, Karcag) iskolákkal. E kapcsolatok ápolására akkor időt és pénzt biztosított a program.

2008-tól az integrációval 4 különböző – a szolgáltató, ún. humán szférában tevékenykedő iskola került egy csoportba, azonban mindegyik szakmai profilja más és más. Ezekkel a mostani társintézményekkel az azonos képzési célokon és a hasonló problémákon alapulva, megbízható, mindenképpen támaszt jelentő volt és maradt a kapcsolatuk. Hetente van vezetői értekezlet, ahol megismerik az integrált intézmény és az egyes intézmények problémáit, feladatait. A diákok között elsősorban kulturális és sport rendezvények útján építenek kapcsolatokat. A pedagógusok áttanítással, adott esetben áthelyezéssel kerülnek a csoportba tartozó másik iskolába. Így helyeztek át ebbe az iskolába egy mentálhigiénés pedagógust. Közös rendezvényük a pályaválasztási tájékoztatás, a következő tanév előkészítésére.

Az iskola több nemzetközi kapcsolatot is ápol. Partnerük egy lengyel, egy német és egy szlovák iskola is. Nemcsak protokolláris, hanem a gyakorlatban is működő kapcsolatok ezek. Kölcsönösen végeznek nyári gyakorlatot egyes szakmákban egymás intézményeiben.

Alapvetően együttműködő és kiegyensúlyozott kapcsolatot tartanak a társiskolákkal. Rendszeresen, akár napi szinten is konzultálnak a TISZK tagiskolákkal (más TISZK-ek, pl. a „rivális” Somogy TISZK iskoláival is!). Az SZFP fejlesztések egyik fennmaradt és ápolandó eredményének tekintik ezt a hálózati együttműködést, amelyet erősíteni kívánnak. (Véleményük szerint az SZFP 1-ben ez kevésbé jól valósult meg.)

Valamennyi agrár-TISZK-kel kapcsolatban vannak, ez mind szakmai, mind vezetési-irányítási szinten működik.

Külön kiemelhető, hogy szoros és sikeres külföldi kapcsolataik vannak például osztrák cégekkel, ahova a tanulók nyaranta dolgozni is járnak.

A TISZK-beli szakiskolákkal nagyon jó és sokoldalú az együttműködés. A többi veszprémi iskola közül azokkal van jobb kapcsolat, amelyekkel hasonló szakmák és érdekeltségek miatt nincs érdekütközés.

Az SZFP keretében több hasonló profilú iskolával volt kapcsolatuk, aminek folytatásához újabb pályázati forrásokra van szükség.

Jelenleg a TISZK intézményei közötti kapcsolat is féloldalas, nincs együttműködés a pályaaorientációs tevékenység összehangolása tekintetében, amire nagy szükség lenne, de nincs elégséges együttműködés a vállalati kapcsolattartási tevékenység összehangolása tekintetében sem. A TISZK fejlesztések egyik meghatározó eleme lehetne a képzési kínálat összehangolása és a kompetencia alapú gyakorlati képzés bevezetése.

Biztató, hogy a szlovén kapcsolatok nagyon nagy fejlődési lehetőséget jelentenek, akárcsak az osztrák együttműködés is.
A továbbképzés kapcsán emlegetett iskolákkal, illetve az Egyházi TISZK társiskolaival egyre szorosabb szakmai kapcsolat alakul ki; erre tudatosan is törekednek. A térségben gyakorlatilag nincs „vetélytársuk”, különösen sem a felzárkóztatásra szoruló fiatalok személyét illetően (azaz más szakképző iskola nem „hajt” erre a kihívásra).
Az iskola helye furcsa a városban és a környéken, nem igazán elfogadottak, és nem is tekintik őket partnernek a szakmai munka területén, de ha van „problémás” gyerekük, akkor rögtön együttműködnek abban, hogy az a tanulójuk ide kerüljön. És persze ők föl is veszik őket, mert nem hagyhatnak elkallódni senkit.
A termelőiskola nyitott a kapcsolatokra, beiskolázáshoz és az általános iskolai végzettség megszerzésének lehetőségéhez 8. osztályt nem végzettek számára az általános iskolákkal működik együtt, rendszeresen fogad más szakképző iskolákból, az NSZFI-ből és az illetékes minisztériumokból vendégeket tapasztalatszerésre, a termelőiskolai modell bemutatására. Mintájuk alapján Pécssett is működik már termelőiskola a MIOK fenntartásában. A környező szakiskolákkal és általános iskolákkal a beiskolázandó tanulók kapcsán működnek együtt. Határon átnyúló EU pályázat kapcsán folyamatos az együttműködés a szlovéniai Lendva Két Tanítási Nyelvű Középiskolájával és a Népi Egyetemmel.
Bizonyos fokú elszigeteltség jellemző az iskolára, de kifejezetten a szakképzési vonatkozásban. Ezen csak az enyhít, hogy egyházi fenntartású, országos TISZK tagjai, így elsősorban innen kapnak támogatást munkájukhoz. További fontos partnerükként említették az Öveges iskolát, mint hasonló célcsoporttal foglalkozó intézményt. Az SZFP-re, mint szakmai hálózatot létrehozó lehetőségre tekintettek. Más tekintetben azonban kiválóan minősíthető kapcsolatrendszerük van a térség más érintett szereplőivel (családsegítés, kibocsájtó iskolák, civil és egyházi szervezetek), és ez jelentős hozzáadott értéket képvisel a szülők szemében. Bizonyára ennek is köszönhető az átlagon felüli érdeklődés, túljelentkezés a közvetlen vonzáskörzetnek nem minősülő Budapestről is.
A beszélgetés során úgy tűnt, hogy a hasonló célcsoport megsegítésére működtetett, a fenntartó kezelésében lévő más társiskolák sem szerveződtek eddig szakmai hálózatba. Az állami fenntartású rendszerekkel való tartalmasabb együttműködésnek is ki kellene alakulnia.

Statisztikailag:

Beiskolázáshoz az általános iskolákkal tartanak kapcsolatot	14	78%
TISZK-en belül vannak kapcsolatai	16	89%
Központi fejlesztési program kapcsán vannak kapcsolatai	6	33%
Nemzetközi kapcsolatokat is ápolnak	4	22%

A legtöbb iskolának vannak más iskolákkal kapcsolatai, egyrészt a tanulókat adó általános iskolákkal, másrészt más szakképzőkkel. Ez utóbbinál legjellemzőbbek a TISZK-en belüliek, amelyek nyilván kötelező jellegűek, illetve a központi fejlesztési programok, kiemelten a Szakiskolai Fejlesztési Program keretében létrejöttek. Egyedül az egyik egyházi fenntartású intézmény vezetője panaszkodik elszigeteltségről. Négy iskola határon átnyúló illetve nemzetközi kapcsolatokról is beszámol, ami, mivel pályázati együttműködésben is manifesztálódik, hasznos és örömdetes jelenség.

*

Milyen segítséget kapnak a pedagógiai munkához a pedagógiai intézetektől, az NSZFI-től, az illetékes minisztériumoktól?

Válaszok:

<p>A segítség kevésbé jellemző, de elég gyakran ad munkát a Fővárosi Pedagógiai Intézet és az NSZFI is. Amit valahol valakik kitaláltak, a végrehajtásához igénybe vették az iskolát, így volt ez pl. az SZFP 2-ben is. Egy országos módszertani koordinációban szívesen közreműködnének.</p>
<p>Nagyon jó kapcsolatban vannak a felzárkóztató programok (reintegrációs és a Dobbantó Program) révén az NSZFI-vel. A Vidékfejlesztési Képzési és Szaktanácsadási Intézettel (ASZI utódja) élő kapcsolatuk van mind a tananyagfejlesztőkkel, mind a szakértőkkel és a referensekkel egyaránt. Nagyon hasznosnak bizonyult az előző héten megtartott országos tanácskozás is, melyet a VKSZI szervezett.</p>
<p>Az NSZFI-vel a honlapokon keresztül, tananyag-fejlesztési programok felhasználása során merül ki majdnem a kapcsolatuk, bővítésére lenne szükség. Néha továbbképzésre küldenek 1-2 főt. A pedagógiai intézetekkel (és a minisztériummal) is kevés a kapcsolata az iskolának. Évente csekély egy-két előadást tartanak, kizárólag nevelési ügyekben.</p>
<p>Jelenleg nem kapnak segítséget a központi szervektől, de a fenntartótól, a várostól, a megyétől sem.</p>
<p>Az NSZFI-vel jó a kapcsolatuk. A honlapjukról rendszeresen szednek le elméleti anyagokat. A Pedagógiai Intézet a beiskolázási szakvéleményeket szokta elkészíteni. A minisztériumokkal minimális a kapcsolatuk (pl. pályázatok).</p>
<p>Az NSZFI hasznos információkat ad, előadókat küld, szakképzési fórumokat, kerekasztal beszélgetéseket tart A KÖRPI (Közép-dunántúli Regionális Pedagógiai Intézet): továbbképzéseknél segít A minisztériumok közül kettővel is erős a kapcsolatuk: - Informatikai és Rendészeti Minisztérium – (a különleges, most már csak 10. után induló biztonságtechnikai szerelő szakma kapcsán) - Vidékfejlesztési Minisztérium – (a mezőgazdasági szakmákkal kapcsolatos egyeztetések kapcsán) Itt sok a régi munkatársuk.</p>
<p>Általában jónak mondható a szakmai kapcsolat a felsorolt intézményekkel. Az igazgató úr</p>

<p>aktívan részt vesz szakértőként, fejlesztőként az NSZFI moduláris fejlesztéseiben. Leginkább társiskolákkal vennék fel a kapcsolatot rendszeresebben évente legalább 1 találkozó erejéig, hogy a jó gyakorlatokat bemutatva egymástól tudjanak tanulni. Örülnének, ha a Dobbantóhoz hasonló program indulna a közeljövőben (erről a lehetőségről akkor nem értesültek időben), és ezt országosan valamilyen szervezet irányítaná.</p>
<p>A pedagógiai intézetektől hírleveleket kapnak, a továbbképzések sajnos fizetősek, és inkább közismeretiseknek szól. Az NSZFI hirdet TÁMOP-os, vizsgáztatási továbbképzéseket, honlapjáról is jól lehet tájékozódni. Igényelnék a közvetlenebb segítséget is.</p>
<p>Az NSZFI-től konkrét vizsgaszervezési kérdésekben és a törvények értelmezésének kérdésében kaptak és kapnak támogatást. Szakmai versenyek szervezésében is tartósan közös munka alakult ki az Intézettel. Jól tudtak együttműködni az SZFP-ben is, ezért is sajnálják, hogy a tapasztalataik nem tudnak beépülni a program eredményesebb megvalósításába és más programokba. Kellene ehhez egy koordináló, támogató szervezet. A minisztériumokkal nincs gyakorlati kapcsolatuk, pedig a szakképzésben szerzett tapasztalataikkal konkrét segítséget tudnának adni a szakképzés színvonalának javításához. A pedagógiai intézetek már csak pénzért szolgáltatnak, ezért ritkán kérnek tőlük segítséget.</p>
<p>A kitérő válaszból („hagyjanak dolgozni minket, megoldunk mindent helyben”) arra lehet következtetni, hogy az iskola nem kap kézzel fogható, jól felhasználható segítséget az arra hivatott szakmai szervezetektől, információt a döntéshozóktól. Ugyanakkor kifejezték igényüket arra, hogy ezen szervezetek rendszeresen érdeklődjenek a terepen folyó munka iránt, hogy tapasztalataikat, döntéseik következményét megoszthassák velük. Örülnének, ha megújulna az Magyar Szakképzési Társaság igazgatói fóruma is.</p>
<p>Mióta nincs megyei pedagógiai intézet, azóta ilyen kapcsolatuk nincs, de a VKSZI-vel (agráros intézet), illetve az NSZFI-vel meglévő kapcsolataikra büszkék, és az együttműködést eredményesnek tartják.</p>
<p>Az NSZFI-vel kialakult személyes kapcsolataik vannak a vezetőknek, de kijelenti, hogy a sok váratlan változtatás ezeknek sem használ. A többi említett szervezettel szinte semmilyen kapcsolatuk nincs, a legszükségesebbekre szorítkoznak.</p>
<p>Szakmai kapcsolataik eléggé kiterjedtek, így a Zala Megyei Pedagógiai Intézettel, az OFI-val való kapcsolatokat emelik ki, de intenzív kapcsolatuk van az NSZFI-vel is, és nem csak az SZFP miatt. Jó lenne egy központi módszertani központ.</p>
<p>Segítséget 2001-2003 között az akkori NSZI-től kaptak, melynek keretében felzárkóztató bázisiskolai szerephez is jutottak. Azóta sajnos a kapcsolat kevésbé intenzív. Szükségesnek tartanak a központi kapcsolatépítést és módszertani segítségnyújtást.</p>
<p>A Baranyai Pedagógiai Intézettel és az Eötvös Intézettel van szakmai kapcsolatuk, de ahogy említik, leginkább a katolikus Pedagógiai Intézet a fő partner. Az NSZFI-től sok segítségek kapnak, legyen szó akár vizsgáztatásról, akár programokról, vagy konferenciákról.</p>
<p>Rendszeres kapcsolatot ápoltak az NSZI-vel, NFI-vel, egyesítésük után jelenleg az NSZFI-vel. Az iskola igazgatója folyamatosan lobbizik a minisztériumnál a termelőiskolai modell elterjesztése és fenntarthatósága érdekében. (Bár mindenütt kedvező fogadtatásra talált,</p>

eddig tényleges intézkedést ez ügyben még nem sikerült elérnie.) A pályázatok kapcsán állandó kapcsolatban állnak az OFA-val és az EU-s pályázatok irányító hatóságával. Az együttműködés eredménye, hogy a termelőiskolai modelltől rendszeresen jelennek meg tanulmányok a szaklapokban, szerepelnek híradások a közmédiaokban. Szükségesnek tartanának egy nem projektfinanszírozású módszertani intézményt, amelyik a termelő iskolai programot is terjesztené.

Nagyon őszinte kritikával, kendőzetlenül mondták el, hogy a felsorolt szervezetek egyikétől sem kapnak megfelelő támogatást, pedig ezt különösen az NSZFI-től várnák el. Sem telefonos, sem helpdeskes érdeklődésük során nem tapasztaltak segítőkészséget az Intézet részéről, kivéve a vizsgaközpontot. (!) („A szakértő kollégák hangvétele nagyon sok kívánni valót hagy maga után, jellemző a kimért és lepasszoló stílus.”)

Pedagógiai intézetektől, az NSZFI-től, az illetékes minisztériumoktól eddig szakmai segítséget nem kértek, és nem kaptak.

A központi vagy regionális szervezetekkel való kapcsolatáról:

Jó kapcsolatokat ápolnak, sok segítséget kaptak	14	78%
Nem kaptak segítséget	4	22%
Központi koordinációt, a kapcsolatok kiszélesítését igényelnék	10	56%

Az önkormányzati fenntartású intézmények többsége többféle szervezettel való együttműködéséről számol be, többségében kaptak is valamilyen segítséget, kiemelten legtöbbször az NSZI-t, NSZFI-t említik. Több mint fele iskola ezen túlmenően azonban szükségesnek tartana a jelenleginél aktívabb központi szakmai koordinációt, módszertani központot, amely egyrészt őket támogatná, másrészt saját jó gyakorlataikat terjesztené.

Az interjúkból kiderül, hogy az egyházi fenntartású intézmények tűnnek relatíve elszigeteltnek, egy esetben az NSZFI-vel kapcsolatban konkrét panasz is megfogalmazódott („A szakértő kollégák hangvétele nagyon sok kívánni valót hagy maga után, jellemző a kimért és lepasszoló stílus.”), ezeknek a szakiskoláknak a fokozottabb bevonására, támogatására is szükség lenne.

Az előre hozott szakképzés jellemzői

Folyik-e az iskolában előrehozott szakképzés? Ha igen, milyen szakmákban?

Válaszok:

Folyik az iskolában előrehozott szakképzés a pék szakmában, ahol 9. évfolyamon 2 osztályt indítottak.

Ebben a tanévben még csak felkészülnek az előrehozott szakképzésre a Bercsényi iskolában, 2011 őszén tervezik azt indítani. Jelenleg készülnek hozzá a dokumentumok. (A TISZK-hez tartozó iskolák szakiskolai profiljában valamennyi jelenleg előrehozott szakképzésben oktatható szakképesítés szerepel.)

Tisztában vannak azzal, hogy a tanulók nagyarányú fluktuációjának, a tanulás

<p>sikertelenségnek egyik oka, hogy az általános képzés elnyújtása helyett a tanulóknak szükségük lenne mielőbb találkozni a választott szakmával. Az előrehozott gyakorlati tevékenység révén sokkal több sikerélményhez juthatnak és a tanulmányok befejezéséig nagyobb jártasságot szerezhetnek a szakmában.</p>
<p>Folyik az iskolában előrehozott szakképzés, egy három éves osztály van, géplakatos, szerkezetlakatos szakmaösszetételben, nem volt rá sok jelentkező.</p>
<p>Az iskola – a Sajómenti TISZK-ből egyetlenként (!) kapott engedélyt az előrehozott szakképzési program beindítására, így festő és kőműves szakmákban indult el egy osztály, nagyjából fele-fele arányban a 30 fős osztályból.</p>
<p>Az iskolában előrehozott szakképzés nem folyik.</p>
<p>Folyik az intézményben előrehozott szakképzés villanszerelő, húsipari termékgyártó, és lótarató és tenyésztő szakmákban. Mindkét tagintézményben működnek ilyen csoportok, az Árpádban villanszerelő, a Szt. Istvánban pedig húsipari termékgyártó, lótarató és lótenyésztő szakokon egy-egy osztályban. Utóbbi az országban egyedülálló. Jövőre már van engedélyük hat osztály indítására.</p>
<p>Az előrehozott szakképzésben szakács és pincér képzésre vettek fel egy osztálynyi 30 tanulót.</p>
<p>Folyik az iskolában előrehozott szakképzés női szabó és festő szakmákban, 9. évfolyamon 1 osztályban tanulnak. Ide elsősorban az itteni „hagyományos” 9.-ben bukkantak kerültek.</p>
<p>Az iskolában e tanévtől folyik előrehozott szakképzés. Összesen 43 tanulót vettek fel egy osztályba, ahol élelmiszer és vegyi áru eladókat illetve ruházati eladókat képeznek.</p>
<p>Az előrehozott szakképzésben minden szakmájukra el tudták indítani a képzést, két osztályban van előrehozott szakképzésük 34 fős osztálylétszám mellett. A modularitás lehetőségét kihasználva a szakelméleti közös modulokat az előre hozott szakképzésben és a hagyományos, 10. évfolyamra épülő szakképzésben részt vevőkkel összevontan tudják megszervezni. 7 év alatt, példájuk szerint az előrehozott szakképzés adta lehetőséget kihasználva érettségihez és még egy OKJ-s végzettséghez is juttathatnák tanulóikat. (3 év kőműves + 2 év érettségi+ 1 év építész technikus + 1 év ács végzettség a közös modulok miatt). A második szakma megszerzése ugyan térítésköteles, de a tanulók egyharmada feltehetően visszajönne a rövid képzési időre.</p>
<p>Előre hozott szakképzés az iskolában az alábbi szakmákban folyik:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gazda, - húsipari termékgyártó - pék <p>A tanulók egy osztályban vannak, három csoportra osztva vesznek a szakmai képzésben részt.</p>

<p>Az iskolában folyik előrehozott szakképzés is. A zirci Általános Iskolával együttműködve csinálják az előrehozott szakképzést egy osztályban, gépi forgácsoló és szakács szakmákban. Hetedikes tanulókat fogadnak délutánonként egy éven keresztül. Jövőre a szakács szakma helyett a festő-mázolót képzik majd.</p>
<p>Az iskolában előre egyeztetett módon - fenntartó, TISZK - indult el az előrehozott szakképzés. Hosszas egyeztetés után úgy döntöttek, hogy ács-állványozó, hegesztő és kárpitos szakmákban indítanak képzést. Az osztályba 30 tanulót vettek föl, nagyjából azonos arányban.</p>
<p>Idén még nem vettek fel tanulót az előrehozott szakképzésre (szerintük ismeretlensége miatt jelentkező se lett volna elég), de jövőre indítani fogják a programot. Nem tartják ideálisnak, hogy rögtön 8. osztály után a szakképzésbe lépjenek a diákok, ezért lehetőség szerint 0. évfolyam (lásd: új közoktatási koncepció!) után fogják ajánlani a képzési formát, hogy reális pályaválasztás valósuljon meg. (Jelenleg is szerepel a pedagógiai programjukban jobshadowing-szerű üzemlátogatás a 9-10. osztályokban.)</p>
<p>Nem folyik előrehozott szakképzés az iskolában, bár minden szakmában meghirdették. Sokan jelentkeztek, de sokféle szakmára, így a 3-4-5 fő egy szakmára jelentkezőt nem lehetett egész osztályokba, csoportokba sorolni.</p>
<p>Nem folyik előrehozott szakképzés az iskolában.</p>
<p>Az előrehozott szakképzésben két osztályt indítottak, szerkezetlakatos és kőműves szakmára iskoláztak be. Utóbbi szakma esetében a kiemelt ösztöndíj nagy vonzerő, ennek ellenére van olyan tanuló, aki végül az általa inkább kedvelt másik szakmát választotta.</p>
<p>Nem folyik előrehozott szakképzés az iskolában, nem is tervezik, mert nem értenek vele egyet. Álláspontjuk szerint az egyébként jó képességű tanulók zömének tovább kellene tanulni, és érettségit kellene szerezniük.</p>

Indítottak előre hozott szakképzést	12	67%
Egy osztályt indítottak	9	75%
Két osztályt indítottak	3	25%
Kettőnél több osztályt indítottak	0	0
Egy szakmában indítottak	1	8%
Két szakmában indítottak	7	58%
Három szakmában indítottak	3	25%
Háromnál több szakmában indítottak	0	0
Nem indult előre hozott szakképzés	6	33%

Az iskolák a vizsgált körben óvatosak voltak az előre hozott szakképzés indítása terén, erre csak 2/3 részük vállalkozott, és ezeknek 3/4 részében is csak egy osztály indítására. Kettőnél több osztály sehol sem indult, mint ahogy háromnál több szakmára se vettek fel tanulókat, a jellemző az egy osztály, két szakma.

*

Hogyan hirdették meg, népszerűsítették, toborozták a tanulókat az előre hozott szakképzésre?

Válaszok:

<p>Az iskolában működik beiskolázási munkacsoport, az ebben dolgozó kollégák feladata a következő év teendőinek megtervezése és végrehajtása. A tanulók toborzása többféle módon történik. Egyre hatékonyabb az elektronikus meghirdetés, tájékoztatás, amely mind több általános iskolához jut el. Ezen kívül vannak nyomtatott dokumentumok, szórólapok, tájékoztatók, a szakiskolai kollégák meghívásra az általános iskolákban népszerűsítő osztályfőnöki órákat tartanak, az iskola részt vesz különböző pályaválasztási kiállításokon. Évente meghirdetik az iskolai nyitott kapuk programot, amikor az érdeklődő tanulók és szülők személyesen is megismerkedhetnek az itt folyó munkával.</p>
<p>2011 őszén mindhárom érintett társintézményben be fogják vezetni ezt a képzési formát. Ebben a tanévben a felkészülés munkái folynak, figyelembe véve a 2010-ben a programot másutt indított iskolák tapasztalatait is. A jelentkezők központi felvételit írnak és elbeszélgetésre is sor kerül a kiválasztásuknál.</p>
<p>A tanulókat erre a képzésre a Munkaügyi Központ által szervezett 3 napos pályaválasztási kiállításokon, valamint az általános iskolákat járó, és a szülőket tájékoztató kollégáikon keresztül toborozzák.</p>
<p>A programot csak az általános iskolák körében hirdették meg, de nagy hírverés nem volt.</p>
<p>----</p>
<p>A meghirdetett képzést pályaválasztási kiállításokon népszerűsítették. Külön beiskolázási csoportjuk van, akik járnak Székesfehérvár általános iskoláit. Vidékre is járnak a mezőgazdasági szakmák miatt. Nyílt napokat is rendeztek. Mindennek ellenére úgy látja a vezető, hogy alacsony a tájékoztatás eredményessége, a szülők különösen nehezen tudják értelmezni a megváltozott nevű vagy tartalmú képzéseket, valamint azt se értik, hogy melyik szakképzés miatt, melyik évfolyamon kezdődik.</p>
<p>Az előrehozott szakképzést nem népszerűsítették külön fórumokon, csak a szokásos csatornákon, felvételi tájékoztatón keresztül. A következő tanévben a 2 előrehozott képzési osztály egyikébe kizárólag felzárkóztató évfolyamról szeretnének továbbléptetni, ezt egy óvatos próbálkozásnak szánják részükre (kiváltandó a 9-10. osztályt, ugyanakkor megnyújtott szakképzési időt biztosítva).</p>
<p>A tanulók toborzása többféle módon történik. Egyre hatékonyabb az elektronikus meghirdetés, tájékoztatás, amely mind több általános iskolához jut el. Ezen kívül vannak nyomtatott dokumentumok, szórólapok, tájékoztatók, a szakiskolai kollégák meghívásra az általános iskolákban népszerűsítő osztályfőnöki órákat tartanak, az iskola részt vesz különböző pályaválasztási kiállításokon. Évente meghirdetik az iskolai nyílt napot, idén már nyílt hetet, amikor az érdeklődő tanulók és szülők személyesen is megismerkedhetnek az itt folyó munkával.</p>
<p>Az idei tanév rendkívüli volt az előrehozott képzés indítását illetően, mivel nagyon későn</p>

döntött az önkormányzat ennek a tanulócsoporthoz az indításáról. A hirdetések is csak feltételes lehetőségként jelölték ezt a formát. Amikor tényé vált a tanulócsoporthoz indítása szórólapokon, az iskola honlapján, a helyi Néplapban, a Szolnok TV-ben hirdették meg ennek az oktatási formát. Ezért kisebb volt a jelentkezők közül a választási lehetőségük. Csak az általános iskolai bizonyítványokat vehették figyelembe.

Nem toboroztak előzetesen, de a szokásos pályaválasztási fórumokon helyben (városban) részt vettek. Ezeken a fórumokon a városi általános iskolák mind jelen vannak végzős diákjaikkal. Véleményük szerint a kötelező beiskolázás miatti negatív közvélekedést eloszlatandó PR tevékenységet kell végezniük a rossz híreket keltő felzárkóztató osztályok miatt.

A program megismerésétől kezdve folyamatosan törekedtek az osztály indítására. Minden elérhető általános iskolába eljutottak, szülői és tanulói tájékoztatókat tartottak.

A tanulók toborzása régiós pályaválasztási kiállításon, Zircen rendezett pályaválasztási napon, az összes iskola számára megnyitott helyi nyílt napon, és a környező általános iskolák személyes megkeresése által történt.

A tanulókat egy intenzív információs munka után vették föl ide (szülői értekezlet, tájékoztatók, újsághír stb.).

Nem tartanak külön toborzást, mert a környékbeli, vonzáskörzetbe eső általános iskolából valamint a társ szakiskolákból (!) bőven van jelentkező a hagyományos képzésekre is, és ezt valószínűsítették az előrehozott képzésre is. A toborzást mégis segíti, hogy egy tanárnak a munkakörében is meghatározott feladata, hogy a körzet általános iskoláival élő kapcsolatot tartson fenn, tájékoztasson, igény esetén pályaválasztási szülői értekezleten vegyen részt.

Tudatosan szervezték, toborozták a tanulókat	8	67%
Csak meghirdették, de nem folytattak szervező munkát	4	33%

A vezetők elmondták, hogy nem sok idejük volt a toborzásra, hiszen a törvénymódosítást követően még engedélyeztetni kellett az indítást a fenntartóval, és a nevelőtestülettel is el kellett fogadtatni, ezért csak az iskolák 2/3-a folytatott tudatos szervezést.

*

Hányan jelentkeztek, és szakképesítésenként hány tanulót vettek fel előre hozott szakképzésre?

Válaszok:

Augusztus végén még voltak szabad helyek, a sikeresen javítóvizsgázottak jelentkezését

követően a két osztályba 63 főt vettek fel a pék szakmában előrehozott szakképzésre.
Jelenleg még nincs előrehozott szakképzésük, de a fenntartó az előzetes egyeztetések alapján támogatja az előrehozott szakképzés bevezetését. A TISZK már betérjesztette az alapító okirat módosítására vonatkozó javaslatait.
2010 őszétől egy osztály indult 35 fővel, de engedélyük csak 30-ra volt. Osztálylétszámtúllépést kértek, kaptak, és átirányításokkal be is töltötték. Idén még magasabb bukási százalékot várnak, de jövőre két alternatív osztályt indítanak a Mercedessel kooperálva, ez a gyerekanyag már erősebb lesz. A Mercedes fogja a szűrést elvégezni, a szakembereket nekik képzik majd az iskola. Ezek a szakmák ma még nem OKJ-s szakmák.
Minden jelentkezőt felvettek. Festő és kőműves szakmákban indult el egy osztály, nagyjából fele-fele arányban a 30 fős osztályból.

Villanyszerelő szakmára 27-en jelentkeztek, ennyivel is indult, a lótenyésztő 39 fővel, a húsipari termékgyártó pedig 42 fővel indult.
Az iskolai felvételnél túljelentkezés volt az előrehozott szakképzési osztályokba. A felvehető 30 fő (2 osztály) helyére idén 105 jelentkezést adtak be, ebből reális jelentkezőnek vélnék 70-80 diákot a felvételi rendszer sajátossága, párhuzamossága miatt.
Az előre hozott szakképzésre augusztus végén még voltak szabad helyek, a sikeresen javítóvizsgázottak jelentkezését követően az osztályba 35 főt vettek fel a 2 szakma tanulására.
Élelmiszer és vegyi áru eladónak 72 jelentkezőből 16-ot, ruházati eladónak 74 jelentkezőből 9-et vettek fel, a többi felvett tanuló (18 fő) az iskolában ill. másutt korábban 9-10. évfolyamra járó tanulók közül kerül ki.
A jelentkezők egy részét maguk az osztályfőnökök irányították a 9-10. osztályba jelentkezők közül az előrehozott szakképző osztályokba. Jelenleg 1 hagyományos 9. osztály indítottak 38 fővel (!), továbbá 2 előrehozott szakképző osztályt (kőműves, ács) homogén elosztással.
Minden jelentkezőt fölvettek, az osztályban nincs „saját-gyerek”, azaz mindenki közvetlenül általános iskolából érkezett.
A központi felvételi rendszeren keresztül 7 forgácsoló és 8 szakács jött, majd még az iskola szervezésében 8 forgácsoló, illetve 7 szakács.
34-ből 30 tanulóat vettek föl a 3 szakmára.

2010 szeptemberében olyan sok jelentkezőjük volt, hogy inkább két ilyen osztályt

indítottak, mind fiú tanulókkal 15-20 fős osztálylétszám mellett. Ennél nagyobb létszámot a problémás tanulók gyakorisága miatt nem tartanak kívánatosnak. Jelenleg az összes, előrehozott szakképzésben tanuló diákjuktól csak két fő érkezett közvetlenül a 8. osztály befejezése után, a többiek mind más szakképző iskola 9. évfolyamán bukott tanulók. A tanulók átlagéletkora 16-17 év.

Túljelentkezés volt	5	42%
Tanévkezdéskor még voltak szabad helyek	2	17%
Pont annyian jelentkeztek, ahányat felvettek	2	17%
Nem nyilatkozott erről	3	25%

Látható, hogy az indítók 42%-ában túljelentkezés volt, és ez független volt attól, hogy mennyire szervezték, hirdették az előre hozott szakképzést.

*

Mi volt az előre hozott szakképzésre való felvétel feltétele? Volt-e lakóhelyi, tanulmányi eredményi, tanulás- és munkamotiváltsági, magatartási vagy egyéb szempont, ha volt, hogyan állapították meg azokat?

Válaszok:

A pék szakmára gyakorlatilag minden jelentkezőt felvettek, kivéve azokat, akik az általános iskola 8. évfolyamon félévben 5-6.tárgyból buktak. A központi felvételi után a tanulók felvételi beszélgetésen vettek részt, ahol az általános iskolai ellenőrző beírásainak vizsgálatával igyekeztek kiszűrni a túlságosan deviánsakat.

Az előre hozott szakképzésbe való belépés feltétele a gyerek tanulmányi eredménye volt. Legutóbb nem volt felvételi, de jövőre már iratnak velük.

Nem történt válogatás a tanulók között, de az elvileg kötelező előzetes orvosi vizsgálat se volt feltétel, mert csak október-novemberi időpontokat adtak meg nekik a szakrendelőben, így ha egészségügyi szempontból nem felelne meg valaki, nem tudják, nem látják még a megoldást.

A felvételnek nem volt más feltétele, csak az általános iskolai bizonyítvány. Idén még orvosi alkalmasságit sem kértek, emiatt 2 főt át kellett helyezni másik szakmára, jövőre már orvosi alkalmasságihoz (is) kötik a felvételt.

Nem támasztottak külön követelményeket a felvételnél. (Az azonban sajnos nem derült ki a beszélgetésben, hogy milyen szempont szerint válogattak a túljelentkezők közül.) A felvételhez azért sem adtak meg külön követelményeket, mert a hiányszakmát oktató, 10 km-re lévő szomszédos (tiszaújvárosi) iskola a tanulói ösztöndíjjal amúgy is elszívó hatást gyakorol.

<p>Az előre hozott szakképzésre gyakorlatilag minden jelentkezőt felvettek, a javítóvizsgán 8. osztályos végzettséget szerettek is. A tanulók felvételi beszélgetésen idén nem vettek részt, mondván, hogy úgyis mindenkit fel kellett venni. A korábbi tanévekben volt felvételi beszélgetés, ahol az általános iskolai ellenőrző beírásait is vizsgálták.</p>
<p>2010 őszén idő hiányában már csak az általános iskolai eredmények alapján vették fel az előrehozott szakképző osztályba a tanulókat. A következő tanévben a középiskolai felvételi írásbeli vizsga és a szóbeli meghallgatás alapján döntenek a tanulók felvételéről. Ez utóbbi értékelésében többek között a megjelenésre, stílusra is figyelmet fordítanak, mely különösen fontos pl. a pincér, és a bolti eladó szakmában.</p>
<p>Lakhelyi, tanulmányi eredményi, tanulás- és munkamotiváltsági, magatartási vagy egyéb szempontot az előrehozott szakképzésre történő felvételnél nem érvényesítettek.</p>
<p>Nem szabtak feltételeket, az elvégzett általános iskola volt az egyetlen „feltétel”.</p>
<p>A képzésbe történő belépés feltétele a nyolc általános befejezése volt. A gépi forgácsoló szakma ösztöndíjas, itt nézték a tanulmányi eredményeket is, a szakácsnál nem volt más feltétel.</p>
<p>A szűrés egyetlen szempontja a sokszor bukás volt (akiket nem vettek fel).</p>
<p>----</p>
<p>----</p>
<p>----</p>
<p>Az előrehozott szakképzésbe elsősorban saját iskolájuk évismétlő 9. osztályos tanulóit vették fel, így „nem vesztenek évet”.</p>
<p>----</p>

Az előre hozott szakképzésre felvetteknek milyen volt az átlagos 8. évfolyamos tanulmányi eredménye? Van-e köztük olyan, aki csak javítóvizsgán szerzte meg a 8. osztályos végzettséget?

<p>Az előre hozott szakképzésre felvetteknek az átlagos 8. évfolyamos tanulmányi eredménye rendkívül gyenge, elvélve akad csak köztük jobb tanuló. Volt köztük több olyan, aki csak javítóvizsgán szerzte meg a 8. osztályos végzettséget.</p>
<p>---</p>
<p>A felvettek átlagos tanulmányi eredménye 3 alatti, főleg a 10%-nyi javítóvizsgás miatt. Ezeket a tanulókat az önkormányzat küldte, kötelező beiskolázás keretében.</p>
<p>Az előre hozott szakképzésre felvettek többsége az általános iskolákból jött, jellemző, hogy szinte mindegyik bukott legalább egyszer az általános iskolában, átlaguk alig haladja meg a 2-est.</p>
<p>----</p>

E képzésekre a közepesnél rosszabb átlagú tanulók jöttek. Voltak, akik javítóvizsga után nyertek felvételt.
Az előrehozott szakképzésbe idén beiratkozott tanulók többsége gyenge tanulmányi eredménnyel érkezett, bár volt némi válogatási lehetőségük a túljelentkezés miatt.
Az előre hozott szakképzésre felvetteknek az átlagos 8. évfolyamos tanulmányi eredménye rendkívül gyenge, elvételre sem akad köztük jobb tanuló. Elsősorban saját bukottjaikat vették fel. Volt köztük több olyan, aki csak javítóvizsgán szerezte meg a 8. osztályos végzettséget.
Az előrehozott szakképzésre felvettek között nem volt olyan tanuló, aki a 8. évfolyam végén megbukott volna, de a jelentkezőknek rendkívül alacsony színvonalú a bizonyítványa. Az önkormányzat irányított ide más iskolába fel nem vett, gyenge előképzettségű tanulókat is. Több roma tanuló is bekerült az osztályba, akik jól beilleszkedtek az iskola közösségébe.
A bukott tanulókat korábban szerették volna az előrehozott képzésbe felvenni, de esetükben a motiváltság hiánya legalább akkora gondot jelent, mint a hagyományos 9. osztályból lemorzsolódók körében. Így, ha fel is vesznek bukott tanulókat az előrehozott képzésbe, év közben is áthelyezik a felzárkóztató képzésbe, ha nem teljesít jól, vagy egyéb hiányosságokra is fény derül. (Az felzárkóztató osztályban „vagány” tanulók vannak, „nem ciki” ide jönni. A felvételüket ide kérő tanulók többnyire barátaikkal, volt osztálytársaikkal együtt szeretnék felvételt nyerni.)
Igen gyenge eredményekkel érkeztek, általános iskolai eredményük alig haladja meg a 2-es átlagot.
Voltak olyan tanulók, akik a javítóvizsga után, a pótbeíratáson jelentkeztek, a 30-ból 9 fő.
A tanulmányi eredmények szerint 2-2,2 a fölvettek átlaga, voltak köztük javítóvizsgán átmentek is.

Az előrehozott szakképzésbe saját iskolájuk évisméltó 9. osztályos tanulóit vették fel, akiknek az általános iskolában is sok nehézségük volt a tanulással.

Milyen arányban vannak az előre hozott szakképzésben HH, HHH, SNI, részképesség-hiányos vagy magatartászavaros tanulók?

Erről hivatalos szervtől vagy általános iskolától alig kapnak információt, felvételnél sem kérdezik, így abból szereznek információkat, hogy a tanulók hozzák az igazolásokat a (pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia miatti) felmentések, kedvezmények eléréséhez, az ingyenes étkezés, tankönyvtámogatás miatt. Iskolai szinten 350 tanuló tankönyvtámogatásra jogosult, becslések szerint a tanulók kb. 40 %-a HH-s, HHH-s, SNI-s.

Az előre hozott szakképzésben részt vevő tanulóknak szóbeli információk alapján az 50%-a HH-s, vagy SNI-s, de csak 10%-uknak van bemutatott papírja róla.
Az osztályból 13-an hátrányos helyzetűek (HH), 7-en halmozottan hátrányos helyzetűek (HHH) és van közöttük 3 fő, aki SNI minősítést is kapott.

Az előrehozott szakképzésben a HH-s, HHH-s és SNI-s tanulók aránya 30% körüli. A mezőgazdasági területeken kicsit rosszabb ez az arány.
Az előrehozott szakképzésbe idén beiratkozott tanulók esetében még nincs pontos képük arról, hogy ki milyen adottságokkal érkezett, mert a szülők általában elhallgatják ezt a felvételi időszakában, félve az elutasítástól. (A felzárkóztató képzésben azonban pontosan tudják, hogy a 15 főből 11 tanuló SNI-t igazoló szakértői véleménnyel rendelkezik. Ebből ketten tanulásban akadályozottak, további két tanuló autista, akik mindannyian integráltan együtt haladnak a többiekkel, és a délutáni időszakban fejlesztő pedagógustól támogatást kapnak.)
Erről hivatalos szervtől vagy általános iskolától alig kapnak információt, felvételnél sem kérdezik, így abból szereznek információkat, hogy a tanulók hozzák az igazolásokat a (pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia miatti) felmentések, kedvezmények eléréséhez, az ingyenes étkezés, tankönyvtámogatás miatt. Iskolai szinten a tanulók kb. 50%-a tankönyvtámogatásra jogosult, becslések szerint a tanulók kb. 40 %-a HH-s, HHH-s, SNI-s.
Az iskolában ebből a szempontból együtt tartják nyilván az előrehozott szakképzésre és a 10 hónapos (reintegrációs) szakképzésre felvett tanulókat. Az érintett tanulók száma: 43+16 = 59 fő. Közülük: HH: 18, HHH: 8, SNIa 0, SNIb 0, BTM 3 fő, összesen 29 tanuló.
SNI tanulókat vesznek fel, de fogyatékosként csak hallássérült diákokat. Nem vesznek fel (vagy nem tudnak róla – a szerk.) tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos tanulókat. Jelenleg 107 fő után jár SNI normatívájuk (főként dysgraphia, dyslexia miatt). A hallássérült tanulók általában szobafestőként tanulnak. Utazó gyógypedagógus nyújt támogatást a helyi gyógypedagógiai módszertani központ kirendelt munkatársaként (ez az intézmény is ugyanígy a városi fenntartó kezelésében van).
Az előre hozott szakképzésben HH, HHH, SNI, részképesség-hiányos vagy magatartászavaros tanulók aránya: HH: 8,7 % HHH: 6,45% SNI: 12,9%
Összesen nyolc fő beilleszkedési nehézségekkel küzdő tanuló volt köztük, tehát kevesebb, mint a negyede. Ebből HH-s 7 fő, magatartászavaros 1 fő.
A tanulócsoporthoz 3, 5 és 2 fő a HH-s, a HHH-s és az SNI-s tanulók száma.

<p>Az ide jelentkező roma tanulók aránya a korábbi 50%-ról 90%-ra nőtt. Mint más iskolában, így itt sincs az érintett HH-s, 3H-s tanulóknak igazolásuk a hátrányos helyzetről, mivel ezt az iskola nem kérheti kötelezően, és a családoknak nem fűződik külön érdeke az ügyintézéshez. Így megbízható adataik nincsenek, illetve a hivatalosan nyilvántartottnál jóval nagyobb arányúnak vélik az érintett tanulói kört. Jelzésük szerint a szülők egy része megbélyegzésként éli meg, ha hátrányos helyzetéről jegyzői igazolást kell beszereznie. Javasolják, hogy ezt a procedúrát az iskola intézze: mind az érintettek (a romák is), mind a jegyzői irodák megbíznának a „közvetítésben”.</p> <p>Az iskola SNI-s, ezen belül tanulásban akadályozott/enyhe értelmi fogyatékos tanulókat is fogad. Azok számára, akik nem alkalmasak a szakmatanulásra, a 9-10. osztály elvégzésének lehetősége adott. Pillanatnyilag nem gondolkoznak speciális szakiskolai tagozat indításán a szakképzési évfolyamokon, pedig ez szinte értelemszerűen következne az alsóbb évfolyamokon kialakított gyakorlatból.</p>

Milyen arányban vannak az előre hozott szakképzésben olyan tanulók, akik ebben vagy más szakképző iskolában már jártak 9. évfolyamra? Ilyen esetben mi volt az átvétel feltétele?

<p>Nem jellemző, hogy az előre hozott szakképzésben többen lennének olyan tanulók, akik ebben vagy más szakképző iskolában már jártak 9. évfolyamra. A pék-cukrász tanulóknál fordul elő, de csak 10. évfolyam után kezdődő szakképzésnél.</p>

<p>Két olyan tanuló van ezek között, aki már járt szakképző 9. osztályba. Nem volt az átvételüknek semmi feltétele.</p>
<p>Vannak köztük „saját”, volt 9-es tanulók is, akik az évismétlő bukások után kerültek ide. Más középiskolából senki nem jött.</p>

<p>Két fő volt, aki már járt 9.-be valahová. Ezzel kapcsolatban nem volt feltétele a felvételnek.</p>
<p>Nem vettek fel az előrehozott szakképzésre bukott vagy évismétlésre kötelezett 9. osztályos tanulót sem a saját iskolájukból, sem más iskolákból, és ezt nem is tervezik.</p>
<p>Jellemző, hogy az előre hozott szakképzésben többen vannak olyan tanulók, akik ebben vagy más szakképző iskolában már jártak 9. évfolyamra, főként azok, akik buktak. De olyan is van, aki itt vagy másutt, pl. a gyöngyösi Kolpingban a 9-10.-et elvégezte, és átjött előrehozott szakképzésre, mert kiszámította, hogy így tovább jogsult a családi pótlékra.</p>
<p>A tanulók 42 %-a – ebből és más szakiskolából – a 9., vagy a 10.évfolyam alacsony színvonalú elvégzése után került az osztályba. Olyan fiatalok, akik nem voltak alkalmasak arra, hogy a szakképző évfolyamra lépjenek tovább az igen gyenge tanulmányi eredményük miatt. Ez utóbbi tanulók részére így a szakképesítés megszerzése összesen négy, illetve öt évig tart.</p>

A felvett bukott diákok kb. harmada más szakiskola 9. évfolyamáról került hozzájuk, az évismétlést elkerülendő. Tapasztalatuk szerint minden osztályban kb. 2-3 magatartási zavarral küzdő diák „keseríti meg” a diákok és tanárok közös munkáját. Ha lenne rá lehetőségük, akkor külön osztályba tennék az érintett fiatalokat.
Az előre hozott szakképzésben nincsenek olyan tanulók, akik ebben vagy más szakképző iskolában már jártak 9. évfolyamra.
Olyan tanuló, aki az előző évben a szakképző 9.-ébe járt volna, nem volt közöttük.
A felvettek közt 2 olyan tanuló volt, aki már járt 9.-be ebbe az iskolába.

Az előrehozott szakképzésbe saját iskolájuk évismétlő 9. osztályos tanulóit vették fel.

A felvétel feltételei:

Az előírton kívül nem szabtak belépési feltételt	7	58%
8.-ből javítóvizsgán átmenteket is felvettek	6	50%
9.-ből kibukottakat is felvettek	9	75%
Volt felvételi szelektálás hozott eredmény alapján	4	33%
Volt felvételi is	1	7%
Szelektálás ellenére is rossz eredményűek érkeztek	5	42%
Vannak HH-s, HHH-s és SNI-s tanulók a felvettek közt	12	100%

A válaszok arra utalnak, hogy az előre hozott szakképzésre ugyanolyan rossz tanulmányi eredményű, neveletlen és motiválatlan fiatalokat vettek föl, mint a „hagyományos” 9. évfolyamokra. Az esetek többségében még a 8. osztályos javítóvizsga vagy a 9. osztályból történő kibukás se volt a beiratkozás akadálya. Külön probléma a beiratkozottak közt a HH-s, HHH-s és az SNI-s tanulók nagy száma, amely több esetben még az 50%-ot is meghaladja.

Ez a kimutatás rávilágít az előre hozott szakképzés leggyöngébb pontjára: Ha a szakképző évfolyamokra szelekció nélkül ugyanolyan motiválatlan, nem kellően szocializálódott és rossz tanulmányi eredményű tanulókat vesznek fel, mint amilyeneket korábban a „hagyományos” 9.-be, akkor kódogolva van a rendszerben a szakképzés előre hozásának kudarca. Ezen csak belépési állapotfelmérésen alapuló szelekcióval lehetne segíteni, melynek során megállapítható, hogy kiknek van a szakma tanulása és a munka iránt megfelelő indíttatása. Szakmára tanítani ugyanis bármilyen hátrányos helyzetű fiatal lehet, ha ő maga akarja azt tanulni, és benne dolgozni, de reménytelenek azok, akik csak a tankötelezettség miatt iratkoznak be, de valójában se dolgozni, se tanulni nem akarnak.

*

Kellett-e új (tárgyi és személyi) feltételeket biztosítani az előre hozott szakképzés megindításához?

Válaszok:

Nem kellett új tárgyi és személyi feltételeket biztosítani az előre hozott szakképzés megindításához, minden feltétel adott volt.

Kellettek a képzés beindításához személyi és tárgyi feltételek is. Felvettek egy fő elméleti tanárt és egy fő gyakorlati oktatót. Egy műhelyre is szükség volt a 9.-esek kötelező gyakorlatához.
Nem kellett új tárgyi és személyi feltételeket biztosítani. Az osztályt egy már meglévő – üressé vált teremben helyezték el, semmilyen más – különösebb beruházást, fejlesztést nem csináltak a program indításakor.

Nem kellett (nem is tudtak volna) új tárgyi és személyi feltételeket biztosítani az előrehozott szakképzés beindításához. A régiiek tanítanak a szakmákban.
Az előrehozott szakképzés beindítása sem tárgyi, sem személyi feltételekben nem követelt meg új beruházásokat, új forrásokat.
Nem kellett új tárgyi és személyi feltételeket biztosítani az előre hozott szakképzés megindításához, minden feltétel adott volt.
Mind a személyi, mind a tárgyi feltételek egyaránt biztosítottak az előrehozott szakképző és a szakképzést előkészítő (reintegrációs) osztály működtetéséhez is.
Új (tárgyi és személyi) feltételeket biztosítani az előre hozott szakképzés megindításához nem kellett, minden körülmény adott volt a hagyományos képzésben, csak más oktatásszervezésre volt szükség.
Nem volt szükséges sem az eszköz, sem a teremfeltételeket előteremteni, minden megvolt, ezzel az osztállyal vált teljes kihasználtságúvá az iskola épülete.
Új tárgyi és személyi feltételeket nem kellett biztosítani az előrehozott szakképzés beindításához, minden feltételük meg volt hozzá.
Az újonnan indított kárpitos szakmához új műhelyt alakítottak ki a faipari műhely szomszédságában, és a képzéshez egy friss nyugdíjas mestert vettek föl.

Az előrehozott szakképzés beindítása nem követelte meg új források bevonását; minden infrastrukturális és személyi feltétel adott volt, csak tanulószervezési újratervezést igényelt

a beindítás.

Lényegében minden iskolában adottak voltak a személyi és tárgyi feltételek az előre hozott szakképzés indításához, egyetlen iskolában kellett egy új műhelyt kialakítani.

*

Hogyan viszonyul az iskola fenntartója az előre hozott szakképzéshez? Kötelezte, támogatta vagy eltúrte az indítást?

Válaszok:

Az iskola fenntartója támogatta az előre hozott szakképzés indítását, az igényelt 2 osztályt engedélyezte.
A fenntartó az előzetes egyeztetések alapján támogatja az előrehozott szakképzés bevezetését. A TISZK már betérjesztette az alapító okirat módosítására vonatkozó javaslatát.
A fenntartó inkább jóváhagyta és túrte ezt a képzést, nem volt oda érte.
A fenntartó nem erőltette az előre hozott szakképzés indítását.
A fenntartó egyelőre támogatja ezt a képzést, egyelőre nem kell újabb engedély a csoportok indításához.
Az iskola fenntartója kifejezetten támogatta az előrehozott szakképzés beindítását az iskolavezetés kezdeményezésére.
Az iskola fenntartója támogatta az előre hozott szakképzés indítását, az igényelt osztályt engedélyezte.
A fenntartó önkormányzat „erősen forszírozta” az előrehozott osztály indítását. A következő tanévtől pl. a Szolnoki Szolgáltatási Szakközép- és Szakiskola csoportjához tartozó Ruhaiipari Tagintézményben a tervek szerint ebben a formában tanítanak majd ruhaiipari és élelmiszeripari szakképesítéseket.
Az iskola fenntartója az előre hozott szakképzéshez pozitívan állt, általában is respektálja az igazgató(k) indítványait, szakmai javaslatát – így történt ez most is.
A fenntartó inkább „túrte”, mint támogatta, az előrehozott szakképzést.
Az iskola fenntartója többet várt az előrehozott szakképzés beindításától. Végül is eltúrte azt.
A fenntartó hosszas előzetes egyeztetések alapján támogatta az előrehozott szakképzés bevezetését.

A fenntartó messzemenőig támogatja az új szakképzési típust, és rugalmasan viszonyul az esetleges új tanulásszervezési módokhoz (a finanszírozásban is).
A fenntartó támogatja az előrehozott szakképzést.
A fenntartó támogatja az előrehozott szakképzést, de az iskolára bízta, hogy felvesznek-e olyan tanulót, akik közvetlenül 8. után kezdhetik a szakképzést.
Kifejezetten társadalmi misszióknak tekintik tevékenységüket, így kifejezetten szorgalmazzák az új, működőképes ötletek, tervek megvalósulását. Ennek megfelelően az előrehozott szakképzés beindítását is támogatták az iskolavezetés tanácsára. A fenntartó képviselője egyébként napi rendszerességgel jelen van az iskolában. A fenntartó elkötelezettsége pozitív hatással van a tanárok munkájára is, mert így a szakképzőkben évek óta tapasztalható bizonytalansággal szemben biztos jövőképet, biztonságos foglalkoztatást tudhatnak magukénak. Így a közép- és hosszú távú tervezésekbe is motiváltan lehet bevonni a tanárokat annak ellenére, hogy a minőségi munkavégzésnek nem a kiemelt jutalmazás a döntő elismerési formája.

Ahol előre hozott szakképzést indítottak, ott a fenntartó 75%-ban támogatta, 25%-ban pedig megengedte azt. Feltehetően ők is érzik, hogy a szakiskola jelenlegi működése nem megfelelő, így támogatnak vagy nem legalább is gátolnak olyan kezdeményezéseket, amelyek ezen az állapoton javíthatnak.

*

Hogyan viszonyul az iskola nevelőtestülete az előre hozott szakképzéshez?

A nevelőtestület legtöbb tagja először örült az előre hozott szakképzés indításának, mert ettől a tanulók motiváltságának növekedését remélte, majd amikor az óraterveket megismerte, többen, főként közismereti területen, félni kezdtek az állásvesztéstől.
A tantestület többségének, ezen belül elsősorban a szakmai tanároknak az a véleménye, hogy régen meg kellett volna tenni ezt a lépést az irányító szerveknek. A közismereti tanárok még nem ismerik teljes mélységében azt, hogy mennyiben érinti őket a változás. A most folyó előkészületek során alakul ki majd a feladatok megosztása és az új tantárgyfelosztás. Mindenképp érdeke valamennyi pedagógusnak a tanulók megtartása és a jó szakemberek képzése.
Az előre hozott szakképzésben résztvevő pedagógusok jól állnak hozzá. A közismereti tanárok kételkedve fogadják, mert a tantárgyuk óraszámát veszélyeztetve érzik. Pedig a 9.-ben vannak közismereti tárgyak a NAT-os kompetenciáknak megfelelően.
Az előrehozott szakképzést vegyesen fogadták a kollégák, a szakmai tanárok lelkesedéssel és a régi idők emlegetésével, a közismeretiek pedig kellő óvatossággal, mert tisztában vannak a saját helyzetük jelentős megváltozásával, ha a program mindenre és mindenkire kiterjedne.
A nevelőtestület nem lelkesedett az előre hozott szakképzés lehetőségéért. Az a véleményük, hogy a jelenlegi szakiskolába iratkozó fiatalokat először alkalmassá kell tenni

a tanulásra.
Az iskola nevelőtestülete sajnos elég rosszul viszonyul az előre hozott szakképzéshez. Nehéz feladatnak tartják, a gyakorlati óraszám is kevesebb a közismeret miatt, a dokumentáció vezetése is gondokat okoz időnként. A vezetők is úgy látják, kísérleti év ez, legalábbis a villanyszerelő szakma esetében, amely – szerintük – túl nehéz ezeknek a tanulóknak.
Az iskola nevelőtestülete az előre hozott szakképzéshez támogatóan viszonyul, mert az érettség adó képzésben oktatók közül kevesen érintettek ebben.
A nevelőtestület legtöbb tagja örült az előre hozott szakképzés indításának, mert megnőtt a szakmai tanárok óraszámja. A közismeretiséké egyelőre nem csökkent, de féltő, hogy a jövőben fog. Eddig ezt a problémát a nyugdíjazás megoldotta.
A tantestület összességében pozitívan állt az előrehozott képzéshez. Ebben az évben a késői döntés miatt némi aggodalomra adott okot, hogy nem a hagyományos felvételi eljárás szerint választották ki a tanulókat. Ez a helyzet 2011-ben remélhetőleg változni fog.
Az iskola nevelőtestülete az előre hozott szakképzést alapvetően támogatták. „20 év alatt volt ezer változás” – mondja az agilis és gyakorlatias igazgató, aki szerint a tantestület elfogadja és azonosul az iskolavezetés azon álláspontjával, hogy a „több lábbon állás” mindenkinek érdeke. További megerősítésként hangzik el, hogy a 9-10. évfolyamokon várhatóan feleslegessé váló közismeretet oktató kollégákat csak így fogják tudni legalább részben (vissza) foglalkoztatni.
A kollégák körében volt vita, de mivel jó és alapos volt a program előkészítése, ezért nagyobb feszültségek nem keletkeztek. Természetesen az közismereti tárgyakat tanító tanárok „mozgolódtak”, megértve a változás irányát és eredményét, de mivel a jelenlegi óraszámok mellett inkább túlóra-többlet van, azért még nem súlyos és nehéz a helyzet.
Az iskola nevelőtestülete, bár már fáradt a sok változástól, végül is elfogadta ezt a képzési formát, alkalmazkodott hozzá. A vezető itt fejtette ki azt a véleményét, miszerint egységesebb és kiszámíthatóbb irányításra volna szükség a szakképzés területén.
A tantestület tagjai is tudják, hogy egy általánossá váló hároméves képzési ciklus a közismereti tanárokat meg fogja tizedelni. Akiket ez érinthet, féltik az állásukat.
Terveik szerint közvetlenül a 8. osztály elvégzése után nem fognak tanulókat felvenni előre hozott szakképzésre, inkább a felzárkóztató osztályokból, illetve más iskolák (9. évfolyamán) bukott diákjai közül.
Nagyon fontosnak tartanak a programot, így jövőre – kicsit összefogottabban, mondják – hirdetik meg ezeket, mert az igény és szükség meg van erre a képzési formára is, mondták el. Sokféle módon hirdették, az iskola évkönyvében, külön plakátokon, a helyi médiumokban is, de csak az érdeklődést sikerül fölkelteniük, osztályt nem tudtak indítani.

Egyelőre nem tervezik közvetlenül a 8. osztály elvégzése után tanulók felvételét szakképző évfolyamra, véleményük szerint az általuk preferált célcsoport tagjainak szükséges legalább egy szocializáló előkészítő tanév a szakképzés megkezdése előtt.

A 9-10. évfolyamos képzést a tanári közösség feleslegesnek tartja; ugyanakkor szükségesnek vélnék egy választható 0. évfolyamot az arra rászorulóknak részére. Figyelmeztetnek a korai munkaerőpiacra kerülés veszélyeire is, szerintük 17 éves korban a személyiség éretlensége miatt korai felnőtté válást jelent az előrehozott szakképzés lehetősége. A 18 éves tankötelezettséggel tehát alapvetően egyetértettek, és az 1+3 éves képzést preferálnák.

Az azonban határozott véleményük, hogy a felzárkóztatást már az általános iskolában meg kell kezdeni, korai életkorban. (A helyi önkormányzat által fenntartott általános iskola 1. osztályában gyakran elhangzó mondatot idéznek: „Te úgyis premós leszel”, azaz „a premontrei iskolában végzed”.)

A nevelőtestületek megosztottak az előre hozott szakképzés kérdésében. Abban a többség egyetért, hogy a hagyományos 9-10. évfolyamos képzés eredménytelenségét valahogy orvosolni kell, de nem mindenki gondolja, hogy ha szakképzés folyik ezeken az évfolyamokon, akkor a tanulók teljesítménye jelentősen javulni fog. Vannak, akik alig várták, és üdvözlik ezt a lehetőséget, ez főként a szakmai tanárookra és szakoktatókra jellemző. Mások úgy vélik, azok, akik jelenleg a szakiskolákba jelentkeznek, nem rendelkeznek elegendő általános ismerettel és neveltséggel ahhoz, hogy a szakképző évfolyamokon meg tudják állni a helyüket, ezért szükségesnek tartanak egy előkészítő, felzárkóztató nulladik évfolyamot. A közismereti tárgyakat oktató tanárok ezen kívül óraszámuk csökkenésétől, esetleges feleslegessé válásuktól is tartanak. (Ezen segíthetne az érettségiig elvívó szakiskola.)

*

Mik az első tapasztalatok az előre hozott szakképzésről?

Válaszok:

Az első tapasztalatok az előre hozott szakképzésről arra utalnak, hogy a hagyományos 9. évfolyamos tanulókhoz képest nincs domináns különbség se a motiváció, se az eredményesség szempontjából, de kevés volt eddig az idő ezek megalapozott megállapításához.

Nem mert még tapasztalatokról beszélni a vezető, szerinte rövid idő telt el. De valószínűnek tartja, hogy az osztály tanulói összetétele miatt több lesz a lemorzsolódó, mint várták. Ez főleg az előképzettség hiánya miatt lehet. A neveltségi szintjük is alacsony. Ezeket az általános iskoláknak kéne megoldani.

Eddigi sikerekről, eredményekről nem tudtak beszámolni, de arról igen, hogy itt is főleg a magatartási és „hozzáállási” gondok rontják a munka színvonalát.

Az első megszívlelendő tapasztalat, hogy a villanyszerelő szakmára sokan akarnak jönni, mert kiemelten támogatott, ösztöndíjas szakma. Nem a szakma szeretete motiválja a

<p>jelentkezőket, hanem a várható ösztöndíj. Ez meg is látszik az eredményeken. A mezőgazdasági szakmák esetében ez nem így van, de ott is alacsony a szakmai motiváltság. Nehéz megtanítani e célcsoportnak ezeket a szakmákat.</p>
<p>Egyelőre nem tudnak beszámolni részletes tapasztalatokról.</p>
<p>Az első tapasztalatok az előre hozott szakképzésről arra utalnak, hogy a hagyományos 9. évfolyamos tanulókhöz képest motiváltabbak, igénylik pl. az osztályzást, de kevés volt eddig az idő ezek megalapozott megállapításához.</p>
<p>Az előrehozott szakképzésre felvettek a gyakorlati területen különösen jól teljesítenek, pl. a tanboltban. Az elméleti terhelést nehezebben viselik, mivel többségük igen gyenge előképzettséggel kezdte meg itt a tanulmányait. Az osztályban, illetve a szakmai csoportokban oktató tanároknak és szakoktatóknak a korábbiaktól némileg eltérő, új feladatokat is meg kell oldaniuk.</p>
<p>Még nagyon kevés idő telt el, ezalatt nem láttak számottevő különbséget az előre hozott szakképzésben a hagyományos képzéshez képest.</p>
<p>Vegyes a képe a programnak, de a tanulók is vegyesek. Az viszont már most is látszik, hogy kb. 8-10 olyan gyerek van, akiknek inkább alapvető ismereteket – írás-olvasás-számolás – kellene tanítani, persze még s szakma előtt. Persze, nekik így egyéni foglalkozást kell nyújtani – még jó, hogy vannak fejlesztő pedagógusok – lehet, hogy kellene egyféle – erre irányuló előszűrés...</p>
<p>Túl rövid idő telt el még ahhoz, hogy használható tapasztalatokról tudjanak beszámolni. Eddig javarészt közismereti óráik voltak a tanulóknak.</p>
<p>Az előrehozott szakképzés eddigi (alig három hónap) tapasztalatai vegyes képet mutatnak, a kárpitások elégedettek, a hegesztők pedig nem. Vélhetően a konkrét tanulói összetétel lehet ennek az oka, így most még messzemenő következtetéseket nem vonnak le, a program kiteljesedése után lehet ezt csak korrekten kiértékelni.</p>
<p>---</p>
<p>---</p>
<p>---</p>
<p>Mivel a most induló előrehozott szakképzésbe szinte kivétel nélkül bukott diákokat vettek fel, így reális célokat igyekeztek kitűzni maguk elé vállalásaikban. Az érdeklődés rendkívül erős volt, és előfordult, hogy a gyermek győzte meg a szüleit arról, hogy mégis csak érdemes lenne folytatnia a tanulmányait az új lehetőségeket kínáló évfolyamon. Az újfajta képzést terveik szerint 8 fővel is elindították volna, de a várakozáson felüli érdeklődés miatt végül is feltöltött osztálylétszámmal indították a 2 osztályt. Eddig nem tapasztaltak különösebb problémákat magatartási téren sem. Ennek persze oka lehet az is, hogy a korábbi tapasztalataikból okulva csak kipróbált tanárokat vontak be az új programba.</p>
<p>---</p>

Az iskolák képviselői egyelőre nagyon óvatosan fogalmazznak az előre hozott szakképzés eddigi tapasztalatairól, a többségi vélemény, hogy még nincs itt az ideje az értékelésnek. Vannak azonban, akik már most látják, hogy itt se jobbak az eredmények, mint a korábbi 9. évfolyamokon. Ezzel ellentétes vélemény is van, pl. „Az első tapasztalatok az előre hozott szakképzésről arra utalnak, hogy az ide járók a hagyományos 9. évfolyamos tanulókhöz képest motiváltabbak.”

*

Mik a feltételezései(k) az előre hozott szakképzés várható eredményességéről?

Válaszok:

<p>Az előre hozott szakképzés várható eredményességével kapcsolatban egyelőre nem látszik a 10. évfolyamon induló szakképzéshez képest a különbség, a szakképzésre fordítható idő így se nőtt, főleg a gyakorlati óraszám kevés. Nem tartják szerencsésnek a tankötelezettségi életkor 17 évre történő leszállítását, helyette inkább 3,5 vagy 4 éves szakképzést javasolnának. Így lehetővé válna pl. nulladik szakképző évfolyamon a nem megfelelően szocializált tanulók munkaorientált program keretében történő szakképzésre történő előkészítése is. Viszont vonzóbbá kellene tenni a szakiskolát, hogy többen jelentkezzenek jobb tanulók is.</p>
<p>A tantestület többségének, ezen belül elsősorban a szakmai tanároknak az a véleménye, hogy régen meg kellett volna tenni ezt a lépést.</p>
<p>Feltételezik, hogy később javulni fog a jelenlegi bizonytalan helyzet ebben a képzésben. A jelenlegi 2 éves képzések 3 évesre változnak, és fiatalabb korban alakíthatóbbak a gyerekek. Ha a képzés összes feltétele adott lesz, javulhatnak az eredmények is. A kötelező 9.-es tanműhelyi képzés után 10-11.-ben már munkahelyi kihelyezett képzés lesz, s ha a kamara az engedélyek kiadásánál jól működik, és betölti szerepét, az tovább javíthatja a képzés hatékonyságát. A képzőhelyek színvonala is javulni fog.</p>
<p>Azt jósolják, hogy jelentős részük ki fog esni ebből a képzési programból is. Ezeknek a fiataloknak továbbra is szükségük van felzárkóztatásra. Ezzel együtt a kötelező iskolázás idejét 17. életévre történő leszállító kormányzati szándékkal mindenki egyetért.</p>
<p>---</p>
<p>Nem kifejezetten derülátóak a vezetők. Nehéz és kétséges ebben a szakmaszerkezetben velük eredményeket elérni. A villanyszerelőknél különösen, a magas elméleti szint miatt. A mezőgazdasági szakmák esetében megmaradhat az előre hozott képzés. Szóval, aki alkalmatlan a szakmatanulásra is, azt előbb alkalmassá kell tenni.</p>
<p>Úgy vélik, hogy beválik, és egyre nagyobb népszerűsége fog szert tenni az új képzési forma, így megteszik a szükséges előkészületeket a további létszámbővítéshez.</p>
<p>Az előre hozott szakképzés várható eredményességével kapcsolatban biztató, hogy egyelőre nem látszik lemorzsolódás, jobb a motiváció, bár a tanév első hetében elment néhány tanuló. A tankötelezettségi életkor 17 évre történő leszállításával az iskola jól jár, mert nem kell elhelyeznie a 17 év feletti tanulókat. Sokaknak viszont kellene munkaorientált program keretében szakképzésre történő előkészítés, felzárkóztatás (főként a nem megfelelően</p>

szocializált tanulók számára pl. nulladik szakképző évfolyamon)

Az iskolában oktatott valamennyi szakképesítés szerepel az előrehozott szakképzésbe bevonható képezések körében. Az önkormányzat támogatja, hogy a listán szereplő valamennyi szakképesítést ebben a formában oktassanak.

Az iskola vezetőinek és tanárainak véleménye szerint:

- alacsonyabb általános műveltséggel rendelkező fiatalok kerülnek ki ebből a képzési formából,
- kérdéses, hogy a gyakorlati helyek hogyan fogadják a fiatalabb tanulókat, mennyire jelent számukra „munkaerőt”, vállalják-e a gyakorlati képzésüket.
- Az eredményesség erősen szakmafüggő, pl. a bolti eladó szakképesítésnél pozitív eredmények várhatók. Remélhető, hogy következetes pedagógiai munka révén a bolti eladó szakmában mégis eredményes lesz a képzés, mert a bolti eladó szakképesítés az egyetlen az iskolában oktatott szakképezések között, amelynek a szakmai vizsgája csak szóbeli és gyakorlati feladatot tartalmaz, írásbeli megmértetés, ami a tapasztalatok szerint a legtöbb elégtelen teljesítményt produkálja, nincs.

Az igényesebb szakképesítésre, pl. a séf feladatokra felkészülő szakácstanuló számára továbbra is szükség van a 2+3 éves képzésre, de lehetne esetleg fordítva is, 3+2 év, ahol az utóbbi 2 az érettségiig is elviszi a tanulókat.

Az előre hozott szakképzés várható eredményességéről az a véleményük, hogy elsősorban az érkező tanulók képességeitől függ. Nem gondolják, hogy módszertanilag jelentős változást okozna a hagyományos képzéshez képest.

Ha az iskolai pedagógusokon múlna, ők az 1+3 éves képzési formát preferálnák (0. évf.: pályaorientáció + 3 éves szakképzés).

Minden tény és vágy azt mutatja, hogy jó lesz, mert jónak kell lennie. Talán így a munkát jobban szertő tanulók is többen jelentkeznek. De a jelenlegi szakiskolai népességnek meg kellene adni a lehetőséget továbbra is a felzárkózásra.

A vezető optimista alapvetően az előrehozott szakképzés későbbi eredményességét illetően. Azt várja, hogy a tanulók jobban fognak kötődni a szakmájukhoz. Ebben persze az oktatójuk szerepe is meghatározó, ha nem tudnak ide való, elkötelezett szakembereket fölvenni, az a képzés eredményességébe kerülhet.

2-2,2 a fölvettek általános iskolai átlaga a tanulócsoporthoz, 3, 5 és 2 fő a HH-s, a HHH-s és az SNI-s tanulók száma. És ezekből a gyerekekből kell majd kiváló szakmunkásokat nevelni, képezni, mondja és sóhajt.

Szükségesnek tartanak a jelenleg szakiskolába jelentkezők számára 8. után, a szakképzés megkezdése előtt egy ismeretpótló, szocializáló, felzárkóztató tanév beiktatását. Elsősorban a lemorzsolódás csökkenését várják tőle. Nem gondolják, hogy szakképzési szempontból akkora változást hozna az előre hozott szakképzés.

A tantestület várakozással tekintett a program elé, bár, ahogy mondják „a közismeretisek is tudnak számolni.” Ha a tanulást jobban szerető fiatalok is jönnének ebbe az iskolatípusba, talán az érettségiig is el lehetne vinni a tanulók egy részét, ami a közismereti tanárok gondját is megoldaná.

Feltételezésük szerint az előre hozott szakképzés csak akkor lehet eredményes, ha előzetes szelekció alapján csak olyan tanulókat vesznek oda fel, akik alkalmasak és motiváltak a szakmatanulásra és a munkára. A jelenleg szakiskolába jelentkezők nagy részének azonban szüksége van egy felzárkóztató jellegű, tevékenység és neveléscentrikus szakképzést előkészítő tanévre. Másrészt fontos lenne, hogy motiváltabb és felkészültebb tanulók is jelentkezzenek a szakiskolába, akiket esetleg az érettségiig is el lehet vinni.

Szükségesnek vélnek egy választható 0. évfolyamot az arra rászorulóknak részére. Figyelmeztetnek a korai munkaerőpiacra kerülés veszélyeire is, szerintük 17 éves korban a személyiség éretlensége miatt korai felnőtté válást jelent az előrehozott szakképzés lehetősége. A 18 éves tankötelezettséggel tehát alapvetően egyetértettek, és az 1+3 éves képzést preferálnák esetleg érettségire felkészítő további évfolyamokkal.

Nem értenek egyet az előre hozott szakképzés bevezetésével. A szakiskolába kerülőknek szükségük van a felzárkóztatásra. Álláspontjuk szerint jó képességű tanulók zömének tovább is kellene tanulni, és érettségig kellene szerezniük. Jó lenne, ha ehhez nem kellene iskolát váltaniuk.

A vélemények megoszlása:

Jónak tartják a bevezetését, eredményességet várnak	3	27%
Csak akkor lesz jó, ha jobb képességű tanulók jönnek	5	28%
Szükségesnek tartanak előtte felzárkóztatást	8	44%
Nem értenek vele egyet, nem javít az eredményességen	2	22%

Az előzetes feltételezések, várakozások is vegyesek, egymásnak ellentmondók. Pl. „Azt várják, hogy a tanulók jobban fognak kötődni a szakmájukhoz.” „Az előre hozott szakképzés várható eredményességéről az a véleményük, hogy elsősorban az érkező tanulók képességeitől függ.” „Azt jósolják, hogy jelentős részük ki fog esni ebből a képzési programból is.”

Azonban egyértelműen az aggályos vélemények vannak túlsúlyban, ismételten megfogalmazódik, hogy a jelenlegi populáció nemcsak a közismeret tanulására, de a szakképzésre is alkalmatlan, és ezen egyrészt belső szelektálással, másrészt a szakiskola vonzóbbá tételével kellene változtatni. Előbbit a többség felzárkóztató évfolyam(ok)ra irányításával, utóbbi pl. a szakiskola érettségig adó iskolatípussá változtatásával lehetne megoldani.

A felzárkóztatás helyzete

Milyen felzárkóztató jellegű (2001-es kerettanterv szerinti, Szakiskolai Fejlesztési Program szerinti szakmai előkészítő, Dobbantó előkészítő, stb.) oktatás folyt, folyik az iskolában a 2001-2010 közti időben?

Válaszok:

A felzárkóztató jellegű oktatásba a Szakiskolai Fejlesztési Program keretében 2006-ban kapcsolódtak be, azóta minden tanévben egy SZFP 2 szerinti szakmai előkészítő osztály indult.

<p>2006-tól 2009-ig minden tanévben indult az Szakiskolai Fejlesztési Programban (SZFP) kifejlesztett kerettanterv szerinti oktatás, az un. szakképzést előkészítő (reintegrációs), 10 hónapos csoport kb. 15 tanulóval. Volt olyan tanév, amikor két csoportot is indíthattak volna, de nem volt elég jelentkező, holott a hátrányos helyzetű, az iskolából elmaradó fiatalok száma egyre növekszik. Erre az oktatásra a jelen tanévben csak 3 jelentkező volt, ezért idén nem indult. Jövőre továbbra is lehetőségük van akár két osztály indítására is. 2009 ősze óta szerveznek Dobbantó előkészítő csoportot az iskolában, amelybe elsősorban sajátos nevelési igényű tanulókat iskoláznak be.</p>
<p>A felzárkóztató jellegű oktatás 2006 óta az SZFP 2-es fejlesztési program szerint folyik, két ilyen osztály van (2x12 fő), és van egy pályázat útján nyert „dobbantós” osztály is 12 fővel. Ez utóbbira egyre több igény lenne. Eredetileg az SZFP 1 C-komponensébe léptek be, irányadó, jó színvonalú képzés folyik, a fejlesztésen is gondolkodnak. Egy nyomdaipari szakcsoportos osztályt szeretnének 2012-től indítani, most még nincs helyük rá.</p>
<p>A több éve működtetett felzárkóztató osztály (az SZFP-ben kialakított reintegrációs osztály) ebben a tanévben már nem indult. Helyette semmi más sem indult, ezzel is hozzájárulva a létszámcsökkenéshez. A beszerzett iskolai brosúra (2007-ből való!) még tartalmaz egy 10, illetve 20 hónapos felzárkóztató oktatási programot is, de kollégám erre nemcsak hogy nem emlékezik, hanem határozottan állítja, hogy ilyen program nem indult az utóbbi öt évben az iskolában.</p>
<p>Az iskolában a 2001-es kerettanterv szerinti felzárkóztató képzés folyik. (27§/D pont szerinti C-komponensű képzést szabályozó törvény alapján.)</p>
<p>Tavaly óta van az iskolában felzárkóztató képzés. Megjelenésekor a C-komponenst nem pályázta meg az iskola, a képzés most a 2001-es kerettanterv szerint folyik.</p>
<p>Az iskola évek óta indít felzárkóztató osztályt, a nyíregyházi Bencs iskola által kidolgozott programot használja. Noha nem vettek részt az SZFP-ben, mégis a társiskolák véleménye alapján beválni látták a projektmódszert, így ezt alkalmazzák ők is.</p>
<p>A felzárkóztató jellegű oktatásba a Szakiskolai Fejlesztési Program II. keretében kapcsolódtak be 2006 őszén, azóta minden tanévben egy SZFP szerinti szakmai előkészítő osztály indult. Ebbe az osztályba külső jelentkező 1-2 akad, a többi az iskolán belüli „problémás” gyerek, akik a „hagyományos” osztályban nem feleltek meg.</p>
<p>2006-tól minden tanévben indítottak 10 hónapos szakképzést előkészítő (reintegrációs) csoportot, 12-16 fővel a Szakiskolai Fejlesztési Program szerint. A beiskolázás egyik évben sem okozott problémát. A csoport működésének finanszírozása az SZFP program éveiben nem okozott gondot, ez ebben a tanévben, az SZFP befejezése miatt nem megfelelő.</p>
<p>1992-ben indították az első előkészítő osztályt, azóta folyamatosan van felzárkóztató osztályuk, 2003-ban beléptek az SZFP I-be és most a C komponens szerinti program alapján oktatnak. Idén felvettek csak 6. osztályt végzett tanulókat is, egy osztálynyit, azaz 15 főt. Statisztikájuk szerint 51 fő tanuló vesz részt felzárkóztató oktatásban, ebből 10 fő magántanuló lett iskolakezdés után. Jelenleg kb. 15 fő jár rendszeresen iskolába, ezt az országos aránynál jobbnak vélik (tudnak kriminalizálódott gyerekekről is ebből a körből).</p>

<p>Az iskola az SZPF 2-ben résztvevő intézmény volt, így az ott elkezdett „szakmai előkészítő program”-ot azóta is csinálják. Minden évben elindítanak egy ilyen osztályt.</p>
<p>A felzárkóztató oktatás 2003 óta az SZFP program szerint folyik, két évre léptek be ebbe a programba. 2005 óta évente két csoporttal csinálják a felzárkóztató képzést.</p>
<p>Az iskolában jó ideje a pedagógiai program része a hátrányos helyzetűekkel való foglalkozás. Sőt, az SZFP-ben indított ún. F. osztályt továbbra is működtetik, így ott három szakmára, szakmacsoportra készítik föl a tanulókat (gépészet, faipar, női szabó).</p>
<p>A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása mellett elkötelezett fenntartó kezdettől támogatta a felzárkóztató képzés bevezetését, kiterjesztését. Az 1988-tól induló iskolában 1993-tól HH-s, 3H-s tanulókat is célzottan felvettek. Korábban indítottak 20 hónapos felzárkóztató képzést is, ezt azonban szüneteltetik. A szüneteltetés legfőbb okaként említik, hogy a tantárgyjellegű oktatás nem vált be. Jelenleg csak 10 hónapos szakmai előkészítő évfolyamot indítottak, az SZFP C komponensében megszerzett közvetett tapasztalatok alapján, bár a programban nem vettek részt (!). Jelenleg 2 felzárkóztató osztályt működtetnek. A felvett tanulók mindegyike 8. osztályt nem végzett tanuló, de szándékuk szerint minden lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló felvennének igény esetén.</p>
<p>Mivel az iskola részt vett az SZFP 1-ben, így az ott „tanult” programokat is alkalmazza. Évente 3 (három!) felzárkóztató osztályt indítanak, de van egy ún. 20 hónapos felzárkóztató osztályuk is. Azonban hangsúlyozzák, hogy a tanuló érdeke alapján határozzák meg, hogy hol és hogyan tanuljon tovább, illetve, hogy milyen egyéni segítségre van szüksége.</p>
<p>Iskolai rendszerű felzárkóztató programot nem indítottak, mert a hátrányos helyzetű, 8. osztályos végzettséggel se rendelkező fiatalok számára sokkal rugalmasabb és hatékonyabb képzési formának bizonyult a dán termelőiskolai modell szerinti iskolarendszeren kívüli, mindennapos, nappali rendszerű tanfolyami képzés.</p>
<p>A premontrei, egyházi fenntartású szakiskolában nincs külön felzárkóztató osztály. A hátrányos helyzetű vagy lemorzsolódó tanulókat integráltan oktatják a hagyományos rendszerben (9-10. oszt. + szakképzés).</p>
<p>Az iskolában két éve szűnt meg a felzárkóztató képzés. Az augusztustól alkalmazott igazgató asszony sajnós a korábbi felzárkóztató képzések sikerességéről, beszüntetésének okairól még nem tudott nyilatkozni. A felzárkóztató képzéssel kapcsolatban is elmondta, hogy nem feltétlenül kívánják újra indítani, hanem inkább felnőttoktatásban kívánják az általános iskolai végzettséghez jutást biztosítani. Ez most is működik a fenntartó Dankó utcai telephelyén működő általános iskolában, ahol egy év alatt 2 évfolyamot végeznek el a fiatalok.</p>

E tanévben indítottak a Kt 27.§ (8) szerinti felzárkóztatást	14	78%
Az indított csoportok száma 1	9	64%
Az indított csoportok száma 2	3	21%
Az indított csoportok száma 3	2	15%

Legalább 3 tanévben volt felzárkóztató oktatásuk	16	78%
Korábban indítottak, most azonban nem felzárkóztató oktatást	4	22%
Nem a Kt 27.§ (8) szerinti, de hasonló felzárkóztatást végeznek	4	22%
Sose foglalkoztak felzárkóztatással	0	0

A 18 iskolából e tanévben 14-ben indítottak a Kt 27.§ (8) szerinti, nagyrészt az SZFP program alapján felzárkóztató oktatást, de van 2 olyan iskola is, amelyik a 2001-es kerettantervet használja. A maradék 4 iskola szintén foglalkozik hátrányos helyzetű tanulókkal, de nem ebben a jogszabályi környezetben. Sajnos 4 iskola abbahagyta ezt a tevékenységet, pedig előtte több éven át folytatta azt. Látható, hogy 16 iskola legalább 3 tanéven át foglalkozott a felzárkóztatással, de ezek között vannak olyanok, amelyek felhagytak vele, és olyanok is, amelyek nem a Kt. 27.§ (8) alapján szervezték az oktatást.

A vizsgált iskolák csaknem kétharmada csak egy csoportot indított, és ez országosan is körülbelül hasonló arányban igaz. Háromnál több csoportot egy iskola se vállalt. Ebben a körben nincs olyan intézmény, amely ne foglalkozna a hátrányos helyzetű fiatalok szakképzéséhez juttatásával, de ez a vizsgálatához kiválasztási szempont volt, úgyhogy az országos helyzet ennél sokkal rosszabb, lényegében éppen az a legnagyobb gond, hogy alig akad olyan iskola, amely újonnan kapcsolódna be e munkába, pedig a rászorulóknak még 5%-a se jut hozzá az alig 50 iskolában a felzárkózás lehetőségéhez.

*

Milyenek az iskola tárgyi feltételei a felzárkóztatáshoz és a hátrányos helyzetű tanulók szakképzéséhez (épületek, tantermek, tanműhelyek, külső gyakorlóhelyek, felszerelések, taneszközök, alapanyagok a képzéshez)? Hogyan oldják meg az iskola tárgyi feltételeinek szinten tartását, az eszközök karbantartását? Vannak-e e téren nehézségeik?

Válaszok:

A Szakképzési Fejlesztési Program kapcsán kaptak eszközöket, így az iskola tárgyi feltételei a felzárkóztatáshoz és a hátrányos helyzetű tanulók szakképzéséhez adottak. Az SZFP II keretében egyszemélyes padokat vásároltak. Más, a hagyományostól eltérő berendezések nincsenek, de a dekoráció jellege más.

Ahol gazdaságosabb, ott nem vásárolják, hanem lízingelik az eszközöket, így van pl. a sütőkemencék, fénymásolók és egyes informatikai eszközök esetében. A lízingelt eszközök karbantartása is egyszerűbb, a lízingelő automatikusan tartja karban és javítja a készülékeket. Különösebb nehézségek e téren nincsenek.

Az általános kép azt mutatja, hogy az iskolát teljes egészében fel kellene újítani. Ebben a tanévben itt az aulát alakították ki és a szétszórt kis helyiségek helyett kialakították a nagy tanári szobát, ami azonban pillanatnyilag csak a legszükségesebb berendezéssel van ellátva, de helyet ad a teljes tantestületnek. Elavul a számítógépparkjuk, 3 évnél fiatalabb számítógépeik az összesnek kb. 20%-át teszik ki. Az eszközök elhasználódásának oka a nagyarányú kihasználtságuk. Az eszközökre vigyáznak, ha érdemes, akkor megjavíttatják.

Az SZFP 2 programban kapott az iskola komolyabb fejlesztést (30M Ft), valamint a Dobbantó Programmal (10 M Ft), így a felzárkóztató tevékenységnek tárgyi akadályai nincsenek, ezek a legjobban ellátott területek.

A legnagyobb gond a közüzemi számlák rendezése. Tavaly pl. 2 hetes gázszünet volt az iskolában, amit tavasszal délutánként pótlottak.

<p>Képzésük eszközellátása kitűnő. A karbantartást az egész iskolában nehézkesen, a felzárkóztatót érintő területeken jól meg tudják oldani. Egy éve a város a technikai dolgozókat kiszervezte, az iskola csak tanárokat és gazdaságisokat alkalmaz. Ez a konzorcium végzi az egész városban a karbantartást, takarítást, őrzést.</p>
<p>A termék, a műhelyek, a laborok száma megfelelő, így most „kényelmesen” vannak el az épületekben.</p>
<p>Az iskola tárgyi feltételei a felzárkóztatáshoz megfelelőek. A képzés egy szaktanteremben és egy gyakorlati teremben folyik, itt szerszámok, és a szakmai képzéshez szükséges eszközök találhatóak. Nem szívesen vegyítik őket a szakképzésben résztvevő többi tanulóval a gyakorlaton.</p> <p>Az alapanyag-ellátással nem volt gond, eleinte a C-komponens indulásakor mindent (ceruzától a vonalzóig) az iskola biztosított, most a kerettanterv szerinti oktatás keretein belül a tanulóknak kell hozni mindezt.</p> <p>Az eszközök karbantartása tekintetében iskolai szinten is sok gond akad. Az elektronikus napló és a többi korszerű eszköz sok plusz feladatot ró a számítástechnikai eszközök karbantartóira, kevés ilyen személy van. Ez elsősorban rendszergazdai probléma. Egyéb téren a karbantartás, ha nehezen is, de megoldható.</p>
<p>A gépi eszközök jók, használhatóak. Az igazi probléma az anyagellátás területén van. Csak nagy nehézségek árán tudják szűkösen biztosítani. A fémesek vasat gyűjtenek az előkészületi gyakorlatokhoz vizsga előtt, a ruhások textilhulladékot, amelynek már felhasználatlan maradékából ajándéktárgyakat készítenek.</p> <p>A karbantartáshoz vannak saját embereik, de ez kevés a feladatokhoz. Két fő jut az Árpád intézményre, de a nagy kollégiumot is kell gondozniuk. Itt sajnos mindennaposak a szennyvízelvezetés gondjai. A tagintézményben csak egy állás udvaros, és fél állás gondnok jut a sok elvégzendő feladatra.</p>
<p>Az IPR pályázatoknak köszönhetően e területen 48 M Ft fejlesztési forrás áll rendelkezésükre (nem részletezték a felhasználását).</p>
<p>A Szakképzési Fejlesztési Program kapcsán kaptak eszközöket, így az iskola tárgyi feltételei a felzárkóztatáshoz és a hátrányos helyzetű tanulók szakképzéséhez adottak. Van egy projekt termük, de a berendezés hagyományos, Komoly nehézségeik vannak viszont az egyszerűbb eszközök beszerzése terén is, ez nemcsak anyagi természetű, de túlzott a beszerzések adminisztrációja is.</p>
<p>A felzárkóztató (reintegrációs) csoport helyzete a legjobb az iskolában, az SZFP által biztosított bútorok, laptopok, stb. eszközök a rendelkezésre állnak. – Ezzel kapcsolatban megjegyezte az igazgató, hogy úgy gondolja, az erre a feladatra kapott összegeket is lehetett volna célszerűbben felhasználni, amennyiben meghallgatják a gyakorló szakemberek javaslatait is. Véleménye szerint elég nagy pazarlás folyt a program beszerzései kapcsán. – Mindenesetre most ez teszi lehetővé, hogy az előrehozott szakképző csoport számára is a megfelelő feltételeket teremtsenek. Azonban az eszközök, bútorok meghibásodása esetén nincs a javításra pénz csakúgy, mint a többi eszköz, berendezés javítására és az épület karbantartására sem áll rendelkezésre keret a költségvetésben.</p>
<p>A gazdasági válság bővülést hozott. Az iskola 1988 óta úgynevezett Tanszervízt működtet,</p>

<p>melynek lényege, hogy saját tanműhelyeikkel vállalkozási tevékenységet folytatnak., így a tatarozást, karbantartást is átvállalják a Gamesztől. A vállalkozás nyereségét a fenntartó elvonja, tárgyi feltételrendszerük megfelelő, de nagyfokú az amortizáció. Megújításra az MPA pályázatokon nyílik lehetőség, kb. évi 80 M ft értékben.</p>
<p>Az SZFP-s felzárkóztató, szakmai előkészítő osztálynak külön – jól felszerelt – tanterme van, sőt őket egy külön épületben helyezték el az iskola udvarán, parkjában.</p>
<p>A szakképzés tárgyi feltételei adottak, kielégítőek. Az anyagigényük és eszközigényük viszont több mint amennyinek beszerzésére lehetőségük van. Az anyagokat igyekeznek év elején már lefoglalni, az év végén pedig kiállítást szerveznek a diákok munkáiból. A tanulók büszkék erre, nagy motiváló erő ez. A felzárkóztató képzés ellátásához külön biztosít az állam forrásokat.</p> <p>A karbantartást átmeneti anyagi gondok és az a tény árnyékolja be, hogy kevés az erre alkalmazható ember is.</p>
<p>A felzárkóztató oktatásban részt vevők külön, nekik berendezett teremben tanulnak, ahol minden tanulónak (!) van laptopja, és minden szükséges felszereléssel el vannak látva (fénymásoló, fényképezőgép, digitális tábla stb.) és ha kérnek valamit, akkor azt is előteremtik.</p>
<p>A felzárkóztató képzés korábban egy külvárosi telephelyükön folyt. A Szalézi rend támogatásával 2008-ban jelentős fejlesztést hajtottak végre kb. 500 M Ft értékben, és ennek során a felzárkóztató képzési is a székhelyre került a városvezetés támogatása mellett. A felzárkóztatásban tanulók ezen kívül a projektek költségeihez extra támogatást kapnak a fenntartótól, kb. évi 100e Ft-ot osztályonként. A felzárkóztatók osztályokban 7-7 laptop van, amelyek szabadon rendelkezésre állnak, használják is őket. Konyhasarkot és társalgót is kialakítottak, ez, bár abban nem vesznek részt, a „Dobbantó” Program közvetett hatása.</p>
<p>Az iskolának minden technikai eszköze megvan, két számítógépes terem, digitális táblák, projektorok, hálózat és wifi is van.</p> <p>Egy dologgal elégedetlenek, ez a sulinetes hálózat, így újabbat kellett bérelniük, mert az nem bírja már a széles sávú igényeket.</p>
<p>Pályázati forrásoknak köszönhetően minden szükséges eszközük és felszerelésük megvan a hátrányos helyzetű, többségében cigány tanulók oktatásához, az iskola önépítő jellegűt kihasználva a tanterem és tanműhely ellátottság is egyre jobb.</p>
<p>Mivel az említettek szerint nincs elkülönített felzárkóztató képzés, így az említett finanszírozási megoldások érvényesek az infrastrukturális fejlesztésekre, működtetésre.</p>
<p>Mivel nincs felzárkóztató képzés, a hátrányos helyzetű fiatalok szakképzéséhez pedig minden gyakorlati képzést külső tanműhelyben, partnernél oldanak meg, ez nem jelent iskolai szinten problémát. A CSERTSZAK oktatási cégnél átlagosak a tanműhelyi, gyakorlólhelyi viszonyok, felszereltség.</p>

A nyilatkozatok alapján a hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatásához, szakképzéséhez a tárgyi feltételek mindenütt adottak, még ott is, ahol egyébként az iskola épülete és

eszközparkja felújításra szorul. Ezt a pályázati források, kiemelten a Szakiskolai Fejlesztési Program és a Dobbantó támogatásai tették lehetővé, minkét programban részvételi feltétel is volt a pénzeszközök ilyen irányú felhasználása. Különösen a Dobbantó Programban érzékelhető éles kontraszt a hagyományos és felzárkóztató tanterem felszereltsége között, ez utóbbiban az informatikai eszközök mellett a kulturált életmód elsajátításához szükséges étkezősarok, olvasósarok és egyéb felszerelések is megtalálhatók. Az egyházi iskolákban a feltételek biztosításához a nemzetközi és hazai egyházon keresztüli támogatások is hozzájárultak.

*

Mely tanulócsoporthoz alkalmaznak az iskolában a hagyományostól eltérő oktatási formát (tanterem berendezése, tananyag-feldolgozás módja, teljesítményértékelés módja, oktatók szoros team munkája, mentori segítség az oktatók számára, stb.), ha igen, melyek a hatékony és kevésbé hatékony formák?

Válaszok:

Az iskolában általában hagyományos módszerekkel folyik az oktatás. Ettől eltérő a tananyag-feldolgozás módja a Szakiskolai Fejlesztési Program szerinti oktatásban, ahol sor kerül a projekt módszer alkalmazására is, illetve megvalósul a kisebb csoportos oktatás. Másutt a projekt nem jellemző.

A felzárkóztató csoportok működése során alkalmaztak és alkalmaznak jelenleg is korszerű oktatási módszereket, amelynek elemeit a többi osztályban is felhasználták.

Az SZFP-s reintegrációs csoport a Maglódi úti részlegben működött. Idén jelentkezők hiányában nem indítottak ilyen oktatást. A tapasztalatuk az, hogy amikor a tanulók kikerülnek abból a védettségből, amiben a felzárkóztató évfolyamon részük volt, nehezen állták meg a helyüket a szakképző évfolyamon.

2009 ősze óta szerveznek Dobbantó előkészítő csoportot az iskolában, amelybe elsősorban sajátos nevelési igényű tanulókat iskoláznak be. Ezt a csoportot nem a Maglódi úton, hanem az iskola Róna utcai telephelyén működtetik, így ők még inkább bizonyos fokú védettségben tanulnak, de az iskola közösségétől mintegy el vannak szigetelve. Itt egyéni fejlesztést alkalmaznak. Ennek a tanulók szakképző évfolyamra, vagy a szakiskolai 9. évfolyamra való belépésekor hátrányai lehetnek, mivel nincsenek tapasztalataik a nagyobb tanulói közösségről. (Ezeket az utóbbi információkat nem a főigazgatótól, hanem az oktatási-nevelési igazgatóhelyettől kaptam. Az iskola látogatása során ő kísért az épületben, és ekkor volt módom egyes témákról beszélgetni vele.)

A felzárkóztató képzésben bemeneti kompetenciafejlesztés és projektoktatás folyik. Egy év után tudnak belépni a szakképző évfolyamokba, de a sérült gyerekek közül ide kevesen jutnak el. Hagyományostól eltérő oktatási formák csak a felzárkóztatóban vannak (F1, F2, Dobbantó). A 9-10. évfolyamokon a pályáorientáció (5+6 osztály), szakmai előkészítés és szakmai alapozás (csak 10.) úgynevezett projekt-hetek keretében történik. Minden hónapban egy összefüggő hetet töltenek ott ezek az osztályok.

A felzárkóztatóban mindent projektzárással csinálnak, azt precízen dokumentálják. A rosszul teljesítő gyerekek számára heti 2-3 órában fejlesztést biztosítanak. Ezt fejlesztő pedagógus végzi. A szakmai korrepetálásokat 2,5 alatti átlagnál szakmai tanárok végzik. A mentori segítő rendszert még nem építették ki. A projekt-módszert a diákok számára emészthetőnek és hatékonynak tartja, csak nagyon anyag- és eszköz igényes.

A maga gondjaival és problémáival együtt egyedül az SZFP-ben elindított eltérő programú

tanítási programok működnek az iskolában a hagyományos – elsősorban közismereti - tanítás mellett. De itt is említette a tanulói „hozzaállást”, a füzet és felszerelés-hiányokat, hogy így sehol sem lehet tanítani.

A kollégák egy része folytatja ezeket, azonban nagy része, inkább a „bevált” módszereket alkalmazza.

A hagyományostól eltérő oktatási forma az iskolájukban a modul-rendszerű oktatás és a mentori rendszer is. Ebben részt venni a 2,6 -nál rosszabb átlagú tanulóknak kell. Ez érinti a villanszerelő, a központifűtés- és csőhálózat-szerelő, a hegesztő és a gépi forgácsoló csoportokat.

A géplakatosoknál még működik egy a TISZK által életre hívott mentorképzési modell, amelynek keretét - Az út a szakmához és az érettségihez c.-, az OM által kiírt pályázat ad. De ez a modell nem működik rendesen. A rendszeresen elküldött dokumentáció ellenére utólag visszavonnak finanszírozásra szánt pénzeket különböző címszavakkal, amit a nyilatkozó vezető nem tart tisztességesnek.

Az eltérő oktatási formáknak van eredménye. A tanulókon mérhető a változás.

A hagyományostól eltérő oktatási formák a következők:

- mentori segítségnyújtás –(mindkét intézményben van, nem kizárólag a felzárkóztatóknál van rá szükség),

- fejlesztőpedagógus – (mindkét iskolában 1-1 fő, egyéni fejlesztési terv alapján dolgoznak, heti 22ó),

- csoportbontás – (mind a négy felzárkóztató osztály így tanul, jók a tapasztalatok e téren),

- kooperatív technikák.

- A projektmódszer kísérleti fázisban van, idei tapasztalat, hogy a 9. osztályban ez sokkal nehezebb, a mezőgazdasági szakmákban.

A Szt. Istvánban sok a cigány etnikumú tanuló, az ottani tanárok már a testi épségüket féltik, roma koordinátort is alkalmaznak itt, 3főt, az órai és iskolai rendbontások megakadályozása a dolguk. A Fejér megyei cigányvajda hozta személyesen ide őket.)

A felzárkóztató oktatásban a hagyományos tantárgyi rendszert nem erőltetik. Pl. a tanév kezdetén csak 20-20 perces órákat tartanak, és csak később növelik az időtartamot. Sokkal fontosabbnak tartják, hogy szocializációs jellegű programokat tervezzenek.

A szakképzési évfolyamokra kerülő felzárkóztató diákokkal egyébként vannak gondjaik, „klikkesednek” az új osztályokban. Mivel a felzárkóztató osztályok külön épületben, szegregáltan működnek (hasonlóan, mint Kecskeméten), így az igazgató azt látná jónak, ha a szakképzési évfolyamokon is elkülönítve kerülne sor a szakképzésükre, pl. a tanműhelyek közelében. Ez úgymond „jövőképet” biztosítana számukra, mivel erre a családi háttérből a felzárkóztató oktatásból kikerülve sem lehet számítani.

Az iskolában források híján lassan visszaáll a hagyományos módszerekkel folyó oktatás. Ettől eltérő a Szakiskolai Fejlesztési Program szerinti felzárkóztató oktatásban a tananyag-feldolgozás módja, ahol sor kerül a projekt módszer alkalmazására is, illetve megvalósul a kisebb csoportos oktatás. Másutt projekt már nem jellemző, pedig elterjedt volt a hagyományos osztályokban is. Két projekt-hét maradt meg, ami kiállítással, versennyel zárul, lehet, hogy ez sem lesz fenntartható.

A felzárkóztató (reintegrációs) csoport az, amelyben leginkább alkalmaztak újszerű technikai és pedagógiai megoldásokat. A felzárkóztató csoport megjelenésével, az SZFP működésének

ideje alatt az ott szerzett tapasztalatok alapján pl. más osztályokban is többször alkalmazták a megismert projekt-módszert, ami változatossá tette az oktatást. Jobb volt a tanárok és oktatók team-munkája.

Az elmúlt évek során azonban felismerték a jelenlegi felzárkóztató kerettanterv alkalmazása során bekövetkező problémákat, melyek közül néhány:

- a projekt-módszert túlzottan dominál ebben a munkában,
- a kompetenciaalapú teljesítmény-értékelés elfedi a konkrét tudásbeli hiányosságokat.

A tanulók szívesen vettek részt kooperatív projekt munkában, de itt az egyéni tudásbeli hiányosságok nem derültek ki és nem érzékelték, hogy következetesen tanulniuk kell. Ezeknek köszönhetően a felzárkóztatásból kikerülő tanulók, amikor a más tanulási fegyelmet kívánó szakképző évfolyamra kerültek, nagy számban buktak meg. Ugyanez jellemző a „többségi” 9-10. évfolyamról kikerülőkre is, ahol ugyancsak szívesen alkalmazták a projekt módszert.

Alapvetően a felzárkóztató osztályokban valósul meg, hogy teamben dolgoznak a tanárok, és jellemzően projektoktatás folyik. Más osztályokban a hagyományos oktatási módszerek dominálnak.

Az SZFP-s hagyományokat és az ott elért eredményeket folytatják és építik be a mindennapokba. Mind a természetismereti, mind a társadalomismereti és persze az szakmai előkészítő tantárgyakat ezek segítségével tanítják. Projekt-módszerrel és más alternatív módon, csoportbontásban vezetik a foglalkozásokat az erre felkészített tanárok.

A mentori hálózat mindenhová szükséges, nem csak a felzárkóztatásba. Egyelőre, dec. 31-ig 5 mentor biztosított. A modul rendszer kidolgozatlan, igazából a tanártól függ a hatékonysága, projektoros technikai támogatottság is kell hozzá.

Leginkább a hagyományos módszerek dominálnak, az új, korszerű módszereket, a csoportbontást, a projektmódszert és más eltérő, alternatív megoldásokat elsősorban a felzárkóztatásban alkalmazzák, amit az iskolavezetés feltétlenül támogat. Az eltérő programú órák továbbra is megvannak az SZFP jóvoltából.

A használt módszerek között újra és újra említik a projektmódszert, a nem tantárgy-, hanem inkább modulszerű tanítást, az évkezdő közös gólyatáborokat, a szöveges értékelést.

Szinte minden osztályban és csoportban alkalmaznak eltérő oktatási, képzési módszereket, de megemlítik, hogy, több laptopra lenne szükségük.

A hagyományostól eltérő oktatási forma az iskolájukban minden képzésükre jellemző, a helyi programban pl. deklarált a hátrányos helyzetű fiatalok beilleszkedésének terve, a munkavégzéshez szoktatás terve. Minden tanulót egyéni fejlesztési terv alapján, kis csoportban készítenek fel, foglalkoznak a tanulók szociális ellátásával és munkaerő-piaci elhelyezésével is.

Az iskola helyi programja szerint a 9-10-es tanulók 10-12 fős csoportokban vesznek részt a felnőtté válás támogatását célzó csoportos foglalkozásokon (projektek kézi műhelyekben; felzárkóztatás természettudományos tantárgyakból; gazdasági alapismeretek; mentálhigiénés és kommunikációs tréning). Ezeket a foglalkozásokat a pályaaorientációs és szakmai alapozó és előkészítő órák terhére dolgozták ki hosszás kísérletezés után. A rendszert készek

rugalmasan változtatni az igények szerint akár minden évben.

További iskolán kívüli, de a küldetésüktől elválaszthatatlan elemnek tartják a rendszeres családlátogatást, családterápiát. Erre a fenntartó Rend is elkötelezett, és a romák között is sikeres a jelenlétük („bennünket várnak: tudják, hogy szeretjük őket”). Így kifejezetten toborzási céllal járják a mányi, bicskei cigánytelepeket. A családlátogatás minden osztályfőnök munkaköri kötelessége, és további 2 rátermett, felkészült kolléga kiemelt, teljes munkaidős feladata is.

Az egyéni felkészítést, bánásmódot a szakiskolai oktatás szemléletében alapvetésnek tartják. Ennek megfelelően a fenntartó rugalmasan felhasználható órakeretet is biztosít a felzárkóztatásra, egyéni törődésre (pl. vizsgák előtti időszakban kiemelten).

A 9. osztályos szakmai előkészítőkön forgó rendszerben minden tanuló minden oktatott szakma tágabb szakterületével megismerkedik, így ez a „tantárgy” pályaaorientációs célokat is szolgál. A 10. osztályban kötelező szakmacsoportra szakosodni, de ekkor is van lehetőség még a rugalmas váltásra. A végleges szakmaválasztásra a 11. évfolyamon, november 30-ig van lehetőség. 12. évfolyamról már csak újrakezdéssel lehet szakmát váltani.

A szakképzési osztályokra (is) igaz a korábban már említett kis létszám, osztályonként max. 15 fő. Noha az iskolának 2 évvel korábbról nagyon komoly terve született a hátrányos helyzet kezelésére, a megvalósulásról a beszélgetésben nem sok szó esett. Ennek oka lehet, hogy a vezetőváltás csak nemrégiben történt meg. Korszerű módszerekről, team-ben való tanári együttműködésről nem tett említést az igazgató asszony.

Statisztikailag:

Az iskolában a hagyományos módszerek jellemzők	8	44%
Idő és pénz sincs speciális módszerekre	4	22%
Speciális módszereket a felzárkóztatásban alkalmaznak	18	100%
Kis csoportos az oktatás van a felzárkóztatásban	18	100%
Egyéni fejlesztés van a felzárkóztatásban	3	27%
A projektmódszert alkalmazzák a felzárkóztatásban	10	56%
Az oktatók teamben működnek a felzárkóztatásban	3	17%
Mentori támogatást kapnak a felzárkóztatáshoz	4	22%
Kompetenciafejlesztés folyik a felzárkóztatásban	4	22%
Nem derül ki, hogy mik a speciális módszereik	2	11%

A hagyományostól eltérő oktatási formák az iskolák 44%-ában csak a felzárkóztató jellegű oktatásra jellemzők, 56%-ában azonban a többi osztályban is megpróbálják időnként alkalmazni azokat. Sajnos több helyen elhangzott, hogy a jelenlegi finanszírozottság nem teszi lehetővé a költségigényes módszerek alkalmazását. A leggyakrabban emlegetett módszer a projektoktatás, amely a Szakiskolai Fejlesztési Program eredményeként terjedt el.

*

Hogyan viszonyulnak a tanárok, szakoktatók a hagyományostól eltérő oktatási formákhoz, módszerekhez? Könnyű-e ezekre vállalkozókat találni?

Válaszok:

A felzárkóztatást évek óta ugyanazok végzik, ők szívesen csinálják, viszont senki nem irigyli őket. A tantestületben van ellenséges, elfogadó és az ott megismert módszereket alkalmazni akaró magatartás is. A felzárkóztatáshoz a kollégák kiválasztásánál a magas toleranciaszint

fontos szempont volt, ezt sikerült az érintett kollégáknak teljesíteni. Maga a leköszönő igazgatóhelyettes is tartott foglalkozásokat a felzárkóztató oktatásban, az elért eredményt megfelelőnek tartja.

A hagyományostól eltérő módszerek alkalmazása sok munkával, a pedagógus tevékenység megújításával jár, ami nem könnyű feladat. Az előző kérdésben érintettem, hogy a megítélése nem egyértelműen pozitív, leginkább az ebben dolgozók jutnak pozitív élményekhez. Hosszabb idő kell, a módszerek teljes kimunkálására, a további haladásban mutatkozó hiányosságok megelőzésére, kiküszöbölésére, amíg ennek a témának az egész tantestület körében pozitív lesz a megítélése.

Eleinte volt ellenállás a tanári kar részéről, de akik már csinálják, azt lelkesen és teljes odaadással teszik. Náluk mára kialakult az a team, amelyik ezeket a feladatokat szívesen és szakértelemmel végzi. Nagyon hatékony eszköz a szeretet, és ezek a tanárok szeretettel végzik ezt a nem könnyű munkát.

A kollégák egy része bevezette ezeket, a többség azonban inkább a „bevált” módszereket alkalmazza. A jelenlegi helyzetben nehéz a munka- és eszközigényes oktatási formákhoz, módszerekhez jelentkezőket találni, véleményük szerint ez idő és pénz hiányában nem megoldható.

Sajnos az állandóan változó törvények és szabályozók miatt nehéz jól viszonyulniuk a tanároknak ezekhez az oktatási formákhoz. Követhetetlenek a változások. Káoszt lát a rendelkezések terén, az utóbbi öt évben mindig át kellett dolgozniuk valamit, ami sok nehézséget szül önmagában is (NAT-tól a modulrendszerig). A viszonyulás ezért az új módszerekhez rossz, jogosan türelmetlenek a kollégák. Nagy bajnak tartják azt is, hogy az összes változtatás a nyári szünetben történik meg. Rövidek a határidők, és hiányolják a tapasztalatok által kiforrott ötleteket. A modulrendszerrel az a véleményük, hogy azt nem lehet ennyire előkészítetlenül az iskolarendszerbe behozni, mert felborítja a tanár arányos munkavégzésének lehetőségét. De van haszna is, az innovatív és bevállalós kollégák próbálkoznak az új módszerekhez alkalmazkodni.

Az SZFP 2-ben már egy 30 fős tanárcsoport részt vett, jó a viszonyulásuk hozzá, nem újdonság nekik. Csak a túlterheltség miatt panaszkodnak, ezek az oktatási formák rengeteg időt vesznek el. A projektmódszert megtartották ugyan, de egyre nehezebb rá vállalkozót találni. Idén már elmaradt a projekt hét, a pedagógusok között is ritkult az együttműködés e téren.

A felzárkóztató osztályokban dolgozók 4 éve team-ben dolgoznak (2 osztályfőnök, + kb. 4 szaktanár). A feladatot azonban kezdetben nem önként vállalták.

Akik a felzárkóztatást évek óta végzik, szívesen és jól csinálják. Viszont az óraszám hiánya miatt becsöppent kollégák már kevésbé jók. A tantestületben, főként a szakközepesek nehezen fogadják el, hivatkozással az érettségi követelményekre.

A módszertani váltás minden időben elég nagy próbatétel a pedagógusoknak, különösen a hosszú ideje tanítóknak, akiknek az idegenkedését is le kell küzdeni. Amikor valamelyik új módszer eredménye nem megfelelő, az tovább erősíti az idegenkedést, még inkább eltávolítja ezeket a kollégákat az új módszerektől. (pl. a projektmódszer vagy a kooperatív tanulás

erőltetett, minden területen való alkalmazása)

A nagyobb gyakorlat és e módszerek differenciált alkalmazása hozhat csak eredményt, ami hosszú folyamat. Ezért is sajnálatos az SZFP befejezése ahelyett, hogy az eltelt évek munkája során szerzett gyakorlati tapasztalatokat figyelembe véve alakították volna azt át.

A pedagógusok nem vállalják önként a felzárkóztatással kapcsolatos feladatokat, így az igazgató jelöli ki ezt a feladatot számukra. Önkritikusan elismerik, hogy az idősebb kollégákat nehéz bevonni a projektoktatásba, bár szakmai szempontból nagyon jól felkészült szakemberként oktatják a szakmákat. Ennek ellenére állandó teammel dolgoznak, amelyben 23 férfi és 12 nő van. Azonban van olyan cigány óraadó oktatójuk is, aki szívesen és sikeresen vállalja ezekkel a tanulókkal a munkát.

Az SZFP során sokan jártak felkészítő továbbképzésekre, így nem volt újdonság az ilyen módon történő képzés, tanítás. Érdekes, hogy – itt is – inkább a középkorosztály tanulta meg a „másságot” és kevésbé a fiatalok, a kezdők (mintha ilyen az egyetemeken, főiskolákon nem is tanítanának).

A hagyományostól eltérő oktatási formákhoz nem könnyű vállalkozó tanárokat találni, de akik benne dolgoznak, megpróbálnak alkalmazkodni hozzá. A legtöbb tanfolyamot a konfliktuskezelésből szervezik, erre nagy igény van, jelenleg négy fő jár ilyenre. Szerveznek kooperatív tanulásra tanfolyamot, nyolc fő vesz részt rajta, SNI-sek nevelésével hét fő foglalkozik továbbképzés keretén belül, a kollégákat érdeklik ezek a tanfolyamok, s ha az előadók is jók, szívesen járnak rájuk, időt áldoznak erre. További résztvevők: kompetenciafejlesztési technikák, 2 fő, kommunikáció alapjai: 3fő.

Érdekes módon a fiatal kollégák hajlanak a hagyományos módszerekre – hiába az egyetemi képzés nem igen változik – és a középkorosztály veszi át az új, korszerű módszereket, a csoportbontást, a projektmódszert és más eltérő, alternatív megoldásokat.

A felzárkóztató osztályokban való tanításra önkéntes alapon, jelentkezéssel lehet vállalkozni. A tapasztalatok szerint itt kevésbé fontos a szakmai végzettség; gyakorlatuk szerint a kollégiumi nevelők, közismereti tárgyat tanítók is jól beválnak ebben a munkakörben. A felzárkóztató oktatásban részt vevő kollégák egy éve már team-ben dolgoznak, ennek előnyeit felismerték és alkalmazzák (pl. kiegészítő megelőzése, esetmegbeszélés), és ki akarják terjeszteni a módszert az iskola többi szegmensére is (!).

A tanárok, szakoktatók a hagyományostól eltérő oktatási formákat, módszereket gyakran és sok területen alkalmazzák. A külföldi tapasztalatcserék eredményei is ezt erősítik.

Korábban az iskola vett fel 8. osztály nem végzett tanulókat, akiket egy lelkes fiatal tanárnő vezetett osztályfőnökként szülői szabadságáig, pótlása nem volt könnyű az elkötelezett gárdából sem. Ő azonban „emberfeletti” munkát végzett pályakezdőként (!), és az eredmények mégis lesújtóak voltak. A 40-es induló létszámból végül csak 2 tanuló jutott el a sikeres szakmai vizsgáig, a többiek lemaradását „képtelenség” volt behozni. A tapasztalatok alapján ezt a működési formát (nagy létszám, módszertani támogatás nélkül) „kudarca ítéltnek” aposztrofálták, így a további indítás lehetőségével akkor sem éltek, amikor a TISZK-ükben 300 M Ft-os támogatás mellett folytathatták volna kifejezetten a túlkoros, problémás tanulók szegregált képését.

A gyakran és szívesen alkalmazott projektmódszerrel kapcsolatban az a tapasztalatuk, hogy

az csak rövid időszakokkal (1-2 nap, maximum 1 hét) működik jól; a heteken keresztül húzódó projektekhez nincs elegendő kitartása a diákoknak.

A pedagógusok többsége elkötelezett, de ez önmagában nem pótolja a szakirányú korszerű tudást, működőképes gyakorlatot.

A tanárok között foglalkoztatnak fejlesztő pedagógust, és óraadó gyógypedagógust is. A felvétel után minden új tanulójuk részt vesz év elején az ún. DIFER szűrésben, amely az esetleges lemaradást, tanulási nehézségeket, akadályokat igyekszik idejekorán kiszűrni.

A tanárok, szakoktatók a hagyományostól eltérő oktatási formákhoz viszonyulása:

A felzárkóztató oktatásban dolgozók többsége elkötelezett	18	100%
A többi pedagógus inkább a hagyományos módszerekhez ragaszkodik	11	56%
Több pedagógus megkérdőjelezi a hatékonyságukat	4	22%
Nehéz rá vállalkozókat találni	10	56%
A fiatalok kevésbé vállalkoznak rá	2	11%
Az idősebbeket nehéz rábeszélni	3	17%

A kimutatásból jól kivehető, hogy az új, korszerű módszerek bevezetése és elterjesztése a pedagógusok egy részének ellenállása miatt se könnyű. Bár a felzárkóztatásban dolgozók többsége mindenütt elkötelezett, nehéz rá vállalkozókat találni, és a pedagógusok csaknem negyede azt gondolja, hogy ez nem „igazi” oktatás, a „pátyolgatás” nem segít a fiatalokon, akik a védett környezetből kikerülve továbbra se lesznek alkalmasak szakképzés megszerzésére és minőségi munka végzésére. Úgy tűnik, hogy a középkorosztály a leginkább innovatív, az időseknél érthető az idegenkedés, az azonban elgondolkodtató, hogy a fiatalok is kevésbé vállalkoznak rá, inkább a hagyományos módszerekhez vonzódnak. Ez egyértelmű kritika a pedagógusképzést végző felsőoktatási intézmények felé, illetve felveti a továbbképzések szükségességét is.

*

Szükségesnek tartanának-e több és speciálisabb felkészítést felzárkóztatásban és szakképzésben részt vevő tanáraik számára, ha igen milyen területeken?

Válaszok:

A szükséges továbbképzési kínálat rendelkezésre áll, de a részvétel finanszírozása a továbbképzési keret megszűnésével csak fejlesztési programok keretében oldható meg. Így volt ez az SZFP 2-ben, most pedig TÁMOP program indul januártól a TISZK-en keresztül, ahol a konfliktuskezelés lesz a továbbképzési kiemelt téma (erre 2 program is lesz), jó pszichológus előadót is találtak a téma feldolgozásához.

A felzárkóztatásban működő kollégáknak kb. féléves felkészítésük volt, amit jónak ítélnék meg. A Dobbantó Programban továbbra is élő kapcsolat van a résztvevők között a mentorok segítségével és általában is sok információhoz jutnak menet közben. A programot

<p>megvalósító iskolák egymással is kapcsolatban vannak.</p> <p>A főigazgató tart attól, hogy néhány év alatt elég nagy szakadás lesz a szakképzésen belül is az un. elit intézmények és a nagy integrált intézmények között, melyeket nem a speciálisabb felkészítéssel lehet megoldani.</p>
<p>Tanáraik rendszeresen részt vesznek a továbbképzéseken. A felzárkóztatásban, azaz F1,F2 és D-ban lévőkre ez állandóan jellemző. Többségüknek nevelési téren és a kudarcok feldolgozása érdekében lenne igénye még továbbképzésre.</p>
<p>Elvileg szükségesnek tartanának a felzárkóztatásban és szakképzésben részt vevő tanáraik számára mind szakmai, mind módszertani területen több, és speciálisabb felkészítést, azonban egyelőre erre most nincs se kedv, se lehetőség.</p>
<p>Szükségesnek tartanának még több speciális felkészítést a tanárok számára, elsősorban a deviancia elviselése és feldolgozása terén, a nehezen nevelhető tanulókkal kapcsolatosan, de ha lenne is rá lehetőség, finanszírozása jelenleg megoldhatatlan lenne. A kiégés elleni lelki tréningre lenne szükségük a tanároknak, és ezt nem kellene csupán a felzárkóztató képzésre korlátozni, mert a többi osztályokban is hasonlóak a problémák.</p> <p>Nincs pszichológusuk és fejlesztő pedagógusuk. Csak két félállásnyi alkalmazási lehetőségük van segítő tanár számára, 1200 tanulóra, ami csak látszatlehetőség.</p>
<p>Speciális továbbképzésre a felzárkóztatásban tanítóknál van elsősorban szükség. A stressz- és a konfliktus tűrés területein égető szükség van rá, a kollegák hamar kiégnek. Keresnek ilyen – a különféle problémás élethelyzetekre is választ adó – továbbképzéseket (pl. KÖRPI).</p> <p>Szakmai továbbképzés sok van, részt is vesznek rajta szép számmal a kollegáik.</p>
<p>Szükségesnek tartják. Kollégáik eljutottak az IPR képzéseire, ahol megtanulták a kooperációs technikákat, a differenciálás alapjait, megismerkedtek a projektmódszerrel. Az IPR képzéseken tanultakat adaptálják a felzárkóztató oktatásban.</p>
<p>A szükséges továbbképzési kínálat nem is áll rendelkezésre, de a részvétel finanszírozása is megoldatlan, az SZFP megszűnésével csak újabb fejlesztési programok keretében lenne megvalósítható. Kivétel, hogy TÁMOP program indul januártól a TISZK-en keresztül, ahol a lemorzsolódás lesz a továbbképzési kiemelt téma.</p>
<p>A további felkészítéssel kapcsolatban véleményük az, hogy nem több, hanem minőségében más felkészítésre lenne szüksége a tanároknak. Tapasztalatuk, hogy a "felkészítők" és a mentorok sem voltak mindig megfelelő ismeretek és hosszabb gyakorlat birtokában.(pl. SZFP).</p> <p>Hosszabb idő kell a felkészülésre is. Ennek egyik akadálya, hogy jelenleg egyáltalán nincs motivációs eszköz a tanári pálya megújítására, csak negatív motiváció létezik. Nincs lehetőség a teljesítmények differenciált elismerésére. A másik akadály, hogy nincs lehetőség a pedagógusok pszichés megsegítésére. Ehhez a mediációt jól ismerő, az iskolában teljes állásban működő pszichológusra lenne szükség, aki mind a tanulókkal, mind a felnőttekkel való konfliktuskezelésben segít mindkét félnek egyaránt.</p>
<p>A pedagógus továbbképzésekre van is igény, nem csak kötelességszerűen teljesítik a továbbképzési terveket. Különösen a felzárkóztatás módszertanában mélyültek el az elmúlt években. Átvették az SZFP eredményeit, mert a projekt-oktatás bevált náluk. 4 módszertani</p>

<p>füzetkét használva témaheteken keresztül tanítanak. Pl. tanévkezdéskor a „Megismerjük egymást” című projektben dolgoznak. Az egyes tartalmakat és szakmai fogásokat, a jó gyakorlatokat a saját TISZK tagintézményektől és az SZFP-ben megismert partnerektől egyaránt átveszik (pl. az utóbbi projektet Bajáról).</p>
<p>Természetesen jók voltak a képzések, és szükség lenne ilyenekre, de jelenleg nincs normatíva, így csak a más (TÁMOP-os) programok során tudnak újabb felkészítésekre elküldeni újabb kollégákat.</p>
<p>Elegendőnek tart ennyi továbbképzést, hiszen nagy az időbeni leterheltsége a tanároknak, nehéz megszervezni a helyettesítéseket. A TISZK-beli hat iskola között jó a kapcsolat, közösen szervezik a továbbképzéseket is. Tapasztalatcseréket tartanak a tanfolyamok eredményességéről.</p>
<p>Továbbképzésre folyamatosan járnak, új szakot szerez egy-egy kolléga a „romológia” és a „horvát nyelv” szakokon. A továbbképzés nem hagyományos formája a pályázati fejlesztő – akár határon átnyúló – együttműködés más iskolákkal. A szlovén-magyar iskolai együttműködés kiváló példája egy olyan – megnyert – projekt, amely során egy régészeti emlékház helyreállítása, illetve megépítése a feladat, együtt a Csáktornyai szakképző iskolával. Az ilyen és hasonló többlet-munkákat a pedagógusok körében folyamatosan elismerik és jutalmazzák, a három kategóriában kiosztott minőségi bérpótlék formájában.</p>
<p>Nem csak a felzárkóztatásban közvetlenül dolgozó pedagógusok, hanem minden pedagógusuk számára alapvető fontosságúnak gondolják a speciális továbbképzéseket, felkészítést az egyéni bánásmódra, sok ilyen programon vettek részt. (Ők is felzárkóztató bázisiskola voltak 2002-2003-ban az országos 8-ból.) A szakmai előkészítőhöz a Fiatalok Hálózata (Dobbantó-szerű) programjához csatlakoztak. Továbbképzésnek számítják az egymástól tanulás lehetőségét is, így kiváltképpen partnernek tekintik ebben a miskolci Martint, és a szolnoki, valamint a kecskeméti szakképzőket.</p>
<p>Minden kolléga részt vesz és részt vett ilyen tovább-képzéseken, így a folyamatos felkészítés és a gyakorlat az iskolai munka szerves része lett. De – elmondták – az itteni gyerekekkel csak ilyen módon lehet eredményeket, sikereket elérni.</p>
<p>Sok továbbképzésen vettek részt, amelyek változó színvonalúak voltak. Minden pedagógusuk számára fontosnak tartják a speciális továbbképzéseket, felkészítést az egyéni bánásmódra, de azt is, hogy eleve megfelelő empátiával rendelkező embereket alkalmazzanak erre a feladatra. Nem a „beülős”, előadásos továbbképzéseket tartják hasznosnak, hanem a tréning illetve bemutató jellegű programokat, tapasztalatcseréket.</p>
<p>A felzárkóztatás módszertanával kapcsolatos továbbképzési igényeiket elég pontosan meg tudták határozni:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nem frontális oktatásszervezés ▪ Két tanáros modell ▪ Tanulói motiváció felkeltése ▪ Kiegészítés kezelése (heti 20-25 óra!) ▪ Rugalmas alkalmazkodás a tanulók egyéni képességeihez <p>A felzárkóztatás módszertanában jó gyakorlatnak tekintik az SZFP-ben elsajátított projektmódszert és kooperatív technikákat.</p>

<p>A tanárok általános hozzáállása pozitív, a beszélgetőpartnerek elmondták, hogy iskolájukban nem fordult még elő tanárok ellen irányuló erőszak, és a magatartási problémák kezelését is sokkal komplexebb rendszerben oldják meg (pl. családterápia).</p> <p>Az iskola részt vett az SZFP I-ben, melyben a pedagógusok képzése meghatározó volt. (a beszélgetőpartnerek „túlképzettséget” emlegettek ennek kapcsán)</p> <p>Jelenleg a modulos vizsgák és a felzárkóztatás módszertana területén szeretnének továbbképzést igénybe venni.</p>
<p>A pedagógusok többsége szeretne a roma kultúráról többet tudni, hogy tanulóikat jobban megértsék.</p>

Melyek a pedagógusok felkészítésének, továbbképzésének időbeni, terhelés szerinti, finanszírozási korlátai?

Válaszok:

A pedagógusok felkészítésének, továbbképzésének elsősorban finanszírozási korlátai vannak. Ha az egész tantestület részt vesz, tanítási szünetet rendelnek el. Ha a továbbképzés időpontja a résztvevők munkaidejére esik, már néhány fő részvétele esetén is nehéz a helyettesítés költségének kigazdálkodása, de igyekeznek megoldani.

A pedagógusok továbbképzésének egy bizonyos mértékig anyagi akadályai nincsenek, mert erre tudnak fedezetet nyújtani a költségvetésből is. Az időbeni terhelés elég nagy gond. Ebben az iskolában is sok kolléga dolgozik magas óraszámmal, amit nehéz helyettesíteni. A főigazgató támogatja a továbbképzéseken való jelenlétet, mert vélemény szerint mindegyikből lehet valamit profitálni. Sokat jelentenek a továbbképzésen szerzett szakmai kapcsolatok, információk. Azokból az iskolákból, amelyeknek eléggé speciális a szakterülete ugyanis kevés van az országban és távol vannak egymástól, nem könnyű a kapcsolattartás és az elszigetelődés veszélye fenyegeti őket.

Az integráció egyik pozitív következménye, hogy bár nem egészen azonos szakterületen tevékenykednek a TISZK-be tartozó agrárintézményekkel, módszertani kérdésekben, pedagógiai kérdésekben és sok más területen nagyon hasznos a szorosabb kapcsolattartás lehetősége. (Korábban nem volt velük ilyen kapcsolata az iskolának.)

A továbbképzéseknek finanszírozási korlátai vannak. Az önkormányzat, mint fenntartó beleszól abba, hogy az iskola a máshonnan a továbbképzésre kapott pénzt mire költi. Időbeni korlátok is akadnak néha. Az iskola nem mindig tudja a helyettesítéseket megoldani. Mondhatni, hogy a továbbképzések jórészt egyedi alapon működnek.

Ebben az évben eltűnt továbbképzési normatíva hiánya miatt senki és semmilyen témában nem képezi magát.

Nincs anyagi forrása a továbbképzéseknek, mert nincs már előirányzott összeg a pedagógus továbbképzésre. Csak pályázati úton tudják öt tanár egyetemi továbbképzését finanszírozni. Időbeni problémának azt tartja, hogy a továbbképzések többsége hétvégére esik. Igaz, hogy ha tanítási időben lennének, akkor a helyettesítést nem tudnák finanszírozni.

A pedagógusok felkészítésének legnagyobb korlátja, akadálya az idő. Részben nagyon túlterheltek, és a helyettesítést is nehéz megoldani. Tavalay nagyon megnehezítette a

<p>folyamatos munkát a továbbképzés, idén nem is terveznek ilyet. Az anyagi feltételei is egyre fogynak, vesznek, idén már nem kapták meg a 80%-os támogatást az egyetemi továbbképzéshez sem. S ez félelmeik szerint egyre rosszabb lesz.</p>
<p>A pedagógusok felkészítésére van finanszírozási keretük (nem került részletezésre), lehetőség szerint és jellemzően a délutáni vagy más tanórán kívüli időszakra szervezik, vagy ilyen időpontban hirdetett továbbképzésekre jelentkeznek.</p>
<p>A pedagógusok felkészítésének, továbbképzésének elsősorban finanszírozási korlátai vannak. Néhány fő részvétele esetén is nehéz a helyettesítés kigazdálkodása, csak szíveségi helyettesítésre van lehetőség.</p>
<p>A pedagógusok továbbképzésének finanszírozásában az egyik legnagyobb probléma, hogy megszűnt a továbbképzési támogatás, a pedagógusoknak pedig nincs az önfinanszírozásra módjuk. Csak pályázatok útján lehet - korlátozott mértékben - támogatáshoz juttatni egy programhoz kapcsolódó tovább tanulni szándékozó pedagógusokat.</p>
<p>Az iskola minden esetben támogatja a továbbképzéseket, posztgraduális képzéseket. A problémát inkább a megnövekedett várakozási idő jelenti – részben a megszűnt képzési források miatt, részint a nehezen megoldható helyettesítések miatt (nagyszámú távollévő esetén).</p>
<p>A legnagyobb akadály, hogy jelenleg nincs normatíva, így csak a legszükségesebb továbbképzéseken vehetnek részt – TISZK szinten is. Az iskola „referencia-iskolává” kíván válni, így abban bíznak, hogy ott újabb lehetőségek nyílnak majd.</p>
<p>December 31-én zárul le annak a megnyert 400 milliós továbbképzéseket segítő pályázatnak a határideje, amely ezt a kérdést idén megoldhatóvá tette. A TISZK-en belül e pályázati pénzből oldották meg az eszközfejlesztést is. A jövő még ismeretlen a finanszírozás korlátait, vagy lehetőségeit illetően.</p>
<p>Továbbképzésekre korlátozottak a források, de a TISZK-en keresztül pályázati pénzekből igyekeznek azokat biztosítani.</p>
<p>Ha lehetőség van kipróbált, színvonalas továbbképzésen való részvételre, annak feltételeit biztosítják annak ellenére, hogy sajnálatos módon megvonták ennek központi forrásait.</p>
<p>Sajnos a normatíva hiánya itt is gondot okoz. Ennek ellenére a Katolikus Pedagógiai Intézet rendszeresen szervez továbbképzéseket, tanfolyamokat, ahol a kollégák szívesen vesznek részt.</p>
<p>Bár rendszeres normatíva nincs a továbbképzésekre, eddig se azt vették igénybe, hanem pályázati forrásokat, amelyek a fejlesztésekben való részvétellel felkészülésüket is biztosítják. Valamennyi kollégájuknak lehetőségük van a részvételre, ami egyúttal elvárás is velük szemben. A pályázati kísérleti programok megvalósítása során maguk is propagálják a „dán termelőiskolai modell”-t, és szívesen adják át külföldi és saját tapasztalataikat más intézményeknek is.</p>

A pedagógusok továbbképzésének egy bizonyos mértékig anyagi vagy időbeni akadályai nincsenek, a részvételt közös megbeszélés alapján biztosítják.

Továbbképzésekre sajnos nincsenek források.

Sok továbbképzésen vettek részt	18	100%
Az eddigi továbbképzések hasznosak voltak	10	56%
A jelenlegi továbbképzések gyakran nem színvonalasak	2	11%
Igénylik a továbbképzéseket	18	100%
Kellene több továbbképzés, de most se pénz, se idő rá	6	33%
Nevelési témákban szeretnének új ismereteket	8	44%
Oktatás-módszertani felkészítést igényelnek	7	39%
Speciális igényeket fogalmaztak meg	3	17%

A továbbképzéseknek finanszírozási korlátai vannak.	14	78%
Sérelmezik, hogy megvonták a központi támogatást	12	67%
Pályázati forrásokat vesznek igénybe	7	39%
Saját forrásokból kigazdálkodják	4	22%
A továbbképzéseknek időbeni akadályai vannak	6	33%

Minden iskolára jellemző, hogy a pedagógusok eddig sok továbbképzésen vettek részt, és ezt több mint felük hasznosnak is ítélte. Igényelnék azokat továbbra is, de a továbbképzéseknek finanszírozási és időbeni korlátai vannak, az iskolák képviselőinek harmada kimondja, hogy most se pénz, se idő, sőt kedv se mindig van rá, úgyhogy van iskola, ahol e tanévben senki nem képzi tovább magát.

Az iskolák több mint fele ennek ellenére igyekszik a legszükségesebb továbbképzésekre a forrásokat kigazdálkodni és a részvételt biztosítani, elsősorban nevelési és oktatás-módszertani témákat igényelnének, de megfogalmazódik az is, hogy: „Nem a „beülős”, előadásos továbbképzéseket tartjuk hasznosnak, hanem a tréning illetve bemutató jellegű programokat, tapasztalatcserét.”

3.3.3 Iskolai pedagógusok véleménye

Az interjúkra kiválasztott iskolák pedagógusainak kérdőívre adott válaszai

A nyilatkozók bemutatása

A válaszadók életkor szerinti megoszlása

	adatközlők száma (fő)	20-30 év között (fő és %)	30-40 év között (fő és %)	40-50 év között (fő és %)	50-60 év között (fő és %)	60 év felett (fő és %)
1. iskola	19	0	4	0	14	1
2. iskola	10	3	4	1	1	1
3. iskola	11	0	2	4	2	3
4. iskola	4	1	0	0	2	1
5. iskola	14	0	4	2	6	2
6. iskola	9	0	3	2	4	0
7. iskola	13	1	3	7	2	0
8. iskola	8	0	4	2	2	0
9. iskola	14	2	3	5	3	1
10. iskola	17	1	3	4	5	4
11. iskola	10	1	4	1	3	1
12. iskola	10	1	2	2	5	0
13. iskola	4	0	1	1	2	0
14. iskola	11	0	6	4	0	1
15. iskola	18	3	10	3	2	0
16. iskola	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
17. iskola	8	0	1	1	4	2
18. iskola	3	0	1	1	1	0
összesen	183	13 7%	55 30%	40 22%	58 32%	17 9%

A statisztika azt mutatja, hogy az érintett pedagógusok több mint fele középkorú, 30 és 50 év között van, de 17% 60 év feletti is oktat ezekben a szakiskolákban.

*

Az oktatott tárgyaik jellege

	közismereti (fő és %)	szakmai elméleti (fő és %)	gyakorlati (fő és %)	speciális (pl. előkészítő, felzárkóztató) (fő és %)	egyéb (fő és %)
1. iskola	7	8	9	5	
2. iskola	5	4	3	4	
3. iskola	2	5	3	5	
4. iskola	3	1	1	1	
5. iskola	8	3	6	1	
6. iskola	5	4	0	2	
7. iskola	3	10	2	1	
8. iskola	2	5	4	2	
9. iskola	4	10	5	2	

10. iskola	6	12	3	5	
11. iskola	1	7	5	2	
12. iskola	8	1	1	2	
13. iskola	0	1	2	3	
14. iskola	4	3	5	4	
15. iskola	12	4	4	6	
16. iskola	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	
17. iskola	3	4	3	2	
18. iskola	1	2	0	0	
összesen	74 40%	84 46%	56 31%	47 26%	

A minta választásánál szempont volt, hogy a különböző területek képviselői nagyjából azonos arányban szerepeljenek

A válaszadók 40%-a közismereti tárgyakat oktat, 56% a szakmai elméleti tanárok száma, 31% a gyakorlati oktatóké. Felzárkóztató jellegű programban 26%-uk vesz részt. Az arányok összege azért nem 100%, mert egyes pedagógusok többféle kategóriában is érdekeltek, pl. elméleti és gyakorlati oktató, vagy szakmai elméleti és közismereti (pl. matematika) tanár, illetve a felzárkóztató oktatás mellett bármelyik másik kategóriába is besorolható egy személyben.

*

Évfolyam(ok), amelye(ke)n szakiskolában oktat

	9. felzárkóztató jellegű (SZFP, Dobbantó, stb.) (fő és %)	9. előrehozott szakképzési (fő és %)	9. (fő és %)	10. (fő és %)	11. (fő és %)	12. (fő és %)	13. (fő és %)
1. iskola	10	8	10	7	3	3	4
2. iskola	4	0	2	3	4	5	2
3. iskola	5	2	1	2	4	5	3
4. iskola	1	2	3	2	1	0	0
5. iskola	2	0	8	1	2	5	4
6. iskola	9	2	3	3	1	3	3
7. iskola	4	0	3	5	8	12	6
8. iskola	3	4	3	6	2	2	0
9. iskola	3	3	3	10	7	8	8
10. iskola	7	9	7	8	7	8	5
11. iskola	5	4	2	4	4	3	2
12. iskola	9	4	4	0	2	2	0
13. iskola	4	0	0	0	2	1	1
14. iskola	3	2	7	4	5	6	5
15. iskola	13	0	8	8	7	5	3
16. iskola	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
17. iskola	1	4	3	2	4	3	3
18. iskola	0	0	0	0	3	2	2
összesen	83 45%	44 24%	67 37%	65 36%	66 36%	74 40%	51 28%

Évfolyamok szerinti megosztásban a véleményt nyilvánítók 45%-a érdekelt felzárkóztató jellegű oktatásban, a többi évfolyamban majdnem egyenletes a megoszlás. Természetesen itt is igaz, hogy egy pedagógus általában több évfolyamon tart órákat.

*

Heti összes tanítási órák száma (kötelező + túlóra együtt)

	21 alatt (fő és %)	21 (fő és %)	22 (fő és %)	23 (fő és %)	23 óra felett (fő és %)
1. iskola	3	0	4	1	11
2. iskola	1	0	1	2	4
3. iskola	2	0	1	0	8
4. iskola	1	0	0	0	2
5. iskola	1	0	0	0	13
6. iskola	4	0	0	1	4
7. iskola	2	0	3	1	6
8. iskola	1	0	1	3	3
9. iskola	3	1	3	0	7
10. iskola	3	0	1	0	13
11. iskola	1	1	0	6	2
12. iskola	0	0	1	2	5
13. iskola	1	0	0	0	3
14. iskola	3	2	0	0	6
15. iskola	10	1	1	3	4
16. iskola	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
17. iskola	2	0	2	0	4
18. iskola	3	0	0	0	0
összesen	41 23%	5 3%	18 10%	19 11%	95 53%

Ebből szakiskolában tartott órák száma

	10 alatt (fő és %)	10-15 óra között (fő és %)	16-21 óra között (fő és %)	22-23 óra között (fő és %)	23 óra felett (fő és %)
1. iskola	2	5	2	6	4
2. iskola	1	0	1	1	0
3. iskola	1	4	1	1	3
4. iskola	1	1	1	1	0
5. iskola	6	1	2	0	2
6. iskola	4	1	1	0	1
7. iskola	2	3	1	2	4
8. iskola	3	0	3	0	2
9. iskola	4	3	4	0	1
10. iskola	5	3	3	3	3
11. iskola	0	0	2	1	0
12. iskola	4	3	1	0	0
13. iskola	1	0	0	0	3
14. iskola	5	1	3	0	1
15. iskola	1	5	10	1	0
16. iskola	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
17. iskola	1	1	1	2	3

18. iskola	0	1	2	0	0
összesen	41 26%	32 21%	38 24%	18 12%	27 17%

Felzárkóztató jellegű óráik száma

	0 (fő és %)	10 alatt (fő és %)	10-15 óra között (fő és %)	16-21 óra között (fő és %)	22-23 óra között (fő és %)	23 óra felett (fő és %)
1. iskola	9	3	5	0	2	0
2. iskola	5	3	2	0	0	0
3. iskola	4	3	0	0	0	3
4. iskola	3	1	0	0	0	0
5. iskola	12	1	1	0	0	0
6. iskola	9	0	0	0	0	0
7. iskola	2	10	0	1	0	0
8. iskola	3	4	1	0	0	0
9. iskola	9	4	0	1	0	0
10. iskola	0	14	2	0	0	1
11. iskola	8	1	0	0	1	0
12. iskola	0	8	1	0	0	0
13. iskola	1	1	0	0	0	2
14. iskola	8	3	0	0	0	0
15. iskola	8	6	2	1	1	0
16. iskola	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
17. iskola	7	0	1	0	0	0
18. iskola	3	0	0	0	0	0
összesen	91 50%	62 34%	15 8%	3 2%	4 2%	6 3%

Előrehozott szakképzésben tartott óráik száma

	0 (fő és %)	10 alatt (fő és %)	10-15 óra között (fő és %)	16-21 óra között (fő és %)	22-23 óra között (fő és %)	23 óra felett (fő és %)
1. iskola	11	3	5	0	0	0
2. iskola	10	0	0	0	0	0
3. iskola	10	1	0	0	0	0
4. iskola	3	1	0	0	0	0
5. iskola	0	0	0	0	0	0
6. iskola	2	0	0	0	0	0
7. iskola	2	11	0	0	0	0
8. iskola	5	3	0	0	0	0
9. iskola	9	5	0	0	0	0
10. iskola	0	16	0	0	0	1
11. iskola	7	3	0	1	0	0
12. iskola	3	5	0	0	0	0
13. iskola	4	0	0	0	0	0
14. iskola	10	1	0	0	0	0
15. iskola	18	0	0	0	0	0
16. iskola	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
17. iskola	4	2	2	0	0	0

18. iskola	3	0	0	0	0	0
összesen	101 63%	51 32%	7 4%	1 0	0 0	1 0

Az első táblázat azt mutatja, hogy a pedagógusok egy részének alig van túlórája (a 23 óránál többet tartók közül a szakoktatóknak eleve több a kötelező órája).

A második táblázatból, összevetve az elsővel az látszik, hogy a pedagógusok többsége többféle iskolatípusban (általában szakközépiskolában) is tanít.

A harmadikból kiderül, hogy a pedagógusok közel fele nem tart órát a felzárkóztató oktatásban. (Ez azért fontos, hogy az ő véleményük is dominánsan megjelenjen.) 34% 10 óránál kevesebbet tart ott, és alig van, aki teljes óraszámában foglalkozik ilyen program keretében a hátrányos helyzetű fiatalokkal.

Az utolsó táblázat azt mutatja meg, hogy az előre hozott szakképzésben csak a nyilatkozók 60%-a érintett, teljes óraszámában pedig senki.

*

Szakképesítés(ek), (9-10.-ben) szakmacsoport(ok), amely(ek)ben szakiskolában oktatnak

	építő- ipar (fő és %)	vas- fémipar (fő és %)	villamos- ipar (fő és %)	faipar (fő és %)	élelmi- szeripar (fő és %)	humán jellegű szolgál- tatóipar (fő és %)	kereske- delmi jellegű szolgál- tatóipar (fő és %)	kézmű ipar (fő és %)	egyéb (fő és %)
1. iskola					19				
2. iskola						3			4
3. iskola	3	2		1					1
4. iskola		1		1			2	1	2
5. iskola			8						6
6. iskola			2			1		3	
7. iskola							6		
8. iskola	3			3	1				3
9. iskola							7		
10. iskola	7	2	1	8	0	0	0	0	0
11. iskola					3	1	2		2
12. iskola		2			1				2
13. iskola									2
14. iskola							1		
15. iskola	1	1	0	1	4	0	2	0	2
16. iskola	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
17. iskola		1							
18. iskola				2			1		
összesen	14 11%	9 7%	11 11%	16 12%	28 21%	5 4%	21 16%	4 3%	24 18%

A százalékarányokból jól látható, hogy szakmák szempontjából elég egyenletes az eloszlás, legtöbben az élelmiszeriparban oktatnak (ezt nyilván a kutatás iskolaválasztása is befolyásolta).

*

A pedagógusok véleménye a szakiskolai oktatásról, benne saját helyzetükről

A pedagógus pályán jól érzi magát

	adatközlők száma (fő)	egyértékű („x”-elők) száma (fő)	egyértékű/adatközlők (%)
1. iskola		14	
2. iskola		6	
3. iskola		10	
4. iskola		4	
5. iskola		11	
6. iskola		6	
7. iskola		12	
8. iskola		6	
9. iskola		10	
10. iskola		10	
11. iskola		7	
12. iskola		8	
13. iskola		4	
14. iskola		8	
15. iskola		14	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		8	
18. iskola		3	
összesen	183	141	77%

Csak azt a tárgyat kell tanítania, amit szeret tanítani

	adatközlők száma (fő)	egyértékű („x”-elők) száma (fő)	egyértékű/adatközlők (%)
1. iskola		7	
2. iskola		6	
3. iskola		7	
4. iskola		4	
5. iskola		6	
6. iskola		3	
7. iskola		11	
8. iskola		2	
9. iskola		7	
10. iskola		7	
11. iskola		3	
12. iskola		7	
13. iskola		2	
14. iskola		9	
15. iskola		15	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		1	
összesen	183	102	56%

Szívesebben tanít (tanítana) szakközépiskolában, mint szakiskolában

	adatközlők száma (fő)	egyértékű („x”-elők) száma (fő)	egyértékű/adatközlők (%)
1. iskola		8	
2. iskola		4	
3. iskola		4	
4. iskola		2	
5. iskola		5	
6. iskola		6	
7. iskola		3	
8. iskola		3	
9. iskola		6	
10. iskola		8	
11. iskola		4	
12. iskola		7	
13. iskola		1	
14. iskola		1	
15. iskola		6	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		1	
18. iskola		0	
összesen	183	69	38%

A nyilatkozók több mint háromnegyede jól érzi magát a pedagógus pályán, 56%-nak csak azt a tárgyat kell tanítania, amit szeret tanítani, és csak 38% tanít vagy tanítana szívesebben szakközépiskolában, mint szakiskolában. Ez a szakiskolákra nézve jó hír, lényegében azt jelenti, hogy a pedagógusok többsége jól érzi magát a jelenlegi helyén, beosztásában.

*

A felzárkóztató jellegű oktatást szükségesnek tartja

	adatközlők száma (fő)	egyértékű („x”-elők) száma (fő)	egyértékű/adatközlők (%)
1. iskola		17	
2. iskola		8	
3. iskola		8	
4. iskola		2	
5. iskola		8	
6. iskola		8	
7. iskola		9	
8. iskola		8	
9. iskola		14	
10. iskola		14	
11. iskola		7	
12. iskola		4	
13. iskola		3	
14. iskola		10	
15. iskola		13	
16. iskola		n.a.	

17. iskola		6	
18. iskola		2	
összesen	183	141	77%

A felzárkóztató jellegű oktatást hatékonynak tartja

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		9	
2. iskola		3	
3. iskola		5	
4. iskola		0	
5. iskola		5	
6. iskola		1	
7. iskola		2	
8. iskola		1	
9. iskola		7	
10. iskola		4	
11. iskola		3	
12. iskola		1	
13. iskola		3	
14. iskola		5	
15. iskola		7	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		1	
18. iskola		0	
összesen	183	57	31%

Hogy a szakiskolai tanárok, szakoktatók több mint háromnegyede szükségesnek tartja a felzárkóztató jellegű oktatást, az ebben a körben talán nem meglepő, az viszont igen, hogy hatékonynak csak 31%-uk minősíti.

Érdeemes lenne ezt a későbbiekben jobban kibontani elsősorban abból a szempontból, hogy csak a tanulókat, a szülőket, az általános iskolai oktatást, a társadalmi környezetet hibáztatják, vagy a jelenleg alkalmazott felzárkóztató módszereket (projektoktatás, egyéni fejlesztés, stb.), esetleg pedig azt is, hogy saját maguk tesznek valamit rosszul e téren. Erre most e kutatás keretében sajnos csak áttételesen lehet következtetni.

Azt viszont érdemes megvizsgálni, hogy a különböző státuszú pedagógusok közül kik minősítik hatékonynak a felzárkóztató oktatást. Íme:

A felzárkóztató jellegű oktatást hatékonnak tartja

	adatközlők száma (fő)	egyétértők száma (fő)	egyétértők/ adatközlők (%)
a közismereti tárgyakat oktatók körében	74	8	11%
a szakmai tárgyakat oktatók körében	84	11	13%
a szakoktatók körében	56	12	21%
a felzárkóztatásban közreműködők körében	47	26	55%

fiatalok körében	13	2	15%
középkorúak körében	95	31	33%
idősebbek körében	75	14	19%

A különbség szembeszökő: Akik a felzárkóztatásban közreműködnek, azok 55%-ban, a közismereti tárgyakat oktatók viszont csak 11%-ban tartják hatékonnak ezt az oktatási formát, a szakmai tanárok és szakoktatók a középmezőnyben helyezkednek el.

Ugyanez igaz az életkor szerinti megoszlásra is: A középkorúak egyharmada, míg a fiataloknak csak 15%-a, az időseknek pedig 19%-a elégedett a hatékonysággal.

Az e téren kialakított véleményeket a tényeken, konkrét eredményességi mutatókon kívül befolyásolhatják más tényezők is, így pl. idegenkedés a nem tanult vagy begyakorlott módszerektől, a célcsoport viselkedésével, devianciáival kapcsolatos negatív tapasztalatok, az óraszám csökkenésétől vagy állásvesztéstől való félelem.

Meg kell jegyezni, hogy a felzárkóztató oktatásban az eredményesség többféleképpen értelmezhető. Nagyon szigorúan a szakképesítésig eljutók, illetve állást találók száma, kissé kevésbé tovább nézve a felzárkóztatást eredményesen befejezők, szakképzést megkezdők aránya lehet az eredménymérő, de létezik egy olyan felfogás is, hogy eredménynek kell tekinteni a számszerűen kevésbé kimutatható fejlődésüket a szocializáció terén, és azt is, hogy csavargás vagy bűnözés helyett ezek a fiatalok egyáltalán az iskolában vannak, másképp pedig biztos elkallódnának.

*

Helyes, hogy sok szakmában ismét 8. után kezdődhet a szakképzés

	adatközlők száma (fő)	egyétértők („x”-elők) száma (fő)	egyétértők/adatközlők (%)
1. iskola		18	
2. iskola		8	
3. iskola		8	
4. iskola		3	
5. iskola		10	
6. iskola		5	
7. iskola		9	
8. iskola		7	
9. iskola		7	
10. iskola		11	
11. iskola		6	

12. iskola		6	
13. iskola		3	
14. iskola		7	
15. iskola		9	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		7	
18. iskola		3	
összesen	183	127	69%

Figyelemre méltó, hogy az oktatók csaknem 70%-a helyesli, hogy sok szakmában ismét 8. után kezdődhet a szakképzés. Ez elsősorban annak tudható be, hogy csaknem minden szakiskolában tanító pedagógus szembesült a hagyományos 9-10. évfolyamokon folyó oktatás eredménytelenségével, de az idősebbek körében élhetnek még nosztalgiák is az 1993 előtti szakmunkásképzéssel kapcsolatban. Érdekes, hogy itt nem jelenik meg nagyobb arányban a közismereti tárgyakat oktatók félelme sem saját pozíciójuk megtartásával kapcsolatban. (Ez nem is lenne indokolt, ha a készülő új szabályozás alapján mindenütt indítanának nulladik évfolyamokat, és a szakiskola érettségiig vihetné szakmaszerzés után a továbbtanulni szándékozó tanulókat.)

*

Minden tanuló végezzen gyakorlatot cégeknél is

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		13	
2. iskola		7	
3. iskola		7	
4. iskola		4	
5. iskola		12	
6. iskola		8	
7. iskola		13	
8. iskola		8	
9. iskola		13	
10. iskola		11	
11. iskola		8	
12. iskola		8	
13. iskola		3	
14. iskola		9	
15. iskola		10	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		6	
18. iskola		3	
összesen	183	143	78%

Jó lenne, ha már 1. évfolyamtól cégeknél lennének gyakorlaton a tanulók

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		1	
2. iskola		4	

3. iskola		2	
4. iskola		1	
5. iskola		3	
6. iskola		0	
7. iskola		7	
8. iskola		0	
9. iskola		2	
10. iskola		3	
11. iskola		3	
12. iskola		4	
13. iskola		1	
14. iskola		3	
15. iskola		4	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		0	
18. iskola		3	
összesen	183	41	22%

Jó lenne, ha bevezetnék a szakmai vizsgát követő gyakornoki évet

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		7	
2. iskola		4	
3. iskola		4	
4. iskola		2	
5. iskola		8	
6. iskola		4	
7. iskola		4	
8. iskola		5	
9. iskola		8	
10. iskola		9	
11. iskola		6	
12. iskola		4	
13. iskola		1	
14. iskola		7	
15. iskola		5	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		3	
összesen	183	86	47%

Az oktatók véleménye egybeesik a munkaerő-piaci igényekkel, amikor 78%-ban helyeslik, hogy minden tanuló végezzen gyakorlatot cégeknél is. Azzal is egyet lehet érteni, hogy csak 22%-uk tartja indokoltnak a tanulók első évtől kezdve való kihelyezését a gazdálkodó szervezetekhez. Ez elsősorban azért nem lenne jó, mert a tanterv szerinti alapképzést elsősorban csoportos képzés keretében az iskolában lehet a szakmai elmélettel összehangolni, megvalósítani. Még csak terv, de már nagyon elterjedt a híre annak a kormányzati szándéknak, hogy a szakmai végzettség megszerzése után a tanulók egy ideig védett

munkahelyen, szakemberek mellett végezzenek szakmunkát, azaz bevezessék a gyakornoki évet. Ezzel a szakiskolai pedagógusoknak csak alig fele ért egyet, ami elsősorban valószínűleg két dolognak tudható be: egyrészt a dolog még kiforratlan, másrészt a közismereti tanárok érdeklődési körén kívül esik.

*

Jó lenne, ha a szakiskola (szakképesítés után) érettségit is adó iskolatípus lenne

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		8	
2. iskola		6	
3. iskola		4	
4. iskola		1	
5. iskola		8	
6. iskola		3	
7. iskola		3	
8. iskola		3	
9. iskola		10	
10. iskola		7	
11. iskola		1	
12. iskola		3	
13. iskola		3	
14. iskola		3	
15. iskola		6	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		3	
összesen	183	75	41%

Ahhoz képest, hogy ez egy a kutatók által is támogatott új felvetés, nem is rossz arány a 41%-os támogatottsága. Ellenzői nyilván abból indulnak ki, hogy a jelenlegi szakiskolai populáció e nélkül se igen állja meg a helyét, a támogatók viszont azt veszik figyelembe, hogy ez a lehetőség az iskolaválasztók körében jelentősen megnövelné a szakiskola presztizsét, tehát jobb tanulók is perspektívikusnak tartanák az ide iratkozást, valamint azt is, hogy sok fiatalnak a szakma megszerzése után jön meg „az esze”, a kedve a továbbtanuláshoz.

*

Az utóbbi 3 évben volt náluk iskola összevonás

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		0	
2. iskola		8	
3. iskola		7	
4. iskola		0	
5. iskola		0	
6. iskola		7	
7. iskola		1	
8. iskola		0	

9. iskola		12	
10. iskola		0	
11. iskola		5	
12. iskola		0	
13. iskola		0	
14. iskola		1	
15. iskola		0	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		0	
18. iskola		0	
összesen	183	41	22%

Az iskola összevonás nem okoz gondot számukra

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/összevonásb an érintett adatközlők (20b) (%)
1. iskola		3	
2. iskola		3	
3. iskola		5	
4. iskola		0	
5. iskola		0	
6. iskola		3	
7. iskola		2	
8. iskola		0	
9. iskola		3	
10. iskola		0	
11. iskola		4	
12. iskola		0	
13. iskola		2	
14. iskola		1	
15. iskola		1	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		0	
18. iskola		0	
összesen	41	27	66%

Ezt a 2 kérdést a második miatt volt érdemes feltenni. Bár az országos átlagnál kevesebb iskolát, pedagógust érintett e körben iskolaösszevonás, akiknek ezt meg kellett érniük, gondot okozhatott. Ez a vélemények szerint szerencsére csak 1/3 részben igaz.

*

Iskolájuk TISZK-hez tartozik

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		18	
2. iskola		9	
3. iskola		6	
4. iskola		4	

5. iskola		13	
6. iskola		8	
7. iskola		13	
8. iskola		8	
9. iskola		14	
10. iskola		16	
11. iskola		8	
12. iskola		10	
13. iskola		4	
14. iskola		11	
15. iskola		11	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		6	
18. iskola		0	
összesen	183	159	87%

A TISZK-hez tartozás nem okoz gondot számukra

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/TISZK-hez tartozó adatközlők (22 b) (%)
1. iskola		17	
2. iskola		4	
3. iskola		3	
4. iskola		3	
5. iskola		13	
6. iskola		4	
7. iskola		12	
8. iskola		7	
9. iskola		4	
10. iskola		15	
11. iskola		5	
12. iskola		8	
13. iskola		4	
14. iskola		10	
15. iskola		11	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		0	
összesen	183	125	68%

A TISZK, amelyhez tartoznak, hasznosan, jól működik

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/ TISZK-hez tartozó adatközlők(22 b) (%)
1. iskola		4	
2. iskola		1	
3. iskola		0	
4. iskola		2	

5. iskola		8	
6. iskola		2	
7. iskola		9	
8. iskola		5	
9. iskola		1	
10. iskola		7	
11. iskola		6	
12. iskola		8	
13. iskola		4	
14. iskola		10	
15. iskola		5	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		1	
18. iskola		0	
összesen	183	73	40%

A 3 TISZK-re vonatkozó kérdés jól mutatja, hogy a TISZK-ekbe tömörülés kikényszerítése a szakképzési hozzájárulás és pályázati források elérhetőségének e szervezetekhez rendelésével nagyobb problémát okozott az iskolák, pedagógusok többségének életében, mint az iskolaösszevonások. A vizsgált körben 87%-ot érintett, de csak 68% mondta, hogy nem okozott gondot számukra, és mindössze 40% ítélte a TISZK-et jól, hasznosan működő intézménynek. Ez is arra utal, hogy a TISZK-ek szerepét újra kell gondolni, a szakképzés szerves részévé kell tenni, mert jelenleg nem az.

*

A pedagógusok véleménye a szakiskolai tanulókról, és a velük való viszonyról

A szakiskolába lépő tanulókra jellemző, hogy nem megfelelően szocializáltak

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		17	
2. iskola		8	
3. iskola		11	
4. iskola		4	
5. iskola		11	
6. iskola		7	
7. iskola		13	
8. iskola		8	
9. iskola		12	
10. iskola		16	
11. iskola		7	
12. iskola		8	
13. iskola		4	
14. iskola		11	
15. iskola		16	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		3	

összesen	183	161	88%
-----------------	------------	------------	------------

A tanulók (többségében) úgy lépnek be a szakiskolába, hogy alapkészségeik hiányoznak

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		18	
2. iskola		10	
3. iskola		11	
4. iskola		4	
5. iskola		13	
6. iskola		8	
7. iskola		11	
8. iskola		7	
9. iskola		13	
10. iskola		16	
11. iskola		7	
12. iskola		9	
13. iskola		4	
14. iskola		10	
15. iskola		15	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		8	
18. iskola		2	
összesen	183	166	91%

A (szakiskolai) tanulókra jellemző, hogy belépéskor nem rendelkeznek tanulási motivációval

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		18	
2. iskola		8	
3. iskola		7	
4. iskola		4	
5. iskola		12	
6. iskola		8	
7. iskola		10	
8. iskola		7	
9. iskola		12	
10. iskola		14	
11. iskola		8	
12. iskola		8	
13. iskola		3	
14. iskola		9	
15. iskola		15	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		8	
18. iskola		3	
összesen	183	154	84%

A szakiskolai tanulók belépési állapotára vonatkozó kérdésekben csaknem egybehangzó a negatív megítélés, ami elég lehangoló a szakiskolába jelentkezők hozott kompetenciái, és tudása szempontjából, de sajnos ez a szakiskola létrehozása óta ismert probléma.

A nyilatkozók legkevésbé a beiratkozók általános iskolából hozott tudásával elégedettek, ami talán arra is utal, hogy az általános iskolai tananyag átadás eredménytelensége számukra a legnagyobb akadály, és csak ezt követik a nevelési, hozzáállási, szocializációs hiányok (persze ezt is majdnem ugyanannyian jelzik), amelyeknek a leküzdésében való felelősségvállalásról, azaz a következőket nevelésről az elmúlt hatvan évben leszoktatták a pedagógusokat.

A tanulók tanulási motivációja a szakiskolában általában javul

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		5	
2. iskola		2	
3. iskola		3	
4. iskola		2	
5. iskola		3	
6. iskola		2	
7. iskola		5	
8. iskola		4	
9. iskola		6	
10. iskola		5	
11. iskola		3	
12. iskola		5	
13. iskola		3	
14. iskola		4	
15. iskola		9	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		2	
összesen	183	66	36%

Ez a kérdés a szakiskolai oktatás hatékonyságának összetevőjéről kért önértékelést. 36% gondolja, hogy a tanulók tanulási motivációja javul. Pedig épp ez jelenthetné az egész életen át tartó tanulásra, tehát s munkaerőpiacon való megfelelésre vonatkozó nagyobb esélyt. Ez a megítélés is felveti a tanulási motiváció növelését segítő módszerek elterjesztésének, széleskörű alkalmazásának időszerűségét.

A szakiskolai tanulók szívesebben dolgoznak, mint tanulnak

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		15	
2. iskola		8	
3. iskola		8	
4. iskola		4	
5. iskola		11	

6. iskola		4	
7. iskola		10	
8. iskola		6	
9. iskola		11	
10. iskola		13	
11. iskola		10	
12. iskola		8	
13. iskola		3	
14. iskola		8	
15. iskola		13	
16. iskola			
17. iskola		8	
18. iskola		3	
összesen	183	143	78%

A szakiskolai tanulók szívesebben foglalkoznak a szakmával, mint közismerettel

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		19	
2. iskola		9	
3. iskola		7	
4. iskola		2	
5. iskola		12	
6. iskola		6	
7. iskola		12	
8. iskola		8	
9. iskola		8	
10. iskola		15	
11. iskola		7	
12. iskola		9	
13. iskola		4	
14. iskola		10	
15. iskola		13	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		8	
18. iskola		3	
összesen	183	152	83%

Az érintettek nyilatkozatai alátámasztják a szakiskola eddigi eredménytelenségének okairól szóló azon feltételezéseket, hogy a szakiskolai tanulók szívesebben dolgoznak, mint tanulnak (73%) és szívesebben foglalkoznak a szakmával, mint közismerettel (83%). Ezek a megállapítások egyúttal megerősítik a szakiskola megreformálásának, vonzóbbá tételének, illetve az előre hozott szakképzés bevezetésének szükségességét.

A szakiskolai lemorzsolódás oka leggyakrabban elméleti bukás

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		7	
2. iskola		4	
3. iskola		4	
4. iskola		4	
5. iskola		9	
6. iskola		3	
7. iskola		7	
8. iskola		3	
9. iskola		8	
10. iskola		2	
11. iskola		3	
12. iskola		5	
13. iskola		3	
14. iskola		4	
15. iskola		6	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		4	
18. iskola		0	
összesen	183	76	42%

A szakiskolai lemorzsolódás oka leggyakrabban iskolakerülés (igazolatlan mulasztás)

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		18	
2. iskola		10	
3. iskola		8	
4. iskola		3	
5. iskola		4	
6. iskola		4	
7. iskola		9	
8. iskola		6	
9. iskola		8	
10. iskola		15	
11. iskola		9	
12. iskola		6	
13. iskola		3	
14. iskola		9	
15. iskola		11	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		6	
18. iskola		3	
összesen	183	132	72%

Míg az érintetteknek csak a 42%-a gondolja azt, hogy a szakiskolai lemorzsolódás oka leggyakrabban az elméleti bukás, 72% leggyakoribb oknak az iskolakerülést, igazolatlan mulasztást tartja.

Ez a vélekedés megmagyarázza a szakiskola eredménytelenségéhez vezető folyamat logikai láncát, melynek elemei: a tanuló motiválatlanul, nem megfelelő tudással érkezik a szakiskolába, ezért ott már kezdetben kudarcok érik, emiatt inkább lógni kezd, ez hozzájárul ahhoz, hogy megbukik, és ezt követően vagy ezt megelőzendő lemorzsolódik. Az iskolai és a hatósági intézkedések pedig a családról és a fiatalról egyaránt „lepattannak”.

A szakiskolai tanulókra jellemző a durva, trágár beszéd

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		17	
2. iskola		7	
3. iskola		11	
4. iskola		3	
5. iskola		7	
6. iskola		5	
7. iskola		13	
8. iskola		7	
9. iskola		6	
10. iskola		16	
11. iskola		7	
12. iskola		5	
13. iskola		3	
14. iskola		8	
15. iskola		12	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		3	
összesen	183	135	74%

Volt már olyan esete, hogy egy tanuló durván szólt hozzá

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		15	
2. iskola		5	
3. iskola		4	
4. iskola		3	
5. iskola		6	
6. iskola		5	
7. iskola		8	
8. iskola		7	
9. iskola		7	
10. iskola		13	
11. iskola		6	
12. iskola		6	

13. iskola		3	
14. iskola		8	
15. iskola		12	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		7	
18. iskola		3	
összesen	183	118	64%

Volt már olyan esete, hogy tanuló fizikailag megfenyegette

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		4	
2. iskola		1	
3. iskola		1	
4. iskola		0	
5. iskola		1	
6. iskola		1	
7. iskola		3	
8. iskola		1	
9. iskola		0	
10. iskola		4	
11. iskola		2	
12. iskola		2	
13. iskola		2	
14. iskola		3	
15. iskola		2	
16. iskola			
17. iskola		0	
18. iskola		1	
összesen	183	28	15%

Volt esete, hogy tanuló alkoholos állapotban volt az iskolában

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		12	
2. iskola		6	
3. iskola		5	
4. iskola		4	
5. iskola		5	
6. iskola		5	
7. iskola		5	
8. iskola		4	
9. iskola		4	
10. iskola		10	
11. iskola		2	
12. iskola		4	
13. iskola		2	
14. iskola		5	

15. iskola		6	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		4	
18. iskola		0	
összesen	183	83	45%

Volt esete, hogy tanuló drogos állapotban volt az iskolában

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		15	
2. iskola		8	
3. iskola		2	
4. iskola		2	
5. iskola		5	
6. iskola		3	
7. iskola		2	
8. iskola		5	
9. iskola		3	
10. iskola		6	
11. iskola		4	
12. iskola		2	
13. iskola		1	
14. iskola		5	
15. iskola		6	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		4	
18. iskola		0	
összesen	183	73	40%

A mai társadalomban a durvalelkűség, a pótcselekvésekhez, szerekhez nyúlás elterjedt jelenség, ami a legjobban veszélyeztetett szakiskolások körében még erőteljesebben jelentkezik. Ezt bizonyítják a közvetlenül érintettek tapasztalatai, melyek szerint a durva, trágár beszéd a nyilatkozók 74%-a szerint jellemző ezekre a fiatalokra, 45% az iskolában alkoholos, 40% drogos állapotban lévő tanulóval is találkozott, és 15%-ukat már fizikai fenyegetés is érte.

Ezek a nagyon kemény adatok. a drog és az alkohol vonatkozásában csak az iskolában tapasztalt állapotra vonatkoznak, tehát feltehető, hogy szabadidejükben jóval többen élnek a szerekkel. A dohányzásra irányuló kérdést már fel se tettük, mert évek óta az a tapasztalat, hogy fehér holló a nem dohányzó szakiskolás.

*

Jól tudja kezelni a tanulók magatartási problémáit

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		10	
2. iskola		7	
3. iskola		9	

4. iskola		2	
5. iskola		8	
6. iskola		6	
7. iskola		10	
8. iskola		4	
9. iskola		8	
10. iskola		11	
11. iskola		5	
12. iskola		8	
13. iskola		3	
14. iskola		9	
15. iskola		7	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		6	
18. iskola		2	
összesen	183	115	63%

Úgy érzi, hogy nincs elég eszköze a tanulói devianciák kezelésére

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		13	
2. iskola		4	
3. iskola		4	
4. iskola		3 és 4	
5. iskola		5	
6. iskola		5	
7. iskola		6	
8. iskola		5	
9. iskola		7	
10. iskola		13	
11. iskola		4	
12. iskola		6	
13. iskola		1	
14. iskola		2	
15. iskola		11	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		3	
összesen	183	97	53%

Csak azt tudja bevinni a tanításba, aki megfelelően szocializált

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		1	
2. iskola		4	
3. iskola		5	
4. iskola		4	
5. iskola		5	

6. iskola		2	
7. iskola		5	
8. iskola		1	
9. iskola		3	
10. iskola		5	
11. iskola		8	
12. iskola		4	
13. iskola		0	
14. iskola		1	
15. iskola		5	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		1	
összesen	183	57	31%

A pedagógusok új nevelési kihívásokkal kapcsolatos felkészítetlenségét és felkészületlenségét is jelzi, hogy csak 63%-uk tudja jól kezelni a tanulók magatartási problémáit, vagyis eredményeket elérni e területen. Nem véletlen, ha a nevelési problémák megoldatlansága tanulási eredménytelenséghez is vezet.

Ugyanezt, de a nem megfelelő közgondolkodást és jogi szabályozást is mutatja, hogy 53% úgy érzi, nincs elég eszköze a tanulói devianciák kezelésére. Ennek ellentmondani látszik, hogy 69% azokat is be tudja vonni a tanítási folyamatba, akik nem megfelelően szocializáltak (persze kérdés, milyen eredménnyel), talán ezt az arányt a felzárkóztató oktatásban részt vevők, a hátrányos helyzetűekkel való foglalkozást hivatásuknak tekintők javítják.

Foglalkozik a tanulók magánéleti problémáival is

	adatközlők száma (fő)	egyértékűk („x”-elők) száma (fő)	egyértékűk/adatközlők (%)
1. iskola		14	
2. iskola		10	
3. iskola		9	
4. iskola		4	
5. iskola		8	
6. iskola		8	
7. iskola		10	
8. iskola		8	
9. iskola		10	
10. iskola		12	
11. iskola		4	
12. iskola		8	
13. iskola		4	
14. iskola		10	
15. iskola		14	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		7	
18. iskola		3	
összesen	183	143	78%

A tanulók gyakran fordulnak hozzá magánéleti problémáikkal

	adatközlők száma (fő)	egyértékű („x”-elők) száma (fő)	egyértékű/adatközlők (%)
1. iskola		12	
2. iskola		9	
3. iskola		6	
4. iskola		4	
5. iskola		3	
6. iskola		5	
7. iskola		8	
8. iskola		2	
9. iskola		7	
10. iskola		7	
11. iskola		5	
12. iskola		5	
13. iskola		2	
14. iskola		10	
15. iskola		9	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		2	
összesen	183	99	54%

A nem megfelelően teljesítő tanulókkal külön is foglalkozik

	adatközlők száma (fő)	egyértékű („x”-elők) száma (fő)	egyértékű/adatközlők (%)
1. iskola		11	
2. iskola		3	
3. iskola		5	
4. iskola		4	
5. iskola		7	
6. iskola		7	
7. iskola		2	
8. iskola		8	
9. iskola		12	
10. iskola		8	
11. iskola		5	
12. iskola		3	
13. iskola		4	
14. iskola		10	
15. iskola		5	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		4	
18. iskola		0	
összesen	183	98	54%

Örvendetes, ha igaz a közel 80%-os állítás, mi szerint a nyilatkozók foglalkoznak a tanulók magánéleti problémáival is, illetve sikerül olyan bizalmi viszonyt kiépíteni 54%-uknak a tanulókkal, hogy gyakran fordulnak hozzájuk magánéleti problémáikkal.

Az már kevésbé nevezhető jó aránynak, hogy a pedagógusoknak csak alig több mint fele foglalkozik külön is a nem megfelelően teljesítő tanulókkal, mert ismerve a rossz tanulmányi statisztikákat, erre sokkal nagyobb mértékben lenne szükség. Ha azt is figyelembe vesszük, hogy a véleményt adók mintegy negyede felzárkóztató oktatásban is érdekelt, ahol ez természetes kötelesség, a többségi hagyományos oktatásban részt vevők ezirányú hozzáállása meglehetősen rossznak ítélnélhető, és összefüggésben lehet az eredménytelenséggel is. Nyilvánvalóan számtalan olyan valós okra lehet hivatkozni, mint az idő és pénzhiány a külön foglalkozásokhoz, a tanulók szembenállása a nem kötelező korrepetálással, stb., mégis kellene megoldást találni, mert e nélkül a hatékonyság alig növelhető.

A nem megfelelően teljesítő tanulók szüleivel személyes kapcsolatra törekszik

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		10	
2. iskola		5	
3. iskola		5	
4. iskola		4	
5. iskola		11	
6. iskola		5	
7. iskola		8	
8. iskola		5	
9. iskola		9	
10. iskola		12	
11. iskola		4	
12. iskola		4	
13. iskola		4	
14. iskola		9	
15. iskola		5	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		4	
18. iskola		2	
összesen	183	106	58%

A nem megfelelően teljesítő tanulók szüleivel tud kapcsolatot felvenni, tartani

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		6	
2. iskola		2	
3. iskola		5	
4. iskola		3	
5. iskola		6	
6. iskola		4	
7. iskola		5	
8. iskola		2	

9. iskola		4	
10. iskola		1	
11. iskola		0	
12. iskola		3	
13. iskola		2	
14. iskola		3	
15. iskola		7	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		2	
összesen	183	58	32%

A szülők gyakran segítenek a tanulási és magatartási problémák kezelésében

	adatközlők száma (fő)	egyértékűk („x”-elők) száma (fő)	egyértékűk/adatközlők (%)
1. iskola		0	
2. iskola		1	
3. iskola		1	
4. iskola		0	
5. iskola		1	
6. iskola		2	
7. iskola		0	
8. iskola		0	
9. iskola		4	
10. iskola		1	
11. iskola		6	
12. iskola		2	
13. iskola		0	
14. iskola		1	
15. iskola		1	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		1	
18. iskola		0	
összesen	183	21	11%

A nem megfelelően teljesítő tanulók szüleivel személyes kapcsolatra törekvők 58%-nyian vannak, de csak 32%-nak sikerül ezt ténylegesen kialakítani, és mindössze a pedagógusok 11%-a szerint segítenek a szülők a tanulók tanulási és magatartási problémáinak kezelésében. Ez nagyon rossz arány, egyrészt a pedagógusok nem kellő aktivitását jelzi, főképp azonban a szülők hozzáállásáról állít ki nagyon elkeserítő bizonyítványt.

Az adatok alapvető társadalmi problémát tükröznek, az iskola és a család gyakori szembenállását egymás segítése helyett. Ezekben az esetekben a szülők sokszor minden nevelési és oktatási feladatot és felelősséget áthárítanak az iskolára, miközben saját kötelezettségeiket egyáltalán nem teljesítik. Maguknak a kritizálás jogát tartják meg, a pedagógus pedig ilyenkor eszköztelenül és egyedül érzi magát a tanulóval szemben.

Vezetőket, más kollégákat bevonva kezeli a tanulók magatartási problémáit

	adatközlők száma (fő)	egyértézők („x”-elők) száma (fő)	egyértézők/adatközlők (%)
1. iskola		13	
2. iskola		7	
3. iskola		7	
4. iskola		4	
5. iskola		11	
6. iskola		5	
7. iskola		11	
8. iskola		7	
9. iskola		12	
10. iskola		12	
11. iskola		1	
12. iskola		7	
13. iskola		0	
14. iskola		10	
15. iskola		13	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		7	
18. iskola		3	
összesen	183	130	71%

A magatartási problémák kezeléséhez igénybe veszi a szakszolgálatokat

	adatközlők száma (fő)	egyértézők („x”-elők) száma (fő)	egyértézők/adatközlők (%)
1. iskola		7	
2. iskola		3	
3. iskola		1	
4. iskola		1	
5. iskola		8	
6. iskola		5	
7. iskola		6	
8. iskola		3	
9. iskola		7	
10. iskola		8	
11. iskola		1	
12. iskola		3	
13. iskola		2	
14. iskola		7	
15. iskola		4	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		2	
összesen	183	73	40%

A magatartási problémák kezeléséhez igénybe veszi a hatóságokat

	adatközlők száma (fő)	egyértéktők („x”-elők) száma (fő)	egyértéktők/adatközlők (%)
1. iskola		1	
2. iskola		3	
3. iskola		1	
4. iskola		1	
5. iskola		4	
6. iskola		2	
7. iskola		4	
8. iskola		1	
9. iskola		3	
10. iskola		4	
11. iskola		2	
12. iskola		1	
13. iskola		1	
14. iskola		4	
15. iskola		3	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		0	
18. iskola		2	
összesen	183	37	20%

A magatartási problémák kezeléséhez igénybe vett (külső) segítség legtöbbször hatékony

	adatközlők száma (fő)	egyértéktők („x”-elők) száma (fő)	egyértéktők/adatközlők (%)
1. iskola		5	
2. iskola		2	
3. iskola		4	
4. iskola		0	
5. iskola		5	
6. iskola		4	
7. iskola		3	
8. iskola		1	
9. iskola		5	
10. iskola		4	
11. iskola		6	
12. iskola		3	
13. iskola		2	
14. iskola		3	
15. iskola		3	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		1	
18. iskola		0	
összesen	183	51	28%

Ennek a bloknak a statisztikai még inkább alátámasztják a pedagógusok borulását a magatartászavaros, deviáns, iskolakerülő fiatalokkal kapcsolatos iskolán kívüli, erre hivatott

szervezetek segítségének igénybe vételével kapcsolatban. A nyilatkozók 71%-a csak iskolán belül keres segítséget, mindössze 40% veszi igénybe a szakszolgálatokat, és még ennyi se, csak 20% a hatóságokat. Ez nem csoda, ha az a véleményük, a külső segítség nem hatékony (csak 28% tartja hatékonynak).

Szigorúbban kellene büntetni a tanulói agresszivitást

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		15	
2. iskola		8	
3. iskola		8	
4. iskola		3	
5. iskola		12	
6. iskola		7	
7. iskola		10	
8. iskola		7	
9. iskola		11	
10. iskola		15	
11. iskola		6	
12. iskola		9	
13. iskola		2	
14. iskola		8	
15. iskola		14	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		3	
összesen	183	143	78%

A tanulói agresszivitás büntethetőségének szigorítását követelő 78% kifejezi félelmeit a jelen helyzetre vonatkozóan.

*

A pedagógusok véleménye saját tevékenységükről

Oktató munkájához minden évben készít új tanmenetet

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		14	
2. iskola		5	
3. iskola		9	
4. iskola		3	
5. iskola		7	
6. iskola		7	
7. iskola		13	
8. iskola		7	
9. iskola		12	
10. iskola		14	
11. iskola		9	

12. iskola		6	
13. iskola		3	
14. iskola		9	
15. iskola		10	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		3	
összesen	183	134	73%

A megkérdezetteknek csak alig háromnegyede készít évente új tanmenetet munkájához. Ismertek a sokéves „sárga papírról”, rutinból tanító kollégák, jó lenne, ha a szakiskolákban kevesen lennének ilyenek.

Az elméleti és gyakorlati tevékenység összehangolásában részt vesz

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		15	
2. iskola		5	
3. iskola		6	
4. iskola		3	
5. iskola		4	
6. iskola		5	
7. iskola		9	
8. iskola		6	
9. iskola		9	
10. iskola		8	
11. iskola		10	
12. iskola		5	
13. iskola		3	
14. iskola		7	
15. iskola		8	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		2	
18. iskola		3	
összesen	183	108	59%

A közismereti és szakmai tananyagok összehangolásában részt vesz

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		9	
2. iskola		3	
3. iskola		3	
4. iskola		3	
5. iskola		1	
6. iskola		4	
7. iskola		5	
8. iskola		1	
9. iskola		6	

10. iskola		7	
11. iskola		6	
12. iskola		5	
13. iskola		0	
14. iskola		4	
15. iskola		4	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		1	
18. iskola		3	
összesen	183	65	36%

Személyes kapcsolatot tart nem iskolai gyakorlati oktatókkal is

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		7	
2. iskola		5	
3. iskola		4	
4. iskola		1	
5. iskola		4	
6. iskola		5	
7. iskola		3	
8. iskola		6	
9. iskola		7	
10. iskola		5	
11. iskola		4	
12. iskola		1	
13. iskola		3	
14. iskola		6	
15. iskola		4	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		2	
18. iskola		3	
összesen	183	70	38%

A szakmai elmélet és gyakorlat összehangolásában a nyilatkozók 59%-os részvétele igen jó arány, ha figyelembe vesszük, hogy az összes adatszolgáltató 40%-a közismereti tárgyakat tanít, tehát a szakmai tanárok és szakoktatók lényegében valamennyien részt vesznek az összehangolásban.

A közismereti és szakmai tananyagok összehangolásában részt vevők 36%-os mutatója már korántsem ilyen kedvező, mint ahogy a külső gyakorlati oktatókkal való kapcsolattartók 38%-os aránya sem. Mindez megerősíti azt a korábbi tapasztalatot, hogy a szakiskolákban a közismereti tanárok kissé elkülönült csoportot képeznek a szakma stábjával szemben, nem tartják fontosnak, hogy a szakképzéshez igazodjanak.

Készít nevelési tervet a tanulók magatartási problémáinak kezelésére

	adatközlők száma (fő)	egyértéktők („x”-elők) száma (fő)	egyértéktők/adatközlők (%)
1. iskola		1	
2. iskola		1	
3. iskola		2	
4. iskola		1	
5. iskola		0	
6. iskola		0	
7. iskola		0	
8. iskola		1	
9. iskola		3	
10. iskola		1	
11. iskola		4	
12. iskola		0	
13. iskola		1	
14. iskola		2	
15. iskola		0	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		1	
18. iskola		1	
összesen	183	19	10%

Elgondolkoztató, mennyire ad hoc-jellegű lehet a szakiskolai pedagógusok nevelő tevékenysége, ha csak 10%-uk készít nevelési tervet. Ez bizonyíték arra a korábban tett megállapításra is, hogy az utóbbi hatvan év oktatáspolitikája másodrendűvé tette a nevelést az oktatással szemben.

Ennek a helyzetnek a megváltoztatása érdekében is felmerül a nevelés-módszertani központ létrehozásának, a pedagógusok központi támogatásának szükségessége.

Az érintett kollégákkal általában hetente tartanak munkaközösségi megbeszéléseket

	adatközlők száma (fő)	egyértéktők („x”-elők) száma (fő)	egyértéktők/adatközlők (%)
1. iskola		2	
2. iskola		4	
3. iskola		3	
4. iskola		1	
5. iskola		2	
6. iskola		2	
7. iskola		3	
8. iskola		3	
9. iskola		1	
10. iskola		0	
11. iskola		0	
12. iskola		2	
13. iskola		3	
14. iskola		6	

15. iskola		4	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		2	
18. iskola		2	
összesen	183	40	22%

Az érintett kollégákkal általában havonta tartanak munkaközösségi megbeszéléseket

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		4	
2. iskola		4	
3. iskola		2	
4. iskola		1	
5. iskola		5	
6. iskola		4	
7. iskola		9	
8. iskola		3	
9. iskola		6	
10. iskola		11	
11. iskola		9	
12. iskola		6	
13. iskola		0	
14. iskola		4	
15. iskola		5	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		1	
18. iskola		1	
összesen	183	75	41%

A munkaközösségi megbeszéléseken készül feljegyzés a tervezésről és értékelésről

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		6	
2. iskola		1	
3. iskola		4	
4. iskola		1	
5. iskola		3	
6. iskola		2	
7. iskola		9	
8. iskola		0	
9. iskola		5	
10. iskola		3	
11. iskola		4	
12. iskola		1	
13. iskola		1	
14. iskola		3	
15. iskola		2	
16. iskola			

17. iskola		1	
18. iskola		0	
összesen	183	46	25%

A tantestületen belüli együttműködésről sokat elárul, hogy az érintettek 22%-a heti, 41%-a havi rendszerességgel, míg több mint 1/3-a ennél is ritkábban tart munkaközösségi megbeszéléseket. Ezek az adatok is kozmetikázottnak tűnnek, ha csak 25% esetében készülnek a megbeszéléseken feljegyzések a tervezésről és értékelésről. Hol vannak itt a felzárkóztatásban, különösen pedig a Dobbantó Programban szorgalmazott összehangolt, teamben működésnek a nyomai?

A tanóráit előre megtervezi

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		18	
2. iskola		10	
3. iskola		10	
4. iskola		4	
5. iskola		12	
6. iskola		8	
7. iskola		12	
8. iskola		8	
9. iskola		12	
10. iskola		17	
11. iskola		10	
12. iskola		10	
13. iskola		4	
14. iskola		11	
15. iskola		15	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		8	
18. iskola		3	
összesen	183	172	94%

Oktató munkájához készít óravázlatokat

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		12	
2. iskola		4	
3. iskola		3	
4. iskola		1	
5. iskola		5	
6. iskola		7	
7. iskola		7	
8. iskola		7	
9. iskola		11	
10. iskola		12	
11. iskola		7	

12. iskola		0	
13. iskola		1	
14. iskola		3	
15. iskola		6	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		3	
összesen	183	92	50%

Minimális elvárás, hogy a tanórák ne rögtönzöttek, hanem tervezettek legyenek, ennek a kívánalomnak e körben 94%-nyian tesznek eleget. Óravázlatot viszont csak 50% készít, ami bár nem kötelező, a tervezés legegyszerűbb eszköze.

Új tananyag feldolgozásakor leggyakrabban tanári előadást tart

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		4	
2. iskola		5	
3. iskola		2	
4. iskola		1	
5. iskola		5	
6. iskola		1	
7. iskola		7	
8. iskola		2	
9. iskola		8	
10. iskola		12	
11. iskola		3	
12. iskola		5	
13. iskola		1	
14. iskola		2	
15. iskola		7	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		1	
összesen	183	69	38%

Tanóráin jellemző a szemléltetés

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		13	
2. iskola		9	
3. iskola		7	
4. iskola		1	
5. iskola		8	
6. iskola		8	
7. iskola		7	
8. iskola		8	
9. iskola		14	

10. iskola		14	
11. iskola		7	
12. iskola		6	
13. iskola		4	
14. iskola		9	
15. iskola		11	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		4	
18. iskola		1	
összesen	183	131	72%

Tanóráin jellemző a több csoportos, differenciált munka

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		11	
2. iskola		4	
3. iskola		4	
4. iskola		1	
5. iskola		6	
6. iskola		7	
7. iskola		8	
8. iskola		6	
9. iskola		9	
10. iskola		4	
11. iskola		6	
12. iskola		5	
13. iskola		2	
14. iskola		9	
15. iskola		5	
16. iskola			
17. iskola		5	
18. iskola		1	
összesen	183	93	51%

Tanóráin jellemző az egyéni, differenciált munka

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		10	
2. iskola		3	
3. iskola		2	
4. iskola		4	
5. iskola		5	
6. iskola		7	
7. iskola		4	
8. iskola		5	
9. iskola		6	
10. iskola		7	
11. iskola		4	

12. iskola		2	
13. iskola		3	
14. iskola		6	
15. iskola		5	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		1	
összesen	183	79	43%

Szeretne változatosabb módszereket alkalmazni, de nincs rá lehetőség

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		4	
2. iskola		4	
3. iskola		2	
4. iskola		3	
5. iskola		3	
6. iskola		3	
7. iskola		5	
8. iskola		1	
9. iskola		6	
10. iskola		7	
11. iskola		3	
12. iskola		2	
13. iskola		0	
14. iskola		4	
15. iskola		3	
16. iskola			
17. iskola		3	
18. iskola		2	
összesen	183	55	30%

A tanítás-tanulás folyamatának tanórai gyakorlatáról sokat elárulnak a fenti adatok. A legkedvezőbb arány, hogy 72% rendszeresen szemléltet. Bár köztudott, és a szakiskola iránti érdektelenség és a munka eredményességének szerény volta mindennap szembesíti az ott dolgozókat hatékonyabb módszerek alkalmazásának szükségességével, mégis 38% a tananyagot előadás keretében „dolgozza fel”, csak mintegy felénél jellemző a többszoros differenciált és ennél is valamivel kisebb arányban (43%) az egyéni differenciált munka. 30% panaszkodik, hogy alkalmazná, de nincs ezekre a módszerekre lehetősége.

Gyakran feleltet szóban

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		5	
2. iskola		7	
3. iskola		3	
4. iskola		2	
5. iskola		5	

6. iskola		3	
7. iskola		5	
8. iskola		4	
9. iskola		9	
10. iskola		4	
11. iskola		4	
12. iskola		3	
13. iskola		0	
14. iskola		1	
15. iskola		8	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		6	
18. iskola		1	
összesen	183	70	38%

A tanulók teljesítményét szóban, részletesen is értékeli

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		14	
2. iskola		8	
3. iskola		8	
4. iskola		4	
5. iskola		8	
6. iskola		7	
7. iskola		8	
8. iskola		6	
9. iskola		11	
10. iskola		13	
11. iskola		8	
12. iskola		4	
13. iskola		4	
14. iskola		7	
15. iskola		11	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		6	
18. iskola		3	
összesen	183	130	71%

Óráin a tanulók saját teljesítményüket is értékelik

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		14	
2. iskola		5	
3. iskola		9	
4. iskola		3	
5. iskola		2	
6. iskola		6	
7. iskola		9	

8. iskola		6	
9. iskola		10	
10. iskola		6	
11. iskola		8	
12. iskola		5	
13. iskola		3	
14. iskola		9	
15. iskola		9	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		4	
18. iskola		3	
összesen	183	111	61%

Az értékeléshez, osztályozáshoz a többi tanuló véleményét is megkérdezi

	adatközlők száma (fő)	egyértéktők („x”-elők) száma (fő)	egyértéktők/adatközlők (%)
1. iskola		5	
2. iskola		3	
3. iskola		2	
4. iskola		1	
5. iskola		3	
6. iskola		3	
7. iskola		4	
8. iskola		5	
9. iskola		6	
10. iskola		1	
11. iskola		7	
12. iskola		2	
13. iskola		1	
14. iskola		4	
15. iskola		8	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		1	
összesen	183	59	32%

A teljesítménymérésről, értékelésről szolgáltatnak adatokat az előző táblázatok. Csak 38% feleltet szóban, pedig a beszédkézség és a szókincsfejlesztés fontos, összehangolandó munka kellene legyen ebben a körben, ezt pedig a szóbeliség nagyban segíti. Az oktatói szóbeli teljesítményértékelés 71 %-ra jellemző, a tanulók önértékelése 61%-ra. A többi tanuló véleményét csak 32% kéri ki.

Bizonyos konzervatívizmust tükröznek ezek az adatok, de a felzárkóztató oktatásban dolgozók 25%-os aránya a számokat elfogadhatóvá teszi, míg a hagyományos oktatásban részt vevők eredményei feltehetően rosszabbak.

Összességében hatékonynak tartja saját oktató munkáját

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		16	
2. iskola		7	
3. iskola		7	
4. iskola		2	
5. iskola		10	
6. iskola		8	
7. iskola		12	
8. iskola		7	
9. iskola		14	
10. iskola		14	
11. iskola		8	
12. iskola		9	
13. iskola		4	
14. iskola		8	
15. iskola		10	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		3	
összesen	183	142	78%

Összességében hatékonynak tartja saját nevelő munkáját

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		17	
2. iskola		6	
3. iskola		7	
4. iskola		2	
5. iskola		9	
6. iskola		8	
7. iskola		11	
8. iskola		5	
9. iskola		11	
10. iskola		12	
11. iskola		7	
12. iskola		8	
13. iskola		3	
14. iskola		10	
15. iskola		10	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		2	
összesen	183	133	73%

Úgy ítéli, meg, hogy a tanulók is elfogadják, jó pedagógusnak tartják

	adatközlők száma (fő)	egyértékű („x”-elők) száma (fő)	egyértékű/adatközlők (%)
1. iskola		14	
2. iskola		8	
3. iskola		8	
4. iskola		3	
5. iskola		7	
6. iskola		6	
7. iskola		11	
8. iskola		7	
9. iskola		10	
10. iskola		12	
11. iskola		6	
12. iskola		8	
13. iskola		4	
14. iskola		9	
15. iskola		9	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		7	
18. iskola		3	
összesen	183	132	72%

A tanulók róla alkotott véleményét nem ismeri

	adatközlők száma (fő)	egyértékű („x”-elők) száma (fő)	egyértékű/adatközlők (%)
1. iskola		5	
2. iskola		2	
3. iskola		1	
4. iskola		1	
5. iskola		3	
6. iskola		2	
7. iskola		1	
8. iskola		1	
9. iskola		2	
10. iskola		4	
11. iskola		1	
12. iskola		1	
13. iskola		1	
14. iskola		0	
15. iskola		2	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		1	
18. iskola		0	
összesen	183	28	15%

Ez a blokk a válaszadó pedagógusok önértékelése.

A hetven százalék fölötti eredmények (oktató munkáját 78%, a nevelőit 73% tartja jónak, 85% mondja azt, hogy a tanulók róla alkotott véleményét ismeri, 72% úgy ítéli, hogy tanítványai jónak tartják, elfogadják) azt sugallják, hogy a szakiskolai pedagógusok elégedettek teljesítményükkel.

Akkor már csak azt kellene kideríteni, kik azok a kollégák, akik majdnem két évtizede ezeket a nagyon aggasztó tanulmányi és nevelési statisztikákat produkálják.

*

Vélemények az oktatáshoz szükséges feltételekről, azok hasznosításáról

Oktató munkájához használ számítógépet

	adatközlők száma (fő)	egyétértők („x”-elők) száma (fő)	egyétértők/adatközlők (%)
1. iskola		15	
2. iskola		7	
3. iskola		7	
4. iskola		3	
5. iskola		12	
6. iskola		9	
7. iskola		12	
8. iskola		8	
9. iskola		11	
10. iskola		14	
11. iskola		7	
12. iskola		9	
13. iskola		4	
14. iskola		9	
15. iskola		13	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		3	
összesen	183	148	81%

Oktató munkájához használ internetet

	adatközlők száma (fő)	egyétértők („x”-elők) száma (fő)	egyétértők/adatközlők (%)
1. iskola		14	
2. iskola		7	
3. iskola		10	
4. iskola		3	
5. iskola		12	
6. iskola		9	
7. iskola		12	
8. iskola		8	

9. iskola		11	
10. iskola		13	
11. iskola		7	
12. iskola		8	
13. iskola		4	
14. iskola		9	
15. iskola		10	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		3	
összesen	183	143	78%

Keresett már információkat az NSZFI honlapján

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		14	
2. iskola		7	
3. iskola		9	
4. iskola		4	
5. iskola		7	
6. iskola		9	
7. iskola		11	
8. iskola		8	
9. iskola		11	
10. iskola		11	
11. iskola		8	
12. iskola		4	
13. iskola		4	
14. iskola		9	
15. iskola		3	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		2	
összesen	183	126	69%

Az NSZFI honlapról szerzett információk nagyon hasznosak voltak

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		9	
2. iskola		3	
3. iskola		5	
4. iskola		2	
5. iskola		3	
6. iskola		7	
7. iskola		10	
8. iskola		5	
9. iskola		10	
10. iskola		8	

11. iskola		4	
12. iskola		1	
13. iskola		4	
14. iskola		7	
15. iskola		3	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		0	
18. iskola		2	
összesen	183	83	45%

Keresett már információkat a kamara honlapján

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		5	
2. iskola		3	
3. iskola		5	
4. iskola		0	
5. iskola		3	
6. iskola		5	
7. iskola		3	
8. iskola		2	
9. iskola		5	
10. iskola		6	
11. iskola		2	
12. iskola		2	
13. iskola		0	
14. iskola		5	
15. iskola		3	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		2	
18. iskola		2	
összesen	183	53	29%

A kamarai honlapról szerzett információk nagyon hasznosak voltak

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		3	
2. iskola		0	
3. iskola		1	
4. iskola		0	
5. iskola		2	
6. iskola		5	
7. iskola		3	
8. iskola		1	
9. iskola		3	
10. iskola		4	
11. iskola		2	
12. iskola		1	

13. iskola		0	
14. iskola		4	
15. iskola		3	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		0	
18. iskola		2	
összesen	183	34	19%

Oktató-nevelő munkájához minden szükséges információt könnyen be tud szerezni

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		12	
2. iskola		4	
3. iskola		6	
4. iskola		4	
5. iskola		5	
6. iskola		4	
7. iskola		7	
8. iskola		5	
9. iskola		9	
10. iskola		6	
11. iskola		6	
12. iskola		7	
13. iskola		2	
14. iskola		7	
15. iskola		10	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		1	
18. iskola		0	
összesen	183	95	52%

Oktató-nevelő munkájához jelenleg minden szükséges információ rendelkezésre is áll

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		8	
2. iskola		1	
3. iskola		5	
4. iskola		2	
5. iskola		7	
6. iskola		5	
7. iskola		6	
8. iskola		4	
9. iskola		6	
10. iskola		10	
11. iskola		2	
12. iskola		7	
13. iskola		0	
14. iskola		6	

15. iskola		8	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		1	
összesen	183	81	44%

Ezeket az oktató-nevelő munkájához szükséges információkat főként iskolán belül szerzi

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		14	
2. iskola		4	
3. iskola		7	
4. iskola		3	
5. iskola		4	
6. iskola		3	
7. iskola		6	
8. iskola		3	
9. iskola		6	
10. iskola		12	
11. iskola		7	
12. iskola		6	
13. iskola		2	
14. iskola		2	
15. iskola		6	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		3	
összesen	183	93	51%

Ezeket az oktató-nevelő munkájához szükséges információkat főként iskolán kívül szerzi

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		2	
2. iskola		6	
3. iskola		2	
4. iskola		2	
5. iskola		4	
6. iskola		3	
7. iskola		4	
8. iskola		5	
9. iskola		4	
10. iskola		2	
11. iskola		2	
12. iskola		1	
13. iskola		1	
14. iskola		10	
15. iskola		6	
16. iskola		n.a.	

17. iskola		0	
18. iskola		2	
összesen	183	56	31%

Rendelkezik az általa oktatott tanulók szakmájával kapcsolatos tapasztalatokkal

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		10	
2. iskola		3	
3. iskola		5	
4. iskola		2	
5. iskola		7	
6. iskola		5	
7. iskola		8	
8. iskola		6	
9. iskola		10	
10. iskola		12	
11. iskola		8	
12. iskola		3	
13. iskola		4	
14. iskola		7	
15. iskola		7	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		0	
összesen	183	102	56%

Diplomát adó képzése során jól felkészítették a tanulói devianciák kezelésére

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		4	
2. iskola		1	
3. iskola		3	
4. iskola		2	
5. iskola		5	
6. iskola		3	
7. iskola		5	
8. iskola		3	
9. iskola		3	
10. iskola		2	
11. iskola		1	
12. iskola		2	
13. iskola		0	
14. iskola		1	
15. iskola		0	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		0	
18. iskola		0	

összesen	183	35	19%
-----------------	------------	-----------	------------

Diplomát adó képzése során jól felkészítették a hátrányos helyzetűek oktatására

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		1	
2. iskola		1	
3. iskola		4	
4. iskola		1	
5. iskola		2	
6. iskola		1	
7. iskola		4	
8. iskola		0	
9. iskola		2	
10. iskola		1	
11. iskola		0	
12. iskola		2	
13. iskola		1	
14. iskola		2	
15. iskola		0	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		2	
18. iskola		0	
összesen	183	24	13%

Szívesen részt vesz az oktató munkát segítő továbbképzéseken

	adatközlők száma (fő)	egyetértők („x”-elők) száma (fő)	egyetértők/adatközlők (%)
1. iskola		14	
2. iskola		4	
3. iskola		6	
4. iskola		4	
5. iskola		10	
6. iskola		6	
7. iskola		10	
8. iskola		6	
9. iskola		12	
10. iskola		16	
11. iskola		8	
12. iskola		9	
13. iskola		3	
14. iskola		11	
15. iskola		10	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		5	
18. iskola		2	
összesen	183	136	74%

Leginkább az oktatási nevelési módszertani továbbképzést tartja fontosnak

	adatközlők száma (fő)	egyértétek („x”-elők) száma (fő)	egyértétek/adatközlők (%)
1. iskola		10	
2. iskola		7	
3. iskola		4	
4. iskola		2	
5. iskola		8	
6. iskola		7	
7. iskola		8	
8. iskola		7	
9. iskola		10	
10. iskola		12	
11. iskola		8	
12. iskola		8	
13. iskola		3	
14. iskola		11	
15. iskola		10	
16. iskola		n.a.	
17. iskola		3	
18. iskola		0	
összesen	183	118	64%

Örvendetes, hogy a megkérdezettek több mint 80%-a használ munkájához számítógépet, csaknem ugyanennyien internetet is. Ha leszámítjuk a közismereti tanárokat, az NSZFI honlapját is sokan keresik föl. Az NSZFI esetében ez az arány 69%, tehát szinte minden szakmai tanár és szakoktató, és az elégedettség is megfelelő (45%). A kamarai arány már szerényebb, 29%, és csak 19%-os az elégedettség.

Oktató-nevelő munkájához minden szükséges információt könnyen be tud szerezni 52%, minden rendelkezésre is áll 44%-nak. Az információk nagyobb részét iskolán belül szerzi 51%, iskolán kívül 31% (Ez felveti a kérdést, 18% honnan szerzi be az információt?).

Az általa oktatott tanulók szakmájával kapcsolatos tapasztalatokkal rendelkezik 56%, ez ugyan a közismereti tanároknál előnyös lenne, viszont nem elvárható, de a szakmai tanárok 77%-os reprezentációját tekintve vagy nem hiteles az adat, vagy nagyon aggasztó. (Ez utóbbi úgy lehet, hogy pl. a kőművesek szakmai tanára építőipari főiskolát végzett nő, aki soha nem dolgozott építkezésen, legfeljebb tervet készített ahhoz.).

Diplomát adó képzése során a tanulói devianciák kezelésére a nyilatkozóknak csak 19%-át, hátrányos helyzetűek oktatására mindössze 13%-át készítették fel, ami szakiskolai vonatkozásban, főképp pedig a felzárkóztatásban rendkívül rossz adat, nem csoda, ha a pedagógusok ilyen eredményeket produkálnak ezekben az iskolákban.

A jelenlegi leterheltség és finanszírozatlanság ellenére a nyilatkozók 3/4-e szívesen részt venne a szakiskolai oktató munkát segítő továbbképzéseken, 64% leginkább az oktatási-nevelési módszertani továbbképzést választaná.

3.3.4. Gazdálkodó szervezeteknél oktató szakemberek véleménye

(Gazdálkodó szervezetek oktatóinak kérdőívre adott válaszai)

A gazdálkodó szervezeteknél, költségvetési szerveknél szakmai gyakorlati oktatást végző szakemberek közreműködése a magyar szakképzés munkaerő-piaci igényeinek jobb megfelelése szempontjából döntő jelentőségű. A TÁMOP-2.2.1-08/1-2008-002 „A képzés minőségének és tartalmának fejlesztése” program alprojektjeként e szakemberek képzési rendszerének megtervezését tűzte ki célul. Az alprojektben a szakképzés gyakorlati részének általános helyzetfelmérését és a felkészítési koncepció kidolgozását követően sor került az alapképzés kísérleti programjának kidolgozására, majd 8 fő bevonásával kipróbálására.

A program harmadik szakaszában 5 helyszínen 200 fő vett részt a kísérleti program alapján képzésen. A kutatók valamennyi képzési helyszínt meglátogatták, ennek során Gödön és Pécsen, ahol a képzés utolsó napján voltak jelen, felmérést készítettek. A felmérés elsősorban a résztvevők szakképzésbeli státuszára és a gyakorlati képzéssel kapcsolatos véleményére terjedt ki. Részletesen a 73 fő adatszolgáltatása alapján az alábbi eredmények születtek:

A résztvevők adatai, státusza

Adat	fő
Összes nyilatkozó	73

1. A résztvevők életkora	25 év alatt	2
	25-30 év között	8
	30-40 év között	26
	40-50 év között	23
	50-60 év között	12
	60 év felett	2

A résztvevők több mint 800 tanuló gyakorlati oktatásában vesznek közvetlenül részt. Életkoruk elég változatos, a 30 és 50 év közöttiek domináltak (67%), de 19 % ennél idősebb, sőt 2 fő 60 év feletti is volt a résztvevők között, míg 30 évnél fiatalabb csak 14%. Ismerve az országos szakoktató hiányt, fontos lenne szorgalmazni, hogy minél több fiatal, de szakmailag jól képzett és ambíciózus fiatal kapjon lehetőséget a gazdálkodó szervezeteknél is a tanulók gyakorlati oktatására. Kérdés persze, hogy a szakiskolai képzés rossz mutatói (csökkenő tanulólétszám, a tanulók nagy részének nem megfelelő szocializáltsága, tanulmányi eredményessége, kevés gyakorlati oktatási idő) miatt van-e lehetőségük a cégeknek jól felkészült, szakoktatásra is alkalmas fiatal munkatársakat felvenni.

2. Szakképesítése	8/10 osztályra épülő szakmájú	33
	érettségire épülő szakmájú	2
	felsőfokú szakképesítésű	0
	technikus	11
	mester	21
	szakirányú főiskolai	3
	szakirányú egyetemi	3

3. Legmagasabb iskolai	szakképző iskolai	22
------------------------	-------------------	----

végzettsége	középfokú	28
	technikus	9
	felsőfokú	15

Szakképesítés szempontjából legtöbben 8/10 osztályra épülő szakmával rendelkeznek (45%), mestervizsgát is tett 29%, ami jó aránynak mondható, hiszen nem minden szakmában van erre lehetőség. 6 főnek felsőfokú végzettsége is van. Összehasonlítva cégek szerint a képzésen résztvevőket, az derül ki, hogy nagy számban vettek részt olyanok, akik kimondottan gyakorlati képzésre specializálódott gazdálkodó szervezeteknél dolgoznak. Ezek a szakemberek általában csoportos foglalkozásokat vezetnek, az ő végzettségük többségében magasabb, mint többi társaiké, pl. ők a diplomás szakoktatók. Ez arra utal, és ezt a helyszínen lefolytatott beszélgetések is megerősítették, hogy gyakran az iskolák korábbi tanárai, szakoktatói tömörülnek ezekbe a cégekbe, feladva a közalkalmazotti státuszt a viszonylag jobb kereseti lehetőségért.

4. Az évek száma, ami óta az oktatót szakmájában dolgozik	0-2 év	3
	2-5 év	2
	5-10 év	8
	10-20 év	30
	20 év felett	30

5. Az évek száma, ami óta tanulókat oktat	0-2 év	10
	2-5 év	14
	5-10 év	13
	10-20 év	21
	20 év felett	15

Az oktatók 77%-a 10 évnél is régebben dolgozik a szakmájában, 49 %-uk ennél régebben oktat is. Ugyanakkor 2 olyan résztvevő is akadt, aki 2 évnél kevesebb szakmai gyakorlattal rendelkezik, tehát a szakképzési törvény szerint nem is lehetne melléjük tanulókat beosztani.

6. Szakképesítés(ek), mely(ek)ben jelenleg oktat	építőipar	12
	vas-fémipar	10
	villamosipar	4
	faipar	7
	élelmiszeripar	8
	humán jellegű szolgáltatóipar	19
	kereskedelmi jellegű szolgáltatóipar	13

Az oktatott szakképesítések nagy szórást mutatnak, ami az adatfeldolgozás szempontjából szerencsés, hiszen így a legkülönbözőbb szakterületekről érkező véleményeket lehetett összevetni. A legtöbben a humán jellegű szolgáltatóiparban (pl. fodrász) oktatnak, de viszonylag sokan a kereskedelmi jellegű szolgáltatóiparban és az építőiparban, és nem sokkal kevesebben a vas- és fémiparban, az élelmiszeriparban és faiparban.

7. Az általuk oktatott összes tanuló száma	810
--	-----

8. A melléjük jelenleg beosztott, általuk	1	6
---	---	---

oktatott tanulók száma (oktatónként)	2	4
	3	4
	4-8	22
	9-12	5
	12-nél több	38

A 3. pontban megfogalmazott megállapítást, azaz hogy nagy számban vettek részt olyanok, akik kimondottan gyakorlati képzésre specializálódott gazdálkodó szervezeteknél dolgoznak igazolja, hogy a résztvevők 77%-a 4-nél több tanulót oktat, 45%-a 12-nél is többet, azaz pl. 2 tanulócsoportot. Csak 14 %-uk mellé van 1-2 tanuló beosztva, azaz egyedi képzést végeznek.

9. Ebből jelenleg tanulószereződéses (oktatónként)	1	6
	2	6
	3	0
	4-8	19
	9-12	4
	12-nél több	33

A képzésen résztvevők által oktatott tanulók nagy része tanulószereződéses. Érdekes, hogy viszonylag nagy azoknak a száma, akik most első évesek, majdnem ugyanannyian vannak, mint a másod- vagy harmadévesek. Ez az arány szintén a gyakorlati oktatásra szakosodott cégek dominanciájával magyarázható.

10. Jelenleg 1. szakmai évfolyamon tanul	30%
--	-----

11. Jelenleg 2. szakmai évfolyamon tanul	32%
--	-----

12. Jelenleg 3. szakmai évfolyamon tanul	38%5
--	------

13. A cégnél az 1. évfolyam kezdetétől tanul	29%
--	-----

14. A cégnél az 2. évfolyam kezdetétől tanul	34%
--	-----

15. A cégnél az 3. évfolyam kezdetétől tanul	37%
--	-----

Alig mutat különbséget a felmérés abból a szempontból, hogy jelenleg a tanulók melyik szakképző évfolyamon tanulnak, és mióta vannak a gazdálkodó szervezeteknél. Ez elgondolkodtató, hiszen világtendencia a cégek specializálódása egyes gyártási vagy szervizelési feladatokra, ami egyúttal azt is jelenti, hogy egy adott szakma nem teljes vertikumában dolgoznak. Az is kétséges, hogy a termelési feladatok mellett van-e lehetőségük a szakma alapfogásainak tanterv szerinti oktatására. Hogy egy cég képes-e egy szakma minden területének gyakorlati tudását átadni tanulóinak, elvileg a kamarai ellenőrzésnek

kellene kiderítenie, de a mai gyakorlat-ínséges időkben örülni kell annak, ha egy cég vállalja a tanulók foglalkoztatását, ezért aligha feltétezzhető ezen az alapon tőlük a gyakorlat lehetőségének megvonása. Jelen helyzetben a szakmai alapképzés első szakképző évfolyamon iskolai vagy TISZK-es tanműhelyben való megvalósítása látszik a legjobb megoldásnak, ami e felmérés szerint a vizsgált intézmények nagy részénél nem így történik.

*

A második csoportba olyan kérdések tartoztak, ahol az adatközlőknek „X” jelet kellett tenniük azon állítások mellé, amelyekkel egyetértenek, üresen kellett hagyniuk a rovatot, ha más a véleményük (egyes kérdésekre nem mindenki adott választ, de a trendek ezekben az esetekben is jól láthatók).

A tanulókkal való foglalkozást maga választotta	69
A tanulókat azért oktatja, mert a felettesei erre felkérték	4
A tanulókkal való foglalkozás öröm számára	67
A tanulókkal való foglalkozás nagy teher számára	4

Jól látható, hogy az oktatók döntő többsége (95%) a tanulókkal való foglalkozást maga választotta, csak 5% az, akit beosztottak erre a munkára. A tanulókkal való foglalkozás öröm 92% számára, csak 5% érzi ezt nagy tehernek (nem mindenki válaszolt). Ez utóbbiak nyilván azok közül kerülnek ki, akik nem maguk választották az oktató munkát.

A tanulókkal való foglalkozásért külön díjazásban részesül	15
--	----

Figyelemre méltó, hogy a tanulókkal való foglalkozásért csak 21% részesül külön díjazásban, ez azonban csak úgy értelmezhető, ha tudjuk, hogy sokan a teljes munkabérüket ezért kapják.

Oktató munkához használ számítógépet	53
Oktató munkához használ internetet	55
Keresett már információkat az NSZFI honlapján	58
Keresett már információkat a kamara honlapján	51

Oktató munkához minden szükséges információ rendelkezésére áll	41
Minden szükséges információt könnyen be tud szerezni	41

*

A következő kérdéscsoport a gyakorlati oktató szakemberek informatika alkalmazására kérdezett. 50%-nál többen vannak azok, akik oktató munkájukhoz használnak számítógépet, internetet, viszont csak 53% mondja azt, hogy oktató munkához minden szükséges információ rendelkezésére áll, illetve azokat könnyen be tudja szerezni. Ez nyomatékosan jelzi, hogy szükség van egy könnyen elérhető és kezelhető adatbázisra, illetve azt, hogy az NSZFI honlapja véleményük szerint nem ilyen.

Szívesen részt vesz az oktató munkát segítő továbbképzéseken	73
Elfogadja, hogy a gyakorlati oktatónak néhány napos alapképzés kötelező	71

Az előzőek fényében érthető, hogy mindenki (100%) szívesen részt vesz az oktató munkát segítő továbbképzéseken, 97% elfogadja, hogy a gyakorlati oktatónak néhány napos alapképzés kötelező lehetne. Ez egyértelműen arra utal, hogy az e TÁMOP programban javasolt gyakorlati oktató szakember alapképzés bevezetése az érintettek oldaláról nem ütközne ellenállásba.

A csoportos képzéshez fontos az OKJ-s gyakorlati oktató szakképesítés	38
Fontosnak tartja a mester szakképesítést a tanulók oktatásához	47

Abban már koránt sincs egyetértés, hogy a csoportos képzéshez fontos az OKJ-s gyakorlati oktató szakképesítés. Ezt csak a résztvevők 48%-a mondja, ennél sokkal magasabbra értékeli a mesterképesítést (64%). Mindez nem csoda, hiszen az OKJ-s szakképesítés megszerzése nagyon időigényes, kevésbé szakképesítés-orientált, míg a mesterképzésben ez nincs így.

Tanulószerződés kötése előtt a tanulókat ki tudják próbálni	24
---	----

A jelenlegi tanulószerződéses rendszer kritikája, hogy csak 31%-nak volt módja tanulószerződés kötése előtt a tanulókat kipróbálni. Ez főleg azért okoz a cégeknek problémát, mert a jelenlegi szabályozás a két félnek nem egyenlően biztosít jogokat a szerződés felbontására, míg a tanuló ezt minden következmény nélkül megteheti, a cég lényegében nem, vagy nagy nehézségek árán tud megvárni a rosszul kiválasztott tanulójától.

A gyakorlati oktatáshoz készít írott foglalkozási tervet	43
A gyakorlati oktatáshoz vezet foglalkozási naplót	63
A tanulók vezetnek munkanaplót	70

A tervezés, tevékenység nyomon követése, adminisztráció terén jól láthatóan vannak még problémák. A gyakorlati oktatáshoz csak 59% készít írott foglalkozási tervet, csak 86% vezet foglalkozási naplót, pedig ez utóbbi törvényi előírás. (Kérdés, mit ellenőriz a kamara, ha ezt sem!). Viszonylag több helyen (96%) vezetnek a tanulókkal munkanaplót, de ebből is (ezt a monitoring felmérésből tudjuk) gyakran hiányzik a tanulók teljesítményének értékelése.

A cégnél a szakma minden gyakorlatát el lehet végezni	51
Egyes gyakorlatokat jobb lenne központi képzőhelyen végeztetni	15
Jó lenne, ha már 1. évfolyamtól a cégnél lennének a tanulók	49
Az a jó, ha csak 2. évfolyamtól vannak a cégnél a tanulók	8

Ugyancsak a jelenlegi tanulószerezési rendszer és a kamarai ellenőrzés kritikája, hogy a résztvevőknek csak 70%-a szerint lehet a cégnél a szakma minden gyakorlatát elvégezni. Csak 21% gondolja viszont azt, hogy egyes gyakorlatokat jobb lenne központi képzőhelyen végeztetni. Az sajnós nem derül ki e felmérésből, hogy akiknél nincs minden követelmény teljesítésére lehetőség, hogyan oldják meg a tanulók hiányzó képzési feladatainak elvégzését. 67% szerint jó lenne, ha már 1. évfolyamtól a cégnél lennének a tanulók, ez lehet az iskolai alapképzés kritikája is.

Helyes, hogy sok szakmában ismét 8. után kezdődik a szakképzés	43
Jó lenne, ha bevezetnék a szakképzést követő gyakornoki évet	32
A gyakornoki évről nem tud nyilatkozni	19

Az előre hozott szakképzést a résztvevők 59%-a támogatja, a szakmai vizsga utáni gyakornoki rendszer bevezetését csak 44%, igaz, 26% azt mondja, a gyakornoki évről információ hiányában nem tud nyilatkozni.

*

A harmadik kérdéscsoportban a résztvevők 6 fokozatú skálán jelölhették, mit tartanak nagyon fontosnak, jónak, igaznak (6), vagy ennek ellenkezőjének (1, egyáltalán nem).

Értékelés:	1	2	3	4	5	6
A tanulókkal való foglalkozás nagyon fárasztó	11	7	20	20	11	4
A tanulókra jellemző a munkafegyelem	1	12	37	12	10	1
A tanulókra jellemző a tanult szakma szeretete	1	4	38	23	6	1
A tanulókra jellemző az elméleti tudás	5	26	30	11	1	0
A tanulókra jellemző a kulturált, szakszerű beszéd	4	27	33	4	1	1
A tanulókra jellemző az általa megfelelőnek tartott megjelenés	2	3	12	31	18	7
A tanulókra jellemző az általa megfelelőnek tartott viselkedés	0	8	20	23	12	11
Foglalkozik a tanulók magánéleti problémáival is	2	7	11	16	25	12
A tanulók gyakran fordulnak hozzá magánéleti problémáikkal	4	7	17	18	16	11

Az első állításcsoportban a résztvevők a hozzájuk beosztott tanulókról mondtak véleményt.

A válaszok többsége a negatív tartományba esik, de középre hajló módon. Ez azt jelezheti, hogy bár meglehetősen sok problémás tanulót kapnak, a gyakorlat során mégis sikerül őket a jó irányba befolyásolni. Ez utóbbi abból is kitűnik, hogy sokan foglalkoznak a tanulók egyéb problémáival is, a tanulók is viszonylag gyakran fordulnak ilyesmivel hozzájuk. Az átlagot nyilvánvalóan rontja a csoportos képzés, ahol egy tanulóra kevesebb figyelem jut, de még mindig több mint az iskolában.

Az általa oktatott tanulók közül volt lemorzsolódás	12	14	10	11	14	12
A lemorzsolódás oka gyakran a gyakorlati nem megfelelés	30	17	9	7	6	2
A lemorzsolódás oka gyakran az elméleti bukás	12	13	4	13	11	16
A lemorzsolódás oka gyakran az iskolakerülés	10	12	13	6	14	14

Jól látszik, hogy a tanulói sikertelenség, lemorzsolódás oka a gazdálkodó szervezeteknél oktató szakemberek szerint nem a gyakorlati oktatás, hanem az elméleti meg nem felelés vagy az iskolakerülés.

A tanulókat képző iskolával való kapcsolata szoros	3	5	5	10	16	33
A tanulókat képző elméleti tanárokkal való kapcsolata szoros	3	4	7	13	17	28
A tanulókat képző iskolai szakokkal való kapcsolata szoros	7	2	8	9	18	31
Van lehetősége az elmélet és a gyakorlat összehangolására	1	8	15	11	21	17
Az iskolai elméleti oktatást megfelelőnek tartja	3	10	18	16	20	6
Az iskolai gyakorlati szakmai alapot megfelelőnek tartja	3	7	20	19	17	6
A szakmai és vizsgáztatási követelményeket megfelelőnek tartja	2	8	15	18	19	11
A gyakorlati oktatás időtartamát megfelelőnek tartja	4	6	15	15	20	13
A tanulószervezést jó dolognak tartja	1	1	8	12	20	31
A tanulókkal kapcsolatos adminisztrációt megfelelőnek tartja	3	6	13	11	19	21
A tanulókkal való foglalkozás a cégének gazdaságos	0	13	16	17	18	8

Az iskola és a gyakorlólé hely közti kapcsolatról a vélemény lényegesen pozitívabb a vártnál. Ez talán a gyakorlati oktatásra szakosodott cégekkel, az iskolából ide került oktatókkal magyarázható? Valószínű, hogy a kedvezőtlenebb vélemény az egyedi képzést folytatóktól származik.

Érdekes, hogy a kapcsolat ugyan szerintük jó, de az elmélet és gyakorlat összehangolása mégis problémás. Az iskolában folyó munkáról, annak eredményességéről a pozitív tartományba jelöltek többen, ugyanígy a tanuló szerződés és az adminisztráció vonatkozásában is. Ez utóbbi meglepő a máshonnan hallott adminisztrációs terhekről szóló sok panasz ismeretében.

Az is érdekes, hogy a többség a gyakorlat időtartamát nem tartja kevésnek, és nagyjából elégedettek a szakmai és vizsgáztatási követelményekkel is. (Talán még nem szembesültek a modul rendszerű vizsgáztatás nehézségeivel?)

Senki nem nyilatkozott úgy, hogy a tanulókkal való foglalkozás a cégének nem lenne gazdaságos. Ez biztató jel a tanuló szerződéses rendszer kiterjesztését illetően.

3.3.5. A tanulók körében végzett felmérés eredményei

Az interjúkra kiválasztott iskolák tanulóinak kérdőívre adott válaszai

A tanulók körében végzett véleménykutatás három tanulócsoportra terjedt ki: 9. évfolyamon a „többségi” osztályokba járókra, azután a 27. §. (8) bekezdés szerinti valamely felzárkóztató jellegű oktatásban résztvevőkre, és a szakmai utolsó évfolyamon tanulókra. A megkérdezett tanulók száma 310; 145 és 192 fő, összesen tehát 647 tanuló. Ily módon lehetőség nyílt a különböző helyzetű fiatalok véleményének összehasonlítására is.

Évfolyam, oktatás jellege: „többségi” (normál) 9.

A véleménynyilvánítók száma:

„Többségi” (normál) 9. évfolyam

	fő
1. iskola	32
2. iskola	22
3. iskola	23
4. iskola	0
5. iskola	18
6. iskola	20
7. iskola	23
8. iskola	28
9. iskola	29
10. iskola	48
11. iskola	0
12. iskola	19
13. iskola	0
14. iskola	38
15. iskola	0
16. iskola	n.a.
17. iskola	10
18. iskola	0

	fő
Összesen	310

Életkor szerinti megoszlás:

		fő	
1. iskola	14-15 év között		8
	15-16 év között		23
	16-17 év között		1
	17-18 év között		0
	18 év felett		0
2. iskola	14-15 év között		5
	15-16 év között		12
	16-17 év között		5
	17-18 év között		0
	18 év felett		0
3. iskola	14-15 év között		5
	15-16 év között		9
	16-17 év között		4
	17-18 év között		5
	18 év felett		0
4. iskola	14-15 év között		
	15-16 év között		
	16-17 év között		
	17-18 év között		
	18 év felett		
5. iskola	14-15 év között		4
	15-16 év között		5
	16-17 év között		8
	17-18 év között		0
	18 év felett		0
6. iskola	14-15 év között		3
	15-16 év között		8
	16-17 év között		9
	17-18 év között		0
	18 év felett		0
7. iskola	14-15 év között		4
	15-16 év között		8
	16-17 év között		6
	17-18 év között		4
	18 év felett		1
8. iskola	14-15 év között		5
	15-16 év között		18
	16-17 év között		4
	17-18 év között		1
	18 év felett		0
9. iskola	14-15 év között		5
	15-16 év között		22
	16-17 év között		2
	17-18 év között		0
	18 év felett		0
10. iskola	14-15 év között		13

		15-16 év között	20
		16-17 év között	11
		17-18 év között	4
		18 év felett	0
	11. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	12. iskola	14-15 év között	8
		15-16 év között	9
		16-17 év között	1
		17-18 év között	1
		18 év felett	0
	13. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	14. iskola	14-15 év között	10
		15-16 év között	18
		16-17 év között	5
		17-18 év között	5
		18 év felett	0
	15. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	16. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	17. iskola	14-15 év között	4
		15-16 év között	4
		16-17 év között	3
		17-18 év között	0
		18 év felett	0
	18. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	

		fő	%
Összesen	14-15 év között	74	24%
	15-16 év között	156	50%
	16-17 év között	59	19%
	17-18 év között	20	6%
	18 év felett	1	0

Az adatokból levonható az a következtetés, hogy a megkérdezés időpontjában a tanulók legalább egy negyede túlkoros, de valószínű, hogy a 15-16 év közöttiek egy része se osztályismétlés nélkül jutott el a mostani 9. évfolyamra.

*

Az általános iskolában mindig jól érezte magát

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	20	10	2
2. iskola	13	9	0
3. iskola	11	12	0
4. iskola			
5. iskola	13	5	0
6. iskola	15	5	0
7. iskola	18	5	0
8. iskola	18	6	4
9. iskola	18	11	0
10. iskola	32	16	0
11. iskola			
12. iskola	11	8	0
13. iskola			
14. iskola	30	8	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	7	3	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	206 66%	98 32%	6 2%

Az általános iskolában a tanárai jól tanították

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	20	10	2
2. iskola	13	9	0
3. iskola	17	6	0
4. iskola			
5. iskola	11	7	0
6. iskola	17	3	0

7. iskola	14	9	0
8. iskola	22	2	4
9. iskola	18	11	0
10. iskola	32	16	0
11. iskola			
12. iskola	7	11	1
13. iskola			
14. iskola	27	11	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	7	3	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	205 66%	98 32%	7 2%

A „többségi” 9. évfolyamra járók 2/3-a az általános iskolában jól érezte magát, ami arra enged következtetni, hogy valószínűleg nem volt különösebb összeütközésük tanítóikkal, tanáraikkal. Pontosan ugyanilyen arányban elégedettek is volt oktatóikkal.

Mivel ennek ellenére a legtöbben nagyon kevés hozott tudással és nem megfelelő viselkedéssel kerülnek a szakiskolákba, a saját magukról alkotott véleményük adhat választ arra, mi lehet ennek az oka.

Az általános iskolában sokat tanult

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	5	25	2
2. iskola	9	13	0
3. iskola	2	21	0
4. iskola			
5. iskola	3	15	0
6. iskola	4	16	0
7. iskola	11	12	0
8. iskola	7	17	4
9. iskola	10	19	0
10. iskola	20	28	0
11. iskola			
12. iskola	3	16	0
13. iskola			
14. iskola	23	15	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	3	7	0
18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	100 32%	204 66%	6 2%

Az általános iskolában soha nem bukott se félévkor, se év végén

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	12	18	2
	2. iskola	14	8	0
	3. iskola	8	15	0
	4. iskola			
	5. iskola	12	6	0
	6. iskola	9	11	0
	7. iskola	11	12	0
	8. iskola	15	10	3
	9. iskola	22	7	0
	10. iskola	21	27	0
	11. iskola			
	12. iskola	11	8	0
	13. iskola			
	14. iskola	21	17	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	5	5	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	161 52%	144 46%	5 2%

Ez a két táblázat az előző kettővel is összevetve azt bizonyítja, hogy a tanulók kellően önkritikusak magukkal szemben, csak 32% állítja, hogy az általános iskolában sokat tanult, 66% elismeri, hogy nem tanult eleget, ugyanennyien mégis jól érezték magukat, elégedettek voltak tanáraikkal is, azaz nem őket hibáztatják, hogy mégis 46%-uk bukott az általános iskolai évek folyamán.

Az adatok végső soron arra az ösztársadalmi problémára hívják fel a figyelmet, hogy sok fiatal teljesítmény nélkül is jól érzi magát az iskolában, nyilván nem tart se kortársai megvetésétől, se szülei és a felnőttek elmarasztalásától. Az ilyen beidegződés előre vetíti annak lehetőségét, hogy a munkával szemben is hasonló felfogás alakuljon ki bennük, amit a későbbiek során a munkaerőpiacon már senki nem fog tolerálni.

Az általános iskolában nem voltak igazolatlan hiányzásai

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	24	6	2
	2. iskola	14	8	0
	3. iskola	18	5	0
	4. iskola			
	5. iskola	11	7	0
	6. iskola	12	8	0
	7. iskola	10	13	0
	8. iskola	16	9	3
	9. iskola	19	10	0
	10. iskola	29	19	0
	11. iskola			
	12. iskola	15	4	0
	13. iskola			
	14. iskola	17	21	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	4	6	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	189 61%	116 37%	5 2%

A megkérdezetteknek több mint egy harmada mulasztott az általános iskolában igazolatlanul, ami a tanuló oldaláról jele a munkafegyelem kialakulatlanságának, de azt is jelzi, hogy az iskola képtelen az indokolatlan távolmaradás megakadályozására.

Ide kívánczik, hogy az iskolafenntartók is panaszzolják a mulasztókkal szembeni jegyzői intézkedések hatástalanságát.

Csak egy általános iskolába járt

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	21	10	1
	2. iskola	11	11	0
	3. iskola	19	4	0
	4. iskola			
	5. iskola	13	5	0
	6. iskola	13	7	0
	7. iskola	17	6	0
	8. iskola	23	2	3
	9. iskola	22	7	0
	10. iskola	28	20	0

11. iskola			
12. iskola	11	8	0
13. iskola			
14. iskola	24	14	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	7	3	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	209 67%	97 32%	4 1%

Az előzőekben feltett kérdések a tanulók iskolai előéletéről szolgáltatott információkat. Az iskolaváltás, a szokott környezetből való kikerülés sok fiatalnál okoz problémát, ebben a körben ez a tanulók 32%-ánál fordulhatott elő. Bár nem volt e keretben lehetőség erről részletesebb információk begyűjtésére, ennyiből is látszanak a „hozott” problémák, amelyek sok tanulónál a szakiskolai eredménytelenséghez is hozzájárulnak.

*

Ezt a szakiskolát maga választotta

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	24	7	1
2. iskola	19	3	0
3. iskola	21	2	0
4. iskola			
5. iskola	16	2	0
6. iskola	15	5	0
7. iskola	14	9	0
8. iskola	19	7	2
9. iskola	25	4	0
10. iskola	46	2	0
11. iskola			
12. iskola	17	2	0
13. iskola			
14. iskola	25	13	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	9	1	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	250 81%	59 18%	3 1%

Ebbe az iskolába szívesen jár

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	29	3	0
	2. iskola	16	6	0
	3. iskola	18	5	0
	4. iskola			
	5. iskola	17	1	0
	6. iskola	19	1	0
	7. iskola	18	5	0
	8. iskola	19	6	3
	9. iskola	29	0	0
	10. iskola	39	9	0
	11. iskola			
	12. iskola	15	4	0
	13. iskola			
	14. iskola	33	5	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	8	2	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	260 84%	47 15%	3 1%

A szakiskoláról a tanulók szemében pozitív képet mutat, hogy 84%-uk szívesen jár ide, amiben feltehetően szerepet játszik, hogy csaknem ennyien maguk választották a szakiskolát.

Ebben az iskolában a tanárai sokat segítenek

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	27	4	1
	2. iskola	11	11	0
	3. iskola	16	7	0
	4. iskola			
	5. iskola	16	2	0
	6. iskola	13	7	0
	7. iskola	12	11	0
	8. iskola	14	11	3
	9. iskola	26	3	0
	10. iskola	32	16	0
	11. iskola			
	12. iskola	12	7	0
	13. iskola			
	14. iskola	28	10	0

	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	5	5	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	212 68%	94 31%	4 1%

A tanulók 2/3-a ítéli meg úgy, hogy a szakiskolában tanárai sokat segítettek, míg közel egy harmada ennek ellenkezőjéről vélekedett. Ha iskolánként is megnézzük ezt az arányt, elég nagy különbségek láthatók, két 50-50%-os megoszlás is előfordul.

Szülei rendszeres kapcsolatot tartanak a tanáraival

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	6	24	2
	2. iskola	4	18	0
	3. iskola	3	20	0
	4. iskola			
	5. iskola	11	7	0
	6. iskola	5	15	0
	7. iskola	13	10	0
	8. iskola	9	14	5
	9. iskola	17	12	0
	10. iskola	19	29	0
	11. iskola			
	12. iskola	2	17	0
	13. iskola			
	14. iskola	19	19	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	2	8	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	110 35%	193 63%	7 2%

Igen jól látszik, hogy a szakiskola a család, a szülők támogatására alig számíthat, 63% úgy vélekedik, hogy szülei nem tartanak rendszeres kapcsolatot az iskolával.

Ebben az iskolában nincsenek igazolatlan hiányzásai

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	21	9	2
	2. iskola	13	9	0
	3. iskola	14	9	0
	4. iskola			
	5. iskola	11	7	0
	6. iskola	15	5	0
	7. iskola	8	15	0
	8. iskola	12	12	4
	9. iskola	28	1	0
	10. iskola	24	24	0
	11. iskola			
	12. iskola	16	3	0
	13. iskola			
	14. iskola	20	18	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	3	7	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	185 60%	119 38%	6 2%

Ha nincs meg a megfelelő támogató családi háttér, és a fiatalokban korábban nem alakult ki a munkafegyelem, megnő az igazolatlan mulasztás valószínűsége. Esetünkben ez a tanulók 38%-ánál realizálódik is, ami rossz átlag, hiszen ehhez még hozzájönnek az igazolt mulasztások is (orvosi igazolást többnyire csak az nem kap, aki nem megy el érte).

A sok távollét egyértelműen kihat a tanulmányi eredményre, hiszen a szakiskolások nagy része azt a tudást szerzi meg, ami az iskolában „ráragad”, egyéni tanulásukra igen-igen korlátozottan lehet számítani.

Ebben az iskolában nem fenyegeti a bukás veszélye

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	20	11	1
	2. iskola	11	11	0
	3. iskola	11	12	0
	4. iskola			
	5. iskola	12	6	0
	6. iskola	14	6	0
	7. iskola	12	11	0

8. iskola	14	10	4
9. iskola	10	19	0
10. iskola	31	17	0
11. iskola			
12. iskola	10	9	0
13. iskola			
14. iskola	22	16	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	6	4	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	173 56%	132 42%	5 2%

Ebben az iskolában nincsenek (nem voltak) fegyelmi ügyei

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	27	5	0
2. iskola	18	4	0
3. iskola	18	5	0
4. iskola			
5. iskola	15	3	0
6. iskola	17	3	0
7. iskola	19	4	0
8. iskola	18	7	3
9. iskola	28	1	0
10. iskola	37	11	0
11. iskola			
12. iskola	14	5	0
13. iskola			
14. iskola	25	13	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	9	1	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	245 79%	62 20%	3 1%

Úgy gondolja, tanárai elégedettek a magatartásával

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	23	8	1
	2. iskola	14	8	0
	3. iskola	19	4	0
	4. iskola			
	5. iskola	11	7	0
	6. iskola	15	5	0
	7. iskola	12	11	0
	8. iskola	15	9	4
	9. iskola	24	5	0
	10. iskola	30	18	0
	11. iskola			
	12. iskola	10	9	0
	13. iskola			
	14. iskola	25	13	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	4	6	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	202	103	5
		65%	33%	2%

A tanulók kis többsége jelzi, hogy nem fenyegeti a bukás veszélye, 42% viszont tart ettől. Ez korrelál az iskolák által küldött statisztikákkal, melyek szerint a tanulók közel fele bukik félévkor, több mint negyede év végén (a nem osztályozhatók és az év közben lemorzsolódók nincsenek is benne ebben).

A két utóbbi táblázat közül az első szerint a tanulók 20%-ának ebben az iskolában már voltak vagy vannak fegyelmi ügyei. Ha ez így van, akik még fél éve sincsenek itt, elég hamar felhívják magukra negatív értelemben a figyelmet, bár valószínűleg ezt az arányt az évismétlők is rontják.

A tanulók közel 2/3 gondolja úgy, hogy tanárai elégedettek magatartásával. Ez lényegében jónak mondható arány, összevetve az előzővel 13% azon tanulók száma, akiknek a viselkedésével a tanárok ugyan nem elégedettek, de nincsenek fegyelmi ügyei.

A közismereti tárgyakat szívesen tanulja

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	15	16	1
	2. iskola	14	8	0
	3. iskola	6	17	0
	4. iskola			

5. iskola	12	6	0
6. iskola	5	15	0
7. iskola	15	8	0
8. iskola	12	12	4
9. iskola	9	20	0
10. iskola	23	25	0
11. iskola			
12. iskola	4	15	0
13. iskola			
14. iskola	11	27	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	4	6	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	130 42%	175 56%	5 2%

Inkább a szakmai elmélet érdeklő

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	12	18	2
2. iskola	8	13	1
3. iskola	16	7	0
4. iskola			
5. iskola	12	6	0
6. iskola	13	7	0
7. iskola	9	14	0
8. iskola	13	12	3
9. iskola	22	7	0
10. iskola	41	7	0
11. iskola			
12. iskola	13	6	0
13. iskola			
14. iskola	23	15	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	8	2	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	190 61%	114 37%	6 2%

Legjobban a gyakorlati oktatás való számára

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	30	2	0
2. iskola	14	7	1
3. iskola	17	6	0
4. iskola			
5. iskola	14	4	0
6. iskola	13	7	0
7. iskola	15	8	0
8. iskola	20	6	2
9. iskola	23	6	0
10. iskola	43	5	0
11. iskola			
12. iskola	13	6	0
13. iskola			
14. iskola	23	15	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	9	1	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	234 75%	73 24%	3 1%

Ebben a három táblázatban tetten érhető a jelenlegi hagyományos „többségi” 9. évfolyamos szakiskolai képzés kritikája. Míg a tanulók 56%-a nem tanulja szívesen a közismereti tantárgyakat, a szakmai elmélet már csak 37%-ot nem érdekli, míg 75% az, aki úgy vélekedik, hogy a gyakorlatot szereti (szeretné) legjobban.

Az adatok között azonban megbújik még egy információ, ami már a korábbi interjúk során is megjelent, azoknak az álláspontja, akik nem szeretnek/akarnak se tanulni, se dolgozni. Nyilván egyetlen gyermek se ezzel a hozzáállással született, ezért fel kellene pontosan tárni, hogyan juthat el eddig az állapotig. Egyúttal felülvizsgálatot igényel a hátrányos helyzetűség azon definíciója is, mely szerint az a hátrányos helyzetű fiatal, aki nagyon szeretne tanulni is, dolgozni is, de mostoha körülményei ezt megakadályozzák. Ha ez mindenkire igaz lenne, a hátrányos helyzetű fiatalokkal talán a mostani oktatási és szociális rendszer is könnyebben boldogulna, egészen más terápia szükséges azonban akkor, ha a kamaszkorban a felnőtt társadalommal szemben egyébként is kritikus fiatalok problémái a fentiek.

Biztos benne, hogy el fog jutni a szakképesítés megszerzéséig

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	29	2	1
2. iskola	17	4	1
3. iskola	18	5	0

4. iskola			
5. iskola	16	2	0
6. iskola	14	6	0
7. iskola	18	5	0
8. iskola	23	4	1
9. iskola	27	2	0
10. iskola	40	8	0
11. iskola			
12. iskola	19	0	0
13. iskola			
14. iskola	25	13	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	8	2	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	254 82%	53 17%	3 1%

A szakképesítés után a szakmájában szeretne elhelyezkedni

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	25	7	0
2. iskola	10	11	1
3. iskola	18	5	0
4. iskola			
5. iskola	18	0	0
6. iskola	14	6	0
7. iskola	17	6	0
8. iskola	21	4	3
9. iskola	28	1	0
10. iskola	39	9	0
11. iskola			
12. iskola	16	3	0
13. iskola			
14. iskola	31	7	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	8	2	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	245 77%	61 22%	4 1%

Biztos benne, hogy mindig lesz munkája

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	22	10	0
	2. iskola	16	5	1
	3. iskola	11	12	0
	4. iskola			
	5. iskola	13	5	0
	6. iskola	8	12	0
	7. iskola	17	6	0
	8. iskola	17	8	3
	9. iskola	16	13	0
	10. iskola	29	19	0
	11. iskola			
	12. iskola	11	8	0
	13. iskola			
	14. iskola	17	21	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	2	8	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	179 58%	127 41%	4 1%

Szeret dolgozni, látni a munkája eredményét

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	28	4	0
	2. iskola	18	3	1
	3. iskola	22	1	0
	4. iskola			
	5. iskola	16	2	0
	6. iskola	18	2	0
	7. iskola	20	3	0
	8. iskola	26	2	0
	9. iskola	27	2	0
	10. iskola	40	8	0
	11. iskola			
	12. iskola	18	1	0
	13. iskola			
	14. iskola	32	6	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	10	0	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	275 89%	34 11%	1 0%

A kérdezetteknek csak 17%-a gondolja azt, hogy nem szerzi meg a szakképesítést, a döntő többség, 82% viszont biztos az ellenkezőjében. Ha ezt a vélekedést összehasonlítjuk a tanulási hajlandóságukkal, kirajzolódik a kádári korból itt maradt azon felfogás, hogy „az állam bácsi majd helyettünk megoldja” (itt az állam bácsi szerepét az iskola tölti be). Interjúk során több tanuló konkrétan ki is mondta, hogy a tanárok érdeke a tömeges bukás elkerülése, ezért ezt meg is oldják, mert e nélkül saját állásuk kerül veszélybe.

A 77% szakmájában elhelyezkedni kívánó jó arány, hiszen a maradék 22% szándéka hasznos is lehet, pl. a továbbtanulás.

A kérdezett tanulók 58%-ában nincs félelemérzet a jövő munkavállalását illetően, kérdés, hogy ennek oka az egészséges önbizalom, vagy a munkaerő-piaci prognózisok ismeretének hiánya. Az előbbire utal, hogy ilyen nagy arányban szeretnek dolgozni, látni a munkájuk eredményét

*

Nem szereti a részzeiséget

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	21	9	2
	2. iskola	13	9	0
	3. iskola	15	8	0
	4. iskola			
	5. iskola	14	4	0
	6. iskola	14	6	0
	7. iskola	14	9	0
	8. iskola	18	8	2
	9. iskola	23	6	0
	10. iskola	26	12	0
	11. iskola			
	12. iskola	10	19	0
	13. iskola			
	14. iskola	22	16	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	5	5	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	195 63%	111 36%	4 1%

Elítéli azokat, akik drogoznak

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	13	17	2
	2. iskola	11	11	0
	3. iskola	21	2	0
	4. iskola			
	5. iskola	9	9	0
	6. iskola	10	10	0
	7. iskola	17	6	0
	8. iskola	15	9	4
	9. iskola	23	6	0
	10. iskola	32	16	0
	11. iskola			
	12. iskola	14	5	0
	13. iskola			
	14. iskola	21	17	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	6	4	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	192	112	6
		62%	36%	2%

A finoman fogalmazott kérdések tulajdonképpen a tanulók saját helyzetét kívánta feltárni, de ha konkrétan az lett volna a kérdés, hogy szokott-e részeg lenni vagy drogozni, valószínű, hogy nem igaz válaszokat adtak volna. Hogy se a részegséget, se a drogozást nem ítéli el a célcsoport 36%-a, felhívja a figyelmet az ezzel kapcsolatos felvilágosító tevékenység hiányosságaira is.

Szeret diszkóba járni

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	18	12	2
	2. iskola	7	15	0
	3. iskola	18	5	0
	4. iskola			
	5. iskola	11	7	0
	6. iskola	17	3	0
	7. iskola	20	3	0
	8. iskola	17	10	1
	9. iskola	9	20	0
	10. iskola	35	13	0
	11. iskola			

12. iskola	6	13	0
13. iskola			
14. iskola	26	12	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	7	3	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	191 62%	116 37%	3 1%

Rendszeresen sportol

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	12	18	2
2. iskola	10	12	0
3. iskola	13	10	0
4. iskola			
5. iskola	6	12	0
6. iskola	6	14	0
7. iskola	7	16	0
8. iskola	11	14	3
9. iskola	11	18	0
10. iskola	27	21	0
11. iskola			
12. iskola	11	8	0
13. iskola			
14. iskola	15	23	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	3	7	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	132 43%	173 55%	5 2%

Szeret könyveket olvasni

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	10	20	2
2. iskola	8	14	0
3. iskola	2	21	0
4. iskola			

5. iskola	5	13	0
6. iskola	12	8	0
7. iskola	8	15	0
8. iskola	11	13	4
9. iskola	8	21	0
10. iskola	9	39	0
11. iskola			
12. iskola	5	14	0
13. iskola			
14. iskola	15	23	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	2	8	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	95 31%	209 67%	6 2%

Otthon is szokott tanulni

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	23	9	0
2. iskola	15	7	0
3. iskola	13	10	0
4. iskola			
5. iskola	11	7	0
6. iskola	10	10	0
7. iskola	12	11	0
8. iskola	13	10	5
9. iskola	24	5	0
10. iskola	43	5	0
11. iskola			
12. iskola	12	7	0
13. iskola			
14. iskola	22	16	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	5	5	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	203 65%	102 33%	5 2%

A kérdéscsoportra adott válaszok bemutatják, mivel töltik a szabadidejük jelentős részét a tanulók. Hiányos a felsorolás, pl. a TV nézés, játéktéri időtöltés vagy a csavargás nem szerepel közöttük, ezeket a korábbi években már megválaszták, bizonyos, hogy a nagyobb hányad ebben a körben is igennel válaszolt volna. A többség diszkózik, de nem sportol rendszeresen, a tanulók 2/3-a nem is olvas. Alig hihető, de 65%-ban úgy nyilatkoztak, hogy otthon is tanulnak (persze nem derül ki, hogy mennyit).

*

Mindkét szülővel együtt él

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	17	15	0
2. iskola	9	13	0
3. iskola	15	8	0
4. iskola			
5. iskola	9	9	0
6. iskola	13	7	0
7. iskola	16	7	0
8. iskola	20	7	1
9. iskola	17	11	1
10. iskola	34	14	0
11. iskola			
12. iskola	16	3	0
13. iskola			
14. iskola	28	10	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	8	2	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	202 65%	106 33%	2 1%

Mindkét szülővel jól kijön

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	21	10	1
2. iskola	14	8	0
3. iskola	18	5	0
4. iskola			
5. iskola	10	8	0
6. iskola	15	5	0
7. iskola	18	5	0
8. iskola	21	3	4
9. iskola	23	5	1

10. iskola	35	13	0
11. iskola			
12. iskola	17	2	0
13. iskola			
14. iskola	28	10	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	5	5	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	225 73%	79 25%	6 2%

Olyan szeretne lenni, mint apja (ha lány, akkor édesanyja)

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	12	19	1
2. iskola	11	11	0
3. iskola	15	8	0
4. iskola			
5. iskola	10	8	0
6. iskola	9	11	0
7. iskola	14	9	0
8. iskola	13	12	3
9. iskola	11	17	1
10. iskola	32	16	0
11. iskola			
12. iskola	15	4	0
13. iskola			
14. iskola	25	13	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	4	6	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	171 55%	134 43%	5 2%

Lakáskörülményei jók, rendezettek

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	29	3	0
2. iskola	21	1	0

3. iskola	20	3	0
4. iskola			
5. iskola	18	0	0
6. iskola	19	1	0
7. iskola	23	0	0
8. iskola	20	6	2
9. iskola	26	3	0
10. iskola	42	6	0
11. iskola			
12. iskola	19	0	0
13. iskola			
14. iskola	29	9	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	10	0	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	276 89%	32 10%	2 1%

Nincs olyan adósságuk, amelyeket ne tudnának kifizetni

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	19	12	1
2. iskola	18	4	0
3. iskola	17	6	0
4. iskola			
5. iskola	16	2	0
6. iskola	13	7	0
7. iskola	19	4	0
8. iskola	17	9	2
9. iskola	27	2	0
10. iskola	32	16	0
11. iskola			
12. iskola	4	15	0
13. iskola			
14. iskola	24	14	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	6	4	0
18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	212 68%	95 31%	3 1%

Családjuknak vannak anyagi gondjai

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	13	19	0
	2. iskola	5	17	0
	3. iskola	5	18	0
	4. iskola			
	5. iskola	5	13	0
	6. iskola	9	11	0
	7. iskola	8	15	0
	8. iskola	9	15	4
	9. iskola	7	22	0
	10. iskola	12	36	0
	11. iskola			
	12. iskola	4	15	0
	13. iskola			
	14. iskola	17	21	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	4	6	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	98 32%	208 67%	4 1%

Saját anyagi gondjai akadályozzák a tanulásban

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	1	30	1
	2. iskola	0	22	0
	3. iskola	3	20	0
	4. iskola			
	5. iskola	1	17	0
	6. iskola	4	16	0
	7. iskola	3	20	0
	8. iskola	6	17	5
	9. iskola	3	26	0
	10. iskola	8	40	0
	11. iskola			

	12. iskola	4	15	0
	13. iskola			
	14. iskola	12	26	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	0	0	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	45 18%	249 80%	6 2%

Problémái megoldásában csak magára számíthat

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	3	28	1
	2. iskola	1	21	0
	3. iskola	4	19	0
	4. iskola			
	5. iskola	2	16	0
	6. iskola	4	16	0
	7. iskola	4	19	0
	8. iskola	7	16	5
	9. iskola	5	24	0
	10. iskola	9	39	0
	11. iskola			
	12. iskola	5	14	0
	13. iskola			
	14. iskola	14	24	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	2	8	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	60 19%	244 79%	6 2%

A kérdéscsoport a tanulók otthoni körülményeinek megismerésére irányul. A válaszokból egyértelműen alátámasztható az a feltételezés, hogy a szakiskolai bukások többségének nem a mélyszegénység az oka. A kérdezettek 65%-a teljes családban él, 73%-a mindkét szülőjével jól kijön, 55% mintául is választja apját vagy anyját. Lakáskörülményei jók, rendezettek a válaszadók 89%-ának! Családjaik 2/3-ának nincsenek anyagi gondjai, 68% kifizetetlen számlák adósságát se görgeti maga előtt, 80%-ot saját anyagi nehézségei se akadályozzák a tanulásban. 79% nem érzi magára hagyva magát gondjai megoldásában.

Összességében pozitív kép rajzolódik ki a tanulók nagy részénél, tehát ez is alátámasztja azt a már korábban megfogalmazott állítást, hogy a hátrányos helyzet nem azonos a tanulást akadályozó családi körülmények fennállásával. Ugyanakkor el kell gondolkodni annak a kisebbségnek a helyzetén, akikre a fenti megállapítások ellenkezője érvényes. Ha a szakiskolákban bevezetésre kerülne a teljes körű belépési állapotfelmérés, amely pl. a tanulók szociális és mentális helyzetét is vizsgálná, könnyebb lenne mindenki számára a megfelelő segítség biztosítása.

Évfolyam, oktatás jellege: Felzárkóztató és Dobbantó 9. évfolyam

A véleménynyilvánítók száma:

		fő
	1. iskola	12
	2. iskola	10
	3. iskola	24
	4. iskola	
	5. iskola	8
	6. iskola	0
	7. iskola	18
	8. iskola	6
	9. iskola	11
	10. iskola	9
	11. iskola	
	12. iskola	22
	13. iskola	
	14. iskola	18
	15. iskola	
	16. iskola	n.a.
	17. iskola	7
	18. iskola	0

		fő
	Összesen	145

Életkora

		fő	
1. iskola	14-15 év között	3	
	15-16 év között	5	
	16-17 év között	3	
	17-18 év között	1	
	18 év felett	0	
2. iskola	14-15 év között	0	
	15-16 év között	3	
	16-17 év között	4	
	17-18 év között	2	
	18 év felett	1	
3. iskola	14-15 év között	1	
	15-16 év között	5	
	16-17 év között	12	

		17-18 év között	6
		18 év felett	0
	4. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	5. iskola	14-15 év között	0
		15-16 év között	3
		16-17 év között	4
		17-18 év között	1
		18 év felett	0
	6. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	7. iskola	14-15 év között	0
		15-16 év között	1
		16-17 év között	15
		17-18 év között	2
		18 év felett	0
	8. iskola	14-15 év között	0
		15-16 év között	1
		16-17 év között	1
		17-18 év között	2
		18 év felett	2
	9. iskola	14-15 év között	2
		15-16 év között	6
		16-17 év között	2
		17-18 év között	1
		18 év felett	0
	10. iskola	14-15 év között	0
		15-16 év között	0
		16-17 év között	5
		17-18 év között	4
		18 év felett	1
	11. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	12. iskola	14-15 év között	0
		15-16 év között	9
		16-17 év között	10
		17-18 év között	2
		18 év felett	1
	13. iskola	14-15 év között	

		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	14. iskola	14-15 év között	0
		15-16 év között	4
		16-17 év között	7
		17-18 év között	7
		18 év felett	0
	15. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	16. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	17. iskola	14-15 év között	1
		15-16 év között	0
		16-17 év között	5
		17-18 év között	1
		18 év felett	0
	18. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	19. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	20. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	

			fő	
	Összesen	14-15 év között	7	4%
		15-16 év között	37	26%
		16-17 év között	68	47%
		17-18 év között	29	20%
		18 év felett	5	3%

A felzárkóztató jellegű évfolyamokon javarészt túlkoros tanulók vannak. A legtöbben, 47% 16-17 év közötti, de 20%-uk 17 és 3%-uk még 18 évnél is idősebb.

*

Az általános iskolában mindig jól érezte magát

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	5	7	0
2. iskola	5	3	2
3. iskola	12	12	0
4. iskola			
5. iskola	0	8	0
6. iskola			
7. iskola	14	4	0
8. iskola	4	2	0
9. iskola	7	4	0
10. iskola	7	2	0
11. iskola			
12. iskola	13	9	0
13. iskola			
14. iskola	8	10	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	6	1	0
18. iskola			
19. iskola			
20. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	81 56%	62 43%	2 1%

Az általános iskolában a tanárai jól tanították

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	3	9	0
2. iskola	4	4	2
3. iskola	18	6	0
4. iskola			
5. iskola	0	8	0
6. iskola			
7. iskola	15	3	0
8. iskola	3	3	0
9. iskola	10	1	0
10. iskola	7	2	0
11. iskola			
12. iskola	8	14	0
13. iskola			

14. iskola	7	11	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	4	3	0
18. iskola			
19. iskola			
20. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	79 54%	64 45%	2 1%

A felzárkóztatások elégedettsége általános iskoláinkkal mintegy 10%-kal kisebb volt, mint a többségié, de még így se rossz az 56%-os és 54%-os arány ahhoz képest, hogy ezek a tanulók vagy be se fejezték az általános iskolát, vagy nagy nehézségek árán, bukdácsolva jutottak túl rajta. A többség tehát ezek szerint nem az általános iskolát és annak tanárait hibáztatja korábbi sikertelenségéért, persze nem elhanyagolható azok száma sem, akik nem így vélekednek erről.

Az általános iskolában sokat tanult

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	3	9	0
2. iskola	5	3	2
3. iskola	6	18	0
4. iskola			
5. iskola	4	4	0
6. iskola			
7. iskola	4	14	0
8. iskola	5	1	0
9. iskola	9	2	0
10. iskola	2	7	0
11. iskola			
12. iskola	4	18	0
13. iskola			
14. iskola	6	12	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	2	5	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	50 34%	93 65%	2 1%

Az általános iskolában soha nem bukott se félévkor, se év végén

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	3	9	0
	2. iskola	2	6	2
	3. iskola	6	18	0
	4. iskola			
	5. iskola	1	7	0
	6. iskola			
	7. iskola	1	17	0
	8. iskola	3	3	0
	9. iskola	3	8	0
	10. iskola	1	8	0
	11. iskola			
	12. iskola	4	18	0
	13. iskola			
	14. iskola	0	18	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	3	4	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	27 19%	116 80%	2 1%

A tanulók 65%-a mondja azt, hogy az általános iskolában nem sokat tanult, ennek lehet a következménye az, hogy 80% az aránya azoknak, akik ez idő alatt buktak is valamikor valamiből, és valószínűleg a felzárkóztatóba kerülésükben is szerepet játszott.

Az általános iskolában nem voltak igazolatlan hiányzásai

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	6	6	0
	2. iskola	3	5	2
	3. iskola	11	13	0
	4. iskola			
	5. iskola	1	7	0
	6. iskola			
	7. iskola	3	15	0
	8. iskola	3	3	0
	9. iskola	7	4	0
	10. iskola	2	7	0
	11. iskola			
	12. iskola	9	13	0
	13. iskola			

	14. iskola	6	12	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	4	3	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	55 38%	88 61%	2 1%

Csak egy általános iskolába járt

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	8	4	0
	2. iskola	4	4	2
	3. iskola	8	16	0
	4. iskola			
	5. iskola	6	2	0
	6. iskola			
	7. iskola	14	4	0
	8. iskola	2	4	0
	9. iskola	6	5	0
	10. iskola	5	4	0
	11. iskola			
	12. iskola	8	13	1
	13. iskola			
	14. iskola	7	11	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	4	3	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	72 50%	70 48%	3 2%

Ha nem a tanárok a hibásak, akkor logikus, hogy az eredménytelenségben szerepet játszhat a 61% által vallott igazolatlan mulasztás. A többségiekhez képest a felzárkóztatóra járók közül többen, mintegy fele részben több általános iskolában is megfordultak. Ez ugyancsak aligha lehetett jó hatással tanulmányi eredményükre.

*

Ezt a szakiskolát maga választotta

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
--	--	------	----------	----------------

1. iskola	4	8	0
2. iskola	7	2	1
3. iskola	15	9	0
4. iskola			
5. iskola	4	4	0
6. iskola			
7. iskola	13	5	0
8. iskola	5	1	0
9. iskola	11	0	0
10. iskola	5	4	0
11. iskola			
12. iskola	13	9	0
13. iskola			
14. iskola	11	7	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	6	1	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	94 65%	50 35%	1 0

Ebbe az iskolába szívesen jár

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	9	3	0
2. iskola	7	2	1
3. iskola	22	2	0
4. iskola			
5. iskola	7	1	0
6. iskola			
7. iskola	15	3	0
8. iskola	3	3	0
9. iskola	10	1	0
10. iskola	8	1	0
11. iskola			
12. iskola	20	2	0
13. iskola			
14. iskola	16	2	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	6	1	0
18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	123 85%	21 15%	1 0

Bár lényegesen kevesebben választották maguk ezt az iskolát, mint a többségiek, szinte ugyanannyian (85%) mondták azt, hogy ebbe az iskolába szívesen járnak.

Ebben az iskolában a tanárai sokat segítenek

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	9	3	0
	2. iskola	9	1	0
	3. iskola	6	18	0
	4. iskola			
	5. iskola	6	2	0
	6. iskola			
	7. iskola	16	2	0
	8. iskola	4	2	0
	9. iskola	10	1	0
	10. iskola	9	0	0
	11. iskola			
	12. iskola	19	3	0
	13. iskola			
	14. iskola	14	4	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	5	2	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	107 74%	38 26%	0 0

Látható, hogy a felzárkóztató oktatásban sokkal többen tapasztalják (74%), hogy tanáraik itt sokat segítenek.

Szülei rendszeres kapcsolatot tartanak a tanáraival

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	5	7	0
	2. iskola	6	4	0
	3. iskola	6	18	0
	4. iskola			
	5. iskola	2	6	0
	6. iskola			

7. iskola	5	13	0
8. iskola	3	3	0
9. iskola	5	6	0
10. iskola	1	8	0
11. iskola			
12. iskola	7	15	0
13. iskola			
14. iskola	11	7	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	4	3	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	55 38%	90 62%	0 0

Nincs különbség a többségi és felzárkóztató oktatásra járók szüleinek iskolával kapcsolatos aktivitásában, utóbbiban 62% nyilatkozta, hogy nincs rendszeres kapcsolat, ott ez 1%-kal többüknek volt a véleménye. Összességében megállapítható, hogy a tanulók eredménytelenségében szerepet játszik a családi támogatás hiánya, a szülők érdektelensége.

Érdeemes lenne arról is újból felmérést készíteni, vajon az érdektelen szülők ezek után mit várnak el az iskolától? Korábbi tapasztalatok szerint elsősorban a megfelelő osztályzatot (tehát nem a tényleges tudást), és hogy a tanulót semmiért ne marasztalják el tanárai.

A kötelességüket nem teljesítő szülők a pedagógust általában nem partnernek, hanem ellenségnek tekintik, akivel szemben még a gyerekeknek is mindig igaza kell, hogy legyen. A gyerekek pedig a legtermészetesebb módon mindig feszegeti lehetőségei határait.

Ebben az iskolában nincsenek igazolatlan hiányzásai

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	10	2	0
2. iskola	5	4	1
3. iskola	9	15	0
4. iskola			
5. iskola	4	4	0
6. iskola			
7. iskola	6	12	0
8. iskola	2	4	0
9. iskola	8	3	0
10. iskola	2	7	0
11. iskola			
12. iskola	16	6	0
13. iskola			
14. iskola	9	9	0

	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	2	5	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	73 50%	71 49%	1 1

Sajnos az igazolatlan hiányzások jelentik a felzárkóztathatóság legfőbb akadályát. Kis túlzással azt lehet mondani, hogy aki csöppnyi ambícióval végig tudja hiányzásmentesen járni az évet, az alkalmassá tehető a szakmatanulásra.

Ebben az iskolában nem fenyegeti a bukás veszélye

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	9	3	0
	2. iskola	6	3	1
	3. iskola	17	7	0
	4. iskola			
	5. iskola	7	1	0
	6. iskola			
	7. iskola	14	4	0
	8. iskola	5	1	0
	9. iskola	6	5	0
	10. iskola	6	3	0
	11. iskola			
	12. iskola	16	6	0
	13. iskola			
	14. iskola	13	5	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	4	3	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	103 71%	41 29%	1 0

Ebben az iskolában nincsenek (nem voltak) fegyelmi ügyei

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	8	4	0
	2. iskola	4	5	1
	3. iskola	16	8	0

4. iskola			
5. iskola	5	3	0
6. iskola			
7. iskola	17	1	0
8. iskola	4	2	0
9. iskola	9	2	0
10. iskola	6	3	0
11. iskola			
12. iskola	19	3	0
13. iskola			
14. iskola	11	7	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	6	1	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	105 74%	39 26%	1 0

Úgy gondolja, tanárai elégedettek a magatartásával

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	8	4	0
2. iskola	6	3	1
3. iskola	17	7	0
4. iskola			
5. iskola	6	2	0
6. iskola			
7. iskola	15	3	0
8. iskola	4	2	0
9. iskola	5	5	1
10. iskola	8	1	0
11. iskola			
12. iskola	21	1	0
13. iskola			
14. iskola	7	11	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	4	3	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	101 70%	42 29%	2 1%

Mit mutatnak fenti táblázatok adatai? 29% saját korábbi tapasztalatai alapján annak ellenére fél a bukástól, hogy a felzárkóztatásban nincs hagyományos osztályzás. 3/4 részüknek itt nincsenek és nem is voltak fegyelmi ügyei, és közel ugyanannyian gondolják azt is, hogy oktatóik elégedettek is magatartásukkal.

Ha meggondoljuk, hogy a felzárkóztató oktatásban részt vevő fiatalok tanulmányi és magatartási előélete mennyire „foltos”, kijelenthető, hogy a velük foglalkozó pedagógusok áldozatos munkájának eredménye nyilvánul meg a véleményekben.

A közismereti tárgyakat szívesen tanulja

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	5	7	0
2. iskola	7	2	1
3. iskola	6	18	0
4. iskola			
5. iskola	2	6	0
6. iskola			
7. iskola	0	18	0
8. iskola	4	2	0
9. iskola	4	6	1
10. iskola	5	4	0
11. iskola			
12. iskola	7	15	0
13. iskola			
14. iskola	12	6	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	2	5	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	54 37%	89 62%	2 1%

Inkább a szakmai elmélet érdeklő

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	8	4	0
2. iskola	1	8	1
3. iskola	14	10	0
4. iskola			
5. iskola	7	1	0
6. iskola			
7. iskola	10	8	0
8. iskola	5	1	0
9. iskola	8	3	0

10. iskola	7	2	0
11. iskola			
12. iskola	17	4	1
13. iskola			
14. iskola	10	8	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	1	6	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	88 61%	52 38%	2 15

Legjobban a gyakorlati oktatás való számára

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	8	4	0
2. iskola	3	6	1
3. iskola	14	10	0
4. iskola			
5. iskola	4	4	0
6. iskola			
7. iskola	16	2	0
8. iskola	3	3	0
9. iskola	8	3	0
10. iskola	8	1	0
11. iskola			
12. iskola	18	3	1
13. iskola			
14. iskola	9	9	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	6	1	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	97 67%	46 32%	2 1%

Nem csoda, ha a felzárkóztatók tanulók nem szeretik a közismereti tárgyakat, hiszen kudarcuk többsége onnan származik. Ez 4%-kal több mint a többségieké. A szakmai tárgyakat ugyanannyian nem kedvelik, mint a többségiek, a gyakorlattal azonban ugyancsak 8%-kal többen nem rokonszenveznek.

Itt is előfordulnak olyanok a többiek között, akik se tanulni, se dolgozni nem szeretnek. Az ebben az esetben az igazi pedagógiai teljesítmény, ha ezek közül a fiatalok közül is sikerül megmenteni néhányat a teljes leszakadástól.

Biztos benne, hogy el fog jutni a szakképesítés megszerzéséig

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	10	2	0
2. iskola	5	4	1
3. iskola	17	7	0
4. iskola			
5. iskola	7	1	0
6. iskola			
7. iskola	16	2	0
8. iskola	4	1	1
9. iskola	8	2	1
10. iskola	7	2	0
11. iskola			
12. iskola	19	3	0
13. iskola			
14. iskola	12	6	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	5	2	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	110 76%	32 22%	3 2%

A szakképesítés után a szakmájában szeretne elhelyezkedni

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	9	3	0
2. iskola	6	3	1
3. iskola	16	8	0
4. iskola			
5. iskola	7	1	0
6. iskola			
7. iskola	17	1	0
8. iskola	5	1	0
9. iskola	11	0	0
10. iskola	7	2	0
11. iskola			
12. iskola	19	3	0
13. iskola			

	14. iskola	13	5	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	4	3	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	114 79%	30 21%	1 0

Biztos benne, hogy mindig lesz munkája

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	11	1	0
	2. iskola	2	7	1
	3. iskola	10	14	0
	4. iskola			
	5. iskola	6	2	0
	6. iskola			
	7. iskola	5	13	0
	8. iskola	3	3	0
	9. iskola	6	5	0
	10. iskola	3	6	0
	11. iskola			
	12. iskola	8	14	0
	13. iskola			
	14. iskola	10	8	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	4	3	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	68 47%	76 53%	1 0

Szeret dolgozni, látni a munkája eredményét

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	11	1	0
	2. iskola	6	3	1
	3. iskola	20	4	0
	4. iskola			
	5. iskola	7	1	0
	6. iskola			

7. iskola	14	4	0
8. iskola	4	2	0
9. iskola	10	1	0
10. iskola	9	0	0
11. iskola			
12. iskola	18	3	1
13. iskola			
14. iskola	14	4	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	6	1	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	119 82%	24 17%	2 1%

Az utóbbi 4 tábla a felzárkóztatóra járók optimizmusát tükrözi, és egybevág a többségiéknél tapasztaltakkal. Akik nem szeretnek tanulni, dolgozni, azok közül is többen úgy gondolják, mégis megszerzik a szakképesítést (76%), a szakmájukban el is fognak tudni helyezkedni (79%).

Vajon csak a külső körülmények miatt érzik mégis úgy csaknem 53%-nyian, hogy nem biztosak folyamatos munkáltatásukban, vagy magukban is bizonytalanok még? Ha 82%-uk szereti látni munkája eredményét, talán sikerül az önértékelésüket reálisabbá, az önbizalmukat megfelelővé tenni.

*

Nem szereti a részegséget

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	9	3	0
2. iskola	6	3	1
3. iskola	16	8	0
4. iskola			
5. iskola	5	3	0
6. iskola			
7. iskola	13	5	0
8. iskola	3	3	0
9. iskola	5	6	0
10. iskola	6	3	0
11. iskola			
12. iskola	11	10	1
13. iskola			
14. iskola	6	12	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	5	2	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	85 59%	58 40%	2 1%

Elítéli azokat, akik drogoznak

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	8	4	0
2. iskola	7	2	1
3. iskola	15	9	0
4. iskola			
5. iskola	2	6	0
6. iskola			
7. iskola	14	4	0
8. iskola	3	3	0
9. iskola	7	4	0
10. iskola	5	4	0
11. iskola			
12. iskola	14	7	1
13. iskola			
14. iskola	9	9	0
15. iskola			

	16. iskola			
	17. iskola	2	5	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	86 59%	57 40%	2 1%

Itt is, mint a többségiéknél túl sokan vannak (40-40%), akik az alkohollal és a droggal szemben nem elítélők.

Nem lehetett megkérdezni, de összevetve a pedagógusok véleményével feltételezhető, hogy vannak köztük e szerek élvezői is.

*

Szeret diszkóba járni

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	7	5	0
	2. iskola	4	5	1
	3. iskola	14	10	0
	4. iskola			
	5. iskola	7	1	0
	6. iskola			
	7. iskola	13	5	0
	8. iskola	4	2	0
	9. iskola	2	9	0
	10. iskola	6	3	0
	11. iskola			
	12. iskola	12	9	1
	13. iskola			
	14. iskola	15	3	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	4	3	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	88 61%	55 38%	2 1%

Rendszeresen sportol

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	7	5	0

2. iskola	3	6	1
3. iskola	10	14	0
4. iskola			
5. iskola	2	6	0
6. iskola			
7. iskola	7	11	0
8. iskola	4	2	0
9. iskola	6	5	0
10. iskola	4	5	0
11. iskola			
12. iskola	11	10	1
13. iskola			
14. iskola	10	8	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	1	6	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	65 45%	78 54%	2 1%

Szeret könyveket olvasni

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	1	11	0
2. iskola	3	7	0
3. iskola	5	19	0
4. iskola			
5. iskola	1	7	0
6. iskola			
7. iskola	7	11	0
8. iskola	3	3	0
9. iskola	5	6	0
10. iskola	0	9	0
11. iskola			
12. iskola	4	17	1
13. iskola			
14. iskola	4	14	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	0	7	0
18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	33 23%	111 77%	1 0

Otthon is szokott tanulni

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	4	8	0
	2. iskola	7	3	0
	3. iskola	6	18	0
	4. iskola			
	5. iskola	0	8	0
	6. iskola			
	7. iskola	3	15	0
	8. iskola	1	5	0
	9. iskola	10	1	0
	10. iskola	1	8	0
	11. iskola			
	12. iskola	6	15	1
	13. iskola			
	14. iskola	7	11	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	1	6	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	46 32%	98 68%	1 0

A szabadidő eltöltésével kapcsolatban kísértetiesen hasonlóak a vélemények. A többség itt is diszkózik (ugyancsak 61%), de nem sportol rendszeresen (54%), 1/4-nél is kevesebb (23%) olvas. Hihető, hogy a tanulóknak 32%-a otthon is tanul, amikor a felzárkóztatásban jellemzően nincs is házi feladat?

*

Mindkét szülővel együtt él

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	8	4	0
	2. iskola	5	4	1
	3. iskola	16	8	0
	4. iskola			
	5. iskola	3	5	0
	6. iskola			

7. iskola	11	7	0
8. iskola	2	4	0
9. iskola	7	4	0
10. iskola	5	4	0
11. iskola			
12. iskola	9	12	1
13. iskola			
14. iskola	5	13	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	5	2	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	76 52%	67 47%	2 1%

Mindkét szülővel jól kijön

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	10	2	0
2. iskola	5	4	1
3. iskola	19	5	0
4. iskola			
5. iskola	5	3	0
6. iskola			
7. iskola	11	7	0
8. iskola	2	3	1
9. iskola	10	1	0
10. iskola	5	4	0
11. iskola			
12. iskola	11	10	1
13. iskola			
14. iskola	7	11	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	5	2	0
18. iskola			

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	90 62%	52 36%	3 2%

Olyan szeretne lenni, mint az apja (ha lány, akkor édesanyja)

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	8	4	0
	2. iskola	3	6	1
	3. iskola	13	11	0
	4. iskola			
	5. iskola	2	6	0
	6. iskola			
	7. iskola	11	7	0
	8. iskola	3	3	0
	9. iskola	7	4	0
	10. iskola	5	4	0
	11. iskola			
	12. iskola	9	12	1
	13. iskola			
	14. iskola	6	12	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	4	3	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	71 49%	72 50%	2 1%

Lakáskörülményei jók, rendezettek

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	10	2	0
	2. iskola	6	3	1
	3. iskola	23	1	0
	4. iskola			
	5. iskola	7	1	0
	6. iskola			
	7. iskola	18	0	0
	8. iskola	5	1	0
	9. iskola	7	4	0
	10. iskola	8	1	0
	11. iskola			
	12. iskola	18	3	1
	13. iskola			
	14. iskola	14	4	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	6	1	0

	18. iskola			
		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	122 84%	21 15%	2 1%

Nincs olyan adósságuk, amelyeket ne tudnának kifizetni

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	9	3	0
	2. iskola	7	2	1
	3. iskola	17	7	0
	4. iskola			
	5. iskola	5	3	0
	6. iskola			
	7. iskola	14	4	0
	8. iskola	5	1	0
	9. iskola	5	6	0
	10. iskola	6	3	0
	11. iskola			
	12. iskola	16	5	1
	13. iskola			
	14. iskola	11	7	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	5	2	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	100 69%	43 30%	2 1%

Családjuknak vannak anyagi gondjai

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	3	9	0
	2. iskola	5	4	1
	3. iskola	9	15	0
	4. iskola			
	5. iskola	3	5	0
	6. iskola			
	7. iskola	14	4	0
	8. iskola	1	5	0
	9. iskola	5	6	0
	10. iskola	2	7	0

	11. iskola			
	12. iskola	8	13	1
	13. iskola			
	14. iskola	7	11	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	0	7	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	57 39%	86 60%	2 1%

Saját anyagi gondjai akadályozzák a tanulásban

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	2	10	0
	2. iskola	1	8	1
	3. iskola	1	23	0
	4. iskola			
	5. iskola	0	8	0
	6. iskola			
	7. iskola	3	15	0
	8. iskola	1	5	0
	9. iskola	1	10	0
	10. iskola	1	8	0
	11. iskola			
	12. iskola	4	17	1
	13. iskola			
	14. iskola	2	16	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	0	7	0
	18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	16 11%	127 88%	2 1%

Problémái megoldásában csak magára számíthat

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	4	8	0
	2. iskola	1	8	1
	3. iskola	4	20	0

4. iskola			
5. iskola	1	7	0
6. iskola			
7. iskola	2	16	0
8. iskola	1	5	0
9. iskola	1	10	0
10. iskola	3	6	0
11. iskola			
12. iskola	8	13	1
13. iskola			
14. iskola	4	14	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	1	6	0
18. iskola			

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen		30 21%	113 78%	2 1%

A megkérdezettek csak az 52%-a él teljes családban, 62%-a jön ki jól mindkét szülőjével, 49% választja mintául apját vagy anyját, ami valamivel rosszabb átlag, mint a többségieké, de vélhetően abszolút értelemben még mindig nem rossz a fiatalok országos helyzetéhez képest.

A többség anyagi körülményei megítélésük szerint nem rosszak, a lakáskörülményei 84%-nak jók, a családok 60%-ának nincsenek anyagi gondjai, 69%-nak nincs olyan adóssága, amelyeket ne tudnának kifizetni, 88%-ot saját anyagi nehézségei se akadályozzák a tanulásban. 78% nem érzi magára hagyva magát gondjai megoldásában sem.

A válaszokból egyértelműen feltételezhető, hogy a felzárkóztatóba kerülés többségét szintén nem a mélyszegénység okozza.

Évfolyam, oktatás jellege: Végzős (11., 12., 13.) évfolyam

A véleményt nyilvánítók száma:

		fő
1. iskola		21
2. iskola		21
3. iskola		9
4. iskola		
5. iskola		11
6. iskola		0
7. iskola		20
8. iskola		31
9. iskola		28
10. iskola		10
11. iskola		
12. iskola		11

	13. iskola	
	14. iskola	12
	15. iskola	
	16. iskola	n.a.
	17. iskola	3
	18. iskola	15

		fő
	Összesen	192

Életkora

		fő
1. iskola	14-15 év között	0
	15-16 év között	0
	16-17 év között	3
	17-18 év között	13
	18 év felett	5
2. iskola	14-15 év között	0
	15-16 év között	0
	16-17 év között	1
	17-18 év között	6
	18 év felett	14
3. iskola	14-15 év között	0
	15-16 év között	0
	16-17 év között	0
	17-18 év között	0
	18 év felett	9
4. iskola	14-15 év között	
	15-16 év között	
	16-17 év között	
	17-18 év között	
	18 év felett	
5. iskola	14-15 év között	0
	15-16 év között	0
	16-17 év között	0
	17-18 év között	1
	18 év felett	10
6. iskola	14-15 év között	
	15-16 év között	
	16-17 év között	
	17-18 év között	
	18 év felett	
7. iskola	14-15 év között	0
	15-16 év között	0
	16-17 év között	0
	17-18 év között	9
	18 év felett	11
8. iskola	14-15 év között	0

		15-16 év között	0
		16-17 év között	0
		17-18 év között	3
		18 év felett	28
	9. iskola	14-15 év között	0
		15-16 év között	0
		16-17 év között	10
		17-18 év között	6
		18 év felett	12
	10. iskola	14-15 év között	0
		15-16 év között	0
		16-17 év között	0
		17-18 év között	1
		18 év felett	9
	11. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	12. iskola	14-15 év között	0
		15-16 év között	0
		16-17 év között	0
		17-18 év között	3
		18 év felett	8
	13. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	14. iskola	14-15 év között	0
		15-16 év között	0
		16-17 év között	0
		17-18 év között	1
		18 év felett	11
	15. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	16. iskola	14-15 év között	
		15-16 év között	
		16-17 év között	
		17-18 év között	
		18 év felett	
	17. iskola	14-15 év között	0
		15-16 év között	0
		16-17 év között	0
		17-18 év között	0

		18 év felett	3
18. iskola		14-15 év között	0
		15-16 év között	0
		16-17 év között	4
		17-18 év között	6
		18 év felett	5

			fő	
Összesen		14-15 év között	0	0
		15-16 év között	0	0
		16-17 év között	18	9%
		17-18 év között	49	26%
		18 év felett	125	65%

A szakképzési utolsó évfolyamra járók korösszetétele sokkal egyenletesebb, mint a 9. évfolyamon tanulóké különös tekintettel arra, hogy vannak, akik a 12., míg mások a 13. évfolyammal fejezik be tanulmányaikat a szakiskolában. A nyilatkozók többsége, 65%-a 18 év feletti, míg 26% a 17-18 év közöttiek hányada.

*

Az általános iskolában mindig jól érezte magát

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	14	7	0
	2. iskola	9	12	0
	3. iskola	7	2	0
	4. iskola			
	5. iskola	8	3	0
	6. iskola			
	7. iskola	10	10	0
	8. iskola	18	11	2
	9. iskola	20	8	0
	10. iskola	7	3	0
	11. iskola			
	12. iskola	4	7	0
	13. iskola			
	14. iskola	10	2	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	2	1	0
	18. iskola	9	6	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	118	72	2
		61%	38%	1%

Az általános iskolában a tanárai jól tanították

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	15	6	0
	2. iskola	11	10	0
	3. iskola	8	1	0
	4. iskola			
	5. iskola	8	3	0
	6. iskola			
	7. iskola	12	8	0
	8. iskola	17	13	1
	9. iskola	25	3	0
	10. iskola	8	2	0
	11. iskola			
	12. iskola	4	7	0
	13. iskola			
	14. iskola	7	5	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	3	0	0
	18. iskola	8	7	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	126 66%	65 33%	1 1%

Akik már a szakmai vizsga előtt állnak, azok is nagyjából ugyanannyian, mint a 9. évfolyamosok, azaz mintegy 61% százalékban vannak jó véleménnyel korábbi általános iskolájukról, 66%-ban ottani tanáraikról.

Az általános iskolában sokat tanult

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	8	13	0
	2. iskola	4	17	0
	3. iskola	4	5	0
	4. iskola			
	5. iskola	4	7	0
	6. iskola			
	7. iskola	11	9	0
	8. iskola	11	19	1
	9. iskola	12	16	0
	10. iskola	1	9	0
	11. iskola			
	12. iskola	1	10	0
	13. iskola			

	14. iskola	5	7	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	2	1	0
	18. iskola	5	10	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	68 35%	123 64%	1 1%

Az általános iskolában soha nem bukott se félévkor, se év végén

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	8	13	0
	2. iskola	10	11	0
	3. iskola	4	5	0
	4. iskola			
	5. iskola	6	5	0
	6. iskola			
	7. iskola	9	11	0
	8. iskola	21	8	2
	9. iskola	24	4	0
	10. iskola	3	7	0
	11. iskola			
	12. iskola	0	11	0
	13. iskola			
	14. iskola	8	4	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	1	2	0
	18. iskola	6	9	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	100 52%	90 47%	2 1%

Az utolsó évesek se tartják a saját általános iskolai aktivitásukat utólag jobbnak, mint 9. évfolyamos társaik, erről nyilatkozik 64%-uk. Csak 47% az, aki ez alatt nem bukott se félévkor, se év végén, a többségnek sajnós voltak bukásai, javítóvizsgái.

Ez ráirányítja a figyelmet arra, hogy milyen gyenge előképzettségű és tanulási motivációjú fiatalok jelentkeznek azóta a szakiskolákba, amióta a szakmunkásképző iskolák kikerültek a középiskolák köréből, és az oktatáspolitikai az érettség adó iskolatípusok felé tereli a jobb tanulókat.

Az általános iskolában nem voltak igazolatlan hiányzásai

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	12	9	0
	2. iskola	11	10	0
	3. iskola	6	3	0
	4. iskola			
	5. iskola	7	4	0
	6. iskola			
	7. iskola	10	10	0
	8. iskola	19	11	1
	9. iskola	21	7	0
	10. iskola	6	4	0
	11. iskola			
	12. iskola	6	5	0
	13. iskola			
	14. iskola	8	4	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	1	2	0
	18. iskola	2	13	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	109 57%	82 42%	1 1%

A szakképzésben résztvevők 42%-ának már szintén voltak általános iskolában is igazolatlan hiányzásai. Úgy tűnik, ez a szakiskolai tanulóknál trenddé vált, ami motivátlanságukra, a sikerélmény hiányára, a család és a baráti környezet nem támogató vagy rossz hatásaira is visszavezethető.

Csak egy általános iskolába járt

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	9	12	0
	2. iskola	17	4	0
	3. iskola	7	2	0
	4. iskola			
	5. iskola	5	6	0
	6. iskola			
	7. iskola	14	6	0
	8. iskola	24	6	1
	9. iskola	24	4	0
	10. iskola	9	1	0
	11. iskola			
	12. iskola	11	0	0

	13. iskola			
	14. iskola	7	5	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	3	0	0
	18. iskola	7	8	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	137 71%	54 28%	1 1%

A szakképzési évfolyamon tanulók között azoknak, akik csak egy általános iskolába jártak 71%-os aránymutatója se túl öröndetes adat, de kissé jobb a 9. évfolyamon tanulókéhoz képest.

*

Ezt a szakiskolát maga választotta

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	18	3	0
	2. iskola	18	3	0
	3. iskola	8	1	0
	4. iskola			
	5. iskola	8	3	0
	6. iskola			
	7. iskola	16	4	0
	8. iskola	28	3	0
	9. iskola	25	3	0
	10. iskola	10	0	0
	11. iskola			
	12. iskola	9	2	0
	13. iskola			
	14. iskola	11	1	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	3	0	0
	18. iskola	13	2	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	167 87%	25 13%	0 0

Ebbe az iskolába szívesen jár

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	18	3	0

2. iskola	12	9	0
3. iskola	8	1	0
4. iskola			
5. iskola	10	1	0
6. iskola			
7. iskola	7	13	0
8. iskola	10	19	2
9. iskola	25	3	0
10. iskola	3	7	0
11. iskola			
12. iskola	5	6	0
13. iskola			
14. iskola	11	1	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	3	0	0
18. iskola	8	7	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	120 63%	70 6%	2 1%

Az iskolaválasztás a szakképzésben résztvevőknél 87%-ban saját döntés volt, ehhez képest szomorú, hogy utólag csak 63% tartja jónak ezt a döntését. Érdemes lenne kideríteni, mi ennek az oka.

Ebben az iskolában a tanárai sokat segítenek

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	16	5	0
2. iskola	17	4	0
3. iskola	8	1	0
4. iskola			
5. iskola	11	0	0
6. iskola			
7. iskola	16	4	0
8. iskola	21	9	1
9. iskola	26	2	0
10. iskola	9	1	0
11. iskola			
12. iskola	6	5	0
13. iskola			
14. iskola	12	0	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	3	0	0
18. iskola	6	9	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	151 79%	40 20%	1 1%

A 9. évfolyamon nyilatkozókhoz képest jó a 79%-os tapasztalat, hogy sok segítséget kaptak szakiskolai tanáraiktól. Természetes, hogy a szakmai vizsga közeledtével a tanár-diák viszony közvetlenebbé váljon, ami miatt ilyen arány alakuljon ki.

Szülei rendszeres kapcsolatot tartanak a tanáraival

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	3	18	0
2. iskola	8	13	0
3. iskola	4	5	0
4. iskola			
5. iskola	5	6	0
6. iskola			
7. iskola	5	15	0
8. iskola	10	19	2
9. iskola	8	20	0
10. iskola	0	10	0
11. iskola			
12. iskola	1	10	0
13. iskola			
14. iskola	3	9	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	1	2	0
18. iskola	6	9	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	54 28%	136 71%	2 1%

A szülők iskolával tartott kapcsolatáról a felső évesek se nyilatkoznak jobban, mint 9.-es társaik. A 71%-os nemleges válasz is mutatja, hogy milyen családokból kerülnek a fiatalok a szakiskolákba.

Ebben az iskolában nincsenek igazolatlan hiányzásai

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	9	12	0
	2. iskola	7	14	0
	3. iskola	8	1	0
	4. iskola			
	5. iskola	8	3	0
	6. iskola			
	7. iskola	5	15	0
	8. iskola	17	13	1
	9. iskola	20	8	0
	10. iskola	7	3	0
	11. iskola			
	12. iskola	1	10	0
	13. iskola			
	14. iskola	4	8	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	0	3	0
	18. iskola	5	10	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	91 47%	100 52%	1 1%

Felénél több azoknak az aránya a végzősök esetében is, akik a szakiskolában ugyanolyan dicstelen mulasztási statisztikát produkáltak, mint az általános iskolában. Ez nagyon lehangoló információ, és féltő, hogy ennek megszokása a későbbiekben sok gondot fog okozni a végzettek számára a munkahelyeken.

Ebben az iskolában nem fenyegeti a bukás veszélye

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	9	12	0
	2. iskola	5	16	0
	3. iskola	9	0	0
	4. iskola			
	5. iskola	5	6	0
	6. iskola			
	7. iskola	13	7	0
	8. iskola	15	14	2
	9. iskola	16	12	0
	10. iskola	5	5	0
	11. iskola			
	12. iskola	3	8	0

	13. iskola			
	14. iskola	10	2	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	0	3	0
	18. iskola	8	7	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	98 51%	92 48%	2 1%

Ebben az iskolában nincsenek (nem voltak) fegyelmi ügyei

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	14	7	0
	2. iskola	15	6	0
	3. iskola	7	2	0
	4. iskola			
	5. iskola	6	5	0
	6. iskola			
	7. iskola	17	3	0
	8. iskola	26	5	0
	9. iskola	18	10	0
	10. iskola	8	2	0
	11. iskola			
	12. iskola	8	3	0
	13. iskola			
	14. iskola	9	3	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	2	1	0
	18. iskola	6	9	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	136 71%	56 29%	0 0

Úgy gondolja, tanárai elégedettek a magatartásával

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	16	5	0
	2. iskola	13	8	0
	3. iskola	9	0	0
	4. iskola			
	5. iskola	10	1	0

6. iskola			
7. iskola	18	2	0
8. iskola	21	9	1
9. iskola	22	6	0
10. iskola	7	3	0
11. iskola			
12. iskola	4	7	0
13. iskola			
14. iskola	11	1	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	3	0	0
18. iskola	7	8	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	141 73%	50 26%	1 1%

Még a végzés előtt állók fele is tart a bukástól, ami nem öröndetes vélemény. Az viszont jó, hogy 71%-uknak ebben az iskolában nem voltak fegyelmi ügyei, és majdnem ugyanennyien gondolják, hogy tanáraik elégedettek is magatartásukkal, ami érettebbségre utaló jel.

A közismereti tárgyakat szívesen tanulja

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	4	17	0
2. iskola	4	17	0
3. iskola	5	4	0
4. iskola			
5. iskola	3	8	0
6. iskola			
7. iskola	3	17	0
8. iskola	5	24	2
9. iskola	4	24	0
10. iskola	1	9	0
11. iskola			
12. iskola	1	10	0
13. iskola			
14. iskola	6	6	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	0	3	0
18. iskola	7	8	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
--	------	----------	----------------

	Összesen	43 22%	147 77%	2 1%
--	-----------------	-------------------------	--------------------------	-----------------------

Inkább a szakmai elmélet érdekli

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	9	12	0
	2. iskola	7	14	0
	3. iskola	8	1	0
	4. iskola			
	5. iskola	5	6	0
	6. iskola			
	7. iskola	13	7	0
	8. iskola	7	23	1
	9. iskola	20	8	0
	10. iskola	9	1	0
	11. iskola			
	12. iskola	3	8	0
	13. iskola			
	14. iskola	4	8	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	3	0	0
	18. iskola	9	6	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	97 51%	94 48%	1 1%

Legjobban a gyakorlati oktatás való számára

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	17	4	0
	2. iskola	19	2	0
	3. iskola	9	0	0
	4. iskola			
	5. iskola	10	1	0
	6. iskola			
	7. iskola	16	4	0
	8. iskola	25	6	0
	9. iskola	26	2	0
	10. iskola	9	1	0
	11. iskola			
	12. iskola	7	4	0
	13. iskola			
	14. iskola	11	1	0

	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	3	0	0
	18. iskola	8	7	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	160 83%	32 17%	0 0

A közismereti tárgyak alig 22%-os kedveltsége önmagáért beszél. Az nagyobb baj, hogy a szakmai elmélet is csak 51%-os népszerűségnek örvend, egyedül a gyakorlat 83%-os népszerűsége ad okot elégedettségre a szakmai vizsgát közvetlenül megelőzően.

Biztos benne, hogy el fog jutni a szakképesítés megszerzéséig

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	20	1	0
	2. iskola	12	9	0
	3. iskola	9	0	0
	4. iskola			
	5. iskola	10	1	0
	6. iskola			
	7. iskola	19	1	0
	8. iskola	23	7	1
	9. iskola	23	5	0
	10. iskola	9	1	0
	11. iskola			
	12. iskola	4	7	0
	13. iskola			
	14. iskola	11	1	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	0	3	0
	18. iskola	8	7	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	148 77%	43 22%	1 1%

A szakképesítés után a szakmájában szeretne elhelyezkedni

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	15	6	0
	2. iskola	13	8	0
	3. iskola	9	0	0
	4. iskola			
	5. iskola	8	3	0
	6. iskola			
	7. iskola	9	11	0
	8. iskola	17	13	1
	9. iskola	24	4	0
	10. iskola	9	1	0
	11. iskola			
	12. iskola	5	6	0
	13. iskola			
	14. iskola	9	3	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	0	3	0
	18. iskola	4	11	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	122 64%	69 35%	1 1%

Biztos benne, hogy mindig lesz munkája

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	16	5	0
	2. iskola	10	11	0
	3. iskola	7	2	0
	4. iskola			
	5. iskola	6	5	0
	6. iskola			
	7. iskola	5	15	0
	8. iskola	17	13	1
	9. iskola	16	12	0
	10. iskola	4	6	0
	11. iskola			
	12. iskola	1	10	0
	13. iskola			
	14. iskola	4	8	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	0	3	0

	18. iskola	6	9	0
		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	92 48%	99 51%	1 1%

Szeret dolgozni, látni a munkája eredményét

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	18	3	0
	2. iskola	17	4	0
	3. iskola	9	0	0
	4. iskola			
	5. iskola	9	2	0
	6. iskola			
	7. iskola	16	4	0
	8. iskola	25	6	0
	9. iskola	28	0	0
	10. iskola	10	0	0
	11. iskola			
	12. iskola	8	3	0
	13. iskola			
	14. iskola	12	0	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	3	0	0
	18. iskola	7	8	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	162 84%	30 16%	0 0

Talán természetes, hogy az utolsó évben már 77%-nyian biztosak a szakképesítés megszerzésében, bár árnyalja a képet, hogy közel 50%-nyian félnek a bukástól is. 64% tervezi, hogy szakmájában helyezkedik el, bár 48% fél a munkanélküliségtől. A munkamotiváció növekedését jelzi a munkaöröm 83%-os megnyilvánulása.

*

Nem szereti a részegséget

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	10	11	0
	2. iskola	5	16	0
	3. iskola	3	6	0
	4. iskola			

5. iskola	6	5	0
6. iskola			
7. iskola	11	9	0
8. iskola	13	17	1
9. iskola	19	9	0
10. iskola	8	2	0
11. iskola			
12. iskola	5	6	0
13. iskola			
14. iskola	8	4	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	3	0	0
18. iskola	7	8	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	98 51%	93 48%	1 1%

Elítéli azokat, akik drogoznak

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	13	8	0
2. iskola	10	11	0
3. iskola	5	4	0
4. iskola			
5. iskola	8	3	0
6. iskola			
7. iskola	13	7	0
8. iskola	14	16	1
9. iskola	20	8	0
10. iskola	6	4	0
11. iskola			
12. iskola	6	5	0
13. iskola			
14. iskola	10	2	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	1	2	0
18. iskola	9	6	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	115 60%	76 39%	1 1%

A szakmunkások körében elterjedt az alkoholizálás, nem csoda, ha ez mintául szolgál a végzős tanulók majdnem felének. A droggal kapcsolatos 60%-os elutasítottság se kedvező adat, mi lesz a maradék 40%-kal?

Szeret diszkóba járni

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	12	9	0
	2. iskola	13	8	0
	3. iskola	6	3	0
	4. iskola			
	5. iskola	7	4	0
	6. iskola			
	7. iskola	19	1	0
	8. iskola	20	8	3
	9. iskola	11	17	0
	10. iskola	7	3	0
	11. iskola			
	12. iskola	7	4	0
	13. iskola			
	14. iskola	8	4	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	2	1	0
	18. iskola	5	10	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	117	72	3
		61%	37%	2%

Rendszeresen sportol

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	10	11	0
	2. iskola	9	12	0
	3. iskola	5	4	0
	4. iskola			
	5. iskola	8	3	0
	6. iskola			
	7. iskola	1	19	0
	8. iskola	18	11	2
	9. iskola	16	12	0
	10. iskola	2	8	0
	11. iskola			
	12. iskola	3	8	0
	13. iskola			

	14. iskola	6	6	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	1	2	0
	18. iskola	2	13	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	81 42%	109 57%	2 1%

Szeret könyveket olvasni

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	9	12	0
	2. iskola	7	14	0
	3. iskola	1	8	0
	4. iskola			
	5. iskola	3	8	0
	6. iskola			
	7. iskola	4	16	0
	8. iskola	6	23	2
	9. iskola	10	18	0
	10. iskola	2	8	0
	11. iskola			
	12. iskola	2	9	0
	13. iskola			
	14. iskola	5	7	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	3	0	0
	18. iskola	1	14	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	53 28%	137 71%	2 1%

Otthon is szokott tanulni

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	12	9	0
	2. iskola	12	9	0
	3. iskola	4	5	0
	4. iskola			
	5. iskola	9	2	0
	6. iskola			

7. iskola	13	7	0
8. iskola	13	17	1
9. iskola	21	7	0
10. iskola	2	8	0
11. iskola			
12. iskola	7	4	0
13. iskola			
14. iskola	6	6	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	3	0	0
18. iskola	0	15	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	102 53%	89 46%	1 1%

A végzés előtt állók a kérdezett tevékenységek közül szintén a diszkót tekintik legkedvesebb időtöltésüknek (ez is, mint a 9. évfolyamosoknál 61%), csak 42% sportol, és alig több mint negyedrészt olvas. Az 53%-os otthoni tanulás a szakmai vizsga előtt hihető adat.

*

Mindkét szülővel együtt él

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	8	13	0
2. iskola	12	9	0
3. iskola	3	6	0
4. iskola			
5. iskola	5	6	0
6. iskola			
7. iskola	12	8	0
8. iskola	19	11	1
9. iskola	16	12	0
10. iskola	7	3	0
11. iskola			
12. iskola	7	4	0
13. iskola			
14. iskola	6	6	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	1	2	0
18. iskola	5	10	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	101 53%	90 46%	1 1%

Mindkét szülővel jól kijön

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	12	9	0
2. iskola	16	5	0
3. iskola	5	4	0
4. iskola			
5. iskola	8	3	0
6. iskola			
7. iskola	14	6	0
8. iskola	22	8	1
9. iskola	24	4	0
10. iskola	7	3	0
11. iskola			
12. iskola	8	3	0
13. iskola			
14. iskola	10	2	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	2	1	0
18. iskola	2	13	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	130 68%	61 31%	1 1%

Olyan szeretne lenni, mint az apja (ha lány, akkor édesanyja)

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	12	9	0
2. iskola	13	8	0
3. iskola	4	5	0
4. iskola			
5. iskola	7	4	0
6. iskola			
7. iskola	10	10	0
8. iskola	14	16	1
9. iskola	14	14	0
10. iskola	5	5	0
11. iskola			
12. iskola	6	5	0

	13. iskola			
	14. iskola	6	6	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	0	3	0
	18. iskola	5	10	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	96 50%	95 49%	1 1%

Lakáskörülményei jók, rendezettek

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	19	2	0
	2. iskola	17	4	0
	3. iskola	9	0	0
	4. iskola			
	5. iskola	10	1	0
	6. iskola			
	7. iskola	17	3	0
	8. iskola	27	3	1
	9. iskola	28	0	0
	10. iskola	10	0	0
	11. iskola			
	12. iskola	10	1	0
	13. iskola			
	14. iskola	10	2	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	3	0	0
	18. iskola	7	8	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	167 87%	24 12%	1 1%

Nincs olyan adósságuk, amelyeket ne tudnának kifizetni

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	17	4	0
	2. iskola	17	4	0
	3. iskola	8	1	0
	4. iskola			
	5. iskola	8	3	0

6. iskola			
7. iskola	17	3	0
8. iskola	24	7	0
9. iskola	21	7	0
10. iskola	7	3	0
11. iskola			
12. iskola	6	5	0
13. iskola			
14. iskola	7	5	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	0	3	0
18. iskola	3	12	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	135 70%	57 30%	0 0

Családjuknak vannak anyagi gondjai

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
1. iskola	6	15	0
2. iskola	10	11	0
3. iskola	2	7	0
4. iskola			
5. iskola	3	8	0
6. iskola			
7. iskola	10	10	0
8. iskola	9	22	0
9. iskola	11	17	0
10. iskola	4	6	0
11. iskola			
12. iskola	4	7	0
13. iskola			
14. iskola	3	9	0
15. iskola			
16. iskola			
17. iskola	1	2	0
18. iskola	4	11	0

	Igaz	Nem igaz	Nem választott
Összesen	67 35%	125 65%	0 0

Saját anyagi gondjai akadályozzák a tanulásban

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	1	20	0
	2. iskola	2	19	0
	3. iskola	3	6	0
	4. iskola			
	5. iskola	1	10	0
	6. iskola			
	7. iskola	3	17	0
	8. iskola	6	24	1
	9. iskola	3	25	0
	10. iskola	2	8	0
	11. iskola			
	12. iskola	1	10	0
	13. iskola			
	14. iskola	1	11	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	0	3	0
	18. iskola	2	13	0

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	25 13%	166 86%	1 1%

Problémái megoldásában csak magára számíthat

		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	1. iskola	7	14	0
	2. iskola	7	14	0
	3. iskola	2	7	0
	4. iskola			
	5. iskola	2	9	0
	6. iskola			
	7. iskola	4	16	0
	8. iskola	5	26	0
	9. iskola	6	22	0
	10. iskola	4	6	0
	11. iskola			
	12. iskola	4	7	0
	13. iskola			
	14. iskola	4	8	0
	15. iskola			
	16. iskola			
	17. iskola	3	0	0

	18. iskola	0	15	0
		Igaz	Nem igaz	Nem választott
	Összesen	48 25%	144 75%	0 0

A felső évfolyamosok is viszonylag konszolidált körülmények között élnek, nem jellemző rájuk a létbizonytalanság. A legrosszabb adat, hogy a családok majdnem fele csonka, ennek ellenére 68% mindkét szülőjével jó kapcsolatot ápol, és 50% valamelyik szülőjét tekinti példaképének is.

Egészen magas, 87%-os azoknak az aránya, akiknek jók a lakáskörülményeik. 70%-ban nincsenek anyagi nehézségeik sem, 65%-ban a családnak, 87%-ban pedig magának a tanulóknak sincsenek pénzügyi nehézségei, kifizetetlen számlái, adósságai. 75% mondta azt, hogy van segítsége, ha problémái akadnak.

4. Kutatói értékelés, összegzés

4.1 A hipotézis összevetése a 2010. évi kutatás tapasztalataival

Az ez évi kutatás során kapott fontos információk, vélemények összegzése

Az szakiskolák helyzetéről kapott információk

Iskolafenntartók részéről

Az országos oktatáspolitikai törekvésektől eltérően az iskolafenntartók kevésbé erőltetik az iskolákat arra, hogy egyre több tanulót a szakközépiskolák felé tereljenek, mert közvetlenebbül érzékelik, hogy az adott középiskolás korba kerülő korosztály jelenleginél nagyobb hányada nem lenne képes, vagy nem akarna helytállni ott.

A többség egyetértene azzal is, hogy a szakiskola érettségis adó iskolatípus legyen, azaz a szakképesítés megszerzését követően a tanulók iskolatípus váltás nélkül juthassanak el az érettségiig. Úgy gondolják, ez emelné a szakiskola mára jelentősen megkopott népszerűségét.

Iskolavezetők részéről

Az iskolaösszevonások elsősorban az önkormányzati és állami fenntartású iskolákat érintették. Az egyházi és alapítványi fenntartású iskolák az összevonási mizériában általában nem vettek részt.

A vezetői véleményekből kiolvasható, hogy vannak jól prosperálóknak tűnő TISZK-ek, ezekre általában jellemző, hogy rendelkeznek önálló képzési kapacitással, feltételekkel, korszerű képzési eszközökkel. A TISZK-ek jelentős részét azonban kényszerszertársulásnak minősítik, melyek jórészt csak formálisan, a szakképzési hozzájáruláshoz és a pályázati forrásokhoz való további hozzáférés miatt jöttek létre. Ez utóbbi szervezeteknél a kezdeti felbuzdulást követően több helyen feszültségek is keletkeztek.

A vizsgált iskoláknak kevesebb, mint a fele széles szakmai profilú. Ez azzal is összefügg, hogy a kiválasztásnál meghatározó szempont volt a hátrányos helyzetű tanulókkal való foglalkozás, ezeknek az iskoláknak pedig jelentős része kis tanulólétszámú, ezért kevés szakmában indít képzést.

A szakképzési rendszer nagy tehetetlenségét, azaz a munkaerő-piaci igényekhez való igazodás lassúságát mutatják az adatok. Ez arra enged következtetni, hogy az iskola és fenntartója sokszor csak akkor szánja el magát profilváltásra, ha ezt az egyes szakmákra jelentkezők számának drasztikus csökkenése, a tanulók szakmaválasztásának jelentős megváltozása kényszeríti ki.

A vizsgált iskolák 56%-ában a beiskolázott tanulók száma az utóbbi tanévekben csökkent, és 39%-uknak a pedagógusléptékek ellenére is kihasználatlan képzési kapacitása van.

Szakiskolai pedagógusok részéről

A TISZK-ekbe tömörülés kikényszerítése a szakképzési hozzájárulás és pályázati források elérhetőségének e szervezetekhez rendelkezésével nagyobb problémát okozott az iskolák, pedagógusok többségének életében, mint az iskola összevonások. A vizsgált körben 87%-ot érintett, de csak 68% mondta, hogy nem okozott gondot számukra, és mindössze 40% ítélte a TISZK-et jól, hasznosan működő intézménynek. Ez is arra utal, hogy a TISZK-ek szerepét újra kell gondolni, a szakképzés szerves részévé kell tenni, mert jelenleg nem az.

Nem rossz a szakiskolát, érettségit adó iskolatípussá alakítani akarók 41%-os aránya. Ellenzői nyilván abból indulnak ki, hogy a jelenlegi szakiskolai populáció e nélkül se igen állja meg a helyét, támogatók szerint viszont ez a lehetőség az iskolaválasztók körében jelentősen megnövelné a szakiskola presztizsét, tehát a jobb tanulók is perspektivikusnak tartanák az ide iratkozást, valamint sok fiatalnak a szakma megszerzése után jön meg „az esze”, a kedve a továbbtanuláshoz.

Gazdálkodó szervezeteknél gyakorlati oktató szakemberek részéről

Az iskola és a gyakorlólé hely közti kapcsolatról a vélemény lényegesen pozitívabb a vártnál. Valószínű, hogy kedvezőtlenebb vélemény az egyedi képzést folytatóktól származik. Érdekes, hogy a kapcsolat ugyan szerintük jó, de az elmélet és gyakorlat összehangolása mégis problémás. Az iskolában folyó munkáról, annak eredményességéről a pozitív tartományba jelöltek többen, ugyanígy a tanulószereződés és az adminisztráció vonatkozásában is. Ez utóbbi meglepő a máshonnan hallott adminisztrációs terhekről szóló sok panasz ismeretében.

Alig mutat különbséget a felmérés abból a szempontból, hogy jelenleg a tanulók melyik szakképző évfolyamon vannak gyakorlaton a gazdálkodó szervezeteknél. Hogy egy cég képes-e egy szakma minden területének gyakorlati tudását átadni tanulóinak, elvileg a kamarai ellenőrzésnek kellene kiderítenie, de a mai „gyakorlatinséges” időkben örülni kell annak, ha egy cég vállalja a tanulók foglalkoztatását, ezért aligha feltételezhető ezen az alapon tőlük a gyakorlat lehetőségének megvonása. Jelen helyzetben a szakmai alapképzés első szakképző évfolyamon iskolai vagy TISZK-es tanműhelyben való megvalósítása látszik a legjobb megoldásnak, ami e felmérés szerint a vizsgált intézmények nagy részénél nem így történik.

Szakiskolai tanulók részéről

A szakiskoláról a tanulók szemében pozitív képet mutat, hogy 84%-uk szívesen jár ide, amiben feltehetően szerepet játszik, hogy csaknem ugyanennyien maguk választották a szakiskolát. Míg a tanulók 56%-a nem tanulja szívesen a közismereti tantárgyakat, a szakmai elmélet már csak 37%-ot nem érdekli, 75% az, aki úgy vélekedik, hogy a gyakorlatot szereti (szeretné) legjobban.

A szakiskolákba jelentkező és oda járó tanulók jellemzői

Iskolafenntartók részéről

Nemcsak az iskolák, de fenntartóik is tisztában vannak a szakiskolákba kerülő tanulók eredményes oktatásának akadályaival, egyértelműen látják, hogy ez nemcsak oktatási, hanem szocializációs, vagyis nevelési probléma, ami az érintettek családjának, általános iskolai

tanárainak és az egész társadalmi mikro- és makrokörnyezetnek ez irányú hatását is negatívan minősíti.

Szakiskolai pedagógusok részéről

A nyilatkozók legkevésbé a beiratkozók általános iskolából hozott tudásával elégedettek, ami talán arra is utal, hogy az általános iskolai tananyag átadás eredménytelensége számukra a legnagyobb akadály, és csak ezt követik a nevelési, hozzáállási, szocializációs hiányok (persze ezt is majdnem ugyanannyian jelzik), amelyeknek a leküzdésében való felelősségvállalásról, azaz a következetes nevelésről az elmúlt hatvan évben leszoktatták a pedagógusokat.

Míg 71%-ban az a válasz, hogy az alapkészségek a szakiskolai évek alatt fejlődnek, csak 36% gondolja, hogy a tanulók tanulási motivációja is javul. Pedig épp ez utóbbi jelenthetné az egész életen át tartó tanulásra, tehát a munkaerő-piacon való megfelelésre vonatkozó nagyobb esélyt.

Az érintettek nyilatkozatai alátámasztják a szakiskola eddigi eredménytelenségének okairól szóló azon feltételezéseket, hogy a szakiskolai tanulók szívesebben dolgoznak, mint tanulnak (73%) és szívesebben foglalkoznak a szakmával, mint közismerettel (83%). Ezek a megállapítások egyúttal megerősítik a szakiskola megreformálásának, vonzóbbá tételének, illetve az előre hozott szakképzés bevezetésének szükségességét.

A mai társadalomban a durvalelkűség, a pótcselekvésekhez, drogokhoz nyúlás elterjedt jelenség, ami a legjobban veszélyeztetett szakiskolások körében még erőteljesebben jelentkezik. Ezt bizonyítják a közvetlenül érintettek tapasztalatai, melyek szerint a durva, trágár beszéd a nyilatkozók 74%-a szerint jellemző ezekre a fiatalokra, 45% az iskolában alkoholos, 40% drogos állapotban lévő tanulóval is találkozott, és a pedagógusok 15%-át a tanulók részéről már fizikai fenyegetés is érte.

Gazdálkodó szervezeteknél gyakorlati oktató szakemberek részéről

Bár a cégek meglehetősen sok problémás tanulót kapnak, de a gyakorlat során sikerül őket a jó irányba befolyásolni. Ezt segíti, hogy sokan foglalkoznak a tanulók egyéb problémáival is, a tanulók is viszonylag gyakran fordulnak ilyesmivel hozzájuk. Az átlagot nyilvánvalóan rontja a csoportos képzés, ahol egy tanulóra kevesebb figyelem jut, de még mindig több mint az iskolában. A tanulói sikertelenség, lemorzsolódás oka a gazdálkodó szervezeteknél oktató szakemberek szerint nem a gyakorlati oktatás, hanem az elméleti meg nem felelés vagy az iskolakerülés.

Szakiskolai tanulók részéről

A tanulók kellően önkritikusak magukkal szemben, csak 32% állítja, hogy az általános iskolában sokat tanult, 66% elismeri, hogy nem tanult eleget, ugyanennyien mégis jól érezték magukat. Elégedettek voltak tanáraikkal is, azaz nem őket hibáztatják, hogy mégis 46%-uk bukott az általános iskolai évek folyamán. Az adatok végső soron arra az ösztársadalmi problémára hívják fel a figyelmet, hogy sok fiatal teljesítmény nélkül is jól érzi magát, nyilván nem tart se kortársai megvetésétől, se szülei és a felnőttek elmarasztalásától.

Ha nincs meg a megfelelő támogató családi háttér, és a fiatalokban korábban nem alakult ki a munkafegyelem, megnő az igazolatlan mulasztás valószínűsége. Esetünkben ez a tanulók 38%-ánál realizálódik is, ami rossz átlag, hiszen ehhez még hozzájönnek az igazolt mulasztások is (orvosi igazolást többnyire csak az nem kap, aki nem megy el érte). A sok távollét egyértelműen kihat a tanulmányi eredményre, hiszen a szakiskolások nagy része azt a tudást szerzi meg, ami az iskolában „ráragad”, egyéni tanulásukra igen-igen korlátozottan lehet számítani.

A kérdezetteknek csak 17%-a gondolja azt, hogy nem szerzi meg a szakképesítést, a döntő többség, 82% viszont biztos az ellenkezőjében. Ha ezt a vélekedést összehasonlítjuk a tanulási hajlandóságukkal, kirajzolódik a kádári korból itt maradt azon felfogás, hogy „az állam bácsi majd helyettünk megoldja”. Az interjúk során több tanuló konkrétan ki is mondta, hogy a tanárok érdeke a tömeges bukás elkerülése, ezért ezt meg is oldják, mert e nélkül saját állásuk kerül veszélybe.

Egy kérdéscsoport a tanulók otthoni körülményeinek megismerésére irányult. A válaszokból egyértelműen alátámasztható az a feltételezés, hogy a szakiskolai bukások többségének nem a mélyszegénység az oka. A kérdezettek 65%-a teljes családban él, 73%-a mindkét szülőjével jól kijön, 55% mintául is választja apját vagy anyját. Lakáskörülményei jók, rendezettek a válaszadók 89%-ának! Családjaik 2/3-ának nincsenek anyagi gondjai, 68% kifizetetlen számlák adósságát se görgeti maga előtt, 80%-ot saját anyagi nehézségei se akadályozzák a tanulásban. 79% nem érzi magára hagyva magát gondjai megoldásában. Ha a szakiskolákban bevezetésre kerülne a teljes körű belépési állapotfelmérés, amely pl. a tanulók szociális és mentális helyzetét is vizsgálná, könnyebb lenne mindenki számára a megfelelő segítség biztosítása.

Az előre hozott szakképzés fogadtatása

Iskolafenntartók részéről

A fenntartók döntő többsége úgy gondolja, helyes, hogy sok szakmában ismét 8. után kezdődhet a szakképzés.

Iskolavezetők részéről

A nevelőtestületek az iskolavezetők szerint megosztottak az előre hozott szakképzés kérdésében. Abban a többség egyetért, hogy a hagyományos 9-10. évfolyamos képzés eredménytelenségét valahogy orvosolni kell, de nem mindenki gondolja, hogy ha szakképzés folyik ezeken az évfolyamokon, akkor a tanulók teljesítménye jelentősen javulni fog. Vannak, akik alig várták, és üdvözlik ezt a lehetőséget, ez főként a szakmai tanárookra és szakoktatókra jellemző. Mások úgy vélik, azok, akik jelenleg a szakiskolákba jelentkeznek, nem rendelkeznek elegendő általános ismerettel és neveltséggel ahhoz, hogy a szakképző évfolyamokon meg tudják állni a helyüket, ezért szükségesnek tartanak egy előkészítő, felzárkóztató nulladik évfolyamot.

Az iskolák a vizsgált körben óvatosak voltak az előre hozott szakképzés indítása terén, erre csak 2/3 részük vállalkozott, és ezeknek 3/4 részében is csak egy osztály indítására. Az indítók 42%-ában túljelentkezés volt, és ez független volt attól, hogy mennyire szervezték, hirdették az előre hozott szakképzést.

A statisztika jól mutatja, hogy az előre hozott szakképzésre ugyanolyan rossz tanulmányi eredményű, neveletlen és motiválatlan fiatalokat vettek föl, mint a „hagyományos” 9. évfolyamokra. Az esetek többségében még a 8. osztályos javítóvizsga vagy a 9. osztályból történő kibukás se volt a beiratkozás akadálya. Külön probléma a beiratkozottak közt a HH-s, HHH-s és SNI-s tanulók nagy száma, amely több esetben még az 50%-ot is meghaladja.

Szakiskolai pedagógusok részéről

Figyelemre méltó, hogy az oktatók csaknem 70%-a helyesli, hogy sok szakmában ismét 8. után kezdődhet a szakképzés. Ez elsősorban annak tudható be, hogy csaknem minden szakiskolában tanító pedagógus szembesült a hagyományos 9-10. évfolyamokon folyó oktatás eredménytelenségével, de az idősebbek körében élhetnek még nosztalgiák is az 1993 előtti szakmunkásképzéssel kapcsolatban. Érdekes, hogy itt nem jelenik meg nagyobb arányban a közismereti tárgyakat oktatók félelme sem saját pozíciójuk megtartásával kapcsolatban.

Gazdálkodó szervezeteknél gyakorlati oktató szakemberek részéről

Az előre hozott szakképzést a felmérésben részt vevők 59 %-a támogatja.

A felzárkóztató jellegű oktatás jellemzése

Iskolafenntartók részéről

A nyilatkozó fenntartók mintegy kétharmada szembesül azzal, hogy területükön sok olyan fiatal van, aki kihullik a „normál” oktatásból, ezért kivétel nélkül elismerik, hogy a felzárkóztató jellegű (pl. Szakiskolai Fejlesztési Program vagy Dobbantó Program szerinti) oktatásra szükség van. Akik rendelkeztek a felzárkóztató oktatás hatékonyságáról információval, valamennyien azt vallották, a felzárkóztató jellegű oktatást hatékonynak tartják.

Iskolavezetők részéről

A 18 iskolából e tanévben 14-ben indítottak a Kt 27.§ (8) szerinti, nagyrészt az SZFP program alapján felzárkóztató oktatást, de van 2 olyan iskola is, amelyik a 2001-es kerettantervet használja. A maradék 4 iskola szintén foglalkozik hátrányos helyzetű tanulókkal, de nem ebben a jogszabályi környezetben. Sajnos 4 iskola abbahagyta ezt a tevékenységet, pedig előtte több éven át folytatta azt. A vizsgált iskolák csaknem kétharmada csak egy csoportot indított, és ez országosan is körülbelül hasonló arányban igaz. Alig akad olyan iskola, amely újonnan kapcsolódna be e munkába, pedig a rászorulóknak még 5%-a se jut hozzá a felzárkóztatásra vállalkozó alig 50 iskolában a felzárkózás lehetőségéhez.

A hagyományostól eltérő oktatási formák az iskolák 44%-ában csak a felzárkóztató jellegű oktatásra jellemzők, 56%-ában azonban a többi osztályban is megpróbálják időnként alkalmazni azokat. Sajnos több helyen elhangzott, hogy a jelenlegi finanszírozottság nem teszi lehetővé a költségigényes módszerek alkalmazását.

Bár a felzárkóztatásban dolgozók többsége mindenütt elkötelezett, nehéz rá vállalkozókat találni, és a pedagógusok csaknem negyede azt gondolja, hogy ez nem „igazi” oktatás, a „pátyolgatás” nem segít a fiatalokon, akik a védett környezetből kikerülve továbbra se lesznek alkalmasak szakképzettség megszerzésére és minőségi munka végzésére.

Szakiskolai pedagógusok részéről

Hogy a szakiskolai tanárok, szakoktatók több mint háromnegyede szükségesnek tartja a felzárkóztató jellegű oktatást, az ebben a körben talán nem meglepő, az viszont igen, hogy hatékonynak csak 31%-uk minősíti. Akik a felzárkóztatásban közreműködnek, azok 55%-ban, a közismereti tárgyakat oktatók viszont csak 11%-ban tartják hatékonynak ezt az oktatási formát, a szakmai tanárok és a szakoktatók a középmezőnyben helyezkednek el. Ugyanez igaz az életkor szerinti megoszlásra is: a középkorúak harmada, míg a fiataloknak csak 15%-a, az időseknek pedig 19%-a elégedett a hatékonysággal.

Az szakiskolai képzéssel foglalkozó oktatók megítélése

Iskolafenntartók részéről

A szakiskolák tanárai a fenntartók szerint sincsenek felkészülve a tanulói devianciák kezelésére, így nem csodálható, ha megfelelő tárgyi feltételek és pedagóguslétszám esetén is csak kevesen vállalkoznak a felzárkóztató oktatásban való részvételre. Ennek megfelelően szorgalmazzák a továbbképzéseket, aminek azonban jelenleg a pénzügyi fedezete igencsak kétséges.

Iskolavezetők részéről

A pedagógusellátottságról a legjellemzőbb adat, hogy a felkeresett iskolák 44%-ában valamilyen területen oktatóhiány mutatkozik. Figyelmeztető jel, hogy elsősorban szakmai tanárokat és szakoktatókat nem sikerül az iskoláknak megfelelő számban alkalmazniuk. Nyilvánvalóan csak szükségmegoldásnak tekinthető óraadók és nyugdíjasok nagy számban történő alkalmazása, de a túlzott mértékű túlóráztatás is, mert ezek a megoldások óhatatlanul a minőség romlását okozzák.

A közoktatási törvényben meghatározott szigorú képesítési feltételeket az iskolák fele nem képes teljesíteni. A pedagógusképzés központi forrásainak megszüntetésével a nem megfelelő végzettségűeknek csak mintegy negyedét tudják úgy beiskolázni, hogy ne saját maguknak kelljen a képzés nem kis költségét fedezniük. Az új, korszerű módszerek bevezetése és elterjesztése a pedagógusok egy részének ellenállása miatt se könnyű.

Szakiskolai pedagógusok részéről

A nyilatkozók több mint háromnegyede jól érzi magát a pedagógus pályán, 56%-nak csak azt a tárgyat kell tanítania, amit szeret tanítani, és csak 38% tanít vagy tanítana szívesebben szakközépiskolában, mint szakiskolában. Ez a szakiskolákra nézve jó hír, lényegében azt jelenti, hogy a pedagógusok többsége jól érzi magát a jelenlegi helyén a jelenlegi beosztásában.

A pedagógusok új nevelési kihívásokkal kapcsolatos felkészítetlenségét, felkészületlenségét is jelzi, hogy nyilatkozatuk szerint csak 63%-uk tudja jól kezelni a tanulók magatartási problémáit, vagyis eredményeket tud elérni e területen. Ugyanezt, de a nem megfelelő közgondolkodást és jogi szabályozást is mutatja, hogy 53% úgy érzi, nincs elég eszköze a tanulói devianciák kezelésére. A pedagógusoknak csak alig több mint fele foglalkozik külön is a nem megfelelően teljesítő tanulókkal, ami kevés, mert ismerve a rossz tanulmányi statisztikákat, erre sokkal nagyobb mértékben lenne szükség.

A szakmai elmélet és gyakorlat összehangolásában a nyilatkozók 59%-os részvétele igen jó arány, ha figyelembe vesszük, hogy az összes adatszolgáltató 40%-a közismereti tárgyakat tanít, tehát a szakmai tanárok és szakoktatók lényegében valamennyien részt vesznek az összehangolásban. A közismereti és szakmai tananyagok összehangolásában részt vevők 36%-os mutatója már korántsem ilyen kedvező, mint ahogy a külső gyakorlati oktatókkal való kapcsolattartók 38%-os aránya sem. Mindez megerősíti azt a korábbi tapasztalatot, hogy a szakiskolákban a közismereti tanárok kissé elkülönült csoportot képeznek a szakma stábjával szemben, nem tartják fontosnak, hogy a szakképzéshez igazodjanak. Elgondolkoztató az is, mennyire ad hoc-jellegű lehet a szakiskolai pedagógusok nevelő tevékenysége, ha csak 10%-uk készít nevelési tervet.

A tanítás-tanulás folyamatának tanórai gyakorlatáról sokat elárulnak a módszerekre vonatkozó adatok. A legkedvezőbb arány, hogy 72% rendszeresen szemléltet. Bár köztudott, és a szakiskola iránti érdektelenség és a munka eredményességének szerény volta mindennap szembesíti az ott dolgozókat hatékonyabb módszerek alkalmazásának szükségességével, mégis 38% a tananyagot előadás keretében „dolgozza fel”, csak mintegy felénél jellemző a többszörös differenciált és ennél is valamivel kisebb arányban (43%) az egyéni differenciált munka. 30% panaszkodik, hogy alkalmazná, de nincs erre lehetősége.

A válaszadó pedagógusok önértékelése: oktató munkáját 78%, a nevelőit 73% tartja jónak. 85% mondja azt, hogy a tanulók róla alkotott véleményét ismeri, 72% úgy ítéli meg, hogy tanítványai jónak tartják, elfogadják. Ezek az adatok azt sugallják, hogy a szakiskolai pedagógusok elégedettek teljesítményükkel. Már csak azt kellene kideríteni, kik azok a kollégák, akik majdnem két évtizede ezeket a nagyon aggasztó tanulmányi és nevelési statisztikákat produkálják.

Az általa oktató tanulókkal szakmájával kapcsolatos tapasztalatokkal rendelkezik a pedagógusok 56%-a, pedig ez a közismereti tanároknál is előnyös lenne, de nem elvárható, a szakmai tanárok 77%-os reprezentációját tekintve azonban nagyon aggasztó. (Ez utóbbi úgy lehet, hogy pl. kőművesek szakmai tanára építőipari főiskolát végzett nő, aki soha nem dolgozott építkezésen, legfeljebb tervet készített ahhoz.).

Diplomát adó képzése során a tanulói devianciák kezelésére a nyilatkozóknak csak 19 %-át, hátrányos helyzetűek oktatására mindössze 13%-át készítették fel, ami szakiskolai vonatkozásban, főképp pedig a felzárkóztatásban rendkívül rossz adat. Nem csoda, ha a pedagógusok ilyen eredményességet produkálnak ezekben az iskolákban.

Gazdálkodó szervezeteknél gyakorlati oktató szakemberek részéről

A vállalatnál oktatók döntő többsége (95%) a tanulókkal való foglalkozást maga választotta, csak 5%, akit beosztottak erre a munkára. A tanulókkal való foglalkozás öröme 92% számára, csak 5% érzi ezt nagy tehernek.

A gyakorlati oktatás tervezése, a tevékenység nyomon követése, adminisztrációja terén vannak még problémák. A gyakorlati oktatáshoz csak 59% készít írott foglalkozási tervet, csak 86% vezet foglalkozási naplót, pedig ez utóbbi törvényi előírás. A legtöbb helyen (96%) vezetnek a tanulókkal munkanaplót, de ebből gyakran hiányzik a tanulók teljesítményének értékelése.

Szakiskolai tanulók részéről

9. évfolyamon a tanulók 2/3-a ítéli meg úgy, hogy a szakiskolában tanáraik sokat segítettek, míg közel harmaduk ennek ellenkezőjéről vélekedett. Ha iskolánként is megnézzük ezt az arányt, elég nagy különbségek láthatók, két 50-50%-os megoszlás is előfordul. Az utolsó éveseknél a 9. évfolyamon nyilatkozókhöz képest jó a 79%-os tapasztalat, ami bizonyítja, hogy a szakmai vizsga közeledtével a tanár-diák viszony közvetlenebbé és hatékonyabbá válik.

A szakiskolai képzés finanszírozásáról alkotott vélemény

Iskolafenntartók részéről

Tudják, hogy nem kielégítő, így pl. több felzárkóztató (pl. Dobbantó) osztály indítása jelenleg nem finanszírozható, a felzárkóztató jellegű oktatás nem tartható fenn pályázati támogatás nélkül sem.

Iskolavezetők részéről

Igen beszédes az iskolák finanszírozottságának helyzetéről, hogy a vezetők 67%-a alulfinanszírozottságról nyilatkozott, de ennél is szomorúbb, hogy a vizsgált iskolák 50%-ának napi gondjaik vannak e téren. „Még a bérre és annak járulékaira sem elegendő a forrás.”; „A szintvizsgákhoz tavaly csak úgy tudtunk anyagot vásárolni, hogy a vizsgáztató kollégák lemondtak a vizsga-honoráriumukról.”; „Az a dilemma időnként, hogy vagy fűtünk, vagy világítunk.”.

A szakiskolák központi, regionális vagy helyi támogattságáról adott információk

Iskolafenntartók részéről

Örvendetes, hogy mindenki használja az informatikai eszközöket, az interneten felkeresik a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet honlapját, amit kivétel nélkül informatívnak találnak. Kritikusabbak a Kereskedelmi és Iparkamara honlapjával, amit csak 50% körül tartanak hasznosnak. Ehhez képest súlyos kritika, hogy mégsem érzik úgy, hogy szakiskolai munkájukhoz minden szükséges információt könnyen be tudnak szerezni, illetve munkájukhoz jelenleg minden szükséges információ a rendelkezésükre is áll.

Bár a fenntartók érdekeltek a szakiskolák, a szakszolgálatok és a hatóságok munkájának összehangolásában, állításuk szerint azt segítik is, az együttműködést mégse tartják eléggé hatékonynak.

Iskolavezetők részéről

Elég szomorú, hogy a munkaerő-piacra képző szakiskoláknak ilyen szegényes az információja a munkaerő-piac igényeiről, az iskolák 61%-a sehonnan nem kap tájékoztatást, 44%-uk a környező munkaadóktól maga próbál tájékozódni, a TISZK-ek közbeiktatása az információs láncba valószínűleg nem javít a helyzeten, az RFKB-k prognózisait pedig eleve van, aki kételkedve fogadja.

Mindenki arról számol be, hogy a kamarával és a környező vállalkozásokkal jó kapcsolatban vannak, de ennek mibenlétéről kevés az információ. „Azt tapasztalják, hogy a kamarának

jelenleg nem megfelelő a kapacitása arra, hogy az akkreditáláson túlmenően a munkahelyeket folyamatosan ellenőrizze.”A véleményekből nyíltan vagy burkoltan kiderül, hogy nagyon hiányoznak a szakiskolákban a kádári időkben létezett „szórvány szakoktató” státuszok.

Az önkormányzati fenntartású intézmények többsége többféle szervezettel való együttműködéséről számol be, többségében kaptak is valamilyen segítséget, kiemelten legtöbbször az NSZI-t, NSZFI-t említik. Több mint fele iskola ezen túlmenően azonban szükségesnek tartana a jelenleginél aktívabb központi szakmai koordinációt, módszertani központot, amely egyrészt őket támogatná, másrészt saját jó gyakorlataikat terjesztené. Az interjúkból kiderül, hogy az egyházi fenntartású intézmények tűnnek relatíve elszigeteltnek.

Szakiskolai pedagógusok részéről

A pedagógusok borúlátóak az erre hivatott külső szervezetek segítségének igénybe vételével kapcsolatban a magatartászavaros, deviáns, iskolakerülő fiatalok kezeléséhez. A nyilatkozók 71%-a csak iskolán belül keres segítséget, mindössze 40% veszi igénybe a szakszolgáltatásokat, és még ennyi se, csak 20% a hatóságokat. Nem csoda, ha az a véleményük, a külső segítség nem hatékony (csak 28% tartja hatékonyknak).

Örvendetes, hogy a kérdezettek több mint 80%-a használ munkájához számítógépet, csaknem ugyanennyien internetet is. Az NSZFI honlapját is sokan keresik föl, az NSZFI esetében ez az arány 69%, tehát szinte minden szakmai tanár és szakoktató. Ehhez képest az elégedettség is megfelelő, 45%. A kamarai arány már szerényebb, 29%, és csak 19%-os az elégedettség. Oktató-nevelő munkájához minden szükséges információt könnyen be tud szerezni 52%, minden rendelkezésére is áll 44%-nak. Az információk nagyobb részét iskolán belül szerzi 51%, iskolán kívül 31%.

A hipotézis releváns megállapításai, igazságának bizonyítása a kutatás eredményeivel

1. A szakiskola folyamatosan rossz eredményeket produkál. A szakiskolai szakképzést megelőző oktatás 1993-tól érvényes eredeti koncepciója, miszerint az általános iskolai általános műveltséget megalapozó oktatás egyenes folytatására van szükség a szakiskolai 9-10. évfolyamokon, nem produkálta a kívánt eredményeket.

Kutatási eredmény:

A 2009/2010.tanév többségi tanulóinak lemorzsolódási és bukási adatai

2009/2010. tanév Szakiskolák többségi tanulói	9. évfolyam		10. évfolyam		9. évfolyam		10. évfolyam	
	I. félév		I. félév		tanév vége		tanév vége	
		%		%		%		%
Vizsgált osztályok száma	510		471		589		539,5	
Létszám (okt.1.)	14857		11881		17191		13733	
Ebből osztályismétlő ¹	2478	16,4	726	6,1	7932	17,1	914	6,7
Nem osztályozható	1538	10,5	559	4,8	2127	12,6	793	5,9
Osztályozottak száma	13155		11155		14776		12663	
Bukottak összesen ³	6852	52,0	4583	41,1	4634	31,4	2343	18,5

A statisztika egyértelműen bizonyítja a többségi, hagyományos közismereti oktatásra épülő szakiskolai oktatás eredménytelenségét. A vizsgálat kezdete, 1998 óta a bukási és lemorzsolódási adatok nagyon magasak, és az évek folyamán nem javultak.

2. Az iskolatípus nem vonzó a fiatalok és családjaik körében, ide csak a tankötelezettség kényszeríti a tanulásra nem kellően motivált fiatalokat.

Kutatási eredmény:

Az iskolák fenntartói is tisztában vannak a szakiskolákba kerülő tanulók eredményes oktatásának akadályaival, egyértelműen látják, hogy ez nemcsak oktatási, hanem szocializációs, vagyis nevelési probléma. Az iskolavezetők állítása szerint a vizsgált iskolák 56%-ában a beiskolázott tanulók száma az utóbbi tanévekben csökkent. A pedagógusok legkevésbé a beiratkozók általános iskolából hozott tudásával elégedettek, ezt követik a nevelési, hozzáállási, szocializációs hiányok. A tanulók is kellően önkritikusak magukkal szemben, csak 32% állítja, hogy az általános iskolában sokat tanult, 66% elismeri, hogy nem tanult eleget. A többség egyetértene azzal is, hogy a szakiskola érettségit is adó iskolatípus legyen, hogy jobb tanulók is válasszák a szakiskolát.

Összességében a szakiskolai képzés valamennyi résztvevője azt jelzi, hogy csak olyan fiatalok lépnek a szakiskolákba, akik hagyományos módszerekkel alig foghatók tanulásra.

3. Az iskolai rendszerű második esély jellegű szakiskolai képzés bevezetése is csak kevés hátrányos helyzetű fiatal számára tudta biztosítani a felzárkózás lehetőségét, a „többségi” képzésben sikertelenek, lemorzsolódók alig néhány %-ának van reális esélye ezen keresztül a szakképesítés megszerzésére.

Kutatási eredmény:

A felzárkóztató iskolák típusai közül a Szakképzést előkészítő 10 hónapos (SZFP-reintegrációs) programban vesz részt a legtöbb tanuló. Mind félévben, mind a tanév végén több, a reintegrációs kerettanterv szerint haladó iskola a 10 hónapos felzárkóztatásnál jelentette le magát, mert az év végére azokat a tanulókat, akiknek nincs meg az alapfokú végzettségük, a 8. osztályos záróvizsgára is felkészítik. A felzárkóztató oktatásban résztvevők száma az I. félévben összesen 2011 tanuló, a tanév végén 2112 tanuló volt. Ez utóbbiak közül a tanévet eredményesen befejezte 1215 fő.

Ez a létszám a rászorultak számához viszonyítva elenyésző.

4. Az előre hozott szakképzéssel kapcsolatban még kevés a tapasztalat, de már most feltételezhető, hogy sok helyütt nem azokat iskolázzák be ide, akik elkötelezettek egy szakma tanulása iránt, akik a kétkézi munkát szeretik, hanem az általános iskolában csak javítóvizsgákon átment, vagy a saját „többségi” 9-10. évfolyamaikon eredménytelen fiatalokat.

Kutatási eredmény:

A statisztika jól mutatja, hogy az előre hozott szakképzésre ugyanolyan rossz tanulmányi eredményű, neveletlen és motiválatlan fiatalokat vettek föl, mint a „hagyományos” 9. évfolyamokra. Az esetek többségében még a 8. osztályos javítóvizsga vagy a 9. osztályból

történő kibukás se volt a beiratkozás akadálya. Külön probléma a beiratkozottak közt a HH-s, HHH-s és SNI-s tanulók nagy száma, amely több esetben még az 50%-ot is meghaladja.

Ha a beiskolázás a jövőben is ilyen alapon történik, borítékolható az előre hozott szakképzés gyenge teljesítménye.

5. A tanárképzés mindmáig nem készíti föl a pedagógusokat a nevelési, szocializációs problémák hatékony kezelésére, a továbbképzések csak a nagy állami projektekből nyertesek számára ingyenesek, az iskola továbbképzési kerete pedig gyakorlatilag elapadt, és nem megoldott a helyettesítések finanszírozása sem. A fejlesztési programok befejeztével nem áll rendelkezésre megfelelő, könnyen elérhető módszertani támogatás a pedagógusok számára.

Kutatási eredmény:

A vezetők elismerik, hogy a közoktatási törvényben meghatározott szigorú képesítési feltételeket az iskolák fele nem képes teljesíteni. A pedagógusképzés központi forrásainak megszüntetésével a nem megfelelő végzettségűeknek csak mintegy negyedét tudják úgy beiskolázni, hogy ne saját maguknak kelljen a képzés nem kis költségét fedezniük.

A pedagógusok új nevelési kihívásokkal kapcsolatos felkészületlenségét jelzi, hogy nyilatkozatuk szerint csak 63%-uk tudja jól kezelni a tanulók magatartási problémáit, vagyis eredményeket elérni e területen.

Az iskolák több mint fele szükségesnek tartana a jelenleginél aktívabb központi szakmai koordinációt, módszertani központot, amely egyrészt őket támogatná, másrészt a saját jó gyakorlataikat terjesztené.

6. A szakképzés működtetésének finanszírozása alig teszi lehetővé a hatékony munkát, a működéshez, különösen a gyakorlathoz szükséges eszközök beszerzése, folyamatos karbantartása, pótlása ütközik pénzügyi akadályokba.

Kutatási eredmény:

A normatívák nem elegendőek, a fenntartók nem tudják azokat kiegészíteni a tényleges költségek fedezésére. Az iskolavezetők 67%-a alulfinanszírozottságról nyilatkozott, de ennél is szomorúbb, hogy a vizsgált iskolák 50%-ának napi gondjaik vannak e téren. „Még a bérre és annak járulékaire sem elegendő a forrás.”; „A szintvizsgákhoz tavaly csak úgy tudtunk anyagot vásárolni, hogy a vizsgáztató kollégák lemondtak a vizsga-honoráriumukról.”; „Az a dilemma időnként, hogy vagy fűtünk, vagy világítunk.”.

Nincs pontosan felmérve a képzés tényleges költsége, és nem megoldott annak biztosítása sem.

5. Javaslatok

A szakiskolai oktatás eredményesebbé tétele érdekében a kutatók a következő javaslatokat teszik:

1. Az első javaslat a szakiskola mint iskolatípus zsákutca jellegének felszámolása, a jobb tanulók számára is perspektivikussá tétele, **a szakiskola érettségit adó középiskolai rangra emelése**. Ebben a rendszerben a szakközépiskolától eltérően a tanulók először szereznének szakképzettséget, majd ezt követően tehetnék érettségi vizsgát. Az érettségiig való intézménytípuson belüli eljutást a szakképzettek szakiskolai érettségire felkészítő évfolyamainak létrehozásával (a 70-es évektől eredményesen működő szakmunkások szakközépiskolája mintájának felhasználásával) lehetne biztosítani. Bár sok iskolában ma is lehetőség van beszámítással iskolán belül szakközépiskolai osztályba átlépni a szakmai vizsgát követően, de ez nem ugyanaz, mintha iskolatípuson belül nyílna erre lehetőség. Monitorozásunk is alátámasztja, hogy a tanulók és szülei iskolaválasztásnál ezt tekintenek valóban vonzónak, megvalósítása pedig szinte semmilyen forrást és iskolaátstrukturizációt nem igényel, és létrejönne az egységes, érettségit adó középiskolai rendszer.

2. További kezdeményezés, hogy **szakiskolai felvételnél minden tanulónál teljes körű állapotfelmérést kellene elvégezni**, amely nemcsak a hozott tudást, hanem az összes tanulással összefüggő körülményt (viselkedést, pályaalkalmasságot, családi háttérrel, stb.) vizsgálná. Ez nemcsak fontos információkat szolgáltatna az egyéni fejlesztéshez, de a szakiskolák által a képzés során hozzáadott érték mérésének kiinduló adatbázisa lehetne. Ennek alapján lehetne azt is eldönteni, hogy a tanuló milyen szakiskolai osztályba kerüljön besorolásra.

3. **Az előrehozott szakképzésbe csak azok a tanulók kerüljenek, akik az adott szakma tanulására alkalmasak**, és megfelelő munkamotivációval rendelkeznek. Ezt a szakiskolai felvételnél minden tanulónál elvégzett teljes körű állapotfelmérés alapján lehetne eldönteni, a többi tanulót minimum egy tanéven keresztül tartó felzárkóztató jellegű („híd”) évfolyamra kellene beiskoláztatni.

4. **Rendezni kell a Térségi Integrált Szakképző Központok helyzetét**. Meg kell oldani, hogy csak olyan TISZK működhessen, amely ténylegesen rendelkezik központi gyakorlati képzőhelyekkel, ahol azonban a mai tevékenységüktől eltérően ne az iskoláktól „elvett” gyakorlat folyjék, hanem a német és francia képzőközpontok működéséhez hasonlóan azon gyakorlatok lebonyolítására legyen lehetőség, amelyeket se az iskola, se a gazdálkodó szervezetek nem tudnak megfelelő színvonalon biztosítani. A TISZK-ek bázisán lehetne kialakítani a független vizsgaközpontokat is.

5. El kell érni, hogy **minden tanuló a képzési idő alatt tényleges munkaerő-piaci versenyhelyzetben is gyakoroljon**. Ez a tanulószerveződések számának növelését igényli, amihez viszont a gazdálkodó szervezetek számára vonzóbb pénzügyi és adminisztrációs feltételeket kell biztosítani. Hozzájárulhat ehhez a szakképzettség megszerzését követő gyakornoki idő bevezetése is.

6. Amíg az általános iskola ilyen mértékben nem tölti be hivatását, a szakiskolai „többségi” évfolyamra, előrehozott szakképzésre alkalmatlannak bizonyuló tanulók iskolában tartása érdekében **szorgalmazni kell a felzárkóztató jellegű (pl. Híd, Dobbantó) programok**

jelenleginél több, lényegében valamennyi szakiskolában történő indítását. A felzárkóztató jellegű programoknak elsősorban a tanulók megfelelő szocializációját, tanulásra és munkára alkalmassá tételét kell szolgálniuk, és csak másodsorban lehetnek oktatási célúak. Ebből következik, hogy nem határozhatók meg a programhoz hagyományos struktúrájú tantervek, oktatási tematikák, a végrehajtásnak egyéni fejlesztésen és haladási ütemen kell alapulnia. Lehetővé kell tenni a legproblematisabb fiatalok felzárkóztató jellegű oktatásában a kiscsoportos (10-15 fős) megszervezés mellett szükség esetén az egy órán két (a második speciális felkészültségű, pl. fejlesztő-, szociál-, pszicho-) pedagógus jelenlétének biztosítását. Be kell láttatni a megfelelő finanszírozást akadályozó fiskális politika képviselőivel, hogy a felzárkóztató jellegű program ugyan a hagyományosnál költségesebb, de lényegesen kevesebbe kerül, mint az iskolából lemorzsolódó fiatalok további, esetleg egész életen át tartó adófizető társadalom általi eltartása.

7. Mivel a szakiskolába kerülő, problémás tanulókkal való foglalkozáshoz jelenleg a pályán csak kevés megfelelően felkészített és jó állóképességű pedagógus van, ***jelentősen növelni kellene a fejlesztő pedagógusok, szociálpedagógusok, pszichopedagógusok, szociális munkások, szakoktatók kibocsátását. A pedagógusképzésre való felvételtkor vizsgálni kellene az erre való alkalmasságot.***

8. ***A pedagógusképzés, másoddiplomás képzés és továbbképzés során minden tananyagba be kell iktatni a*** hátrányos helyzetű tanulókkal való foglalkozás módszereinek, eljárásainak, többek között az iskolában megjelenő erőszak megelőzésére, kezelésére használható ***konfliktuspedagógiai módszereknek elméleti ismereteit és gyakorlatát.***

9. A szakiskolai képzés támogatására, a jelenleg pályán lévő pedagógusok munkájának segítésére ***létre kellene hozni*** azt a ***nem projektfinanszírozású módszertani központot***, amely alkalmas lenne a korábbi hasonló célú (felzárkóztató jellegű) központi finanszírozású fejlesztési projektek (pl. PHARE, Felzárkóztató Bázisiskolai Program, Szakiskolai Fejlesztési Program „C” komponens, Dobbantó) keretében kidolgozott módszerek, eljárások, oktatásszervezési módok folyamatos karbantartására, továbbfejlesztésére, majd ezeknek a szakiskolák teljes körére történő kiterjesztésére. Feladata lenne a szakiskolák pedagógusainak továbbképzése, kistérségi módszertani központok (bázisiskolák) létrehozása, munkájának koordinálása. A munkához mozgósítható sok gyakorló szakember, így pl. az ELTE Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Kara és egyes speciális szakiskolák, elsősorban a felzárkóztatást eredményesen végző szakiskolák nevelőtestületének szakértelme.

10. Az egyik legfontosabb javaslat, hogy ***a fejlesztési forrásokat*** a fenti célok elérése érdekében koncentráltan kell ide irányítani, és elérésüket ***a már előzőleg bizonyító iskolák számára jelenleginél kiszámíthatóbbá, folyamatossá kell tenni.*** Ezzel párhuzamosan javítani kell a szakiskolák működésének finanszírozását is, hogy a fejlesztések során beszerzett eszközök működtetése, karbantartása, javítása biztosítható legyen, másrészt, hogy ne kelljen 30-35 fős 9. osztályokat indítani, mert ekkora létszám esetén a nem megfelelő szocializáltságú, felkészültségű és motiváltságú tanulók iskolában tartása, a pedagógiai és szocializációs problémák megoldása lehetetlen. (A szakiskolai oktatást drágának tartó, fiskális szemléletű döntéshozókat meg kell győzni arról, hogy a szakiskolák megfelelő finanszírozása még mindig sokkal olcsóbb, mint a szakképzetlenek életen át tartó segélyezése vagy a bűnözés útjára sodródók börtönben tartása.)

6. Forrásjegyzék

1. Kerékgyártó László: A szakiskola 9. és 10. évfolyamának fejlődéstörténete (Szakképzési Szemle 2010/1)
2. Kerékgyártó László: Realitások és lehetőségek: Szükségszerű-e a kudarc nyolcadik után? (Nemzeti Szakképzési Intézet, 2001)
3. Kerékgyártó László-André Lászlóné: A szakiskolai szakképzést előkészítő és felzárkóztató oktatás a monitorozás tükrében (Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, 2009)
4. Kerékgyártó László: A szakiskolai felzárkóztató oktatás a monitorozás tükrében (Szakképzési Szemle 2009/2)

7. Függelék

1. Az előrehozott szakképzés indokairól és a felzárkóztató évfolyamokon szerzett tapasztalatokról a 2010. júniusi kérdőívek alapján.

A tanév végén, a beiratkozásokkal egy időben mintegy 130 iskolába küldte el a kutatás szervezésével foglalkozó munkacsoport azt a kérdőívet, amelyen az előrehozott szakképzés megindításáról, és annak megítéléséről, illetve indokoltságáról, vagy elutasításáról vártak visszajelzést. Olyan iskolák szerepeltek a listán, amelyek a félévi monitoring adatlapjukon jelezték, hogy tervezik ilyen csoport(ok) indítását 2010 őszétől, és azok, amelyek jelezték, hogy valamilyen formában felzárkóztatást szerveznek. Néhány felhívás visszajött a megváltozott cím miatt, melyek korrekcióját részben sikerült elvégezni. A felhívásra azonban csak 33 iskola reagált. Közülük 7 csak előrehozott szakképző csoportot, 13 csak felzárkóztató csoportot, 13 pedig mindkettőt tervezett a következő tanévre. Összesen 20-ban tervezték a előrehozott szakképzés indítását és 26-ban szerveznek felzárkóztató programot.

Azok többsége, akik csak felzárkóztató oktatást terveztek, nem fejtették ki a véleményüket az előrehozott szakképzésről, nem jelezték egyetértésüket, vagy a program elutasításának esetleges indokait.

A 20 iskolában 21 féle szakképesítésre készítenek fel a 3 tanév alatt. 6 helyen festő, mázoló, tapétázó, vagy csak festő szakmára, 5 helyen kőműves, szerkezetlakatos, 4 helyen növénytermesztő, gép-üzemeltető, - karbantartó, ill. szakács szakmára készítik fel a tanulókat. Egy vagy két iskolában még 14 féle szakképesítésre készítik fel a tanulókat.

Az előrehozott szakképzés indítását a választ adó 33 iskolából 20 intézmény tervezte, de nem mindegyikről ismert, hogy végül bevezették-e. A kérdésekre, felvetésekre szintén 26 iskola reagált, köztük olyanok is, ahol nem is tervezték ennek a formának a bevezetését. Az alábbiak a reagálásokról adnak képet.

Az előrehozott szakképzés bevezetése: felvetések, amelyekre választ vártak a kutatók.

a) Teljes mértékben indokolt volt, ez lesz a jellemző szakiskolai struktúra

Ezzel a megállapítással 12 iskolából egyetértő válasz érkezett. Többen csak igen választ adtak, de néhányan bővebben is kifejtették a mondanivalójukat:

Igen, mert fontosabb, hogy szívesen járjon iskolába a tanuló és mielőbb találkozhasson a szakmával, annak egyes elemeivel.
(többen választották)

Igen, mert tapasztalatunk szerint a szakmunkás tudás és kompetencia elsajátítására elegendő a három tanév. Tapasztaltuk, hogy a szülőnek túl nagy megterhelés volt, hogy gyermeke öt éven keresztül járt iskolába, és nem tudott besegíteni a család fenntartásába. Valóban igaz, amit a példa ír, a fiataloknak szükséges, hogy életszerű körülmények között találkozhassanak a szakma feladataival, azok felelősségteljes elvégzésével.

A szakiskolai képzésben sokkal motiválőbb, ha a tanulónak több gyakorlata és szakmai tárgya is van már a kezdetektől. Ez biztosítani tudja a lemorzsolódás és bukásszám csökkenését. Kézügyességük és a szakmaszeretetük is jobban kialakul, mire kimennek külső gyakorlatra.

Igen, mert jelenleg a szakiskolai képzésbe zömmel csak az általános iskolát nagyon alacsony eredménnyel végzők jelentkeznek. Ezeknek a tanulóknak többsége nem akar még 4-5 évet iskolában tölteni. A tanulók nagy hányada a tanköteles kor (18 év) betöltése után itt hagyja a 9.-10.+szakképzés típusú képzést szakmai végzettség nélkül, így addigi iskolai képzésük kárba vész. Az előrehozott szakképzés rövidebb idő alatt szakmához juttatja ezt a tanuló réteget.

A jelenlegi hazai munkaerő-piaci helyzet miatt létkérdés a szakmunkások mielőbbi képzése, hiszen a legtöbb szakmában hiány mutatkozik a szakképzett munkaerőből. A tanuló hamarabb szerezhethet szakmai végzettséget, az iskola nem „parkoló pálya”. Fontosabb, hogy szívesen járjon iskolába a tanuló és mielőbb találkozhasson a szakmával, annak egyes elemeivel.

Igen, indokolt volt, mert egyrészt mint kötelező beiskolázási intézmény, iskolánknak be kellett vezetni, másrészt pedig a gyerekek, a szülők, de még a munkaerőpiac is örömmel veszi az ilyen kedvező változásokat véleményünk szerint.

Igen, mert fontos, hogy szívesen járjon iskolába a tanuló és mielőbb találkozhasson a szakmával, annak egyes elemeivel. Azoknak a tanulóknak, akik szakmát szeretnének, teljesen felesleges a 9-10-es szakiskolai képzés, csak azért járt a többség, mert a 16. életév betöltése után lehetett szakmát tanulni. Két év alatt a tanulástól és a munkától is teljesen elszoknak a tanulók, utána pedig sokkal nehezebb kezelni őket. Arról nem beszélve, hogy nagyon sok család megélhetési gondokkal küzd, amin segítené, hogy a gyerek minél előbb szakmát kapjon és dolgozni tudjon.

Igen, mert a 9-10. osztályban a motiváció hiánya erősen negatívan hatott.

b) Csak mint alternatív lehetőség indokolt

Ehhez a felvetéshez is 12 intézmény fűzött indoklást:

Különösen a túlkoros tanulók esetében indokolt, mert hamarabb tanulhatnak szakmát, hamarabb végezhetnek. (behozzák a lemaradást).

Indokolt, mert a tanulók és a szülők egy része azt szeretné, hogy a tanuló minél hamarabb szakmát szerezzen és munkába álljon. Különösen a motivált tanulók számára jelent ez jó lehetőséget. Indokoltnak tartjuk viszont a hosszabb képzési idő megtartását is főleg azoknak a tanulóknak az esetében akik alapvető olvasási, írási, számolási nehézségekkel küzdenek, számukra azonban nem a közismereti tárgyak tanítása jelentheti a megoldást, hanem pld. a DOBBANTÓ-hoz hasonló tanulásszervezési módszerek. Ezentúl vannak olyan szakmák, ahol hosszabb képzési idő szükséges a szakmai ismeretek elsajátításához.

Továbbra is lehetőséget kell biztosítani azoknak, akik a 2+2 éves rendszerben szeretnének szakmához jutni.

Bevezetése egyelőre csak, mint lehetőségként indokolt.

Ott, ahol a tanulók nem motiválhatóak, gyengébb képességűek és hamarabb munkába akarnak állni.

Egyelőre, mivel még nem ismert széles körben

El tudom képzelni alternatív képzésként is. Nem mindenki született zseninek, nagyon sok olyan tanuló, és jelenleg is dolgozó szakmunkás van, akiknek életcélja a szakma gyakorlása. Ezeknek célszerű biztosítani a szakmai bizonyítvány megszerzésének minél hamarabbi lehetőségét.

Igen, mert tanév közben nehézkessé válik az átjárhatóság.

A képzés iránti igény mind a hagyományos, mind az előrehozott szakképzésben megvan. Az előrehozott szakképzésre vonatkozó igényfelmérés azt mutatja, hogy megosztja a szülőket a választásban.

Fontos, mert vannak gyengébb képességű tanulók, akikből kiváló szakmunkások lehetnek, akkor is ha a közismereti tudásuk viszonylag alacsony. Ugyanakkor vannak olyan tanulók is akik, „későn érnek”, később tudnak érettségire felkészítő képzésbe bekapcsolódni. Nekik meg kell adni ennek a lehetőségét (a 27§ (4) alapján indított képzés úgy tudom csak kompetenciafejlesztést végez) Legyen meg a választási lehetőség.

Igen, mert fontosnak tartom, hogy a tanulóknak választási lehetőségük legyen.

Igen, mert a szülők és a diákok nincsenek felkészülve, felkészítve az alternatív szakképzésre, és az oktatási intézményeknél is célszerű az átálláshoz időt biztosítani.

c) Csak a szakma iránt motivált tanulók választhassák

Ezzel a felvetéssel csak egy nagy fővárosi iskolában foglalkoztak.

Nem, mert a szakmacsoportos képzés az előrehozott szakképzés folyamán is fennáll. Ha a tanulók menet közben meggondolják magukat, a megszerzett tudást a szakmacsoporton belüli (pl.: gépészet) szakmaváltásnál érvényesíteni tudják.

d) Aggályos, mert nem felel meg az európai trendeknek

Válasz, észrevétel nem érkezett.

e) Nincs rá szükség, hiba volt lehetővé tenni

Három vezető/vezető-helyettes fejtette ki a véleményét. Ezek közül kettő tulajdonképpen cáfolja az állítást, mert eddig is érezte ennek a lehetőségnek a hiányát:

Véleményem szerint az volt inkább hiba, hogy nem vált lehetővé abban a pillanatban, amikor a szakmai képzés 2+2, illetve 2+3 éves képzéssé átalakult. Már akkor lehetővé kellett volna tenni a kétfajta képzés párhuzamos biztosítását.

A túlkoros tanulók szakmaszerzésének egyik lehetősége.

A szakképzésben szükség lenne minimum egy éves felzárkóztató képzésre, ezt követhetné a három éves szakmai képzés. Így 1+3, ill. 2+2 képzést tartjuk elfogadhatónak.

f) Egyéb

Az alábbi öt válaszadó véleménye jól mutatja az iskolák vezetőinek és pedagógusainak azt az általános érzését, hogy az új típusú képzésnek számos előnye és mellette hátránya is van, amelyek indokoltságáról csak néhány évnyi gyakorlat alapján lehet meggyőződni. Az első idézett felvetés a válaszadás óta okafogyottá vált. A legutolsó idézet tekinthető a jelenlegi helyzet összefoglalásának.

Normális esetben a rendszerből 17 éves korában kerül ki a tanuló, miközben még tanköteles.

A 9.-10. évfolyamon „felszabaduló” közismereti tanár kapacitással az általános iskolákat lenne célszerű megtámogatni, hogy ott kisebb létszámú osztályokkal, csoportbontással lehessen az eredményesebb alapozást végezni. A szakképző évfolyamoknak már ne legyen feladata az írni, olvasni, számolni tanulás. Legyen tétje az általános iskolai eredménynek a továbbtanulás tekintetében. Fogalmazza meg az oktatásirányítás, hogy a különböző középiskolákba (gimnázium, szakközépiskola, szakiskola) milyen tanulmányi eredménnyel lehet bejutni.

Nem a lehetőségekről kellene beszélni, hanem az egész országon belüli egységes szakoktatásról és ennek a feltételeit kellene megteremteni.

Igen „mert így kilencedik évfolyamtól mi készíthetjük tanítványainkat a szakmára (iskolánkban az utóbbi években már a kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció szakmacsoportban nem volt 9-10. évfolyam, és a 11. évfolyamra sokan a „maradék elv” alapján kerültek helyből és más iskolákból) – ez egy sajátos helyzetű nagyvárosi iskola problémája.

Aggályaim mellett a képzés indokoltságát is elfogadom, hiszen azért döntöttünk az indítás mellett:

Aggályaim:

Kellő információk hiányában, előkészítetlenül kellett döntenie az indításról.

Korai pályára indítás, egy irányba terel, nincs átjárhatóság.

Elhelyezkedés: 17 éves végzősök kellene-e majd a munkaerő-piacon?

A hagyományos szakképzés és az előrehozott folytatása párhuzamosan komoly logisztikát követel, nehéz úgy szervezni, hogy az ésszerű és gazdaságos legyen. Ugyanakkor, ha mindegyikre van igény, nehéz bármelyiket is feladni.

Előzetesen úgy gondoltam, hogy nagyfokú érdeklődés lesz iránta, ezt a beiskolázási létszámok cáfolták. Valószínűleg a szülők, diákok sem rendelkeznek kellő információval, és sok esetben találok részükről fenti indokok miatt fenntartással e képzés iránt. A szülők jó része úgy gondolja, hogy a 9.-10. évfolyam során pályaválasztásra érettebbé válik gyermeke.

A beiskolázásból az is tapasztalható, hogy jórészt a motiválatlan réteg választja, aki minél előbb le akarja tudni az iskoláztatás kötelezettségét. Kevésbé motivál a szakmai iránti elkötelezettség. (Pl. amikor kiderült, hogy a jelentkezők kis száma miatt nem indul a növénytermesztő gépész előrehozott szakképzés, megfelelt a festő-mázoló vagy a szakácsképzés is, lényeg, hogy előrehozott legyen).

Indokoltság:

Lehetőség a gyenge képességű diákoknak, mert kevesebb a közismereti képzés.

Olyan tanulónak is esély a szakmaszerzésre, aki a 9-10. évfolyam során valószínűleg kiesne a rendszerből.

Hamarabb találkozik a gyakorlattal, ami vonzóbb lehet, mint a hagyományos értelemben vett tanulás.

Olcsóbb taníttatás a családot is kevésbé terheli. Előbb kaphat ösztöndíjat, ami sok család megélhetése szempontjából jelentős lehet.

Hamarabb szerez szakmát, hamarabb jut keresethez (amennyiben el tud helyezkedni).

A felmérés során a felzárkóztató oktatással kapcsolatos kérdésekre adott válaszok összegezése

A felzárkóztató jellegű szakiskolai oktatási formá(k), amelyben az iskola (vagy jogelődje) tanulócsoporthoz indított 1996 óta

sorszám	Oktatási forma	Sorolja fel, mely tanév(ek)ben szervezett tanulócsoporthoz
1.	1996-tól NSZI által készített központi programok alapján <i>szakképzési évfolyamokon</i> megvalósított felzárkóztató oktatás	
2.	1996-tól saját fejlesztésű program alapján <i>szakképzési évfolyamokon</i> megvalósított felzárkóztató oktatás	
3.	1999-től saját fejlesztésű program alapján <i>egy éves felzárkóztató oktatás</i> a szakképzést megelőzően	
4.	1999-től saját fejlesztésű program alapján <i>két éves felzárkóztató oktatás</i> a szakképzést megelőzően	
5.	2001-től kerettanterv alapján <i>egy éves felzárkóztató oktatás</i> a szakképzést megelőzően	5 iskola
6.	2001-től kerettanterv alapján <i>két éves felzárkóztató oktatás</i> a szakképzést megelőzően	6 iskola
7.	2003-tól a szakiskolai fejlesztési programban <i>egy évig (tíz hónapig) tartó szakképzést előkészítő évfolyam</i> a szakképzést megelőzően	18 iskola
8.	2008-tól a Kt. 126.§. szerinti elsősorban SNI tanulók számára <i>előkészítő évfolyam</i> (pl. „Dobbantó”)	3 iskola

Több olyan intézmény van, amelyik csak bizonyos években indított felzárkóztató oktatást. (három iskolában most is szünetel), és olyan is, amelyik több formában is oktatott, ezért a fenti számok összege meghaladja a választ adó iskolák számát (26).

A felzárkóztató oktatást szervezők száma 2006-tól megnőtt, amely főként a 10 hónapos szakképzésre felkészítés (reintegrációs) formában történő felzárkóztatást jelent. 2009-ben pedig a Dobbantó program alkalmazására felkészült 18 intézmény közülük azonban csak 3 iskola küldte vissza a kérdőívet.

Az iskoláknak ugyanitt a felzárkóztató oktatás gyakorlatához kapcsolódó, annak megvalósulását, körülményeit és eredményességét, ill. jellemzőit, a megvalósítás feltételeinek meglétét és minőségét tartalmazó kérdésekre kellett választ adni. Alábbiakban e kérdésekre adott válaszaik összegezése következik:

a) Mennyire volt könnyű a csoport engedélyezett létszámának betöltése?

Lehetséges válaszok	iskolák	
Semmilyen gondot nem okozott	17	Soha nem volt probléma 9 iskolában
Kisebb nehézségekkel valósult meg	16	Minden alkalommal 6 iskola tapasztalta
Más csoportokhoz hasonlóan okozott nehézségeket	4	
Nagyon nehéz volt	4	
Egyéb	1	Egyik évben két, másik évben csak egy csoportot tudott indítani

Fenti iskolák közül a különböző tanévekben mást-mást tapasztalt 9 iskola.

b) Mennyire volt nehéz a tanulók megtartása az iskolában a felzárkóztatás folyamán?

Lehetséges válaszok	iskola	
Semmilyen gondot nem okozott	2	
Kisebb nehézségekkel valósult meg	9	Mindig ezt tapasztalta 7 iskola, 2 közülük csak az elmúlt tanévben szervezett csoportot
Más csoportokhoz hasonlóan okozott nehézségeket	11	7 iskola mindig ezt tapasztalta
Nagyon nehéz volt	5	4 iskola mindig ezt tapasztalta
Egyéb	1	1 iskola megjegyezte, hogy fegyelmi problémák voltak ugyan, de mivel tanköteles korú tanulók voltak a csoportban elérték, hogy senki ne maradjon ki

c) Milyen mértékű volt a lemorzsolódás a felzárkóztatás során más 9. évfolyamos tanulócsoportokhoz képest?

Lehetséges válaszok	iskola	
Kevesebb, mint más csoportoknál	6	Kettő ezek közül Dobbantó csoport, egy külön is jelezte, hogy nem volt lemorzsolódás
Más csoportokhoz hasonló volt	17	8 iskola mindig ezt tapasztalta
Több volt mint más csoportoknál	7	3 iskola mindig ezt tapasztalta
Csak nagy nehézségekkel lehetett megtartani a tanulókat	3	
Egyéb	0	

d) Milyen volt a tanévet befejező tanulók eredményessége (milyen arányban léphettek tovább a következő évfolyamra)?

Lehetséges válaszok	iskola	
Jobb volt, mint más csoportoknál	0	
Más csoportokhoz hasonló volt	12	
Rosszabb volt mint más csoportoknál	11	Mindvégig ezt tapasztalta 7 iskola, de közülük egynek csak egy éves tapasztalata van (Dobbantó)
Csak nagy tanári erőfeszítésekkel lehetett eredményessé tenni a tanulókat	7	
Egyéb	0	

Megjegyzést 3 iskola tett, az egyik azt jelezte hogy maximális volt a továbbhaladók száma, a másik jelezte, hogy mindig 5 %-os volt, a harmadik pedig azt, hogy évenként mást-mást tapasztaltak

e) Milyen arányban léptek tovább a felzárkóztatást eredményesen befejező tanulók szakképző évfolyamra?

Lehetséges válaszok	iskola	
80% felett	9	Mindig ezt tapasztalta 6 iskola
50% felett	11	Mindig ezt tapasztalta 9 iskola
20 % felett	7	Mindig ezt tapasztalta 4 iskola
20 % alatt	4	
Egyéb	0	

A kapott válaszok úgy értékelhetők, hogy a „mindig ezt tapasztalta” válasz csak a felzárkóztatásban megmaradt tanulókra vonatkozik, ami kevesebb, mint a beiratkozóké. Továbbá akik nem léptek szakképző évfolyamba azok közül többen részben a pedagógusaik javaslatára, részben saját belátásuk alapján a többségi 9. vagy 10. évfolyamon folytatták a tanulmányaikat, mielőtt a szakképző évfolyamra léptek volna, tehát valószínűsíthető, hogy később ők is belépnek a szakképző évfolyamra.

f) Milyen arányban álltak helyt a felzárkóztatást eredményesen befejező tanulók szakképző évfolyamokon?

Lehetséges válaszok	iskola	
80% felett	4	
50% felett	8	Minden évben ezt tapasztalta 5 iskola
20 % felett	11	Minden évben ezt tapasztalta 6 iskola
20 % alatt	5	Minden évben ezt tapasztalta 3 iskola
Egyéb	0	

A fenti arányok csoportonként csak a felzárkóztatást eredményesen elvégzett tanulókra vonatkoznak.

g) Milyen arányban kerültek ki a felzárkóztatásban részt vett tanulók gyakorlatra tanulószervezővel gazdálkodó szervezetekhez?

Lehetséges válaszok	iskola	
80% felett	4	3 iskola mindig ezt tapasztalta
50% felett	3	2 iskola csak abban az évben tapasztalta, amikor indította a felzárkóztató oktatást
20 % felett	1	Mindig ezt tapasztalta
20 % alatt	11	Mindig ezt tapasztalta 10, de ezek egy része csak rövid ideje szervez, vagy egy-két évig szervezett felzárkóztató oktatást
Egyéb	6	Ezek közül 5 egyáltalán nem adott választ, ill. egy megjegyezte, hogy 0%.

Ezzel kapcsolatos az az információ is, hogy több iskolának van tanműhelye, ahol megszervezi a felzárkóztató csoportok részére a szakmacsoportos gyakorlatokat.

h) Milyen mértékben voltak elégedettek a gazdálkodó szervezetek a felzárkóztatásban részt vett tanulókkal?

Lehetséges válaszok	iskola	
Szinte mindig elégedettek voltak	2	
Más csoportokból jöttekhez hasonlóan voltak elégedettek	9	8 iskola mindig ezt tapasztalta, egyikük már 2001-től részt vesz a szakiskolai felzárkóztatásban
Általában elégedetlenek voltak	3	
Nem kerültek ezek a tanulók gazdálkodó szervezetekhez	2	
Egyéb	10	Ezek az iskolák egyáltalán nem válaszoltak. Megjegyzést csak egy iskola tett, de ez valószínűleg több intézményre is áll, hogy nincs ilyen adata

i) Milyen arányban tettek eredményesen szakmai vizsgát a felzárkóztatást követően a tanulók?

Lehetséges válaszok	iskola	
80% felett	7	Mindig ezt tapasztalta 5 iskola, egy megjegyezte, hogy csak a bent maradtakra igaz a válasz
50% felett	4	1 iskola tapasztalta mindig
20 % felett	3	1 iskola tapasztalta mindig
20 % alatt	2	Egyiküknél, 0-0,5 %-ot értek csak el
Egyéb	4	Megjegyzésük, hogy még nem tettek vizsgát a náluk tanulók.

j) Hogyan ítéli meg a felzárkóztató oktatás finanszírozottságát?

Lehetséges válaszok	iskola	
Teljesen megfelelő	4	3 teljes működése alatt megfelelőnek tartja, egy közülük 2001-től szervez felzárkóztatást, de többször váltott programot, kettőnek csak egy éves tapasztalata van (Dobbantó program)
Éppen megfelelő	14	9 mindig ezt tapasztalta
Sok nehézséget okoz a nem megfelelő finanszírozás	8	6 mindig ezt tapasztalta
Ilyen finanszírozás mellett nem tartható fent	1	Nem minden évben indított ilyen oktatást
Egyéb	1	Megjegyezte, hogy ha nem pályáznának, akkor nem tudnák fenntartani a felzárkóztató oktatást.

k) Hogyan ítéli meg a felzárkóztató oktatás hatékonyságát?

Lehetséges válaszok	iskola	
Igen hatékony	5	Közülük az egyik többször váltott programot, felzárkóztató bázis iskola, több program kidolgozásában is részt vett, két iskolának pedig csak egy éves tapasztalata

		van (Dobbantó program)
Átlagosan hatékony más csoportokhoz képest	10	Mindig igaz választ 9 iskola adott
Nem megfelelő, de mégis megment néhány fiataalt	11	
Egyáltalán nem hatékony	0	
Egyéb	1	Egy iskola tett megjegyzést, miszerint azoknál a tanulóknál válik be ez a program, akikkel többet kell foglalkozni a sikerét.

Általános tapasztalat, hogy ott volt zavartalan a programok bevezetése, ahol az indulás évét megelőzte egy felkészülési folyamat, továbbá, hogy amelyik iskola már részt vett a felzárkóztató oktatásban, az jóval könnyebben állt át, néhány pedig párhuzamosan többféle eljárást is kipróbált a tanulók minél hatékonyabb felkészítése érdekében és törekedett arra, hogy a leghatékonyabbat alkalmazza.

A finanszírozás tekintetében a korábbi interjúk és adatgyűjtések során is egyértelműen bebizonyosodott, hogy a különböző felzárkóztató programok bevezetésekor pályázat útján bekerülhettek az iskolák egy ún. „bázis iskolai” körbe, és jelentős anyagi támogatást kaptak. Ezt egyrészt a megfelelő tantermi bútorok és az oktatáshoz szükséges eszközök beszerzésére, másrészt a pedagógusok továbbképzésével kapcsolatban felmerülő költségek valamint iskolai és iskolák közötti team munka költségeinek finanszírozására fordíthattak. A korábban a felzárkóztató oktatáshoz alanyi jogon járó költségvetési támogatás megszűnése után pályázat útján juthattak finanszírozáshoz a programok. A Szakiskolai Fejlesztési Program lezárása után anyagi források hiányában csökkent, ill. leépültek ezek az igen fontos háttérmunkák, illetve sok esetben elmaradnak a tapasztalatcserék, a szorosabb team munka, illetve új eszközök beszerzése, pótlása.

A feltett kérdésekre kapott igen széles spektrumon mozgó válaszok világosan jelzik, hogy szükség van ezeknek a programoknak a felülvizsgálatára és az eddig összegyűjtött gyakorlati tapasztalatok alapján azok korrekciójára és ezt a feladatot vállaló iskolák támogatására.

2. Az NSZI, NSZFI által végzett monitorozás 1998 – 2009

(Részlet „A szakiskolai szakképzést előkészítő és a felzárkóztató oktatása monitorozás tükrében – 2009” – című kutatási zárótanulmányból)

A tanulási kudarcjelenségek vizsgálatának tényszámait az 1998/1999. tanév első félévének végén végzett adatgyűjtés óta rögzítették folyamatosan a Nemzeti Szakképzési Intézet, majd a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet – a továbbiakban az (Intézet) – munkatársai.

Az adatszolgáltatás az utóbbi három esztendőzt leszámítva az alábbiak szerint zajlott. Az Intézet évente két alkalommal körlevélben kérte fel a szakiskolákat és a szakiskolai évfolyamot is működtető többcélú intézményeket (szakközépiskolákat, általános iskolákat), hogy a 9. és 10. szakiskolai évfolyamok létszámáról, a tanulói létszám év közbeni változásairól és a megbukott tanulók számáról adjanak tájékoztatást. A felhívó levéllel együtt űrlapokat (két, esetleg három adatlapot) is postázott az Intézet közvetlenül az iskolákba. Az utóbbi három évben az adatlapokat az Intézet nem postázta, hanem a honlapján jelentette meg, de erről 1,5 évig továbbra is egy felhívó levélben értesítette az iskolákat.

Az utolsó három alkalommal már a felhívó levelet is csak az intézeti honlapon olvashatták az intézmények, az adatokat azonban elektronikusan valamint papír formátumban is vissza kellett küldeni, E módszer alkalmazásának a célja részben a takarékoság, részben a korszerű adatközlésre való felkészítés volt. Az elektronikus kitöltéssel lehetőség nyílt egyes adatok gépi összegezésére, mely mind a kitöltést, mind az ellenőrzést és a feldolgozást elősegítette.

Azonosságok az adatgyűjtésben

Az adatszolgáltatás legfontosabb sajátossága, hogy az intézmények részéről ez minden esetben önkéntes. Ezt azért is kell hangsúlyozni, mert ennek az empirikus vizsgálatnak az adatai az egész ország területéről érkeznek, de közel sem teljes körűek. Ezért nagy jelentősége van annak, hogy egy-egy alkalommal hány iskola küld adatot.

A félévente készülő adatlapokon az adatok többsége rendszeresen ismétlődő.

Ez elősegíti a változások irányának adatokkal való alátámasztását, illetve amennyiben az adatokat beküldők is figyelemmel kísérik, az egyes iskolák önértékelését is.

Ismétlődő adatok: Félévenként illetve tanévenként

1. adatlap: Évfolyamonként és azon belül a pedagógiai program kialakításánál alkalmazott kerettanterv/óraterv szerint tartalmazza az alábbi adatokat:
2. az osztályok száma
3. tanév eleji létszám
4. az osztályt ismétlők száma
5. az érkezett tanulók száma
6. a kimaradt tanulók száma
7. más iskolába, iskolatípusba iratkozott tanulók száma
8. a félév/tanév végi létszám
9. a bukottak száma összesen:
  - ebből az egy és két tantárgyból megbukottak
  - ebből a kettőnél több tantárgyból megbukottak (korábban ezek valamennyien évismétlő tanulók voltak, jelenleg a nevelőtestület határozata alapján a három tantárgyból megbukottaknak is lehetősége nyílik a javítóvizsgára)

A felzárkóztató oktatásról gyűjtött adatok az első években nem szerepeltek a többségi szakiskolai oktatás adatlapjain. Ezek beléptetésére folyamatosan került sor és a jelenlegi bontásban 2006 óta részei az 1. sz. adatlapnak:

- a szakképzést előkészítő évfolyam (10 hónapos, reintegrációs) a Kt. 27.§(8) d) pontja szerint (a Szakiskolai Fejlesztési Programban kidolgozott kerettanterv alapján)
- 1 éves (10 hónapos) felzárkóztatás a Kt. 27.§ (8) b) pontja szerint
- 2 éves (20 hónapos) felzárkóztatás a Kt. 27.§ (8) b) pontja szerint – első éve
- 2 éves (20 hónapos) felzárkóztatás a Kt. 27.§ (8) b) pontja szerint – második éve
- 2009 tanév végétől az adatlap bővült az „Előkészítő évfolyam (Kt. 126. § alapján)” sorral.

Ezekben a képzési formákban nem a bukást, hanem az évfolyam eredményes teljesítését rögzítjük 2008/2009-től.

1. adatlap: A többségi szakiskolai osztályokban megbukott tanulók száma évfolyamonként és azon belül a pedagógiai program kialakításánál alkalmazott kerettanterv/óraterv szerint:

Magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv és szakmai elmélet tantárgyból.

Évről-évre ismétlődő adat a tanév végén: a javító-, a pót- és az osztályozó vizsgán megjelent, ott eredményesen szereplő, és a megbukott tanulók száma, valamint az, hogy a megbukottak ugyanabban az intézményben folytatják-e tovább tanulmányaikat az évfolyamok szerint, az alkalmazott kerettanterv/óraterv szerinti bontásban.

2. adatlap: az adott időszakban fontossá váló kérdések szerepelnek alkalomszerűen ezen az adatlapon,

Pl.: a felzárkóztató oktatás indításának tervezése, áttérés a moduláris szakképzésre, a felzárkóztató oktatás ellátottsága segítő szakemberekkel stb.

A pedagógiai programok alapját képező kerettantervek bekerülése az adatlapra és az adatbázisba: 2003/2004-es tanévtől a szakiskolai kerettanterv A és B óraterve szerint került sor az adatok elkülönítésére. Később ez kiegészült az Egyéb kategóriával, amely 2006 előtt egyértelműen az egyedi engedélyek alapján készített tantervekkel dolgozó és azokat követő iskolák adatait tartalmazta. 2006 óta gyakorlatilag a Szakiskolai Fejlesztési Programhoz kapcsolódó egyedi tantervek szerint haladó iskolák adatait tartalmazza és néhány egyikbe sem sorolható iskoláét.

Az 2008/2009-es tanév I. félévének végén szerepelt első alkalommal a felzárkóztatást eredményesen befejezett tanulók további útjának nyomon követésére vonatkozó táblázat.

A tanév végén pedig részletesebben kellett számot adni az elmúlt tanévben felvett tanulók előiskolázottságáról, hátrányos helyzetéről, továbbá a felzárkóztató oktatást eredményesen befejezetteknek a szakképzés irányába való továbblépéséről a 2006/2007. tanévtől kezdve.

Az évek óta folyó adatgyűjtés egyik alapelve mindvégig az volt, - hogy lehetőleg huzamos ideig kerüljön sor ugyanazon adatok gyűjtésére, annak érdekében, hogy a kutatás az összefüggések figyelembevételével megalapozza és segítse a szükséges változások elindítását, véghezvitelét.

Eltérések, változások

Az első években a többcélú intézményektől a 9. és 10. évfolyamos szakközépiskolai tanulókról és az ugyanott működő gimnáziumi osztályok tanulóiról is gyűjtötte az Intézet az adatokat. Néhány év tapasztalatainak összecsengése alapján, valamint az iskolák terheinek a megkönnyítése érdekében több éve már csak a szakiskolai 9. és 10. évfolyamokra járó tanulók adatait gyűjtésére került sor.

Nem jellemző, hogyha egy iskola két-három alkalommal beküldte a kért adatokat, akkor a következő adatgyűjtés alkalmával is elküldi azokat. Az egyes félévi, ill. tanév végi adatsorok tehát nem feltétlenül ugyanazoktól az iskoláktól származnak, az egyezés esetleges. Ezért is szükséges, hogy elegendően nagyszámú intézmény küldjön adatokat, hogy a változások iránya reálisan értékelhető legyen.

Tapasztalatok

Visszatekintve e tíz tanévre, eleinte nagyfokú együttműködési hajlandóság volt tapasztalható a megszólított iskolák részéről, holott a tanulók létszáma, az osztályok száma lényegesen magasabb volt a szakiskolákban, mint az utóbbi két-három évben. Az adatküldés lanygulását több változás okozta.

Azóta megváltozott a központi adatszolgáltatás rendszere. Létrejött a tanügyigazgatást szolgáló központi adatgyűjtő rendszer (KIR-Stat), melynek kiszolgálása, kötelessége valamennyi oktatási és nevelési intézménynek. A központi rendszer által kért adatok mennyisége leköti az iskolák erőit, a központilag gyűjtött adatok közül viszont csak néhányat tudnak felhasználni az intézmények a kutatást szolgáló adatlapok kitöltéséhez. A kutatók ugyanis pedagógiai szempontok szerint definiálják a kérdőíven szereplő adatokat, és ez eltér a központi adatgyűjtés szempontjaitól. A kutatás célja miatt pedig azokra az intézményekre nézve nagyobb volumenű az adatkérés, amelyekben bármely formában felzárkóztató évfolyamok is működnek.

Az adatszolgáltatás az utóbbi három alkalommal (egy félévi és két tanév végi adatgyűjtés) már csak az intézeti munkatársak többletmunkája árán (e-mailek, telefonok, levelek) volt fenntartható, melynek több oka van.

Az iskolák vezetői, vezetőhelyettesei rendkívül túlterheltek. A már említett központi adatszolgáltatás, amely határidőhöz kötött adatgyűjtésen (pl. létszám adatok október i-jei állapot szerint, felvételi férőhelyek adatai, felvételi vizsgák adatai, érettségi vizsgák adatai, szakmai vizsgák adatai, stb.) kívül még folyamatosan is feladatot ad, pl. az évközi tanulói mozgás, érkezők, távozóak adminisztrálása.

A szakiskolai tanárok egy része szintén túlterhelt. A rendszertelenül iskolába járó fiatalok miatt növekedik a belső adminisztrációjuk. Ezeknek a fiataloknak a megtartása és az új típusú feladataik színvonalas ellátása több és tartalmasabb felkészülést igényel tőlük. Megfigyelhető, hogy ennek ellenére éppen közülük kerülnek ki a többletmunkát vállalók, a felzárkóztatás legaktívabb, legelkötelezettebb képviselői.

Az NSZFI kérdőíveinek kitöltésével kapcsolatban a fentiekből adódóan többször is előfordult, hogy olyan adminisztratív, vagy gazdasági feladatokat ellátó munkatárssal töltetik ki a kérdőíveket, akiknek nem feladata ismerni, pl., hogy milyen kerettanterv/óraterv szerint oktatnak az egyes évfolyamokon, ezért nincsenek tisztában a kérdés tartalmával. Ez a hibák javítása alkalmával derült ki, mivel a beérkezett adatokat a rögzítés előtt ellenőrizni szükséges.

Eközben növekszik azon szervek és szervezetek a száma, amelyek sokszor egymáshoz nagyon hasonló különféle adatokat kérnek az iskoláktól. Az adatkérés eredhet pl. fenntartói megbízásból, vagy más szempontok szerinti, egyéni, vagy csoportérdekből pl. szakdolgozat, disszertáció, többféle egyéb kutatás céljából.

Összegezve úgy is fogalmazhatunk, hogy az iskoláknak egyrészt nehéz folyamatosan figyelni az elektronikus úton érkező számos információt, és belső gondjaik, a napi zavartalan működés megszervezéséből adódó nehézségeik miatt elutasítják a sokféle kérdőívet, látogatót, adatszolgáltatást.

A kutatás azonban nemcsak az irányító szervek, hanem a közreműködő iskolák számára is fontos segítséget nyújt, amennyiben élnek vele.

Az adatok felhasználhatóságát eredményesen szolgálja az a tény, hogy mintegy három éve elérhetőek az Intézet által összegyűjtött hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos adatok és a témában készült kutatási tanulmányok az Intézet honlapján. (www.nive.hu/Kutatás, fejlesztés/Szakiskolai mérések oldal).

Az érintett intézményektől kapott információk szerint mind a több évre visszanezhető, bármikor elérhető statisztikai adatokat, mind a kutatásról készült tanulmányokat számos

iskola saját tevékenységének értékeléséhez évről-évre felhasználja. Ezzel a lehetőséggel egyre többen élnek és ez az iskolák számára a kutatás egyik kézzelfogható haszna. Mójukban áll, hogy az intézményük adatait, és az eredményeit, összehasonlítsák a megyéjükből, a fővárosból, az „ország egészéből” származó adatokkal. Emellett megismerhetik az ugyanezen a webhelyen közzétett tanulmányokban megjelenő információkat.

Különleges és némileg nehéz helyzetet teremt az adatszolgáltatásban és az adatnyilvántartásban is az a tény, hogy az utóbbi 3-4 évben rendszeressé vált az intézmények átszervezése, beintegrálása egy-egy jóval nagyobb és kevésbé áttekinthető komplex intézménybe. A kutatócsoport tapasztalata, hogy emiatt akkor kap hiteles helyzetképet, ha minél több intézményrészrel (tagintézmények, intézményegységek, telephelyek) kerül közvetlen kapcsolatba. Még nagyobb jelentőséggel bír ez a kapcsolat, ha az intézmény a felzárkóztató oktatás valamely formájában oktat, nevel, képez. Ekkor még inkább lehetőség nyílik olyan együttműködés kialakítására az intézményekkel, melynek keretében nem csak az Intézet kér tőlük adatokat, teljesítménymérést, interjúkat, hanem probléma esetén az Intézethez és a kutatókhoz fordulhatnak (melyre számos példa is adódott a vizsgált években).